

Úradný vestník

Európskej únie

C 143

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 55

22. mája 2012

Číslo oznamu	Obsah	Strana
	I Uznesenia, odporúčania a stanoviská	
	UZNESENIA	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	478. plenárne zasadnutie v dňoch 22. a 23. februára 2012	
2012/C 143/01	Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o hospodárskej a sociálnej situácii v Európskej únii, prijaté na 478. plenárnom zasadnutí výboru	1
	STANOVISKÁ	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	478. plenárne zasadnutie v dňoch 22. a 23. februára 2012	
2012/C 143/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ako zapojiť občiansku spoločnosť do regulácie finančných trhov“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	3
2012/C 143/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Rast a štátny dlh v EÚ: dva inovatívne návrhy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	10
2012/C 143/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Občiansky a humanisticky zameraná politika vnútorného trhu“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	17

SK

Cena:
8 EUR

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah (pokračovanie)	Strana
2012/C 143/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálne dôsledky nových predpisov o hospodárskom riadení“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	23
2012/C 143/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálne hospodárstvo v Latinskej Amerike“	29
2012/C 143/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Poľnohospodárstvo a remeselná výroba – Najlepšia kombinácia pre vidiecke oblasti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	35
2012/C 143/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Postoj EHSV k príprave konferencie OSN o udržateľnom rozvoji (Rio+20)“ (doplňujúce stanovisko)	39

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

478. plenárne zasadnutie v dňoch 22. a 23. februára 2012

2012/C 143/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii (na obdobie rokov 2014 – 2020)“ COM(2011) 608 <i>final</i> – 2011/0269 (COD)	42
2012/C 143/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi pridruženými spoločnosťami rôznych členských štátov (prepracované znenie)“ COM(2011) 714 <i>final</i> – 2011/0314 (CNS)	46
2012/C 143/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje akčný program pre colníctvo a dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (FISCUS) a ktorým sa zrušujú rozhodnutia č. 1482/2007/ES a č. 624/2007/ES“ COM(2011) 706 <i>final</i> – 2011/0341 (COD)	48
2012/C 143/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Ročný prieskum rastu 2012“ COM(2011) 815 <i>final</i>	51
2012/C 143/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o online distribúcii audiovizuálnych diel v Európskej únii: príležitosti a výzvy na jednotnom digitálnom trhu“ COM(2011) 427 <i>final</i>	69

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

478. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 22. A 23. februára 2012

Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o hospodárskej a sociálnej situácii v Európskej únii, prijaté na 478. plenárnom zasadnutí výboru

(2012/C 143/01)

Na plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012), Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal 157 hlasmi za, pričom 30 členovia hlasovali proti a 12 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce uznesenie.

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vyjadril veľké znepokojenie nad situáciou v Únii a obrátil sa na európske inštitúcie a vlády členských štátov s naliehavou výzvou, aby urobili všetko, čo je v ich silách, a potvrdili skutkami absolútnu a nespornú hodnotu európskej jednoty. Výbor prijal toto uznesenie:

1. EHSV:
 - víta iniciatívu dvanástich vlád adresovanú Rade a Komisii.
 - ľutuje, že práve teraz, keď by Európa mala prejavíť rozhodnosť, jednotu a solidaritu, členské štáty Európskej únie otáľajú a nevedia sa dohodnúť,
 - oceňuje však, že tento pondelok 20. februára dospela Euroskupina k dohode o druhom pláne pomoci Grécku, ale ľutuje, že cesta k definitívnemu riešeniu je taká dlhá a pomalá,
 - napriek všetkému má obavy zo sociálnych a hospodárskych dôsledkov a žiada Európsku radu, aby podporila opatrenia v záujme obnovy hospodárstva, najmä v krajinách, ktoré kríza zasiahla najviac,
 - pripomína, že je nevyhnutné investovať do reálnej ekonomiky, najmä prostredníctvom ozajstnej priemyselnej politiky, ktorá zastaví špirálu súčasnej recesie,
2. EHSV konštatuje, že občania majú čoraz viac dôvodov pochybovať o inštitúciách Únie, a teda aj o samotnej Únii, pričom majú sklon domnievať sa, že za ťažkosti, ktoré Únia prežíva, si môže sama.
 3. EHSV nemôže súhlasiť s opatreniami, ktoré sa zameriavajú len na rozpočtovú a daňovú disciplínu, a domnieva sa, že riadenie hospodárskej politiky v eurozóne a v EÚ musí mať širší záber a viac ambícií.
 4. EHSV zdôrazňuje, že Európska komisia musí zohrávať ústrednú úlohu a vyjadrovať všeobecný európsky záujem, najmä pri uplatňovaní opatrení hospodárskej a menovej politiky, vrátane opatrení uvedených v novej medzivládnej zmluve.
 5. EHSV v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné dať nový impulz stratégii Európa 2020, najmä pokiaľ ide o opatrenia zamerané na mládež, na podporu výskumu a inovácie, ako aj na

podporu ekologického hospodárstva. EHSV oceňuje, že predseda Barroso na zasadnutí Európskej rady 30. januára 2012 avizoval nové opatrenia s cieľom uľahčiť mladým ľuďom prístup k pracovným miestam, a žiada, aby boli okamžite uskutočnené konkrétne iniciatívy v tejto oblasti. EHSV je takisto priaznivo naklonený opatreniam na podporu malých a stredných podnikov v súlade s platnými právnymi predpismi Spoločenstva.

6. EHSV naliehavo žiada, aby rokovania o budúcom finančnom výhľade na roky 2014 – 2020 viedli k tomu, že EÚ bude mať vysoký a narastajúci rozpočet. EHSV pri tejto príležitosti podporuje návrh Európskej komisie nájsť nové vlastné zdroje na financovanie európskeho rozpočtu a využívať rôzne formy verejného a/alebo súkromného investovania. EHSV vypracuje správu o nákladoch v dôsledku „nekonania Európy“, v ktorej vyzdvihne potenciálne pozitívne účinky zvýšenej európskej integrácie. EHSV takisto nalieha, aby sa voči krajinám, ktoré vstúpili do EÚ v roku 2004 a neskôr, nepostupovalo diskriminačne, pokiaľ ide o limity a kritériá oprávnenosti na získanie prostriedkov z európskych fondov.

7. EHSV podporuje myšlienku, aby sa posilnila úloha Európskej centrálnej banky v úsilí stabilizovať situáciu v eurozóne, ako aj opatrenia finančného inžinierstva, ktoré mobilizujú súkromné úspory a trhy (euroobligácie) na financovanie projektov, ktoré otvoria perspektívy do budúcnosti a pomôžu oživiť hospodársku činnosť.

8. EHSV vyzýva preto európske inštitúcie a orgány jednotlivých štátov, aby:

- sa usilovali zabrániť akémukoľvek spochybňovaniu platných dohôd a inštitúcií, ktoré nimi boli ustanovené,
- zaviedli opatrenia Spoločenstva, ktoré posilnia rast a podporia rozvoj infraštruktúry a úsilie malých a stredných podnikov, prístup mladých ľudí k pracovným miestam, ako aj opatrenia na podporu účinnej a čistej európskej energetickej politiky,
- prijali ambiciózny rozpočet, ktorý umožní zaviesť tieto opatrenia do praxe a pomôže posilniť európsku súdržnosť,
- komunikovali jednotne s európskymi občanmi, ako aj so zvyškom sveta,
- vyslali európskej mládeži pozitívny odkaz s cieľom prezentovať Európsku úniu ako možné východisko z krízy a perspektívu do budúcnosti,
- prijímanie rozhodnutí na všetkých úrovniach zakladali na skutočnej podpore občanov, zabezpečenej vďaka postupom, do ktorých budú reálne zapojené Európsky parlament a národné parlamenty a ktoré budú zahŕňať skutočné konzultácie s organizáciami zastupujúcimi občiansku spoločnosť a vyzdvihnú prínos nezávislého sociálneho dialógu.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

478. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 22. A 23. februára 2012

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ako zapojiť občiansku spoločnosť do regulácie finančných trhov“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 143/02)

Spravodajca: **pán MORGAN**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 20. januára 2011 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Ako zapojiť občiansku spoločnosť do regulácie finančných trhov“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 2. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 66 hlasmi za, pričom 53 členov hlasovalo proti a 41 sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Príčinou finančnej krízy bola nedostatočná a slabá regulácia finančných trhov a dohľad nad nimi. Jednou z ťažkostí pri regulácii finančných trhov je dosiahnuť vyvážený podiel rôznych a protikladných pozícií. Legitímne zastupovanie záujmov finančného sektora v zásade nie je vyvážené účasťou občianskej spoločnosti. Politické rozpravy sa v prvom rade odohrávajú medzi zákonodarným orgánom na jednej strane a príslušným finančným sektorom na strane druhej.

1.2 Práve pri regulácii finančných trhov je Európsky hospodársky a sociálny výbor predurčený na to, aby kompenzoval nedostatočnú účasť občianskej spoločnosti. Pretože v EHSV sú na jednej strane zastúpené združenia finančného hospodárstva a na druhej strane organizácie na ochranu spotrebiteľov a odbory. EHSV však pritom nechce a ani nemôže nahrádzať bezprostrednú účasť združení občianskej spoločnosti. Občiansky dialóg je demokratický a verejný mienkotvorný proces, na ktorom by sa mali účinným spôsobom zúčastňovať všetky zainteresované strany.

1.3 Pre EHSV je pritom samozrejmé, že je účasť samotného finančného sektora na vytváraní verejnej mienky oprávnená.

Samotné finančné podniky sú zasiahnuté reguláciou, musia plniť stanovené podmienky a dodržiavať povinnosti stanovené zákonom. EHSV zároveň uznáva, že v rámci finančného sektora spravidla existujú odvetvia a podniky, ktoré konajú seriózne a čestne a ktoré nie sú príčinou finančnej krízy.

1.4 Vzhľadom na zložitosť podrobnej regulácie je mimoriadne dôležité, aby občianske združenia stanovili nielen zásadné ciele a požadovali všeobecné sprisnenie, ale aby predložili kompetentné a cieleňé návrhy a argumenty. Na tento účel je potrebné vynaložiť značné úsilie, aby občianske združenia mohli diskutovať so zákonodarným orgánom a s ostatnými združeniami na rovnakej úrovni.

1.5 Európska komisia, Európsky parlament, Rada a členské štáty musia vyvinúť iniciatívy zamerané na zapojenie širších vrstiev občianskej spoločnosti do regulácie finančných trhov.

1.6 Európska centrálna banka, Európsky výbor pre systémové riziká a novovytvorené európske orgány finančného dohľadu by mali primeraným spôsobom zapájať organizácie

občianskej spoločnosti do svojej činnosti. Pri činnosti zákonom stanovených skupín zúčastnených strán by sa v rámci orgánov finančného dohľadu mali zohľadňovať osobitosti organizácií občianskej spoločnosti.

1.7 Finančná podpora organizácií občianskej spoločnosti z prostriedkov EÚ môže byť v určitých prípadoch primeraná na vyrovnanie deficitov pri zastupovaní dôležitých záujmov. V tejto súvislosti je však potrebné zabezpečiť rozsiahlu transparentnosť finančných príspevkov, záruky nezávislosti organizácií a opatrenia zamerané proti uprednostňovaniu vo vzťahu ku Komisii oproti nepodporovaným združeniam.

1.8 Okrem organizácií spotrebiteľov a odborov existuje mnoho ďalších skupín, ktoré môžu významne prispieť k diskusii o finančnom trhu, ako sú napríklad dobročinné organizácie, malé a stredné podniky, organizácie inštitucionálnych investorov, priemyselné podniky a podniky poskytujúce služby s väčšími finančnými operáciami a ich združenia, finanční sprostredkovatelia a samotné ratingové agentúry. Z dôvodu hospodárskej súťaže na trhoch môžu mať užitočný prínos aj zástupcovia iných odvetví, ako sú odvetvia, ktorých sa táto regulácia v súčasnosti týka.

1.9 Všetky témy však nie sú rovnako vhodné na to, aby sa k nim vyjadрили združenia občianskej spoločnosti. Zatiaľ čo sa do popredia dostávajú otázky týkajúce sa ochrany spotrebiteľov, využívania peňazí daňových poplatníkov na záchranu finančných inštitúcií alebo zdanenie finančného sektora, technické problémy ako napr. problémy týkajúce sa odhadu platobnej schopnosti alebo finančného výkazníctva, sú menej atraktívne.

1.10 Nestačí len klásť paušálne a nediferencované požiadavky na sprísnenie pravidiel. To zákonodarnému orgánu nepomôže. Treba nielen predložiť podľa možnosti konkrétne návrhy, ale zväziť aj klady a záporné prísnejších požiadaviek.

1.11 EHSV povzbudzuje európske a vnútroštátne združenia občianskej spoločnosti, aby sa intenzívnejšie ako predtým zaoberali reguláciou finančných trhov. Mnohé takéto združenia majú možnosť definovať podporu stability finančných trhov ako samostatný a prípadne nový cieľ organizácie a v súlade s tým rozšíriť oblasť svojich záujmov a činností.

1.12 Podľa EHSV by bolo vhodné, keby občianske združenia využili svoju účasť na regulácii finančných trhov a rozsiahlo a pozitívne informovali o úspešných krokoch EÚ v tejto oblasti nielen svoje združenia, ale aj verejnosť.

1.13 Európsky finančný sektor takisto patrí k odvetviam postihnutým krízou, a to aj napriek preukázaným jednotlivým

pochybeniam. Preto bol vyzvaný, aby prispel k účinnej regulácii finančných trhov. Jednotlivé odvetvia by nemali byť zbytočne zdržanlivé v súvislosti s pripomienkovaním regulácie ostatných odvetví v záujme stability trhu.

1.14 Finančný sektor by mal byť sám takisto otvorený dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti. Pre podniky by vzhľadom na vysokú pozornosť verejnosti zameranú na finančný sektor v dôsledku finančnej krízy mohlo byť prínosom nadviazanie dialógu s občianskou spoločnosťou, výmena argumentov a stimulov.

1.15 Pri vytváraní verejnej mienky v Európe však prirodzene zohrávajú dôležitú úlohu médiá. Bolo by vhodné väčšmi v nich prezentovať postoj organizácií občianskej spoločnosti.

1.16 EHSV sa aj naďalej bude intenzívne zaoberať návrhmi na reguláciu finančných trhov, rozsiahlo o nich diskutovať a predkladať zásadné stanoviská, pričom osobitný dôraz bude klásť na zahrnutie postoja zástupcov občianskej spoločnosti vo výbore. V rámci konzultácií bude združenia občianskej spoločnosti aktívnejšie a priamo zapájať do svojho mienkotvorného procesu prostredníctvom vypočutí v odborných sekciách a študijných skupinách.

1.17 EHSV pri vypracúvaní programu činností, plenárnych zasadnutí, schôdzí odborných sekcií a študijnej skupiny zabezpečí dostatočný priestor na intenzívnu rozpravu o regulácii finančných trhov. V rámci správy svojich finančných a personálnych zdrojov zabezpečí kvalifikované odborné poradenstvo pre členov v otázkach regulácie finančných trhov.

2. Cieľ stanoviska a súvislosti

2.1 Kríza na finančných trhoch⁽¹⁾ mala od roku 2008 vážne negatívne dôsledky pre občanov na celom svete, a najmä v Európskej únii, pričom EHSV sa nimi viackrát intenzívne zaoberal. Jednou z príčin kolapsu trhov, predchádzajúcich špekulácií a obchodovania s vysoko rizikovými finančnými produktmi bola nedostatočná a slabá regulácia finančných trhov a dohľad nad nimi.

2.2 Jeden z problémov pri vydávaní pravidiel v tejto oblasti sa vyskytoval aj v minulosti a ešte stále pretrváva v tom, že v rámci pluralistického a demokratického mienkotvorného procesu umožňuje vyváženú účasť rôznych a protikladných pozícií. Legitímne zastupovanie záujmov finančného sektora dnes v zásade nie je vyvážené účasťou občianskej spoločnosti. V rámci novej regulácie finančných trhov by táto asymetria mala byť odstránená.

⁽¹⁾ Kríza vyvolaná nadmernými štátnymi deficitmi sa v tomto stanovisku nezohľadňuje, aj keď si môžeme položiť otázku, prečo občianska spoločnosť skôr a dôraznejšie nenástojila na znížení dlhov.

2.3 EHSV ako európska inštitúcia občianskej spoločnosti vidí svoju úlohu okrem predkladania stanovísk aj v podpore širokého a rozsiahleho zapájania všetkých zúčastnených a zainteresovaných strán do európskeho zákonodarného procesu. EHSV preto s obavami pozoruje, keď sa v jednotlivých politických oblastiach pravidelne nedarí zorganizovať vyváženú rozpravu.

2.4 Cieľom tohto stanoviska z vlastnej iniciatívy je preto analyzovať účasť občianskej spoločnosti na regulácii finančných trhov a poskytnúť odporúčania na jej lepšie zapojenie.

3. Nedostatky a prekážky pri účasti občianskej spoločnosti

3.1 K regulácii finančných trhov doteraz v prvom rade pristupovali príslušné kruhy z finančného sektora. Tento dojem plne potvrdila konzultácia, ktorú 28. novembra 2011 usporiadal EHSV. Problémom však nebola nedostatočná otvorenosť inštitúcií EÚ. Táto téma doteraz vyvolávala v organizáciách, ktoré nepatria do finančného sektora, len malý záujem. Možno to vyvodit' z nízkej miery účasti na konzultáciách Európskej komisie, vypočutiach Európskeho parlamentu alebo verejných diskusiách.

3.2 Politické rozpravy o smerniciach alebo nariadeniach vo finančnom sektore sa aj v súčasnosti odohrávajú v prvom rade medzi zákonodarným orgánom na jednej strane a príslušným finančným sektorom na strane druhej. V ostatných tematických oblastiach je v Bruseli stredobodom pluralistickej diskusie aj politický spor medzi organizáciami občianskej spoločnosti, napríklad medzi zamestnávateľmi a odbormi v oblasti sociálnej politiky, medzi priemyselnými odvetviami a združeniami na ochranu životného prostredia v oblasti politiky životného prostredia alebo medzi obchodom a združeniami zastupujúcimi záujmy spotrebiteľov v oblasti spotrebiteľskej politiky.

3.3 Podľa EHSV sú príčinou nedostatočnej regulácie finančných trhov mnohé dôvody:

3.3.1 Cieľom regulácie finančných trhov je zaistiť bezpečnosť a stabilitu finančných trhov, a tým aj pomerne abstraktné a nehmateľné verejné blaho, ktoré sa dlho zdalo neohrozené. Preukázateľné a hmatateľné záujmy občanov, ktoré bolo potrebné presadiť, neboli bezprostredne zjavné. Odvetvia mimo finančných trhov tak nemali dostatočný podnet, dôvod alebo motiváciu, aby sa týmito otázkami zaoberali.

3.3.2 Finančné trhy sú veľmi zložité a pre laikov je ťažké im rozumieť. Rôzne subjekty, zložité produkty a mnohostranné súvislosti sťažujú organizáciám mimo tohto sektora účasť na diskusiách s potrebnými odbornými znalosťami v danej veci.

3.3.3 Priame a predovšetkým nepriame vplyvy regulácie na záujmy členov organizácie občianskej spoločnosti sa často dajú ťažko rozpoznať, najmä keď nejde o smernice a nariadenia, ale o komplikované vykonávacie predpisy a technické normy.

3.3.4 Je pomerne ťažké preniknúť do procesu regulácie v oblasti finančných trhov. Prostredníctvom bývalého Lamfalussyho procesu a súčasného systému delegovaných právnych aktov, vykonávacích právnych aktov a záväzných technických noriem s početnými postupmi a mnohými inštitúciami a orgánmi s odlišnou účasťou je často zložité predložiť ciele stanoviská v správnom čase. Obsah usmernení však čoraz viac udávajú globálne inštitúcie, ako sú G 20, Bazilejský výbor alebo IASB (Rada pre medzinárodné účtovné štandardy), ktorých činnosť je málo transparentná.

3.3.5 Vzhľadom na množstvo regulačných zámerov, rýchlosť legislatívnych procesov a veľký počet zainteresovaných strán sa kapacita rozhodujúcich činiteľov v inštitúciách viesť rozhovory, vypracúvať stanoviská alebo sa zúčastňovať na konferenciách dostala na hranicu únosnosti.

3.3.6 Rozsiahla celosvetová integrácia finančných trhov, globálny pohyb kapitálu a vysoká obozretnosť v oblasti obchodu doteraz predstavovali ťažko vyvrátiteľné argumenty proti zasahovaniu do diania na trhu v Európe. Hospodárska súťaž o nestály investičný kapitál na podporu rastu a vytváranie pracovných miest poukazovala na zmysluplnosť stratégie miernej regulácie, ktorá mala postačovať na dlhý čas.

3.4 Tieto problémy sú tiež dôvodom založenia iniciatívy „Finance Watch“, v rámci ktorej sa na podnet európskych poslancov spojili rôzne európske a vnútroštátne združenia v snahe kriticky monitorovať zákonodarnú činnosť v oblasti finančného sektora.

3.5 Zdá sa, že podobná problematika existuje aj v členských štátoch. Nie je zjavné, či by občianska spoločnosť zo svojej moci získala značný vplyv na reguláciu finančných trhov.

3.6 Zdá sa, že zohľadňovanie záujmov malých a stredných podnikov finančného sektora, rovnako ako účasť občianskej spoločnosti, naráža na problémy. Mnohé menšie finančné inštitúcie sa sťažujú na vysoké náklady na riadenie a zložité pravidlá, ktoré dokážu presadzovať len s problémami.

4. Zásadné pripomienky

4.1 Participatívna demokracia je neoddeliteľnou súčasťou európskeho modelu spoločnosti a európskeho riadenia. Reprezentatívna a participatívna demokracia sú zakotvené v Lisabonskej zmluve. Stanovuje sa v nej len povinnosť poskytnúť „občanom a reprezentatívnym združeniam“ možnosť vyjadriť svoj názor (článok 11 ZEÚ). Je úlohou samotných európskych orgánov vyvinúť iniciatívy v prípade, že plány nevyvolajú v občianskej spoločnosti žiadnu alebo len nedostatočnú odozvu.

4.2 Pritom je samozrejmé, že rozhodnutia prijímajú inštitúcie s demokratickou legitimitou a občiansky dialóg má preto len prípravny a sprievodný charakter.

4.3 EHSV je prvoradé miesto na zastupovanie, výmenu a prejavenie názorov organizovanej občianskej spoločnosti a je neodmysliteľným mostom medzi Európou a jej občanmi. EHSV preberá túto úlohu najmä v zákonodarnej oblasti.

4.4 Práve pri regulácii finančných trhov je EHSV predurčený na to, aby zohrával významnú úlohu pri kompenzovaní nedostatočnej účasti občianskej spoločnosti. Pretože v EHSV sú na jednej strane zastúpené združenia finančného hospodárstva a na druhej strane organizácie na ochranu spotrebiteľov a odbory. Na základe záväzku EHSV predkladať k návrhom Komisie stanoviská sa jeho členovia automaticky zaoberajú právnymi predpismi, pričom nepotrebujú žiadne ďalšie výzvy alebo motiváciu.

4.5 EHSV tak od začiatku finančnej krízy mnohokrát vyjadril názor organizácií občianskej spoločnosti a od polovice roka 2008 predložil približne 30 stanovísk k finančnej kríze vo všeobecnosti, a osobitne k zákonodarným iniciatívam.

4.6 Vzhľadom na nedostatočnú účasť občianskej spoločnosti sa preto od európskych inštitúcií o to viac žiada, aby v tejto oblasti venovali pozornosť stanoviskám EHSV.

4.7 EHSV však pritom nechce a ani nemôže nahrádzať priamu účasť združení občianskej spoločnosti. Občiansky dialóg je demokratický a verejný mienkotvorný proces, na ktorom by sa podľa možnosti malo v rôznych podobách zúčastňovať čo najviac subjektov.

4.8 Pre EHSV je pritom samozrejmé, že účasť finančného sektora na vytváraní verejnej mienky je rovnako oprávnená, ako v prípade ostatných organizácií. Samotné finančné podniky sú zasiahnuté reguláciou, musia plniť stanovené podmienky a dodržiavať povinnosti stanovené zákonom. Účasť združení finančného hospodárstva je nevyhnutná aj preto, lebo toto odvetvie ako také samozrejme má najväčší záujem na udržaní finančnej stability. Potrebné sú aj odborné skúsenosti tohto odvetvia s cieľom vypracovať jasné hodnotenie vplyvu.

4.9 EHSV zároveň uznáva, že v rámci finančného sektora spravidla existujú odvetvia a podniky, ktoré konajú seriózne a čestne a ktoré nie sú príčinou finančnej krízy. Paušálne negatívne hodnotenie finančného sektora, ktoré v súčasnosti možno počuť, nie je podľa EHSV oprávnené. V tejto súvislosti existuje mnoho podnikov, ktoré neprofitovali z nadmerných ziskov na finančných trhoch, ale boli samé negatívne postihnuté krízou a jej dôsledkami. Počet zákazníkov finančných inštitúcií, ktorí utrpeli straty, je aj vďaka štátnej pomoci obmedzený.

4.10 Medzi tých, ktorí však boli najviac postihnutí finančnou a hospodárskou krízou, patria jednotliví občania ako daňoví

poplatníci, zamestnanci a spotrebiteľia. Je potrebné, aby sa prostredníctvom svojich organizácií občianskej spoločnosti aktívnejšie zapájali do vypracovania nových pravidiel pre finančný sektor, aby sa zabezpečilo, že sa kríza takýchto rozmerov už nebude opakovať.

4.11 Vzhľadom na zložitosť podrobnej regulácie je mimoriadne dôležité, aby združenia stanovili nielen zásadné ciele a požadovali všeobecné sprísnenie predpisov, ale aby predložili kompetentné a ciele návrhy a argumenty. Na tento účel je potrebné vynaložiť značné úsilie, aby občianske združenia mohli diskutovať so zákonodarným orgánom a s ostatnými združeniami na rovnakej úrovni.

5. Jednotlivé odporúčania

5.1 Európska komisia, Európsky parlament, Rada a členské štáty musia vyvinúť iniciatívy zamerané na zapojenie širších vrstiev občianskej spoločnosti do regulácie finančných trhov.

5.1.1 Rozhodujúci význam má to, aby v návrhoch boli jednoducho, otvorene a presne opísané priame a nepriame vplyvy regulačných zámerov pre občiansku spoločnosť, aby združenia mohli lepšie zistiť, aký vplyv budú mať na občanov.

5.1.2 Keď sa tak ako veľa krát v minulosti preukáže, že pri konzultáciách na tému finančných trhov neposkytne občianska spoločnosť dostatočné reakcie, mali by sa jednotlivé organizácie cielene oslovovať v záujme zabezpečenia jej účasti. V prípade potreby by sa mali predĺžiť lehoty na konzultácie, ako sa to plánuje aj v rámci iniciatívy Komisie zameranej na „inteligentnú reguláciu“. Pri konzultáciách by sa nemalo zameriavať iba na technické aspekty, ale cielene sa pýtať na názor občianskej spoločnosti. Malo by sa zohľadniť osobitné stanovisko organizácií občianskej spoločnosti.

5.1.3 Na verejných vypočutiach Európskej komisie alebo Európskeho parlamentu by sa mali od začiatku zúčastňovať príslušné organizácie. Inštitúcie by napriek svojej vyťažnosti mali byť organizáciám občianskej spoločnosti k dispozícii na rozhovory a zúčastňovať sa na ich podujatiach.

5.1.4 Skupiny expertov v Európskej komisii a Európskom parlamente by nemali tvoriť len zástupcovia finančného odvetvia, ale aj zástupcovia ostatných skupín. Pritom je však potrebné dbať na to, aby boli vymenované osoby, ktoré disponujú potrebnými odbornými znalosťami v príslušnej tematickej oblasti. Keď budú odborné spôsobilosti v nerovnováhe, nič sa tým nezíska.

5.1.5 Finančná podpora organizácií občianskej spoločnosti z prostriedkov EÚ môže byť v určitých prípadoch vhodná na vyrovnanie deficitov pri zastupovaní dôležitých záujmov. Je však v rozpore s podstatou vlastnej organizácie a samofinancovania angažovanosti občanov a môže mať vplyv na nezávislosť organizácií a na oboch stranách viesť ku konfliktom týkajúcim

sa lojalitu. V tejto súvislosti je v každom prípade potrebné zabezpečiť rozsiahlu transparentnosť finančných príspevkov, záruky na nezávislosť organizácií a opatrenia zamerané proti uprednostňovaniu nepodporovaných združení v rámci vzťahov s Komisiou.

5.2 Iné inštitúcie EÚ, ktoré sa zaoberajú reguláciou trhu, ako sú Európska centrálna banka, Európsky výbor pre systémové riziká, ako aj tri európske orgány finančného dohľadu pre banky, cenné papiere a poistenia by mali poстоje organizácií občianskej spoločnosti zahrnúť do svojej činnosti.

5.3 Spôsob činnosti zákonom stanovených skupín zúčastnených strán v rámci orgánov finančného dohľadu by mala zohľadňovať perspektívu organizácií občianskej spoločnosti, umožniť spätnú väzbu v jednotlivých združeníach a vytvoriť tak ďalší spôsob zapojenia občianskej spoločnosti. V súčasnosti to tak však nie je, najmä kvôli prehnaným požiadavkám na dôverný charakter dokumentov a konzultácií z hľadiska transparentnosti.

5.4 Väčšiu účasť občianskej spoločnosti na regulácii finančných trhov nemožno dosiahnuť len prostredníctvom abstraktných politických požiadaviek. Je potrebná konkrétna predstava o tom, kto a kedy by sa mal k akým témam finančných trhov vyjadriť.

5.4.1 Okrem organizácií spotrebiteľov a odborov existuje mnoho ďalších skupín, ktoré môžu významne prispieť k diskusii o finančnom trhu, ako sú napríklad dobročinné organizácie, malé a stredné podniky, organizácie inštitucionálnych investorov, priemyselné podniky a podniky poskytujúce služby s väčšími finančnými operáciami a ich združenia, finanční sprostredkovatelia a samotné ratingové agentúry. Aj zástupcovia iných finančných odvetví, ako sú odvetvia, ktorých sa táto regulácia v súčasnosti týka, môžu mať užitočný prínos.

5.4.2 Všetky témy však nie sú rovnako vhodné na to, aby sa k nim vyjadrili združenia občianskej spoločnosti.

5.4.2.1 Zatiaľ čo sa do popredia dostávajú otázky týkajúce sa ochrany spotrebiteľov, využívania peňazí daňových poplatníkov na záchranu finančných inštitúcií alebo zdanenie finančného sektora, technické problémy ako napr. problémy týkajúce sa odhadu platobnej schopnosti alebo finančného výkazníctva sú menej atraktívne.

5.4.2.2 Organizácie občianskej spoločnosti by sa však nemali pravidlami zaoberať len pri ich schvaľovaní, ale sledovať aj celý rozsah regulácie, vrátane vykonávacích predpisov a technických noriem, aj keď sa to zdá byť náročné.

5.4.2.3 EHSV samozrejme uznáva, že dlhodobá stabilita a udržateľnosť finančných trhov vzniká súhrou veľkého počtu relevantných predpisov, ktoré sú osobitným predmetom diskusie. Hoci sa občianske združenia nemôžu zaoberať všetkými

návrhmi, musí sa občianska spoločnosť v každom prípade zaoberať tými témami, ktoré majú celkovo rozhodujúci význam pre úspech regulácie ako celku. V tomto prípade nejde len o právne predpisy týkajúce sa spotrebiteľov, ale napr. aj o právo dohľadu, výšku základného imania alebo riadenie podnikov.

5.4.2.4 Ťažkosť spočíva aj v tom, že za údajmi o vysoko technických problémoch sa často ukrývajú veľmi politické otázky, ktoré sa bezprostredne týkajú občanov. Napríklad stanovenie úrokovej sadzby na výpočet rezerv pre súkromné dôchodkové poistenie tak má značný vplyv na možnosť poisťovacích spoločností zaručiť v dlhodobom horizonte prísľub výšky dôchodku.

5.4.2.5 Nestačí však predkladať iba paušálne a nediferencované požiadavky na sprísnenie pravidiel. To zákonodarnému orgánu nepomôže. Treba nielen predložiť podľa možnosti konkrétne návrhy, ale zvážiť aj klady a zápory prísnejších požiadaviek, pričom je potrebné zohľadniť aspekty, ako sú zaťaženie podnikov, najmä malých a stredných finančných inštitúcií, prístup k úverom pre fyzické osoby a podniky a funkčnosť trhov.

5.4.3 Občianska spoločnosť by sa podľa možností mala vyjadrovať ku všetkým fázam rozhodovacieho konania. Veľakrát sa zásadne ustanovenia prijímajú už v počiatočnej fáze, napríklad ich prijíma Komisia po prvých konzultáciách alebo orgány finančného dohľadu pri príprave návrhov. Z tohto dôvodu sa združenia musia oboznámiť s uvedenými zložitými postupmi a postupmi, ktoré sa odlišujú od bežných postupov, a riadiť sa nimi.

5.5 Európsky hospodársky a sociálny výbor povzbudzuje európske a vnútroštátne združenia občianskej spoločnosti, aby sa intenzívnejšie ako predtým zaoberali reguláciou finančných trhov.

5.5.1 Mnohé takéto združenia majú podľa EHSV možnosť definovať podporu stability finančných trhov ako samostatný a prípadne nový cieľ organizácie a v súlade s tým rozšíriť oblasť svojich záujmov a činnosti.

5.5.2 Vzhľadom na uvedenú zložitnosť finančných trhov a súvisiacu reguláciu je nevyhnutné vybudovať a rozvíjať v občianskych združeníach personálne zdroje, ktoré budú mať potrebnú kvalifikáciu. Prípadne môže byť potrebné vytvorenie nových grémií, intenzívnejšia spolupráca s vnútroštátnymi občianskymi združeniami a prizvanie externých znalcov.

5.5.3 EHSV v tejto súvislosti víta založenie Finance Watch, nového združenia na európskej úrovni, ktorého cieľom je podpora stability finančných trhov. To však nestačí na dosiahnutie širokej účasti občianskej spoločnosti.

5.5.4 Združenia občianskej spoločnosti by sa pritom mali zúčastňovať na verejných diskusiách na európskej úrovni a v členských štátoch v záujme ich politického prínosu k regulácii finančných trhov.

5.5.5 Podľa EHSV by bolo vhodné, keby občianske združenia využili svoju účasť na regulácii finančných trhov a v rozsiahlej miere a pozitívne informovali o úspešných krokoch EÚ v tejto oblasti nielen svoje združenia, ale aj verejnosť.

5.5.6 Mimoriadny význam má v tejto oblasti spolupráca vnútroštátnych a európskych združení. Na jednej strane majú európske a vnútroštátne úrovne regulácie doplňujúci charakter práve v rámci regulácie finančných trhov. Na druhej strane majú národné združenia často väčšie zdroje ako zastrešujúce európske organizácie, ktoré by sa mali využiť najmä v tejto oblasti na činnosť na európskej úrovni.

5.5.7 Z dôvodu možnosti jednoduchého presunu kapitálu po celom svete musí regulácia finančných trhov z globálneho hľadiska dosiahnuť porovnateľnú úroveň. V tejto súvislosti môžu prispieť najmä tie občianske združenia, ktoré majú medzinárodný charakter alebo medzinárodné väzby. Na globálnej úrovni sa môžu snažiť dosiahnuť účinnú reguláciu finančných trhov na porovnateľne vysokej úrovni s cieľom potláčať celosvetovú súťaž obchodných lokalít založenú na čo najnižších normách. Snahu o dosiahnutie globálnej stability finančných trhov je potrebné presadzovať vo všetkých svetových finančných centrách s rovnakou intenzitou.

5.6 Európsky finančný sektor takisto patrí k odvetviám postihnutým krízou, a to aj napriek preukázanému pochybeniu. Preto bol vyzvaný, aby prispel k účinnej regulácii finančných trhov.

5.6.1 Jednotlivé odvetvia by nemali prejavovať zbytočnú zdržanlivosť v súvislosti s pripomienkovaním regulácie ostatných odvetví v záujme stability trhu.

5.6.2 Podľa EHSV je samozrejmé, že zastupovanie záujmov finančného odvetvia musí byť transparentné, čestné a musí rešpektovať orgány prijímajúce rozhodnutia. Reprezentatívne priemyselné združenia tieto očakávania pravidelne splňajú. Pri špecifických činnostiach jednotlivých podnikov a ich obchodných zástupcov to tak v minulosti vždy nebolo.

5.6.3 Finančný priemysel je vyzývaný, aby bol otvorený dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti. Pre podniky by vzhľadom na vysokú pozornosť verejnosti zameranú na finančný sektor v dôsledku finančnej krízy mohlo byť prínosom nadviazanie dialógu s občianskou spoločnosťou, výmena argumentov a stimulov. Bol by to dôležitý krok, ako sa priblížiť k spoločnosti. Ak by sa mal finančný sektor prostredníctvom

vlastnej regulácie zaviazat' k určitému správaniu, účasť občianskej spoločnosti je pri príprave takýchto pravidiel jednou z možností.

5.6.4 EHSV víta v záujme spravodlivého a transparentného občianskeho dialógu vytvorenie spoločného registra lobistov Európskeho parlamentu a Európskej komisie a oceňuje výsledky práce skupiny pána Buzeka v Európskom parlamente. EHSV však pripomína, že sprísnenie pravidiel nesmie viesť k narušeniu a obmedzeniu účasti občianskych združení. Týka sa to najmä praktických otázok, ako aj jednoduchého prístupu k európskym útvarom a účasti na verejných zasadnutiach.

5.7 Vedecká obec, spoločenské nadácie a odborníci (Think Tanks) boli vyzvaní, aby svoj úsudok, odbornú kvalifikáciu a skúsenosti vniesli do rozpráv o finančných trhoch. Aj keď cieľom takýchto inštitúcií často nie je účasť na konkrétnych návrhoch právnych predpisov, mali by využiť príležitosť a použiť svoje kapacity s cieľom predchádzať podobným krízam v budúcnosti.

5.8 Pri vytváraní verejnej mienky v Európe však prirodzene zohrávajú dôležitú úlohu médiá. Bolo by vhodné väčšmi v nich prezentovať postoj organizácií občianskej spoločnosti. Na tento účel bude prípadne potrebné vyzývať príslušné organizácie, aby prispeli k vytváraniu mienky ku konkrétnej otázke, pretože v súčasnosti sa na verejnej rozprave z vlastnej iniciatívy zúčastňuje len málo ich zástupcov.

5.9 Európsky hospodársky a sociálny výbor si predsavzal, že posilní svoju účasť na diskusiách o zámere regulovať finančné trhy.

5.9.1 EHSV sa bude aj naďalej intenzívne zaoberať návrhmi na reguláciu finančných trhov, rozsiahlo o nich diskutovať a predkladať zásadné stanoviská, pričom osobitný dôraz bude klásť na zahrnutie postoja zástupcov občianskej spoločnosti vo výbore.

5.9.2 Výbor zabezpečí, aby sa zástupcovia všetkých troch skupín rovnakou mierou zapájali do diskusií a zúčastnili sa na všetkých fázach procesu.

5.9.3 V rámci konzultácií bude združenia občianskej spoločnosti aktívnejšie a priamo zapájať do svojho mienkotvorného procesu prostredníctvom vypočutí v odborných sekciách a študijných skupinách.

5.9.4 EHSV pri vypracúvaní svojich plánov činností, plenárnych zasadnutí, schôdzí odborných sekcií a študijnej skupiny zabezpečí dostatočný priestor na intenzívnu rozpravu o regulácii finančných trhov.

5.9.5 EHSV prispeje k tomu, aby sa jeho členovia z príslušných organizácií občianskej spoločnosti intenzívne zaoberali otázkami regulácie finančných trhov a presadzovali ich vo svojich združeníach.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Rast a štátny dlh v EÚ: dva inovatívne návrhy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 143/03)

Spravodajca: **pán CEDRONE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 14. júla 2011 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Rast a štátny dlh v EÚ: dva inovatívne návrhy“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu výboru na túto tému prijala svoje stanovisko 2. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výboru na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 23. februára 2012) prijal 121 hlasmi za, pričom 46 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Hlavné odporúčania

J. Monnet: „Európa môže napredovať a spojiť sa iba vtedy, keď je podnietená k činom krízou.“

1.1 EHSV je presvedčený, že problém eura je v prvom rade politický, a nie ekonomický. Dôveryhodnosť eura sa znižuje odvtedy, ako ratingové agentúry stratili dôveru v schopnosť vlád rozhodne konať, aby sa zabránilo nesolventnosti krízou postihnutých členských štátov. Nedávne reakcie, ako napríklad návrh Komisie o zavedení stabilizačných dlhopisov, sa týkajú iba stability, a nie rastu⁽¹⁾, pričom pre dohodu o koordinácii a správe navrhnutú Radou⁽²⁾ je charakteristický výrazný „nedostatok demokracie“, keďže obchádza Európsky parlament a iné inštitúcie EÚ.

1.2 EHSV je tiež presvedčený, že spôsob, ako prekonať systematickú krízu eurozóny, nespočíva v spoliehaní sa na národný egoizmus alebo v obmedzovaní práv, ale v zmene hospodárskych politík, zvýšení konkurencieschopnosti a upevnení spravodlivosti, solidarity a súdržnosti. Tým sa obnoví dôvera verejnosti v európsky projekt a uskutočniteľnosť obnovenia európskeho sociálneho modelu, čo je lepšie ako riziko pre všetkých, že sa kríza nevyrieši, čo by potenciálne mohlo viesť v najhoršom prípade k oslabeniu a zlyhaniu Európy.

1.3 EHSV verí, že inštitúcie EÚ by nemali padnúť do pasce, v zmysle reagovať iba na ratingové agentúry, hoci tieto niekedy identifikujú nedostatky trhu. Povinnosťou týchto inštitúcií je naznačovať svojim občanom východisko z krízy, čo zároveň predstavuje projekt pre budúcnosť EÚ, ktorý môže vypestovať dôveru a optimizmus a upevniť zmysel pre spolupatričnosť

a zapájanie sa tým, že sa spoločný ideál spoločenského pokroku a vysokej miery zamestnanosti pretvorí na realitu. Voličské základy musia v prvom rade pochopiť, že stabilita prichádza zároveň s rastom, a nielen s úspornými opatreniami, pričom silný ekonomický rast by mohol obnoviť dôveru a dôveryhodnosť eurozóny na finančných trhoch.

1.4 V súvislosti s tým EHSV víta kroky, ktoré podnikli európske inštitúcie v prospech spoločnej rozpočtovej a fiškálnej politiky, hoci opatrenia, ktoré sa doposiaľ realizovali, sú len čiastočné a obmedzené. EHSV je však bez predpojatosti voči okamžitej aktivácii a využívaniu Európskeho nástroja finančnej stability (ENFS) a následne Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS) presvedčený, že existuje naliehavá potreba vypracovať dva praktické návrhy, ktoré dokážu vyriešiť problém rastu (európske dlhopisy) a stabilizovať dlh (dlhopisy Únie)⁽³⁾. Tieto návrhy by niektorým krajinám a EÚ umožnili realizovať obranu eura nielen pomocou šetrenia, ktoré narúša sociálne podmienky, spomaľuje rast a vyvoláva riziko recesie.

1.5 Konkrétne je potrebné vytvoriť plán hospodárskej, sociálnej a kultúrnej obnovy, aby bolo možné rýchlo stimulovať rast, akýsi druh „nového európskeho paktu“, porovnateľného s americkou „novou dohodou“, čo umožní členským štátom využívať robustný a trvalý rozvoj založený na konkurencii,

(1) Európska komisia, Zelená kniha o uskutočniteľnosti zavedenia stabilizačných dlhopisov, KOM(2011) 818, 23. novembra 2011.

(2) Európska rada, Návrh medzinárodnej dohody o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii, 10. januára 2011.

(3) Je potrebné uviesť, že definícia „európske dlhopisy“, ktorá sa používa v tomto stanovisku, nie je úplne v súlade s inými zdrojmi. V zelenej knihe Európskej komisie sa analyzuje uskutočniteľnosť „stabilizačných dlhopisov“ v zmysle, ktorý je podobný „dlhopisom Únie“, navrhovaným v aktuálnom stanovisku, s tým rozdielom, že sa predpokladá, že takéto dlhopisy by vyžadovali buď spoločnú záruku, alebo niekoľko záruk. Iné návrhy, ako napríklad tie od Lorenza Biniho Smaghiho, využívajú pojem „európske dlhopisy“ v rovnakom kontexte na získanie stability, pričom podľa tohto stanoviska sa európske dlhopisy vzťahujú na predaj dlhopisov na oživenie a udržanie hospodárskej obnovy. Pozri von Weizäcker, J., Delpa, J.: The Blue Bond Proposal, The Bruegel Institute, Policy Brief 2010:3 a Schmidt, C. M. a kol.: Proposal for a European Redemption Pact, Sachverständigenrat zur Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung, 9. novembra 2011.

produktivite, zamestnanosti, blahobyte, prosperite, a predovšetkým na demokratickom konsenze. Vytvorilo by to aj podmienky na realizovanie účinného spoločného hospodárskeho a fiškálneho riadenia.

1.6 Na vyriešenie aktuálnej krízy boli navrhnuté rôzne dlhopisy spolu s potrebnými štrukturálnymi reformami (4) a členské štáty by mali byť podnecované a motivované k ich využívaniu. Ich politickým nedostatkom vrátane dlhopisov navrhovaných v zelenej knihe Európskej komisie je, že zahŕňajú buď spoločnú záruku, alebo záruku niekoľkých členských štátov, čo spôsobilo, že sa stali neakceptovateľnými pre kľúčové vlády, vrátane nemeckej.

1.7 EHSV naopak tvrdí, že takéto záruky a presuny nie sú potrebné ani na prevedenie časti štátnych dlhopisov na dlhopisy Únie ani na vydávanie európskych dlhopisov. Výbor tiež tvrdí, že financovanie dlhopismi nebude podporovať voľnosť pri spravovaní verejných financií, ak by sa prevedenie štátneho dlhu na Úniu uskutočnilo na debetný účet, a nie na kreditný. Vydávanie dlhopisov by tak nebolo financovaním deficitu, ale skôr presunom úspor vrátane globálnych prebytkov do investícií, ktoré dokážu zlepšiť súdržnosť a zvýšiť konkurencieschopnosť.

1.8 EHSV je preto zástancom zavedenia dvoch doplňujúcich, ale odlišných dlhopisov EÚ: **dlhopisov Únie** na stabilizovanie dlhu, **európskych dlhopisov** na obnovu a rast. EHSV tiež odporúča využiť časť čistého výnosu z európskych dlhopisov na financovanie **Európskeho fondu rizikového kapitálu**, ktorý bol jedným z plánovaných cieľov Európskeho investičného fondu (EIF) (5).

1.9 Dlhopisy Únie – postupne prevedeny štátny dlh do výšky 60 % HDP na dlhopisy Únie – by mohli byť uložené na konsolidovanom, ale neobchodovanom debetnom účte (6). Keďže sa s nimi neobchoduje, boli by zabezpečením proti špekuláciám ratingových agentúr. Nevyžadovali by však fiškálne prevody. Členské štáty, ktorých dlh by bol zachytený v dlhopisoch Únie, by spravovali svoju príslušnú časť. Prevod by tiež znamenal, že väčšina z nich by v tom prípade spĺňala maastrichtské kritériá, čo sa týka zostávajúcej časti štátneho dlhu. Grécko by naďalej zostalo osobitým problémom, ale ničím viac, a teda by to bol problém zvládnuteľný.

(4) Začínajúc dokončením jednotného trhu, ako sa navrhuje v Montiho správe.

(5) Holland, Stuart: The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s, predhovor Jacques Delors, Spokesman Press, Nottingham, 1993.

(6) Súkromní vlastníci dlhopisov by sa tak tešili značným výhodám, pokiaľ ide o riziko úpadku, pretože štátne dlhopisy by sa konvertovali na dlhopisy Únie rovnakej hodnoty s pôvodnou úrokovou sadzbou.

1.10 Aby to bolo možné dosiahnuť, Pakt stability a rastu by si nevyžadoval úpravu, ale získal by dôveryhodnosť, ktorá mu v súčasnosti chýba na trhoch a u voličov, keďže stabilita by sa dosahovala bez úsporných opatrení. Okrem toho by sa prevod podstatnej časti dlhu (do 60 %) zadlžených krajín EÚ mohol uskutočniť prostredníctvom procesu „rozšírenej spolupráce“. Členské štáty, ktoré by uprednostnili tento spôsob, by si mohli ponechať svoje vlastné dlhopisy (7).

1.11 V porovnaní s dlhopismi Únie by sa s európskymi dlhopismi vydávanými na financovanie obnovy a rastu obchodovalo a mohli by do EÚ prilákať finančné prostriedky. Krajiny zoskupenia BRICS – Brazília, Rusko, India, Čína a Južná Afrika – v septembri 2011 znovu potvrdili, že majú záujem o držanie rezerv v eurách, aby pomohli stabilizovať eurozónu. Ak by sa tak udialo prostredníctvom európskych dlhopisov, a nie štátnych dlhopisov, mohlo by to posilniť euro ako rezervnú menu a pomôcť rýchlo sa rozvíjajúcim ekonomikám dosiahnuť svoje ambície vytvoriť plurálnejší systém rezervnej meny.

1.12 Európske dlhopisy sa nemusia spoliehať na štátny dlh Nemecka, ani žiadneho iného členského štátu a nevyžadujú ani spoločnú záruku alebo záruku niekoľkých štátov. Európska investičná banka úspešne vydáva dlhopisy bez potreby spoliehať sa na štátne záruky už viac ako 50 rokov a robí to s takým úspechom, že je už dvojnásobne väčšia ako Svetová banka.

1.13 Príliv globálnych prebytkov do európskych dlhopisov by obnovil rast, čo je najúčinnější spôsob zníženia dlhu a deficitov, ako to dokazuje aj Clintonova vláda počas druhého volebného obdobia, v ktorom bol federálny rozpočet každý rok prebytkový. Mohli by teda spolufinancovať investície EIB, ktoré sú podporované výnosmi členských štátov, ktoré z nich majú výhody, a nie fiškálnymi prevodmi medzi členskými štátmi.

(7) Členské štáty, ktoré majú v úmysle nadviazať medzi sebou posilnenú spoluprácu v rámci iných ako výlučných právomocí EÚ, môžu využiť jej inštitúcie a vykonávať tieto právomoci uplatňovaním príslušných ustanovení zmlúv, v medziach a podľa postupov ustanovených v článku 20 Zmluvy o Európskej únii a v článkoch 326 až 334 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Posilnená spolupráca by mala byť zameraná na podporu dosiahnutia cieľov EÚ, ochranu jej záujmov a posilňovanie jej integračného procesu. Mala by byť vždy otvorená pre všetky členské štáty. Rozhodnutie, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca, prijme Rada ako poslednú možnosť, keď sa zistí, že ciele takejto spolupráce nemôže EÚ ako celok dosiahnuť v primeranom čase, a za predpokladu, že sa na nej zúčastní najmenej deväť členských štátov. Akty prijaté v rámci posilnenej spolupráce sú záväzné len pre zúčastnené členské štáty a nepovažujú sa za *acquis*, ktoré musia prijať kandidátske štáty na prístupenie k EÚ. Všetci členovia Rady sa môžu zúčastniť na rokovaniach o posilnenej spolupráci, ale hlasovania sa zúčastňujú len členovia Rady zastupujúci členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na tejto spolupráci zúčastňujú (článok 330 ZFEÚ).

1.14 Takýto rast financovaný dlhopismi a investične orientovaný v rámci pôsobnosti skupiny EIB pre konvergenciu a súdržnosť ustanovenej v špeciálnom amsterdamskom akčnom programe z roku 1997 by mohol dosiahnuť makroekonomickú úroveň fiškálnych.

1.15 **Súdržnosť** by sa zvýšila. Európskymi dlhopismi by sa mohli spolufinancovať investičné projekty EIB, na ktoré EIB už získala mandát od roku 1997 na propagáciu súdržnosti a konvergencie v nasledujúcich odvetviach: zdravotníctvo, vzdelávanie, obnova miest, životné prostredie, ekologické technológie a podpora malého a stredného podnikania a začínajúcich podnikov v odvetví nových technológií.

1.16 Zvýšila by sa **konkurencieschopnosť**, pričom časť kapitálových tokov by sa prilákala vydávaním európskych dlhopisov financujúcich fond rizikového kapitálu pre malé a stredne veľké podniky. Umožnilo by to európsku politiku v prospech malých a stredných podnikov, ktorá bola jedným z plánovaných cieľov Európskeho investičného fondu, ktorý je teraz súčasťou skupiny EIB.

1.17 Zatiaľ čo je Európska centrálna banka ochranou stability, môže skupina EIB chrániť rast, keď budú jej investičné projekty spolufinancované prostredníctvom európskych dlhopisov. Po finančnej kríze z roku 2008 sa EIB kládla otázka, či by podržala a vydala dlhopisy na stabilizáciu dlhu. EIB odmietla, čo bolo v tom čase pochopiteľné. Paralelným hlavným plánovaným cieľom Európskeho investičného fondu však bolo vydávanie dlhopisov Únie, ktoré navrhoval Delors v bielej knihe Komisie z roku 1993 o raste, konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Európsky investičný fond ako súčasť skupiny EIB a stavajúc na skúsenostiach EIB s úspešným vydávaním dlhopisov by sa mohol podújať na upísanie európskych dlhopisov (pozri bod 5.2 až 5.8 tohto stanoviska).

1.18 Európskymi dlhopismi by sa teda mohol spolufinancovať Európsky plán rastu a Európsky pakt rastu, pričom by spájali najdynamickejších hráčov – podniky, odbory a združenia – do paktu, ktorý by bol zásobárnou praktických odpovedí na aktuálnu krízu. Bola by to európska „nová dohoda“ podľa amerického precedensu, schopná obnoviť rast a zamestnanosť, znížiť dlh, znovu získať dôveru a nádej do budúcnosti pre EÚ, a predovšetkým znížiť nezamestnanosť mladých ľudí.

1.19 Zároveň bude potrebné neodkladne zaviesť postup na riešenie zásadných otázok, ktorým EÚ čelí: **fiškálny a hospodársky rozmer**, tak ako sa o ňom hovorilo na samite v Bruseli 8. a 9. decembra 2011, ktorý by mal zahŕňať aj posilnenie ECB ako záruky finančnej stability; **sociálny rozmer** a **politický rozmer**, na naplnenie aktuálneho deficitu demokracie a urýchlenie procesu rozhodovania. V praxi to znamená odstránenie všetkých obmedzujúcich limitov (predovšetkým obmedzení rozhodovacieho procesu a politickú slabosť), ktoré zabránili a ďalej bránia EÚ konať rýchlo a účinne, nielen s cieľom podporovať euro, ale aj konať tak, aby neohrozila svoju existenciu a účel zhoršením svojho úpadku.

2. Východiská

2.1 Prvoradým cieľom predloženého stanoviska je teda akčný plán, ktorý je možné realizovať teraz, bez potreby nových inštitúcií alebo prepracovania zmluvy a ktorý môže položiť základy spoločnej správy dlhu eurozóny. Keďže si uvedomujeme nutnosť znížiť neutržateľnú úroveň štátneho dlhu, je toto stanovisko doplnením ostatných stanovísk, ktoré už boli vydané, alebo navrhnuté Európskym hospodárskym a sociálnym výborom a ktoré sa týkajú problému rastu, priemyselnej alebo finančnej politiky, produktivity a konkurencieschopnosti.

2.2 Dúfali sme, že po finančnej kríze v rokoch 2007 a 2008 máme to najhoršie za sebou. Riešenie krízy bolo pre ľudí v Európe veľmi nákladné a prinieslo zvýšenie verejného dlhu. Ale po dvoch rokoch, napriek krátkodobému rastu štátneho dlhu spôsobeného výdavkami na záchranu bánk sa zodpovednosť preniesla od súkromného k verejnému dlhu.

2.3 Zraniteľnosť eurozóny sa naplno prejavila útokom na krajiny, ktoré sa zdali najzraniteľnejšie, napriek celkovému štátnemu dlhu, ktorý je stále potrebné znižovať a dostať pod kontrolu, hoci je nižší ako dlh USA. Zavedené opatrenia predstavujú, hoci neskoro, veľký krok vpred, ale nie sú dostatočné, pretože kríza je systémová a nezávisí od dlhu tej alebo onej konkrétnej krajiny.

2.4 Jasne to zdôraznilo zásadnú otázku prežitia eurozóny a samotného európskeho projektu: „Kto stanovuje zákony a kto má posledné slovo?“ Európska občianska spoločnosť teraz jasne pochopila, že už to nie sú volené vlády, kto kontroluje situáciu, ale skôr nevolené orgány, ktoré ich nahradili. Riziko teda nespočíva iba v legitímnosti jednotlivých vlád, ale aj v prežití demokratického procesu na európskej úrovni.

2.5 Do roku 2008 bolo euro nedotknuté menovými fluktuáciami a bolo posilnené voči doláru, aby sa mohlo stať druhou rezervnou menou. Jedným z dôvodov, prečo sa to zmenilo a euro sa stalo terčom útoku, je to, že až do gréckej krízy ratingové agentúry predpokladali, že EÚ by nedovolila členovi eurozóny potopiť sa. Keď sa nedostavilo žiadne rýchle riešenie gréckej krízy, prudko sa rozšírili správy o vydávaní nových dlhopisov. Bol to nedostatok politickej vôle dohodnúť sa na riešení krízy štátneho dlhu v Európe počas dvoch rokov, ktorý podporoval ratingové agentúry v znižovaní hodnotenia dlhu nastupujúcich členských štátov eurozóny a ktorý teraz ovplyvňuje jej jadro rovnako ako okrajové oblasti.

2.6 Bez ohľadu na potrebu konsolidovať dlh (postupne tak, aby nedošlo k usmrteniu „vinného“ pacienta, miesto jeho vyliečenia) by EÚ mala konať s veľkou rozhodnosťou. Ochromenú nutnosťou obnoviť verejné financie a unavené z pomalého rastu boli členské štáty (a nielen tie, ktoré sú najviac zadlžené)

tak ako EÚ, nečinné alebo minimálne pomalé v rozhodovaní. Ani trhy s dlhopismi neboli uisťované prostredníctvom politických opatrení, teda obmedzení, úsporných opatrení a škrtov, pri ktorých vzniká riziko pomalého alebo negatívneho rastu.

2.7 Jedným rozmerom tejto situácie je to, že čo je v jednej krajine prebytkom, je v inej krajine deficitom. Ďalším je nesprávne vnímanie „hypotézy vytlačania“ a paralelné nesprávne vnímanie skutočnosti, že obmedzenie verejných investícií a vynakladanie len nevyhnutných prostriedkov spôsobí „natlačenie“ súkromných investícií a spotreby. Tiež sa prehliadlo, že v niektorých prípadoch v EÚ, kde po pôvodnom dodržiavaní úsporných programov v menších členských štátoch nasledovala obnova hospodárstva, to bolo v rámci podmienok, v ktorých EÚ ako celok zvyšovala dopyt po vývoze, a v niekoľkých prípadoch sprevádzala tento jav devalvácia meny, čo v súčasnosti nie je pre členov eurozóny možnosťou.

2.8 EÚ potrebuje znovu získať dôveru Európanov, že jednotná mena je ich spoločnou výhodou. To predpokladá hospodársky, sociálny a kultúrny akčný plán a „nový európsky pakt“ v zmysle americkej „novej dohody“, keď úspech takejto dohody podnietil prezidenta Trumana k podpore Marshallovho plánu, ktorý okrem napomáhania obnove v povojnovom období tiež umožnil všetkým európskym krajinám vychutnať si trvalý rozvoj založený na konkurencieschopnosti, produktivite, zamestnanosti, blahobyte, prosperite, a predovšetkým na konsenze (účasť a sociálne partnerstvo).

2.9 Takáto perspektíva vrátane stability a rastu by vygenerovala politický konsenzus pre ďalšie nástroje spoločného hospodárskeho a fiškálneho riadenia. Mať spoločnú menu a pritom 17 rôznych politík na spravovanie štátneho dlhu je vo vzájomnom rozpore. Rozpočtová politika fiškálnych úspor však nie je dostatočnou nápravou. Potrebujeme dôsledné stratégie spravovania dlhov a spoločné finančné nástroje, ktoré dokážu financovať rast Európy v čase, keď sa nadmerné úrovne štátnych dlhov znižia.

2.10 Reakcia EÚ na krízu sa nemôže zredukovať do slov „obmedzenie, úspora, škrt, obeť“, bez ohľadu na následky. To znamená nehovoriť o posudzovaní a rozdieloch medzi „čestnými“ a „nečestnými“, čo často nie je v súlade s pravdou a skutočnou zodpovednosťou. Takýto prístup vytvára nevôľu, sebeckosť, nevráživosť a rozhorčenie vrátane kultúrneho vyčleňovania a vedie Európu nadol cestou malickej pomsty a nebezpečného populizmu. Navyše, nesprávna diagnóza a moralistický pohľad na krízu bráni takzvaným čestným, aby pomáhali tým ostatným.

2.11 Rovnica úspora-rast je dilemou, od ktorej sa EÚ musí presunúť so súhlasom ľudí tak, že bude konať zároveň na dvoch úrovniach tak, ako je opísané v nasledujúcich bodoch.

2.12 Na jednej strane sa musí vypracovať nový, rozsiahlejší návrh na riešenie problému štátneho dlhu, ktorý zabezpečí zníženie úrovni dlhu a udrží zodpovednosť členských štátov, pričom bude odrádzať od špekulatívnych útokov a bude založený na všeobecnej solidarite na základe zásad zmluvy. Obhajoba eura, ktorá je predovšetkým politickou záležitosťou, by bola prínosom pre všetky krajiny, najmä pre tie bohatšie, a vyhlí by sme sa paradoxu, aby sa pôvodný sen o spoločnej mene stal nočnou morou pre ľudí v EÚ.

2.13 Cieľom druhého návrhu by malo byť získať si dôveru ľudí v Európe. Preto je potrebné zaviesť hospodársky, sociálny a kultúrny akčný plán na zrealizovanie ambícií európskeho programu hospodárskej obnovy do roku 2020, ktorý bude podporený potrebnými financiami. EÚ tiež potrebuje akúsi veľkú myšlienku, „nový európsky pakt“, napríklad v zmysle americkej „novej dohody“. Ako vieme, Marshallov plán okrem pomoci pri obnove v povojnovom období umožnil všetkým európskym krajinám vychutnať si udržaný trvalý rozvoj založený na konkurencii, produktivite, zamestnanosti, blahobyte, prosperite, a predovšetkým na konsenze (účasť a sociálne partnerstvo).

2.14 EÚ by preto mala vynaložiť všetko úsilie na to, aby jednohlasne reagovala na otázky trhov, ktoré ukázali svoje obmedzenia prostredníctvom svojich nespútaných, neregulovaných činností. To však nezávisí od jednohlasnej podpory nových finančných nástrojov všetkými členskými štátmi. Ako nosnú myšlienku je možné predostrieť zásadu „rozšírenej spolupráce“. Miesto zmenšenia eurozóny na oblasť krajín „pevného jadra“, ktoré by v dôsledku toho mohli utpieť stratu, by mali mať krajiny, ktoré sú cieľom špekulatívneho útoku, možnosť previesť značnú časť svojho vlastného dlhu na európsky debetný účet, čo bude výhodou pre všetky členské štáty.

3. Dlhopisy Únie na stabilizovanie štátneho dlhu

3.1 V Európe štátny dlh už nie je štátny. Obmedzenia a chyby EÚ a jednotlivých krajín, spolu s nedostatkom účinného rámca na dohľad a dozor nad finančnými inštitúciami, umožnili útoky na štátne meny⁽⁸⁾. V dôsledku zlého hospodárenia s verejnými financiami sa ohrozila aj zvrchovanosť niektorých zraniteľnejších členských štátov.

3.2 EHSV považuje za nevyhnutné skonsolidovať disciplinované verejné účty v niektorých krajinách, minimálne prostredníctvom spravodlivých a odsúhlasených štrukturálnych reforiem. Z dlhodobého hľadiska by mohlo dôjsť k vzniku fiškálnej únie medzi ministrom hospodárstva a financií eurozóny. Je vo vzájomnom rozpore mať jednu peňažnú (a rozpočtovú)

⁽⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1060/2009 o ratingových agentúrach*, Ú. v. EÚ C 54, 19.12.2011. s. 37.

politiky a 17 rôznych dlhových politík. Práve teraz sú však potrebné s úrne opatrenia na stabilizovanie štátneho dlhu spolu so spoločným spravovaním rozpočtov členských štátov prostredníctvom dohľadu EÚ.

3.3 Väčší politický význam by sa mal priradiť skutočnosti, že hoci sú niektoré členské štáty veľmi zadlžené, EÚ ako taká nemá takmer žiadny dlh. Do mája 2010 a začiatku skupovania štátnych dlhov nemala EÚ žiadny dlh. Dokonca aj po skupovaní a operáciách na záchranu bánk je dlh EÚ len o čosi vyšší ako jedno percento jej HDP. Je to menej ako desatina dlhu USA v pomere k HDP v 30. rokoch 20. storočia, keď začala vláda prezidenta Roosevelta presúvať úspory do investícií rozšírením dlhopisov ministerstva financií USA⁽⁹⁾. **V porovnaní s USA má EÚ pri dlhopisoch výhodu neskorého štartu.**

3.4 Nezávislosť je možné obnoviť prostriedkami EÚ tak, že riadenie sa umožní vládam, a nie finančným trhom, a to sprísnením dohľadu a zodpovednosti účastníkov finančných trhov, vrátane ratingových agentúr. Je to možné, avšak bez skupovania dlhov alebo spoločných štátnych záruk alebo fiškálnych prevodov. Pri financovaní „novej dohody“ napríklad Rooseveltova vláda neskupovala dlh členských štátov americkej únie, ani od nich nevyžadovala záruky na dlhopisy ministerstva financií USA a ani fiškálne prevody. USA financujú dlhopisy svojho ministerstva financií z federálnych daní, lenže Európa nemá spoločnú fiškálnu politiku. Členské štáty však môžu financovať podiel svojich štátnych dlhopisov prevedených na dlhopisy Únie bez fiškálnych prevodov medzi nimi.

3.5 Program hospodárskej obnovy Európy bol pre stratégiu úspor ako reakciu na finančné trhy nesprávny. Väčšina voličov si ani neuvedomuje záväzok EÚ voči nim, avšak voliči sú si dobre vedomí toho, že sa od nich vyžaduje prinášanie obetí na záchranu bánk a zaistovacích fondov. Širšia verejnosť má len malé povedomie o programe hospodárskej obnovy Európy.

3.6 Prevod časti štátneho dlhu na EÚ by sa tiež mohol uskutočniť na báze rozšírenej spolupráce, pričom by si kľúčové členské štáty vrátane Nemecka ponechali svoje vlastné dlhopisy. V súlade s Lisabonskou zmlouvou prebieha rozšírená spolupráca menšiny členských štátov. Zavedenie eura však bolo *de facto* príkladom rozšírenej spolupráce väčšiny. Bruegel Institute navrhol, aby prevod národného štátneho dlhu na EÚ riadila nová inštitúcia⁽¹⁰⁾. Nová inštitúcia však nie je potrebná.

⁽⁹⁾ USA si nezvolilo možnosť financovania deficitu až do druhého volebného obdobia prezidenta Roosevelta. Hlavnou motiváciou obnovy po depresii počas jeho prvého aj druhého obdobia však boli sociálne investície a investície do životného prostredia financované dlhopismi, ktoré by teraz Európa mohla napodobniť, aby dosiahla obnovu.

⁽¹⁰⁾ Von Weizäcker, J. a Delpla, J. (2010), *Návrh modrých dlhopisov*, Bruegelské politické súhrny 2010/03.

3.7 Prevedený podiel štátneho dlhu na dlhopisy Únie by mohol spravovať ENFS (potom EMS) na osobitnom konverznom účte a nemalo by sa s nimi obchodovať⁽¹¹⁾. Toto by ochránilo prevedené dlhopisy pred špekuláciou. Investori by si uchovali svoje aktíva až do splatnosti dlhopisov pri ich prevládajúcej úrokovej miere. Tiež by to zabránilo morálnemu hazardu, pretože dlhopisy na debetnom účte by sa nemohli použiť na vytvorenie čistého úveru. Výhodou pre vlády aj držiteľov dlhopisov je to, že riziko neplnenia zo strany niektorých členských štátov by sa tým výrazne znížilo.

4. Európske dlhopisy na oživenie procesu obnovy a udržateľného rastu

4.1 Nedávny vývoj zdôraznil potrebu EÚ vykonávať spoločné hospodárske a sociálne riadenie v súlade s jednotou vytvorenou prostredníctvom spoločnej meny s cieľom lepšie sa vyrovnáť s rastúcou makroekonomickou nerovnováhou. Zatiaľ sa však Komisia a Európska rada venovali len stabilite, pričom odsunuli potrebu oživenie rastu.

4.2 Zanedbáva sa tým sociálny rozmer aj globálny rozmer zdĺhavých úsporných opatrení napriek dôležitosti trvalého európskeho vývozného dopytu nasmerovaného do rýchlo sa rozvíjajúcich krajín. Zanedbáva sa tým tiež potreba financovania obnovy rastu nie fiškálnymi prevodmi medzi členskými štátmi, alebo recyklovaním prebytkov nových ekonomík.

4.3 Jednou z myšlienok, ktoré násilne predostierali rôzne návrhy objavujúce sa v tlači, pričom táto myšlienka kopírovala návrh Bruegel Institute a predchádzajúci Delorsov návrh o dlhopisoch Únie z roku 1993, bolo napríklad to, že upísanie a predaj európskych dlhopisov by prilákal prebytky z centrálnych bánk rýchlo sa rozvíjajúcich krajín a štátnych investičných fondov, čo by vyvolalo multiplikačný účinok.

4.4 Tieto finančné toky do európskych dlhopisov by mohli pretaviť záväzok členských štátov a Európskeho parlamentu z roku 2008 voči programu hospodárskej obnovy Európy na realitu. Hoci by bola počiatočná flotácia dlhopisov prírastková, boli by kumulatívne toky z podielu takmer 3 triliónov USD prebytkov z centrálnych bánk rýchlo sa rozvíjajúcich krajín a štátnych investičných fondov dostatočné.

4.5 Tieto toky by sa mohli vyrovnáť alebo by mohli prekročiť aj vlastné zdroje Komisie a urobiť tak bez fiškálnych prevodov, s ktorými Nemecko a niektoré iné členské štáty nesúhlasia. Mohli by tiež spolufinancovať investície skupiny EIB do súdržnosti v zdravotníctve, školstve, pri obnove vidieka a ochrane životného prostredia.

⁽¹¹⁾ Súkromní vlastníci dlhopisov neobchodovateľných na trhu by ich mohli v prípade potreby predávať EMS za nominálnu hodnotu až do dosiahnutia stanoveného limitu.

4.6 Špeciálny amsterdamský akčný program z roku 1997 udelil EIB mandát týkajúci sa cieľov súdržnosti a zblížovania, odkedy táto úspešne dosiahla štvornásobný objem pôžičiek na investičné financovanie. Ďalší štvornásobok investícií EIB by sa rovnal povojnovej pomoci USA v rámci Marshallovho plánu⁽¹²⁾. Predsa však na rozdiel od Marshallovho plánu alebo štrukturálnych fondov by tieto financie neboli grantového typu alebo by to bol presun úspor do investícií. Takéto investície by prostredníctvom hospodárskych multiplikátorov vytvorili trvalý dopyt v súkromnom sektore a rast zamestnanosti. Obnovila by sa tak dôvera na trhoch a dôvera verejnosti, že úsporné opatrenia by mohla nahradiť vyššia životná úroveň a blahobyť. Rast a vyššia úroveň zamestnanosti by tiež vytvorili priame a nepriame daňové výnosy, ktoré by pomáhali znížiť dlh a deficit.

5. Právny a inštitucionálny kontext návrhu

5.1 Dlhopisy Únie a Európsky nástroj finančnej stability

5.1.1 ENFS by mohol podržať časť štátneho dlhu prevedeného na dlhopisy Únie na osobitnom konverznom účte. Bolo by to v súlade s cieľom stabilizácie. Mohlo by sa tak urobiť, hoci v júli 2012 má byť tento nástroj nahradený EMS. Prevedenie dlh by potom mohol spravovať EMS.

5.1.2 Zásada, že dlh prevedený na dlhopisy Únie by nemal byť obchodovaný, by ochránila ENFS pred znehodnotením ratingovými agentúrami a subjektmi na trhu s dlhopismi. Podržanie dlhopisov na debetnom účte by malo uistiť Nemecko a iné členské štáty, že štátne dlhopisy prevedené na dlhopisy Únie nie je možné použiť na vytvorenie úveru.

5.2 Plán EIF a európske dlhopisy

5.2.1 ECB nemusí byť zapojená do upisovania a predaja dlhopisov. Pôvodný plán týkajúci sa vydania vlastných dlhopisov Únie bol taký, že by to mal robiť Európsky investičný fond, ktorý bol vytvorený v roku 1994 a od roku 2000 je súčasťou skupiny EIB. Prvoradou plánovanou úlohou EIF bolo to, aby spoločné dlhopisy dopĺňali spoločnú menu. Druhoradý plán bola finančná podpora malých a stredne veľkých podnikov a nových začínajúcich podnikov v oblasti špičkových technológií, čo bola jeho úloha od roku 1994⁽¹³⁾.

5.2.2 Pôvodný plán EIF uvádzal, že jedna mena by pripravila členské štáty o devalváciu ako nástroj rovnováhy na prispôso-

vanie platieb a že neexistovala politická podpora pre fiškálne prevody v rozsahu, ktorý odporúčala MacDougallova správa⁽¹⁴⁾. Vychádzajúc však z precedensu „novej dohody“ fond uznáva, že by európske dlhopisy mohli financovať štrukturálne, sociálne a regionálne politiky, čo bolo plánom Spaakovej správy pre spoločný trh z roku 1956⁽¹⁵⁾. Bolo to tiež v súlade s cieľmi MacDougalovej správy, podľa ktorej „štrukturálne, cyklické, regionálne politiky a politiky zamestnanosti mali znížiť rozdiely medzi regiónmi v dotovaní kapitálu a produktivite“.

5.3 Plán EIF pre rizikový kapitál

5.3.1 Odporúčanie z roku 1993, že EIF by mal podporovať malé a stredne veľké podniky, sa netýkalo iba záruk majetku alebo pôžičiek pre malé a stredné podniky (MSP), ale aj Európskeho fondu rizikového kapitálu s rozpočtom do 60 miliárd ECU a špeciálnej sumy na financovanie začínajúcich podnikov v oblasti špičkových technológií.

5.3.2 Financovaním dlhopismi EÚ by sa investovalo počas niekoľkých rokov, ale malo by to makroekonomický potenciál. Bezproblémové spravovanie fondu v spolupráci s národnými úverovými agentúrami a regionálnymi rozvojovými agentúrami s vedomosťami o miestnych MSP by malo zabezpečiť, aby sa tieto dlhopisy financovali z výnosov základného kapitálu, kedykoľvek by to bolo možné.

5.3.3 Cieľom bolo vyrovnáť nedostatok súkromného rizikového kapitálu v Európe v porovnaní s USA, znížiť závislosť MSP od pôžičiek s pevným úrokom, pri ktorých boli penalizované nové začínajúce podniky skôr, ako si mohli zabezpečiť trh, a mala sa tak podporiť mikroinovácia a konkurencieschopnosť s makroekonomickými a sociálnymi výsledkami.

5.3.4 Úloha EIF zabezpečiť rizikový kapitál, a nie záruku pôžičiek bola pri jeho vytvorení v roku 1994 zanedbaná, čoho dôsledkom bolo to, že kým sa v roku 2000 nezapojil do skupiny EIB, zaručil pre MSP iba 1 miliardu ECU. Pôvodný plán týkajúci sa mikronástrojov s makroúčinkom sa obnovil až v septembri 2008 v Nice cez Ecofin, kedy sa na podporu MSP naplánovalo 30 miliárd eur, hoci stále prostredníctvom pôžičiek, a nie kapitálu.

5.3.5 Úloha EIF zabezpečiť rizikový kapitál a nielen pôžičky by sa mala považovať za súčasť upisovania a predaja európskych dlhopisov na doplnenie prevodu časti štátneho dlhu na Úniu.

⁽¹²⁾ Prieskum verejnej mienky, ktorý sa konal v polovici 50. rokov 20. storočia a v ktorom bolo oslovených 2 000 ľudí z Francúzska, Nórska, Dánska, Holandska, Rakúska a Talianska. Spolu vedelo o Marshallovom pláne 80 % opýtaných a 25 až 40 % opýtaných chápal, ako fungoval.

⁽¹³⁾ Stuart Holland (1993). *Európsky imperatív: Hospodárska a sociálna súdržnosť v 90. rokoch*. Op. Cit

⁽¹⁴⁾ Od 5 do 7 % HDP – Európska komisia (1977). *Správa študijnej skupiny o úlohe verejného financovania v rámci európskej integrácie*.

⁽¹⁵⁾ Medzivládny výbor pre Európsku integráciu (1956). *Správa o všeobecnom spoločnom trhu (Spaakova správa)*.

5.4 EIB

5.4.1 EIB vždy vydávala vlastné dlhopisy a vyjadrila jasnú preferenciu, čo sa týka uchovania vlastnej identity, oddelene od dlhopisov EÚ. Má to opodstatnenie. Po prvé, EIB vydáva vlastné dlhopisy v prvom rade na projektové financovanie a žela si túto špecifickú identitu uchovať. Po druhé, existuje predpoklad, že spravovanie európskych dlhopisov by si vyžadovalo fiškálne prevody, pričom EIB spravuje vlastné dlhopisy z výnosov na projektové financie. Po tretie, fiškálne prevody by vyžadovali zvýšenie vlastných zdrojov Komisie, čo je nepravdepodobné. EIB vyjadrila obavy, že jej vlastný úverový rating sa môže znehodnotiť, ak sa zapojí do stabilizácie dlhu.

5.5 Doplňujúce úlohy EIB a EIF

5.5.1 Tieto výhrady by však neplatili pre upísanie a predaj európskych dlhopisov Európskym investičným fondom. Hoci sú súčasťou rovnakej skupiny, EIB a EIF sú dve rôzne inštitúcie. Európske dlhopisy EIF by ako také boli odlišné od dlhopisov EIB a od dlhopisov Únie na stabilizáciu dlhu, spravovaných ENFS.

5.5.2 Vydávanie dlhopisov EIF by mohlo doplniť dlhopisy EIB v spoločnom projektovom financovaní. Spravovanie týchto dlhopisov by mohlo prebiehať z výnosov z investičných projektov, a nie z fiškálnych prevodov. EIB by si zachovala kontrolu, pričom projekty by boli závislé od jej schválenia a boli by ňou riadené, a tým by si zabezpečila svoju integritu pri spravovaní projektov.

5.5.3 V prípade, že by EIB vyžadovala záväzky od miestnych partnerov, čo je pre ňu dôležité, mohla by ich získať v spolupráci pri spravovaní projektov s národnými úverovými ústavmi, ako sú napríklad Caisse des Dépôts et Consignations, Cassa Depositi e Prestiti alebo Kreditanstalt für Wiederaufbau.

5.6 Správa dlhopisov EIF

5.6.1 EIF by musel mať nový obchodný plán na spravovanie vydávania dlhopisov na voľnom trhu, čo bolo ústrednou myšlienkou jeho pôvodného plánu. Vyžadovalo by si to tím vysoko kvalifikovaných odborníkov, ale tých je možné získať z EIB a v spojení s agentúrami pre štátny dlh. Keďže vydávaním európskych dlhopisov by sa dosiahol prírastok, časom by si fond mohol vybudovať nový tím.

5.6.2 Ecofin je správny orgán skupiny EIB. Na rozhodnutie, že EIF môže vydávať európske dlhopisy, by **nebolo potrebné prepracovať zmluvu** viac, ako keď bol v roku 1994 založený EIF.

5.7 O kritériách plánu hospodárskej obnovy Európy nemusí rozhodnúť Ecofin, ani nie je potrebný návrh Komisie. Európska rada priradila EIB pôsobnosť v oblasti zblížovania a súdržnosti v špeciálnom amsterdamskom akčnom pláne, luxemburských dokumentoch z roku 1997 a lisabonských dokumentoch z roku 2000, aby investovala do zdravotníctva, vzdelávania, obnovy vidieka, životného prostredia v mestách, do ekologických technológií, finančnej podpory malých a stredných podnikov a nových začínajúcich podnikov so špičkovými technológiami a tiež do transeurópskej dopravnej siete a komunikačných sietí.

5.8 Od roku 1997 EIB úspešne zoštvornásobila svoje ročné investičné finančné prostriedky, ktoré zodpovedajú dvom tretinám vlastných zdrojov Komisie. Opätovné zoštvornásobenie týchto prostriedkov do roku 2020 spolufinancovaním z investícií do európskych dlhopisov od centrálnych bánk a štátnych investičných fondov prebytkových ekonomík by mohlo pretaviť program hospodárskej obnovy Európy do reality. To je v konečnom dôsledku aj nevyhnutné, vzhľadom na dôkazy, že investičné multiplikátory dosahujú až číslo tri, a preto zdvojnásobujú až strojnásobujú fiškálne multiplikátory⁽¹⁶⁾.

V Bruseli 23. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ J. Creel, P. Monperrus-Veroni & F. Saraceno (2007). *Spôsobilosť zlaté pravidlo verejných financií vo Veľkej Británii rozdiel?* Observatoire Français des Conjonctures Économiques, Pracovné dokumenty 2007 – 2013.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Občiansky a humanisticky zameraná politika vnútorného trhu“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 143/04)

Spravodajca: **Jorge Pegado LIZ**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 20. januára 2011 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Občiansky a humanisticky zameraná politika vnútorného trhu“.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 118 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

„Argumenty v prospech Európy sa stále vyvíjajú. Konceptia Európy by sa mala prispôbiť vývoju politickej a hospodárskej situácie.“

(José Manuel Barroso, denník Expresso, 19. novembra 2011)

1. Úvod

1.1 Uplynulo 20 rokov odo dňa, keď mal byť podľa Jacquesa Delorsa dokončený veľký európsky vnútorný trh, bez bariér a akýchkoľvek prekážok, a nastal vhodný čas, aby sa organizovaná občianska spoločnosť zastúpená v EHSV zaujímala o to, čo sa dosiahlo a kam sa smeruje.

1.2 Ak však v súčasnosti uvažujeme o vnútornom trhu, musíme prehodnotiť model európskeho projektu ako celku. Má zmysel, aby sme si kládli otázku, či Európa, tak ako si ju niektorí idealizujeme, ako sa ju v priebehu týchto šesťdesiatich rokov toľkí usilovne snažili vybudovať a iní si zaumienili, že ju postupne zničia, bude ešte aj v roku 2050 vzorom slobody, sprievodcom kultúry, obrancom mieru a bratstva medzi národmi a poslom rovnosti medzi ľuďmi vo svete bez diskriminácie a prekážok, ako sa vo svojom dobre štruktúrovanom prejave na Humboldtovej univerzite pýtal člen Komisie Michel Barnier.

1.3 O to viac, že v súčasnej obzvlášť zložitej situácii Európu zaťažuje pretrvávajúca systémová a nielen cyklická kríza, ktorá nezasiahla len hospodárstvo a financie, ale aj sociálne a kultúrne hodnoty, a z ktorej väčšina zainteresovaných strán zastúpených v EHSV nevidí jednoznačné východisko.

1.4 Postihla nás kríza pracovných miest. Situácia je taká, že Európa už nedokáže zaručiť pracovné miesta pre svojich občanov. Jediná cesta z tejto krízovej situácie vedie cez dosiahnutie rastu a hlavným nástrojom, ako takýto rast dosiahnuť, musí byť úplné dokončenie vnútorného trhu.

1.5 **Organizovaná občianska spoločnosť sa** preto oprávnené **zamýšľa** nad tým, či je súčasný inštitucionálny model EÚ, ktorý vznikol na základe Lisabonskej zmluvy, schopný riešiť krízu; **pochybuje** o tom, že súčasný hospodársky a finančný model je schopný účinne a adekvátnej autoregulácie a rozpačito vníma absenciu koherentných a účinných regulačných opatrení,

ako aj prijímanie izolovaných a protichodných rozhodnutí jednotlivými stranami; **kladie si otázku**, ako možno vzhľadom na neustále krachy na burzách a s nimi súvisiace negatívne sociálne a hospodárske dôsledky dosiahnuť účinnejšiu a prísnejšiu kontrolu finančného systému; **obáva sa**, že závažné príznaky krízy a akútna hrozba celosvetovej recesie smerujú k pádu európskeho modelu v jeho súčasnej podobe. Občianska spoločnosť preto vyzýva svojich súčasných vedúcich predstaviteľov, aby ukázali, že majú ambície a víziu do budúcnosti potrebné na obnovu európskeho hospodárskeho a sociálneho modelu, ktorý bude rešpektovať hodnoty a zásady vyplývajúce zo zmluvy.

1.6 Bolo preto veľmi pozitívne, že zároveň s vypracovaním tohto stanoviska aj poradný výbor Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO) považoval za potrebné vypracovať stanovisko k rovnakej téme a že na spoločnom stretnutí v Osle ⁽¹⁾ bolo možné porovnať postoje oboch strán.

2. Vnútorný trh: jeho podstata a dôvody vzniku

2.1 Myšlienka spoločného trhu sa objavila už v pôvodnom texte ako **spôsob** dosiahnutia harmonického rozvoja hospodárskej činnosti, neustáleho a vyrovnaného hospodárskeho rozmachu, vyššieho stupňa stability, rýchleho zvyšovania životnej úrovne a užších vzťahov medzi jednotlivými štátmi (článok 2). **Vnútorný trh nebol už od začiatku koncipovaný ako izolovaná politika alebo len ako zóna voľného obchodu, akou je EZVO, ale skôr ako súčasť všeobecnej stratégie.**

2.2 Bolo teda načrtnuté smerovanie rozvoja neskoršej politiky vnútorného trhu, ktorú niektorí oprávnené považujú za skvost európskej politiky. Jej postupné zavádzanie sa malo završiť po prechodnom období dvanástich rokov (článok 8), najviac 15 rokov po nadobudnutí účinnosti zmluvy.

⁽¹⁾ Pozri spoločné závery poradného výboru EZVO a SMJT: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>.

2.3 Napriek plánovaným nástrojom na jej realizáciu sa ideálom z roku 1957 postavila politická, sociálna a hospodárska realita a musíme konštatovať, že po 15 rokoch sa ešte ani zďaleka nedosiahli výsledky, ktoré by viedli k skutočnému vytvoreniu „spoločného trhu“.

2.4 Biela kniha o dokončení vnútorného trhu z roku 1985 stanovila presné ciele, aby sa táto úloha dosiahla do roku 1992. Zároveň sa považovali za potrebné zmeny a doplnenia Rímskej zmluvy, ktoré by umožnili dosiahnuť politické ciele stanovené bielou knihou. Na základe toho vznikol Jednotný európsky akt ⁽²⁾, ktorý sa čiastočne zmieňuje o vnútornom trhu, zavádza dôležité zmeny, z ktorých treba vyzdvihnúť:

- a) **pravidlo kvalifikovanej väčšiny** namiesto jednomyselného schvaľovania na prijatie opatrení týkajúcich sa aproximácie právnych predpisov s cieľom dokončenia vnútorného trhu (článok 8a a článok 100a);
- b) prvá zmienka o **vysokéj úrovni ochrany**, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti zdravia, bezpečnosti a ochrany spotrebiteľov (článok 100a ods. 3);
- c) všeobecné prijatie **zásady vzájomného uznávania** na základe dobre známeho prípadu Súdneho dvora „Cassis de Dijon“ (článok 100b);
- d) jasná výzva k **hospodárskej a sociálnej súdržnosti** ako hlavnému cieľu, ktorý treba zohľadniť pri dokončení vnútorného trhu (článok 130a a b).

2.5 Avšak až v roku 1992 Maastrichtskou zmluvou, na základe ktorej vznikla Európska únia ⁽³⁾, získali nové ustanovenia týkajúce sa dokončenia vnútorného trhu konzistentnejšiu podobu. V tej dobe už bolo jasné, že plán dokončenia vnútorného trhu v roku 1992 zďaleka nebude splnený ⁽⁴⁾.

2.6 Naopak, preukázalo sa posilnenie legislatívnych a nelegislatívnych prekážok vo väčšine členských štátov, čo spolu s liberálnou a zhovievavou politikou Komisie prispelo k stagnácii procesu dokončenia vnútorného trhu v niektorých obzvlášť významných oblastiach, najmä pokiaľ ide o služby.

2.7 Mnohé iniciatívy prijaté v rámci dokončenia vnútorného trhu však vyústili **len do hromadenia izolovaných a takmer nekoordinovaných opatrení zameraných na harmonizáciu právnych predpisov, ktoré boli vzdialené od ucelenej politiky**. Členské štáty často odporovali národnými politikami, ktoré obmedzovali voľnú hospodársku súťaž, prideliť nelegálnu štátnu pomoc, zavádzali nové kvantitatívne alebo podobné obmedzenia a systematicky odmietali pokrok v hlavných oblastiach, ako je priemyselná integrácia, dane alebo hospodárske riadenie.

2.8 Dokonca aj zdanlivo úspešne zrealizované iniciatívy, ako je prijatie schengenských pravidiel, zavedenie eura, nedávne prenesenie priestoru spravodlivosti a slobody na úroveň Spoločenstva a začlenenie Charty základných práv Európskej únie do konečnej verzie Lisabonskej zmluvy, ktoré boli pozitívne prijaté, mali nielen obmedzenú účinnosť vzhľadom na to, že niektoré členské štáty ich neprijali alebo vyslovili voči nim námietky, ale aj obmedzený, niekedy dokonca znemožnený dosah a uplatňovanie a nespriaznené iné nevyhnutné doplňujúce opatrenia (ako napríklad skutočná európska finančná politika). Dôsledkom je, že **Európa nie je schopná čeliť súčasnej kríze**, ktorá ju dovedla až na pokraj existencie, ako povedal Jacques Delors 18. augusta 2011 v rozhovore pre denníky Le Soir a Le Temps.

2.9 EHSV už dávno upozorňoval na potrebu jasnej zmeny modelu, ktorý by uprednostnil kvalitu dokončenia vnútorného trhu, dôsledne by prihliadal na konkrétne záujmy a základné práva občanov vo všeobecnosti, a konkrétne spotrebiteľov a pracovníkov, a v ktorom by mali sociálne aspekty rovnakú váhu ako hospodárske, a to s humanistickou víziou, v protiklade s doterajším čisto ekonomickým prístupom zodpovedným za obmedzenia, zdržanlivosť, pochybnosti a nedôveru ⁽⁵⁾.

2.10 Keď súčasný predseda Komisie na začiatku svojho druhého funkčného obdobia predstavil svoju novú víziu pre vnútorný trh 21. storočia ⁽⁶⁾, a to v nadväznosti na oznámenie na tému „Agenda občanov – výsledky pre Európu“ ⁽⁷⁾, zdalo sa, že Komisia bude presadzovať zmenu základného smerovania svojej politickej orientácie na oblasť vnútorného trhu v záujme občanov a spotrebiteľov. Komisia už vnútorný trh nepovažovala za izolovanú politiku, ale skôr za súčasť globálnej stratégie, ktorá predznamenávala budúcu stratégiu Európa 2020 a za hlavné ciele v oblasti vnútorného trhu označila zlepšenie dôvery spotrebiteľov, podporu hospodárskej integrácie a sociálnej súdržnosti a rozvoj spoločnosti založenej na poznatkoch v trvalo udržateľnej Európe v globalizovanom svete. Hlavným nástrojom tohto nového prístupu bola čoraz lepšia právna regulácia v ozdravenom a zjednodušenom legislatívnom prostredí ⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Ú. v. ES L 169, 29.6.1987.

⁽³⁾ Ú. v. ES C 191, 29.7.1992, zmluva považovaná za napodobeninu projektu Spinelli ako pokus o dosiahnutie dohody medzi federalistami a ich odporcami.

⁽⁴⁾ Oznámenie komisie na tému „Fungovanie vnútorného trhu Spoločenstva po roku 1992 – dosledovanie Sutherlandovej správy“ (SEC(92) 2277 z 2.12.1992) a stanovisko EHSV (Ú. v. ES C 201, 26.7.1993, s. 59), ktorého závery sú aktuálne ešte aj dnes a zasluhujú si pozorné preskúmanie.

⁽⁵⁾ Okrem iného pozri dôležité stanoviská EHSV: Ú. v. ES C 39, 12.2.1996, s. 70; Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 22; Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 1; Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 8; Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 68 a informačná správa „Vplyv Lisabonskej zmluvy na fungovanie jednotného trhu“.

⁽⁶⁾ Oznámenie „Jednotný trh pre občanov“, COM(2007) 60 final z 21.2.2007.

⁽⁷⁾ COM(2006) 211 final z 10.5. 2006.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 15.

2.11 Na posilnenie tejto novej orientácie zadala Komisia bývalému členovi Komisie Máriovi Montimu⁽⁹⁾ vypracovanie významnej štúdie, ktorá bola prezentovaná v roku 2010. V rovnakom čase aj Rada požiadala skupinu pre reflexiu zloženú z významných osobností pod vedením bývalého španielskeho premiéra Felipe Gonzaleza, do ktorej sa zapojil aj Mario Monti, aby vypracovala správu o výhľade pre Európu do roku 2030⁽¹⁰⁾. Európsky parlament tiež predložil v máji 2010 Grechovu správu, ktorá bola základom uznesenia z 20. mája na tému jednotný trh pre spotrebiteľov a občanov⁽¹¹⁾.

2.12 Všetky tieto dôležité dokumenty v podstate upozorňujú na potrebu zásadnej zmeny modelu definovania a implementácie politiky týkajúcej sa dokončenia vnútorného trhu, pričom súčasný model považujú za prekonaný a poukazujú na to, že napriek významnému pokroku v niektorých oblastiach sú dosiahnuté výsledky vo viacerých aspektoch pre Európu čeliacu nečakaným výzvam a pochmúrnym vyhladkam vo všeobecnosti málo známe, nedostatočné a vyvolávajú sklamanie.

2.13 Tieto pripomienky a závery sú však podrobne zdokumentované v pravidelných hodnotiacich tabuľkách týkajúcich sa vnútorného trhu⁽¹²⁾, podrobných pravidelných analýzach Eurobarometra o názoroch a skúsenostiach občanov a podnikov v súvislosti s vnútorným trhom v členských štátoch, rovnakých hodnotiacich tabuľkách o spotrebiteľoch na vnútornom trhu⁽¹³⁾, ako aj vo výročných správach Komisie o uplatňovaní práva EÚ vo všeobecnosti⁽¹⁴⁾, a konkrétne právnych predpisov EÚ v oblasti spotrebiteľského práva⁽¹⁵⁾, ktoré, ak sú správne interpretované, riadne zanalyzované a kriticky zhodnotené, v plnej miere potvrdzujú obavy a pochybnosti vyjadrené v spomenutých dokumentoch.

2.14 Keď sa však od Komisie očakával skutočný obrat politickej orientácie na jednotný trh, ktorý by zohľadnil všetky tieto závery a v rámci súčasnej finančnej krízy by uplatnil naozaj novú a odlišnú víziu jednotného trhu do 21. storočia, a ktorý by zodpovedal očakávaniam vyplývajúcim z celého radu vyhlásení najvyšších politických predstaviteľov, došlo k určitému sklamaniu, pretože dokument na tému „Pre vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo“ napriek mnohým úspechom, ktoré sa cenia, len vymenúva 50 izolovaných opatrení bez stanovenej strategickej línie⁽¹⁶⁾ a jeho slabé miesta a nedostatky boli dobre opísané v uznesení EP zo 6. apríla 2011⁽¹⁷⁾.

⁽⁹⁾ Nová stratégia pre jednotný trh v službách európskeho hospodárstva a spoločnosti.

⁽¹⁰⁾ Projekt pre Európu do roku 2030 – výzvy a príležitosti, tiež uverejnená v máji 2010.

⁽¹¹⁾ Uznesenie EP A7-0132/2010.

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final z 21.3.2011.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final z 4.3.2011; tento dokument v značnej miere potvrdila aj správa Eurobarometra na tému „E Communications Household Survey“ (Prieskum v domácnostiach o elektronickej komunikácii) z júla 2011.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final z 1.10.2010.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 100.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 47.

⁽¹⁷⁾ Dok. A7-0072/2011 na základe správy Komisie IMCO na tému „Jednotný trh pre Európanov“ (2010/2278 (INI). PE 456.691v02-00 z 24.3.2011), spravodajca: Correia de Campos.

2.15 Tieto nedostatky sa nepodarilo prekonať ani nedávnym oznámením Komisie o súbore dvanástich hybných síl, pričom nie je úplne jasné, aký je hlavný motív politickej orientácie dokončenia vnútorného trhu, ktorý bol základom pre taktický výber práve týchto dvanástich takzvaných hybných síl a nie akýchkoľvek iných nástrojov, napríklad tých, ktoré samotný EHSV uviedol vo svojom stanovisku⁽¹⁸⁾.

2.16 Zdá sa, že viaceré nedávne verejné vystúpenia, najmä predsedu Komisie a člena Komisie Barniera, ako aj program Komisie, ktorý bol medzitým predložený⁽¹⁹⁾, potvrdzujú úsilie o dosiahnutie skutočnej zmeny modelu pri dokončovaní vnútorného trhu v budúcnosti. V tomto zmysle bolo vydané aj vyhlásenie z Krakova⁽²⁰⁾ a vyhlásenie Notre Europe, európskeho výboru skupiny odborníkov.

3. Nový model dokončenia vnútorného trhu

3.1 Treba znovu poukázať na skutočnosť, že v rámci politík EÚ, ako to vyplýva zo základných zásad uvedených v Lisabonskej zmluve, **nie je dokončenie vnútorného trhu cieľom ako takým, ale prostriedkom či nástrojom** na dosiahnutie celého radu politických cieľov v rôznych oblastiach⁽²¹⁾.

3.2 Treba tiež zdôrazniť, že tieto ciele majú **zároveň a v rovnakej miere hospodársky, sociálny a environmentálny charakter** a že ich hlavným cieľom je blahobyt ľudí a podpora hodnôt ľudskej dôstojnosti, rovnosti, slobody, solidarity, demokracie, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv (článok 2 a článok 3 ZEÚ⁽²²⁾).

3.3 Práve na základe týchto zásad, hodnôt a cieľov treba pristupovať k opatreniam na dokončenie vnútorného trhu, ktorých ciele sú dnes z právneho hľadiska omnoho obsiahlejšie ako v roku 1957.

3.4 Vnútorný trh, ktorý bol na počiatku jasne ponímaný ako hospodársky pilier Európy federálneho charakteru, treba dnes prehodnotiť vzhľadom na vývoj za posledných 30 rokov a na súčasnú realitu. Pravdou je, že súčasné okolnosti spôsobujú, že vnútorný trh sa čoraz viac mení na obyčajnú zónu voľného obchodu, akou bola jeho predchodkyňa EZVO, pričom jeho ponímanie do budúcnosti sa mení a už nie je chápaný ako prirodzený výsledok nadnárodného politického projektu, ale ako **spoločný menovateľ národných záujmov európskych štátov**.

3.5 Preto treba znovu dôrazne potvrdiť myšlienku, že vnútorný trh by mal slúžiť ako **prostriedok na spájanie**

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final z 15.11.2011.

⁽²⁰⁾ V nadväznosti na uskutočnenie Fóra o jednotnom trhu 3. a 4. októbra 2011, ktoré vítame.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 93, 27.4.2007, s. 25.

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 1.

týchto národných záujmov do plne integrovaného inštitucionálneho systému hospodárskeho a finančného riadenia a jeho model treba čo najskôr nanovo definovať a zrealizovať.

3.6 Preto si v prvom rade treba reálne uvedomiť **obmedzenia samotného vnútorného trhu** a nesnažiť sa viesť ho niekam, kam sa nemôže ani nesmie dostať, a nasilu zavádzať často nepotrebné a neopodstatnené opatrenia, ktoré len komplikujú fungovanie podnikov, najmä malých a stredných podnikov⁽²³⁾, medzi ktoré sa počítajú aj slobodné povolania, alebo opatrenia úplnej harmonizácie, ktoré sa preukážu ako neopodstatnené, pretože ich prevážia hodnoty iného druhu, napr. zabezpečenie kvality, ako napríklad v prípade určitých oblastí práv a ochrany spotrebiteľov. V európskej politike vnútorného trhu by popri aspektoch harmonizácie opäť mali zohrávať kľúčovú úlohu zásada a krédo „sila v rozmanitosti“.

3.7 Nevyhnutne bude treba rozhodným spôsobom a bez ústupkov pokračovať v **programe „lepšej právnej regulácie“**, do ktorého sa EHSV vždy aktívne zapájal⁽²⁴⁾, a to s cieľom nielen produkovať technicky zrozumiteľnejšie texty a odstrániť byrokratické, zbytočné a škodlivé postupy, ale najmä zaujať **proaktívny prístup k vytváraniu právnych predpisov a k administratívnym postupom** s účinným zapojením občianskej spoločnosti a príslušných hospodárskych subjektov do všetkých štádií ich navrhovania a definovania, pričom bude treba prikladať väčší význam **hodnoteniam vplyvu „ex ante“**, v opodstatnených prípadoch **namiesto smernice** systematickejšie využívať formu **nariadenia** ako nástroja na zjednotenie právnych predpisov, a odvážiť sa vyskúšať nové nástroje, ktoré sú vhodnejšie ako súčasná škála právnych predpisov, ako napríklad **voliteľné režimy**, za predpokladu, že sú riadne odôvodnené⁽²⁵⁾. Takáto odvaha sa musí nájsť aj na úplné zrieknutie sa iniciatív Spoločenstva, ktoré sú neúčinné alebo nie sú prínosom.

3.8 Rovnako dôležité je **preskúmať, zjednodušiť a kodifikovať *acquis communautaire* a administratívne formality**⁽²⁶⁾, a odstrániť všetko, čo je zbytočné, nepotrebné, kontraproduktívne alebo dokonca škodlivé⁽²⁷⁾. Treba si však dať pozor, aby sa pri nekoordinovanom postupe neodstránili základné aspekty právnej regulácie nevyhnutnej pre relevantné oblasti.

⁽²³⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 51.

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 39; Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007, s. 21; Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 107.

⁽²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 52; Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 26; Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 26.

⁽²⁶⁾ Preberáme usmernenie, ktoré samotná Komisia uviedla vo svojom oznámení na tému „Aktualizácia a zjednodušenie *acquis communautaire*“ (COM(2003) 71 final z 11.2.2003), ktoré EHSV jasne potvrdil (Ú. v. EÚ C 112, 30.4.2004, s. 4) a na ktoré Komisia zjavne zabudla.

⁽²⁷⁾ Pozri stanoviská Ú. v. ES C 14, 16.1.2001, s. 1; Ú. v. ES C 125, 27.5.2002, s. 105; Ú. v. EÚ C 133, 6.6.2003, s. 5; Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 18; Ú. v. EÚ C 10, 15.1.2008, s. 8.

3.9 **Heslom by malo byť: regulovať, ale neobmedzovať.** Dôležitá je preto nielen inovatívnosť a tvorivosť, ale treba tiež prevziať návrhy z prvej správy nezávislých expertov o zjednodušení právnych predpisov a administratívnych postupov, z ktorých väčšina nebola zohľadnená a ktoré sú stále aktuálne, a požadovať ich účinné uplatnenie⁽²⁸⁾.

3.10 Dôležitú úlohu zohráva **normalizácia alebo štandardizácia** podľa vzoru nového prístupu uplatňovaného nielen na produkty ale aj na služby⁽²⁹⁾. Aj tu by sa však mala uskutočniť presná analýza potreby, efektívnosti a účinkov prijatých opatrení tak, aby pri normalizácii služieb bolo diferencovanie medzi službami pre vnútorný trh účelné.

3.11 Potrebné bude tiež oživiť a rozšíriť **informačný systém o vnútornom trhu (IMI)**, zväčšiť rozsah a rozšíriť fungovanie administratívnej spolupráce v súlade s návrhmi a odporúčaniami, ktoré EHSV predložil pri viacerých príležitostiach⁽³⁰⁾, a rovnakým spôsobom prehodnotiť sieť SOLVIT a vytvoriť jej nový rámec a vhodné prostriedky.

3.12 Dôležité bude tiež prehodnotiť **hlavné zásady budovania vnútorného trhu**, a to najmä zásady vzájomného uznávania⁽³¹⁾, subsidiarity⁽³²⁾, proporcionality⁽³³⁾ a zásadu obozretnosti, ktorá je v súčasnosti obmedzená len na špecifické oblasti, ako je potravinová bezpečnosť, ale v budúcnosti by sa mala stať všeobecnou zásadou. Tieto zásady treba tiež nanovo vymedziť a určiť nové spôsoby ich uplatňovania, ktoré budú viac zodpovedať skutočným záujmom občanov.

3.13 Treba **rozumne stanoviť priority**. Nejde však o to, aby sa viac či menej náhodne vybralo niekoľko symbolických opatrení, ale aby sa postupovalo v súlade s jednoznačne definovanými kritériami jasnej politickej orientácie, ktorá ešte nebola pre Európu definovaná a pre ktorú budú **hlavnou prioritou ľudia**.

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final z 21.6.1995.

⁽²⁹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 1, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 69 a Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 35.

⁽³⁰⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 14, ako aj ostatné spomenuté predchádzajúce stanoviská.

⁽³¹⁾ V nadväznosti najmä na správy komisie o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania, ktoré iniciovalo oznámenie Komisie zo 16.6.1999 (COM(99) 299 final), ale od ktorých sa neskôr upustilo. Pozri stanovisko Ú. v. ES C 116, 20.4.2001, s. 14.

⁽³²⁾ Vraciame sa k Molitorovej správe, aby sme jej odobrili stigmú „jeden krok vpred a dva vzad“, ktorou bola kritizovaná (pozri Alexis Feral, „Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?“, Rev. du Marché Unique Européen, I, 1998, s. 95) za nevhodný spôsob, akým ju Komisia uplatňovala, pričom ju zmeníme na skutočnú „výzvu zmeny“, o akej sníval Jacques Delors.

⁽³³⁾ Pri tomto úsilí treba zohľadniť viaceré stanoviská EHSV o každoročných správach Komisie v súlade s článkom 9 protokolu týkajúceho sa uplatňovania zásad subsidiarity a proporcionality.

3.14 Medzi týmito prioritami by mal mať osobitnú pozíciu **sektor služieb vo všeobecnosti**⁽³⁴⁾ a **konkrétne sektor maloobchodných finančných služieb**⁽³⁵⁾, v ktorom je deficit dokončovania vnútorného trhu výraznejší, ale ktorý musí byť zároveň inovatívnejší, a to nielen pokiaľ ide o opatrenia, ale aj o potrebné nástroje. EHSV predovšetkým žiada Európsku komisiu, aby monitorovala uplatňovanie smernice o službách a pravidelne a otvorene o ňom informovala, keďže je to zatiaľ jediný právny predpis, ktorý zabezpečuje otvorenie cezhraničného obchodu v oblasti služieb.

3.15 Osobitnú pozornosť treba venovať praktickej realizácii **vnútorného trhu cezhraničného elektronického obchodu** vzhľadom na sociálno-ekonomické výhody, ktoré prináša európskym spotrebiteľom vo všeobecnosti a konkrétne obyvateľom v menej dostupných oblastiach a zdravotne postihnutým osobám, ako aj podnikom EÚ, najmä malým a stredným podnikom, a to tým, že môže účinne vyriešiť celý rad problémov a otázok, ktoré už boli v plnej miere identifikované avšak bez toho, aby sa dodnes vytvorili nástroje a mechanizmy nevyhnutné na získanie dôvery a zaručenie ochrany spotrebiteľov a vytvorenie priaznivého prostredia pre podniky a profesionálov⁽³⁶⁾.

3.16 Ide najmä o otázky týkajúce sa fragmentácie trhu, nezrovnalostí medzi príslušnými normami, neistoty, pokiaľ ide o súkromie a dôvernosť údajov, bezpečnosti transakcií, právnej ochrany v prípade konfliktov, existencie nelegálnych on-line služieb, pirátstva a počítačovej kriminality, ktoré si vyžadujú prierezový prístup zo strany jednotlivých generálnych riaditeľstiev Komisie, ktorý by viedol k definovaniu **koherentného právneho rámca pre skutočný jednotný digitálny trh**.

3.17 Dodatočné úsilie treba vyvinúť v oblasti **účinného uplatňovania právnych predpisov EÚ**, v ktorej EÚ bohužiaľ nedosiahla presvedčivé výsledky. Jediné to zaručí dodržiavanie práva a účinnosť právnej regulácie⁽³⁷⁾ a nemožno ho obmedziť len na administratívnu spoluprácu⁽³⁸⁾. Pre európskych občanov v tejto súvislosti nadobúda veľký význam jednoznačné

a bezodkladné zakotvenie **práva na kolektívnu žalobu na európskej úrovni**, ako poslednej možnosti, ako zabezpečiť zodpovednosť za neplnenie právnych noriem EÚ, a tým zaručiť ich dobrovoľné dodržiavanie⁽³⁹⁾.

3.18 Najdôležitejšie však bude definovať **parametre jednotného trhu, ktorý bude mať v strede záujmu človeka a občana**. Touto úlohou by nemala byť poverená akákoľvek skupina odborníkov, ktorí sú viac či menej informovaní, ale skôr by sa malo vychádzať z príspevkov občanov, občianskej spoločnosti, vypočuť si ich obavy a požiadavky, ale aj ich sklamanie a rozčarovanie.

3.19 Treba veľmi rýchlo konať, nie však nekoordinovane alebo čisto impulzívne, a EHSV preto navrhuje, aby sa pri príležitosti uplynutia 20 rokov od roku 1992 poskytol **čas na reflexiu**. Ako svoj príspevok by EHSV chcel uviesť niekoľko parametrov, ktoré v rámci tejto reflexie považuje za nevyhnutné.

3.19.1 Reflexia by sa mala zamerať aj na to, že politika vnútorného trhu musí byť jasne v súlade so základnými zásadami a hlavnými cieľmi vyplývajúcimi z **Charty základných práv Európskej únie**, najmä pokiaľ ide o práva uvedené v Hlave IV a Hlave V, ktoré majú osobitný vplyv na sociálny rozmer a práva spotrebiteľov⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 Treba sa zamyslieť aj nad spôsobom **prepojenia sektorových politík do spoločného strategického cieľa**, ktorý bude spájať hospodársku, priemyselnú, obchodnú, dopravnú, energetickú, environmentálnu, spotrebiteľskú politiku a politiku v oblasti hospodárskej súťaže do jedného všeobecného právneho rámca, ktorý **podporí integráciu a posilní dôveru sociálnych partnerov a partnerov v rámci spoločnosti** (spotrebiteľia, rodiny, pracovníci, podniky, mimovládne organizácie atď.). To by znamenalo prehodnotenie a oživenie stratégie Európa 2020.

3.19.3 Zamyslieť sa treba aj nad spôsobom posilnenia a zaručenia **slobody pohybu a mobility občanov** vo všeobecnosti a konkrétne pracovníkov, a to zamestnancov alebo v slobodných povolaniach, profesorov a študentov, s cieľom zaručiť, aby boli za každých okolností a bez diskriminácie dodržiavané ich sociálne práva (sociálne zabezpečenie, právna ochrana, úrazové a zdravotné poistenie, dôchodky atď.) a preskúmať systém uznávania odbornej kvalifikácie a diplomov. Pritom musia byť pravidlom vysoké požiadavky na kvalitu, pokiaľ ide o bezpečnosť a zdravie spotrebiteľov v EÚ.

⁽³⁴⁾ Pozri stanoviská Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s. 113; Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007, s. 14; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 109.

⁽³⁵⁾ Pozri stanoviská Ú. v. ES C 56, 24.2.1997, s. 76; Ú. v. ES C 95, 30.3.1998, s. 72; Ú. v. ES C 209, 22.7.1999, s. 35; Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 1; Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004, s. 12; Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s. 126; Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 113; Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 134; Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 26; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 51; Ú. v. EÚ C 115, 16.5.2006, s. 61; Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 84; Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 18; Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 22; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 62; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 66; Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 30; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 133.

⁽³⁶⁾ Napriek oznámeniu Komisie z 22.10.2009 o cezhraničnom elektronickom obchode medzi podnikmi a spotrebiteľmi v EÚ (COM(2009) 557 final).

⁽³⁷⁾ Pozri stanoviská Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 67; Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 95.

⁽³⁸⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 103.

⁽³⁹⁾ EHSV je oprávnené považovaný za obhajcu kolektívnych žalôb, pričom tejto problematike venoval niekoľko stanovísk, z ktorých vyzdvihujeme tieto: Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 1; Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, s. 1; Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008, s. 1; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 40; Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 97.

⁽⁴⁰⁾ Pri tejto príležitosti treba vziať do úvahy a vyvodit' dôsledky z konštatovaní správy Komisie o dosiahnutom pokroku na ceste k skutočnému občianstvu EÚ v rokoch 2007 - 2010 (COM(2010)602 final z 27.10.2010), a tiež zo správy o občianstve EÚ za rok 2010 - Odstránenie prekážok vykonávania práv občanov EÚ (COM(2010) 603 final z 27.10.2010).

3.19.4 S cieľom podporovať sociálne začlenenie a zamestnanosť sa reflexia musí zaoberať aj **účinným otvorením trhov práce** všetkým európskym občanom, pričom sa po starostlivom preskúmaní odstráni obmedzenia a neodôvodnená diskriminácia.

3.19.5 Zamyslieť sa treba najmä nad vymedzením **vhodného právneho rámca pre podniky sociálneho hospodárstva vo všeobecnosti** a konkrétne pre nadácie, vzájomné spoločnosti a európske združenia, ktorý mal byť už dávno hotový.

3.19.6 Rovnako naliehavo sa treba zaoberať vymedzením **jasného právneho rámca pre služby všeobecného záujmu**

a najmä pre sociálne služby a zároveň definovať kritériá kvality základných verejných služieb a objasniť príslušné režimy verejného obstarávania, hospodárskej súťaže a štátnej pomoci ⁽⁴¹⁾.

3.20 Treba tiež zosúladiť prostriedky a úsilie zamerané na dosiahnutie **účinnnej komunikačnej politiky jednotného trhu** v širšom rámci politiky koherentnej a integrovanej komunikácie o Európe, do ktorej budú zapojení občania a ktorá zohľadní verejnú mienku a zapojí európske sociálne médiá, a to s cieľom pravdivo informovať európskych občanov a najmä spotrebiteľov prostredníctvom inovatívneho využívania digitálnych médií ⁽⁴²⁾.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ Pozri stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s.80.

⁽⁴²⁾ Pozri prieskumné stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s.152, a stanovisko z vlastnej iniciatívy Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 62.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálne dôsledky nových predpisov o hospodárskom riadení“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 143/05)

Spravodajkyňa: **Gabriele BISCHOFF**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 14. júla 2011 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Sociálne dôsledky nových predpisov o hospodárskom riadení“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. januára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 232 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európa musí vystupovať jednotne, konať rýchlejšie a menej váhavo a držať sa správneho návodu, aby mohla presvedčivo čeliť najzávažnejšej finančnej a hospodárskej kríze, ako aj kríze dôvery od založenia EÚ.

1.2 EHSV víta snahu vlád o nápravu chybného fungovania eurozóny a zavedenie prvkov novej štruktúry riadenia európskeho hospodárstva. Ide o nevyhnutný krok, pretože doterajšie opatrenia a postupy nevedli k želanému odstráneniu zadlženía a makroekonomickej nerovnováhy. Táto nová štruktúra hospodárskeho riadenia Európy však musí zachovávať demokratické práva členských štátov a ich slobodne volených parlamentov rovnako ako nezávislosť sociálnych partnerov a ich slobodu kolektívneho vyjednávania.

1.3 Pri riadení síce stojí v popredí hospodárska politika, tá však bude mať vplyv predovšetkým na sociálne systémy tým, že členské štáty prostredníctvom hrozby uloženia (polo)automatických sankcií prinúti vykonať určité reformy. EHSV odporúča inteligentnú a udržateľnú konsolidáciu rozpočtu, ktorá zabezpečí potrebné sociálne investície s cieľom zabrániť vzniku sociálnych nerovností.

1.4 Niektoré z uskutočnených alebo plánovaných úsporných opatrení budú mať negatívne dôsledky napr. pre ľudí a podniky v prípade obmedzenia poskytovania sociálnych služieb alebo opatrení na trhu práce pre zraniteľné skupiny, a zrušenia sociálnej infraštruktúry, napr. pokiaľ ide o starostlivosť o deti alebo vzdelávanie. Negatívne to ovplyvní prístup k službám a ich kvalitu, a závažne sa zníži kvalita života zraniteľných skupín.

1.5 EHSV poukazuje na súvisiace konflikty, pokiaľ ide o ciele stratégie Európa 2020 a hospodárske riadenie Európy. Vykonávanie európskeho semestra a balíka šiestich legislatívnych aktov („sixpack“) nesmie znamenať, že nebude možné dosiahnuť ciele stanovené v rámci stratégie Európa 2020, napr. zníženie chudoby, a preto je potrebné preskúmať, či tieto opatrenia neprispievajú k zvýšeniu chudoby.

1.6 EHSV pripomína, že je naliehavo potrebný odhad sociálnych dôsledkov nových predpisov o hospodárskom riadení a žiada najmä:

- 1) „pakt o investíciách v sociálnej oblasti“,
- 2) včasnú a rozsiahlu účasť reprezentatívnych organizácií občianskej spoločnosti, najmä sociálnych partnerov, na všetkých opatreniach, a to na základe ich špecifických povinností a právomocí,
- 3) zvolanie konventu pre koncepciu zameranú na sociálny pokrok vzhľadom na nadchádzajúce zmeny a doplnenia zmluvy,
- 4) „sociálny záchranný balík“ prostredníctvom rovnocenného „sociálneho riadenia“ (*social governance*),
- 5) zabezpečenie a podporu slobody kolektívneho vyjednávania pre sociálnych partnerov,
- 6) získanie nových zdrojov príjmov na konsolidáciu verejných rozpočtov,
- 7) zvýšenie účinnosti verejných výdavkov, zrušenie neúčelných výdavkov a intenzívnejší boj proti daňovým únikom.

2. Nová štruktúra na prekonanie krízy

2.1 Lisabonská zmluva posilnila sociálny rozmer Európy, stanovila cieľ sociálneho trhového hospodárstva, právnu záväznosť základných sociálnych práv a záväzne stanovila hodnotenie sociálneho vplyvu pre všetky projekty a iniciatívy EÚ. EHSV už dlhší čas zdôrazňuje, že sociálne trhové hospodárstvo v Európe musí spájať konkurencieschopnosť a sociálnu spravodlivosť. Hospodárska dynamika a sociálny pokrok sa tak nevyklučujú, ale navzájom sa prekrývajú⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Sociálna agenda“, Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 65.

2.2 EHSV uvítal, že EÚ sa vo svojej novej stratégii Európa 2020 zaviazala dosiahnuť inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.

2.3 Európska únia v súčasnosti prechádza najťažšou krízou od svojho vzniku. Finančná kríza sa v mnohých krajinách rozvinula do hlbokoj hospodárskej, dlhovej a sociálnej krízy. Okrem toho čelíme aj kríze dôvery v európske inštitúcie a ich konania. Európa musí vystupovať jednotne, konať rýchlejšie a menej váhavo a držať sa správneho návodu.

2.3.1 V centre pozornosti stoja úsporné programy a záchranné balíčky, nevyhnutné opatrenia na zlepšenie hospodárskeho riadenia (*economic governance*) a väčší rast sú aj naďalej fragmentované a málo transparentné, a zaoštráva diskusia o výhodách a nevýhodách hlbšej integrácie.

2.3.2 Vzniká sa čoraz väčšie znepokojenie v súvislosti s tým, že táto kríza dôvery prejde do krízy demokracie, najmä keď tu budú obavy zo sankcií. EHSV zdôrazňuje, že priamo volené národné parlamenty musia mať v súlade so svojimi právomocami a zodpovednosťou možnosť slobodne rozhodovať o rozpočte a zložení vlády.

2.3.3 EHSV už vo viacerých stanoviskách zdôraznil, že táto kríza je pre Európu osobitnou záťažovou skúškou. Politika úsporných opatrení vyvolala v mnohých krajinách sociálne nepokoje a podporila protieurópske, resp. nacionalistické čítanie.

2.4 Politika EÚ a národné vlády reagovali na tzv. dlhovú krízu, ktorá vznikla v posledných rokoch o. i. z dôvodu masovej deregulácie finančných trhov v dôsledku finančnej krízy, nútenými úspornými programami, čím sa snažili upokojiť finančné trhy. Výbor už pri viacerých príležitostiach privítal, že Európska komisia aj napriek mnohým námietkam predložila návrhy na daň z finančných transakcií a stabilizačné dlhopisy⁽²⁾.

2.5 Zároveň vznikla snaha o nápravu chybného fungovania eurozóny a zavedenie prvkov novej štruktúry riadenia európskeho hospodárstva. V budúcnosti by sa tým mala dosiahnuť lepšia koordinácia hospodárskej politiky, prísnejšia rozpočtová politika a kontrola, ako aj zlepšenie konkurencieschopnosti⁽³⁾. Na jeseň 2011 schválil Európsky parlament päť nariadení a jednu smernicu o reforme hospodárskeho riadenia v Európe („sixpack“).

2.5.1 Tento balík šiestich legislatívnych aktov týkajúcich sa hospodárskeho riadenia stojí na troch pilieroch:

— Posilnenie platného Paktu stability a rastu: v rámci konania pri nadmernom schodku sa zavedú dodatočné, oveľa prísnejšie predpisy na konsolidáciu rozpočtu a obmedzenie zadlženia štátov, na základe ktorých budú členské štáty zaviazané znížiť svoje súčasné zadlženie bez ohľadu na vývoj konjunktúry v priebehu 20 rokov na prahovú hodnotu 60 % stanovenú v Maastrichtskej zmluve. Tento postup je však procyklický a ohrozuje potenciálny rast a zamestnanosť.

— Zavedenie „postupu pri nadmernej nerovnováhe“: v tomto prípade ide o úplne nový politický postup na úrovni EÚ, prostredníctvom ktorého bude možné stanoviť a odstrániť makroekonomickú nerovnováhu, ktorá by mohla ohroziť stabilitu spoločnej meny.

— Vykonávanie Paktu stability a „postupu pri nadmerných nerovnováhach“ prostredníctvom sankcií, ktoré sú skutočne „citeľné“: odporúčania EÚ na optimalizáciu politických rozhodnutí na vnútroštátnej úrovni existujú už od podpísania Maastrichtskej zmluvy. Úplne novým prvkom je však to, že tieto odporúčania teraz majú sprevádzať takmer automatické sankcie pre krajiny eurozóny. Tento cieľ sa má dosiahnuť prostredníctvom tzv. reverzného väčšinového hlasovania, ktoré je prinajmenšom otáznе, pretože ide o úplne nový postup, ktorý doteraz nebol zakotvený v zmluve. Jednoducho povedané, znamená to, že návrh Komisie uložiť členskému štátu, ktorý nedodržiava odporúčania Komisie, ročnú pokutu vo výške 0,1 až 0,2 % HDP bude prijatý, ak sa Rada ministrov financií nevyšloví proti do desiatich dní kvalifikovanou väčšinou. Ukladanie týchto sankcií bude automatizované a členské štáty tak budú nútené seriózne dodržiavať odporúčania EÚ.

2.5.2 Komisia 23. novembra 2011 doplnila balík týchto šiestich legislatívnych aktov o dve nové nariadenia: prvé sa týkalo zlepšenia dohľadu nad členskými štátmi, ktorých finančná stabilita je vážne ohrozená; druhé nariadenie sa týkalo kontroly a nápravy návrhov rozpočtov členských štátov. Na základe prvého nariadenia sa rozšíria, posilnia a prehĺbia hospodárske odporúčania pre jednotlivé krajiny, ktoré podliehajú makroekonomickému ozdravnému programu. Nedodržiavanie týchto odporúčaní bude mať za následok pozastavenie platieb zo štrukturálnych fondov a Sociálneho fondu EÚ. Prostredníctvom druhého nariadenia získa Komisia rozsiahlejšie právomoci v oblasti dohľadu nad vnútroštátnymi rozpočtovými postupmi, pričom členské štáty budú zaviazané zaviesť záväzné pravidlá týkajúce sa výšky rozpočtových schodkov. Týmto dvomi nariadeniami by sa zvýšil vzájomný tlak a súvisiaci procyklický vplyv s dobre známymi dôsledkami.

2.5.3 S cieľom vyhnúť sa konfliktným rozpočtovým požiadavkám členských štátov a monitorovať vykonávanie cieľov stratégie Európa 2020 bol zriadený tzv. európsky semester v dĺžke šesť mesiacov do roka. Tým sa má zabezpečiť, aby

⁽²⁾ Stanoviská EHSV na tému „Daň z finančných transakcií“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 81, a na tému „Ročný prieskum rastu“, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 26.

⁽³⁾ Pozri zoznam uvedený v stanovisku EHSV na tému „Ročný prieskum rastu“, Ú. v. EÚ C 132, 3. 5. 2011, s. 26.

členské štáty skutočne včas zohľadnili kľúčové ciele EÚ pri plánovaní svojho rozpočtu, a to pred hlasovaním o rozpočte na nasledujúci rok v príslušnom národnom parlamente. Pri riadení síce stojí v popredí hospodárska politika, tá však bude mať vplyv predovšetkým na sociálne systémy tým, že členské štáty prostredníctvom hrozby uloženia (polo)automatických sankcií prinúti vykonať určité reformy.

3. Sociálne dôsledky nových predpisov

3.1 V štvrtom roku finančnej a hospodárskej krízy zhoršenie hospodárskych vyhliadok a vyhliadok v oblasti zamestnanosti v Európe pokračuje. Podľa najnovších údajov o nezamestnanosti⁽⁴⁾ je bez práce 23 miliónov ľudí a miera nezamestnanosti dosiahla v septembri 2011 v 27 členských štátoch 9,7 % a v eurozóne 10,2 %, čo predstavuje nárast v porovnaní s tým istým obdobím v predchádzajúcom roku. V rokoch 2008 a 2011 stúpila miera nezamestnanosti mládeže z 15,5 % na 21,4 % a podiel zárobkovo nečinných osôb z 55,6 % na 56,9 %. V Grécku a Španielsku je bez práce takmer každý druhý mladý človek⁽⁵⁾. Znamená to, že viac ako päť miliónov mladých ľudí nemá prácu, ani sa nezúčastňuje na odbornej príprave. Nárast počtu zamestnaných o 1,5 milióna, ktorý bol zaznamenaný do polovice roka 2011, však nemohol zmierniť masívnu stratu 6 miliónov pracovných miest počas krízy. Nárast zamestnanosti vyplýva prevažne z nárastu pracovných zmlúv na dobu určitú a vyššieho počtu pracujúcich na čiastočný úväzok.

3.2 Na základe toho sa očakávaná miera hospodárskeho rastu prudko znížila a Európska komisia vo svojej nedávno uverejnenej jesennej prognóze na roky 2011 – 2013 skonštatovala, že „obnova hospodárstva EÚ uviazla“ a „nezamestnanosť zotrúva na súčasnej vysokej úrovni“⁽⁶⁾.

3.3 Celosvetová banková kríza z rokov 2007 – 2009 prešla plynulo do súčasnej krízy štátneho dlhu, pretože štáty použili značné finančné prostriedky na záchranu bánk a štátne záruky, aby udržali nad vodou menový systém. Na základe toho vzrástol priemerný deficit zo 60 na 80 % HDP, čím sa značne obmedzil priestor pre automatické stabilizátory a ďalšie proticyklické opatrenia. To znamená, že v rámci úprav musia niesť najväčšiu záťaž politika zamestnanosti a sociálna politika. Rôzne politické iniciatívy EÚ spája skutočnosť, že ako hlavný nástroj prispôsobenia by sa mali použiť mzdy a platy, a to prostredníctvom krátenia miezd a mzdovej deflácie.

3.4 EHSV sa domnieva, že tento vývoj by mohol mať nebezpečné dôsledky pre základné zdravé fungovanie hospodárstva, ako aj sociálnu štruktúru v Európe. Ako zdôraznil Výbor pre sociálnu ochranu vo svojej správe o sociálnych dôsledkoch

hospodárskej krízy, uskutočnené alebo plánované úsporné opatrenia budú mať vplyv na sociálne začlenenie tým, že sa zrušia služby a ponuky pre zraniteľné skupiny, ako sú napr. ľudia so zdravotným postihnutím. Bude to mať negatívny vplyv na prístup k verejným službám a ich kvalitu spolu s negatívnymi dôsledkami pre ľudí a podniky⁽⁷⁾. Vysoké úrokové sadzby členským štátom takmer znemožňujú znížiť svoj rozpočtový deficit a zadlženie. Napr. Grécko vykazuje od začiatku roka 2011 vo svojom štátnom rozpočte primárny prebytok, avšak jeho deficit naďalej rastie z dôvodu vysokého úrokového zaťaženia.

3.5 Úsporné opatrenia, ktoré ohrozujú práve nevyhnutné sociálne investície, túto špirálu poklesu ešte zosilňujú. Keďže sa nejavia žiadne nové možnosti rastu, škrty výdavkov majú negatívny vplyv na strane kreditu a vedú napr. k nižším daňovým príjmom a vyšším sociálnym výdavkom na nezamestnaných. Hrozí ďalší nárast rozpočtového deficitu, čo môže mať katastrofálne následky na finančných trhoch, ktoré pozorne sledujú situáciu vo všetkých členských štátoch.

3.5.1 Tieto úsporné opatrenia, na základe ktorých dochádza k poklesu konečného dopytu v členskom štáte, môžu v ostatných štátoch vyvolať reťazovú reakciu, ktorá povedie k špirále poklesu, a to buď v rámci hodnotového reťazca celého vnútorného trhu alebo prostredníctvom obchodu. Súčasným zavádzaním úsporných programov vo viacerých krajinách sa zmariť vyhliadky na ďalší rast a je možné, že týmto spôsobom vznikne bludný kruh neistoty, o. i. pri investíciách do vzdelávania a odbornej prípravy, výskumu a inovácií, zamestnanosti a spotreby.

3.6 Pri vypracúvaní a vykonávaní opatrení EÚ v oblasti riadenia sa výbor domnieva, že by sa malo presne preskúmať, či a do akej miery súvisí negatívny hospodársky vývoj v členských štátoch a regiónoch s nerovnováhou na trhu, hospodárskymi procesmi koncentrácie a zneužívaním trhu zo strany veľkých obchodných koncernov. Podľa výboru by sa proti tomu mali na všetkých úrovniach prijať účinné, napr. koordinované daňové protioopatrenia, ktoré by sa mali zahrnúť do konsolidačných opatrení. Konkurencieschopnosť MSP by sa pritom mala posilniť rovnako, ako priemyselná výroba určená na export. Toto by mali sprevádzať potrebné štrukturálne opatrenia na zabezpečenie rastu a vytváranie pracovných miest.

3.7 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že všetky súvisiace politické opatrenia vychádzajú z asymetrie a zo štrukturálneho hľadiska sú jednostranné: v liste člena Komisie Olliho Rehna sa uvádza, že Komisia, pokiaľ ide o nerovnováhu v rámci eurozóny, priznáva problémy, ktoré môžu vzniknúť na základe vysokých deficitov platobnej bilancie, ale vysoké prebytky na bežnom účte nepovažuje pre súdržnosť spoločnej meny za

⁽⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102011-BP/EN/3-31102011-BP-EN.PDF.

⁽⁵⁾ Spoločná správa o zamestnanosti 2011, KOM(2011) 815 v konečnom znení, s. 2 a 4.

⁽⁶⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1331&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=sk>.

⁽⁷⁾ Spoločné posúdenie (2010) sociálneho vplyvu hospodárskej krízy a prijatých politických opatrení Výborom pre sociálnu ochranu a Európskou komisiou, s. 9 – 10.

problematické⁽⁸⁾. Nová definícia podmienok pre stav hospodárskej súťaže znamená, že problém majú tí, ktorí na seba berú bremeno dlhu v záujme financovania deficitov platobnej bilancie, zatiaľ čo krajiny, ktoré vytvárajú prebytok, sú v tom naďalej podporované.

3.8 Na dokázanie „makroekonomickej nerovnováhy“ nastavuje Komisia ukazovatele tak, že dynamický vývoj miezd v jednotlivých hospodárskych odvetviach sa okamžite odrazí a preskúma, zatiaľ čo členské štáty, ktoré stavajú na stagnácii miezd, budú jednoducho opomenuté. Zväžia sa aj „relatívne“ porovnania, pri ktorých sa porovná vývoj jednotkových nákladov práce s nákladmi hlavných konkurentov. Tento spôsob porovnávania je síce potrebný na rozpoznanie nerovností vo vývoji konkurencieschopnosti, nesmie však viesť k tomu, že zvyšovanie miezd sa bude automaticky hodnotiť negatívne a nižšie mzdy a dohody o mzdách automaticky pozitívne. Vývoj produktivity a inflácie sa naopak musí uznať za smerodajný pre zvyšovanie miezd a plátov.

3.9 EHSV vyjadruje poľutovanie najmä nad skutočnosťou, že členské štáty sa zaviazali dodržiavať opatrenia a pravidlá správania, ktoré sú mimo ich dosahu a na ktoré nemajú vplyv. V článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prevencii a náprave makroekonomickej nerovnováhy sa spomína mechanizmus varovania, ktorého jadro tvorí tabuľka ukazovateľov (tzv. scoreboard). Prostredníctvom týchto ukazovateľov sa stanovujú spodné a horné prahové hodnoty pre interné a externé makroekonomickej nerovnováhy, ktorých prekročenie bude mať za následok postup pri nadmerných nerovnováhach. Medzi tieto ukazovatele patria aj jednotkové náklady práce, a to aj napriek skutočnosti, že sú výsledkom prevažne autonómnych kolektívnych vyjednávaní sociálnych partnerov a nepatria do hospodárskej politiky štátu.

3.10 EHSV preto zastáva názor, že do vykonávania nariadenia by sa mali neustále zapájať sociálni partneri v celej eurozóne, ako aj na vnútroštátnej úrovni. Výbor zdôrazňuje, že nezávisle od toho, v akej forme sa súčinnosť sociálnych partnerov na vykonávaní inštitucionalizuje, sa nesmie spochybniť ich nezávislosť a v celom rozsahu sa musia dodržiavať dohody Medzinárodnej organizácie práce č. 87 a č. 98. Neoddeliteľnou súčasťou by malo byť aj zohľadnenie všeobecných cieľov Európskej únie, najmä sociálneho pokroku a vzostupnej harmonizácie sociálnej politiky EÚ, ako aj základných sociálnych práv, ktoré vyplývajú z článku 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie.

3.11 V časoch hospodárskych a sociálnych problémov a zmien je dôležité zapojiť do procesov a vykonávania riadiacich a konsolidačných opatrení aj sociálne združenia. Tieto

združenia významne prispievajú k vzdelávaniu a prevencii, zamestnanosti a sociálnemu mieru založenému na rešpektovaní ľudskej dôstojnosti a sociálnej solidarite.

4. Sociálne dôsledky opatrení v členských štátoch

4.1 EHSV je veľmi znepokojený sociálnymi dôsledkami tejto krízy, ktoré sa zreteľne prejavujú vo väčšine členských štátov, a odporúča zaviesť štrukturálne reformy pre rast a zamestnanosť. Poskytovanie a podpora základných sociálnych práv zamestnancov má pozitívny vplyv na celkovú hospodársku produktivitu. V zásade je potrebné zabezpečiť, aby bola schopnosť vlád konať zabezpečená dostatočnými daňovými príjmami a aby sa dôrazne bojovalo proti daňovým podvodom.

4.1.1 EHSV s obavami berie na vedomie rastúce národné a regionálne rozdiely. Tieto rozdiely vo veľkej miere ohrozujú proces zjednotenia, pretože po prvýkrát výrazne poklesla hospodárska a sociálna súdržnosť v rámci Únie. V minulosti sa sociálne a hospodárske rozdiely prechodne zväčšili len v súvislosti s prijatím nových členských štátov.

4.2 Výbor pre sociálnu ochranu dospel vo svojej správe s názvom „Sociálny dosah krízy“ k záveru, že sociálna situácia veľkých častí obyvateľstva, najmä mladých ľudí, sezónnych pracovníkov a prisťahovalcov, sa v dôsledku finančnej a hospodárskej krízy podstatne zhoršila a že nezamestnaní vo všetkých členských štátoch tvoria skupinu, ktorá je najviac ohrozená chudobou⁽⁹⁾. Dôsledkom sú sociálne nepokoje a protesty v Grécku, Španielsku, ako aj v mnohých ďalších členských štátoch.

4.3 Aj z posledného prieskumu Eurostatu za rok 2011 vyplynulo, že občania EÚ majú obavy a konštatujú rastúcu mieru chudoby:

Veľká a neustále rastúca väčšina ľudí v Európe sa domnieva, že chudoba je na vzostupe. Na otázku, či miera chudoby v predchádzajúcich troch rokoch stúpila alebo klesla, 87 % všetkých obyvateľov v Európe odpovedalo, že stúpila. Názor, že miera chudoby za posledné tri roky vzrástla, zastáva oveľa viac ľudí ako na jeseň 2010. Len 22 % obyvateľov v Európe sa domnieva, že v rámci boja proti chudobe sa robí dosť⁽¹⁰⁾.

4.4 EHSV vyjadruje hlboké obavy, že Európa sa na základe sociálnych dôsledkov odstraňovania krízy ešte viac rozdelí, v dôsledku čoho stratí podporu u ľudí. Európa si však musí znovu získať dôveru svojich občanov.

⁽⁸⁾ List adresovaný Janovi Vincentovi-Rostowskému zo 4. novembra 2011 o riešení deficitov a prebytkov bežného účtu v rámci postupu pri nadmernej nerovnováhe.

⁽⁹⁾ Pozri „Aktualizáciu (z roku 2010) spoločného posúdenia Výboru pre sociálnu ochranu a Európskej komisie týkajúce sa sociálneho vplyvu hospodárskej krízy a politických reakcií“, 26. novembra 2010 (16905/10, SOC 793, ECOFIN 786), s. 2.

⁽¹⁰⁾ Osobitný prieskum Eurobarometra č. 377.

4.5 Zastáva názor, že je potrebné urobiť všetko preto, aby úsporné opatrenia nevedli k zvýšeniu rizika chudoby. Je nevyhnutné vykonať účinné hodnotenie sociálneho vplyvu, v ktorom sa preskúma, ako za zmenených podmienok dodržať cieľ, ako zabezpečiť, aby sa v nasledujúcich desiatich rokoch 20 miliónov ľudí vymanilo z chudoby a sociálneho vylúčenia, a ktoré opatrenia sú na tento účel potrebné. Protipólom rastúcej miery chudoby je nárast majetku a ziskov, čo v niektorých členských štátoch podporujú aj neprímerané daňové a rozpočtové stratégie. Štruktúra hospodárskeho riadenia Európy a realizácia európskeho semestra nesmú viesť k tomu, že nebude možné dosiahnuť cieľ zníženia miery chudoby v rámci rozsiahlej stratégie Európa 2020.

5. Potreba rozsiahleho hodnotenia sociálneho vplyvu

5.1 EHSV v roku 2011 zdôraznil, že horizontálna sociálna doložka (článok 9 ZFEÚ) je významnou inováciou, ktorá Úniu zaväzuje pri vykonávaní svojej politiky⁽¹¹⁾.

5.2 EHSV už v tejto súvislosti poukázal na to, že horizontálna sociálna doložka sa musí uplatňovať v rozsiahlych oblastiach a celkovej štruktúre nového sociálneho a hospodárskeho riadenia na úrovni EÚ v rámci stratégie Európa 2020, na ktorej sa dohodla Európska rada v roku 2010⁽¹²⁾. Patrí sem aj európsky semester a tzv. balík šiestich legislatívnych aktov (six-pack), ako aj Pakt Euro Plus a záchranné balíčky.

5.3 EHSV zdôrazňuje, že krízové opatrenia v žiadnom prípade nesmú viesť k porušovaniu práv, ktoré zaručuje Charta základných práv. Na druhej strane by sa malo stanoviť, ktoré opatrenia sa prijímajú v priebehu jedného roka v záujme zabezpečenia dodržiavania základných práv⁽¹³⁾.

5.4 Výbor pre sociálnu ochranu a Európska komisia spoločne vyjadrili kritické stanovisko, že odhad sociálnych dôsledkov opatrení fiškálnej konsolidácie doteraz vykonalo len niekoľko členských štátov⁽¹⁴⁾.

5.5 EHSV pripomína, že je naliehavo potrebný odhad sociálnych dôsledkov nových predpisov o novom hospodárskom riadení. EÚ sa zaviazala podporovať sociálne začlenenie, a to nielen prostredníctvom kvantitatívnych cieľov, ale aj kvalitatívnych cieľov, v ktorých budú zmluvne zakotvené základné sociálne práva. Týka sa to najmä kvality života ľudí, ktorú je potrebné kvantitatívne a kvalitatívne zohľadniť a objasniť v hodnotení vplyvu. K legislatívnym návrhom sa hodnotenie

vplyvu vypracovalo iba zriedka, pričom sociálne dôsledky často zohrávali len okrajovú úlohu, navyše výsledky sa často nezohľadnili⁽¹⁵⁾.

6. Európa potrebuje pakt o investíciách v sociálnej oblasti

6.1 Vzhľadom na doteraz bezprecedentný spôsob priameho a nepriameho zasahovania do sociálnych práv, štruktúr a výdobytkov je potrebná komplexná koncepcia, v ktorej sa na základe podrobného a nezávislého hodnotenia sociálneho vplyvu vzájomne lepšie prepoja tieto prvky:

6.1.1 Včasná a rozsiahla účasť sociálnych partnerov na všetkých opatreniach

6.1.1.1 Všetky doteraz prijaté opatrenia a opatrenia plánované do budúcnosti by sa mali prijímať až po rozsiahlej účasti sociálnych partnerov. Vyplýva to aj z článku 152 ZFEÚ. Platí to najmä pre čisto hospodárske alebo rozpočtové úsporné opatrenia zamerané na zhoršenie situácie v sociálnej oblasti. Ako príklad nevyhnutnej účasti sociálnych partnerov môže slúžiť nasadenie pracovnej skupiny EÚ pre Grécko. Okrem toho, sociálne organizácie a mimovládne organizácie sa musia včas a komplexne zúčastňovať na prijímaní všetkých opatrení.

6.1.2 „Pakt o investíciách v sociálnej oblasti“

6.1.2.1 EHSV sa v zásade domnieva, že z takejto krízy – ako je kríza v Grécku a v ostatných členských štátoch – nemožno vyjsť pomocou úspor, ale len pomocou rastu. EHSV v rámci hospodárskeho riadenia navrhuje podporiť udržateľné investície do kvalifikácií, infraštruktúry a výrobných, ako aj investície do sociálneho hospodárstva, sociálneho podnikania⁽¹⁶⁾ a sociálnych služieb.

6.1.2.2 Uskutočniť by sa to malo prostredníctvom paktu o investíciách v sociálnej oblasti. EHSV sa preto pripája k tej istej požiadavke, ktorú vyslovili páni Vandenbroucke, Hemerijk a Palier. Títo sa domnievajú, že hlavnou úlohou na úrovni EÚ a v členských štátoch je zabezpečiť vzájomnú podporu dlhodobých sociálnych investícií a krátkodobých opatrení fiškálnej konsolidácie. Stanovením cieľov v stratégii Európa 2020 by sa mohol vytvoriť rámec na tento účel. Predpokladom je zakotvenie paktu EÚ o investíciách v sociálnej oblasti v rozpočtovej politike zameranej na rast a vo finančných ustanoveniach. To znamená, že pakt o investíciách v sociálnej oblasti musí sprevádzať nový makroekonomický a rozpočtový dohľad⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ Hodnotenie EAPN 2011.

⁽¹⁶⁾ Sociálne podnikanie je kľúčovým prvkom európskeho sociálneho modelu. EHSV podporuje skutočnosť, že Komisia začala politický rámec a akčný plán na podporu sociálnych podnikov v Európe a uznáva, že je potrebné, aby sa v plnej miere realizovali na úrovni EÚ i na úrovni členských štátov. Stanovisko EHSV na tému „Sociálne podnikanie a sociálny podnik“. Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s.1.

⁽¹⁷⁾ Vandenbroucke, Frank a kol., The EU needs a social investment pact, OSE č. 5, 2011, s. 5.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Posilnenie súdržnosti EÚ a koordinácie EÚ v sociálnej oblasti“, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 29.

⁽¹²⁾ Tamtiež.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Stratégia uplatňovania Charty základných práv“. Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽¹⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 9.

Výbor s obavami sleduje, aké sociálne následky má krátenie najmä malých dôchodkov v dôsledku protikrizových opatrení. Opätovne žiada, aby Komisia prijala prvé opatrenia na celoeurópsku definíciu primeraných dôchodkov⁽¹⁸⁾.

6.1.3 Získanie nových zdrojov príjmov pre verejné rozpočty

6.1.3.1 Verejné rozpočty nie je možné použiť na všetko od záchranu bánk a zvýšenia sociálnych výdavkov cez inovačné investície až po podporu podnikania. Preto je potrebné získať nové zdroje príjmov pre štát. Súčasne s tým sa musí zvýšiť účinnosť a účelnosť verejných výdavkov. EHSV zastáva názor, že je potrebné posilniť daňovú základňu v členských štátoch, okrem iného výberom dane z finančných transakcií, tým, že sa odstránia daňové raje, ukončia preteky v znižovaní daní a príjmov sa opatrenia na zabránenie daňovým únikom. Zároveň sa musí väčšmi zohľadňovať kvalita investícií, ak sa všetky členské štáty zaviazu vykonávať sociálne investície a konsolidovať rozpočty prostredníctvom rastu a reforiem. Okrem toho by sa mal kompletne prehodnotiť daňový systém, pričom sa zároveň bude musieť zohľadniť aj otázka príspevkov rôznych druhov príjmov a majetku⁽¹⁹⁾.

6.1.4 „Sociálny záchranný balík“ prostredníctvom rovnocenného „sociálneho riadenia“ (social governance)

6.1.4.1 Bez „sociálneho záchranného balíka“ (Jean-Claude Juncker) bude štruktúra EÚ neúplná a koleso Európy sa začne točiť opačným smerom. Európa by sa stala čisto hospodárskou a rozpočtovou úniou, ktorá by mala ďaleko od stanovenia sociálneho trhového hospodárstva. EHSV pred tým dôrazne varuje.

6.1.4.2 EHSV sa zasadzuje za zodpovedné konanie štátov v hospodárskej a sociálnej oblasti (*economic and social governance*). Krátkodobá konsolidácia sa preto musí väčšmi zosúladiť s cieľmi

stratégie Európa 2020 v záujme dosiahnutia posilnenia inteligentného rastu, sociálnej súdržnosti a sociálneho začlenenia.

6.1.4.3 EÚ musí zabezpečiť, aby sa pri všetkých hospodárskych a rozpočtových opatreniach dodržiavali sociálne ustanovenia vyplývajúce z primárneho práva, ako aj základné sociálne práva vrátane práva na kolektívne vyjednávanie a štrajk a aby sa nezhoršili sociálne výdobytky.

6.1.5 Zvolanie konventu pre koncepciu zameranú na sociálny pokrok vzhľadom na nadchádzajúce zmeny a doplnenia zmluvy

6.1.5.1 EHSV dôrazne žiada o zvolanie konventu. Z hľadiska rozsiahlych zmluvných zmien, ktoré sú na programe, je potrebná aj široká diskusia a demokratická legitimita. Tak ako na poslednom konvente, je nevyhnutná účasť národných parlamentov, ako aj Európskeho parlamentu, sociálnych partnerov a EHSV. Na vypracovanie správy o pokroku a harmonogramu je potrebné zabezpečiť, aby tieto zmluvné zmeny obsahovali rovnocennú sociálnu podporu a aby sa výsledok spôsobu vykonávania schválených opatrení zahrnul do marcovej správy.

6.1.6 Zabezpečenie a podpora kolektívneho vyjednávania sociálnych partnerov

6.1.6.1 EHSV opätovne potvrdzuje svoje stanovisko, že záväzky vyplývajúce z Charty základných práv platia pre všetky orgány a inštitúcie EÚ, a z tohto dôvodu je absolútne neprípustné zasahovanie do slobody kolektívneho vyjednávania a v takomto prípade je povinnosťou Európskej komisie okamžite zasiahnuť. V žiadnom prípade však nemôže členským štátom poskytovať odporúčania, ktoré by mohli narušiť dodržiavanie Charty základných práv. Je povinná urobiť všetko pre dodržiavanie, ako aj podporu základných práv. Súčasná kríza je skúškou toho, ako pevne je v Európe zakotvená kultúra základných práv⁽²⁰⁾.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Zelená kniha o dôchodkoch“, Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 38.

⁽¹⁹⁾ Stanovisko EHSV „Výsledky summitu o zamestnanosti“ – bod 3.4.2, Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 70.

⁽²⁰⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 13.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálne hospodárstvo v Latinskej Amerike“

(2012/C 143/06)

Spravodajca: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 18. januára 2011 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Sociálne hospodárstvo v Latinskej Amerike“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. januára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 141 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Cieľom tohto stanoviska je priblížiť sociálne hospodárstvo Latinskej Ameriky (LA) ako organizovaný sektor občianskej spoločnosti, ktorý sa zvyčajne vynecháva zo spolupráce s Európskou úniou (EÚ). Pri tomto preskúmaní sa bude rešpektovať rozmanitosť Latinskej Ameriky a zohľadnia sa rozdiely medzi oboma regiónmi. Preto, a nezávisle od inej možnej terminológie, sa ako najvhodnejšie na účely tohto dokumentu považuje použité pojmu „sociálne a solidárne hospodárstvo“ (SSH).

1.2 OSN vo svojom uznesení č. 47/90 vyhlásila prvú júlovú sobotu každého roka za Medzinárodný deň družstiev a v uznesení č. 64/136 vyhlásila rok 2012 za Medzinárodný rok družstiev. MOP pri viacerých príležitostiach (najmä v uznesení č. 193) uznala pozitívne aspekty družstevníctva a sociálneho a solidárneho a solidárneho hospodárstva. MMF a Svetová banka tiež vyjadrili záujem o tento sektor. EÚ tiež opakovane uznala význam družstevníctva a sociálneho hospodárstva a EIB sa zapája do projektov s podnikmi v rámci SSH v Latinskej Amerike. Mercosur a ostatné medzinárodné organizácie Latinskej Ameriky sa tiež vyjadrili v podobnom zmysle. Predkladané stanovisko s týmito názormi súhlasí.

1.3 Toto stanovisko sa snaží položiť základy práce EHSV zameranej na prípravu 7. stretnutia organizácií občianskej spoločnosti EÚ a Latinskej Ameriky, ktorá sa bude konať v roku 2012 v Santiagu (Čile). Výbor navrhuje, aby boli na prípravné práce ako aj na samotnú schôdzu pozvaní zástupcovia SSH Latinskej Ameriky a EÚ s cieľom preskúmať obsah predkladaného stanoviska v konštruktívnom dialógu. Navrhuje tiež, aby sa na 7. stretnutí sformulovali aj výsledky takéhoto dialógu. EHSV konštatuje, že SSH rieši v Latinskej Amerike vážne prípady sociálnej a hospodárskej nespravodlivosti a ohrozenia základných práv. Ide o kľúčový nástroj v boji za dôstojnú prácu a prekonanie neformálneho postavenia v sociálno-ekonomickej oblasti, ktorý je veľmi dôležitý v procese miestneho rozvoja a sociálnej súdržnosti. SSH presadzuje pluralitu a hospodársku demokraciu. Preto je veľmi dôležité, aby sa podporovali

všetky tieto schopnosti a účinky, ktoré prispejú k potrebnej zmene výrobného modelu.

1.4 Koexistencia rôznych zameraní SSH v Latinskej Amerike a ich vzájomná spolupráca sa považuje za veľmi dôležitú. Na jednej strane sa podporuje, aby SSH s výraznejším podnikateľským charakterom presadzovalo ciele založené na zásadách solidarity a neuprednostňovalo zvyšovanie ziskov, pričom sa bude viac snažiť o dosiahnutie všeobecného blahobytu; na druhej strane, aby SSH s výraznejším prvkom sociálno-politickej transformácie uznalo, že podniky musia byť efektívne a dosahovať zisky tým, že vytvárajú siete, ktoré im umožnia udržať sa na trhu. Sociálne a solidárne hospodárstvo preto nemôže byť založené na hospodárstve chudoby, ale na zmene orientácie a musí spájať rozvoj, ekonomickú efektívnosť a sociálnu spravodlivosť s cieľom odstrániť akékoľvek nerovnosti.

1.5 SSH v Latinskej Amerike čelí zásadným problémom, ktoré komplikujú jeho rozvoj: nedostatočné sociálne a inštitucionálne zviditeľnenie je jedným z najzávažnejších problémov. Prispieva k nemu absencia presných postupov merania a kvantifikácie, čo znemožňuje overiť jeho rozsah a významný sociálny dosah. Treba nevyhnutne podniknúť čo najvhodnejšie kroky na vypracovanie medzinárodne uznávaných štatistík v krajinách Latinskej Ameriky, pričom sa do spolupráce zapoja medzinárodné subjekty ako CEPAL, ACI-Américas, FUNDIBES, CICOPA alebo CIRIEC. Chýbajúce inštitucionálne zastúpenie zastupiteľských organizácií SSH tiež predstavuje vážny problém, ktorý sa musí vyriešiť tým, že verejné správne orgány a ostatné sociálne subjekty uznajú ich funkciu sprostredkovateľa v rámci konzultačných inštitúcií v oblasti sociálnej a hospodárskej politiky. Hospodárske a sociálne rady a iné subjekty so sociálnym zastúpením sú dobrým nástrojom na to, aby sa zabezpečilo aj zapojenie organizácií SSH.

1.6 Absencia verejných integračných a participatívnych politik týkajúcich sa SSH, okrem vzácných výnimiek, predstavuje výraznú prekážku jeho konsolidácie a vývoja, pričom je

veľmi dôležité, aby sa prekonali návrhy založené len na poskytovaní priamej ekonomickej pomoci bez náhrad a aby sa podporovali činnosti zamerané na riešenie problému zdrojov jeho financovania. Treba vytvoriť štrukturálne politiky všeobecného záujmu, vrátane rozhodnutí v oblasti legislatívy, rozvoja vzdelávania a inovácie a odbornej prípravy, ako aj v oblasti vysokého školstva. Musí sa podporiť zastúpenie SSH v rozvoji sociálnej ochrany prostredníctvom systémov zdravotnej starostlivosti riadených spoločne s užívateľmi. Musia sa upevniť skutočné štátne politiky, ktoré budú presadzovať kontinuitu nezávisle od zmien vo vláde.

1.7 Odbory a iní sociálni aktéri vrátane SSH môžu vďaka spolupráci zohrávať významnú úlohu pri rozvoji inštitucionálnych mechanizmov na boj proti prípadom nezrovnalostí a podvodov, ktoré sú dôsledkom neformálneho hospodárstva a vzniku nepravých samostatne zárobkovo činných osôb. Môžu tiež pomôcť zaručiť dôstojnú prácu a zabezpečiť poskytovanie kvalitných všeobecných verejných služieb, ako aj podporiť činnosti zamerané na budovanie kapacít.

1.8 Politika medzinárodnej spolupráce EÚ a Latinskej Ameriky v oblasti SSH by mala zohľadniť úvahy a návrhy predložené v tomto stanovisku. Treba navrhnuť projekty spolupráce zamerané na vytváranie stabilných podnikov SSH ako aktérov sociálnej súdržnosti, miestneho rozvoja, plurality, hospodárskej demokracie a legalizácie hospodárstva a práce vo veľkom. SSH by sa malo považovať za prioritu v rámci spolupráce EÚ s cieľom podporiť upevnenie sietí, ktoré pomáhajú pri vykonávaní politík hospodárskej spolupráce a spoločného rozvoja. Projekty spolupráce v oblasti SSH musia podporovať koordináciu jeho subjektov a sietí, pričom zabránia ich deleniu a duplicitu: treba dosiahnuť, aby sa podnikli medzinárodnejšie zamerané a strategickejšie kroky.

1.9 V týchto časoch svetovej krízy je na druhej strane potrebné posilniť podnikateľské a obchodné vzťahy medzi SSH EÚ a Latinskej Ameriky. Skúsenosti z osvedčených postupov v SSH Latinskej Ameriky môžu slúžiť ako vhodný príklad. Výbor zdôrazňuje, že je potrebné, aby tieto obchodné dohody podpísané z krajinami Latinskej Ameriky podporovali rozvoj stredných a malých podnikov a mikropodnikov a konkrétne SSH.

2. Sociálne hospodárstvo v Latinskej Amerike

2.1 Dualita pojmu

2.1.1 Opis sociálneho a solidárneho hospodárstva v Latinskej Amerike v tomto stanovisku vychádza z dvoch nezvratných faktov, a to z konštatovania existujúcich rozdielov medzi sociálnou realitou v EÚ a Latinskej Amerike, a z faktu, že Latinská Amerika nie je homogénna. Predkladaná analýza v tejto súvislosti v maximálnej miere rešpektuje túto rozmanitosť a snaží sa tiež nájsť zhodné prvky, ktoré umožnia spoluprácu v zmysle rovnosti a vzhľadom na zmeny, ku ktorým dochádza v oboch regiónoch⁽¹⁾.

2.1.2 V Latinskej Amerike sa väčšinou používajú dva pojmy: „sociálne hospodárstvo“ a „solidárne hospodárstvo“. Druhý pojem sa používa všeobecnejšie, pričom existujú protichodné konceptuálne názory na to, čo znamená (napr. koncepcia „ľudového hospodárstva“). Pojem sociálne hospodárstvo je v Európe ustálený a zodpovedá pojmu s nepochybnými podnikateľskými črtami, ktorý v systéme pôsobí ako alternatívna a odlišná forma fungovania a ktorý neoznačuje ziskovosť ako problém sám osebe. V tomto zmysle je dôležitou otázkou spôsob rozdelenia získaného nadbytku, keďže podnikateľské činnosti sociálneho hospodárstva musia byť konkurencieschopné a prinášať zisk. V EÚ dosiahol pojem sociálne hospodárstvo a jeho koncepcia široký konsenzus⁽²⁾. V Latinskej Amerike sa uplatňujú rozmanité kritériá.

2.1.3 V uplynulých rokoch, a to najmä v dôsledku politických a hospodárskych zmien v Latinskej Amerike, sa na pomenovanie tohto sektora ustálil pojem „sociálne a solidárne hospodárstvo“ (SSH)⁽³⁾. Preto ho navrhujeme ako referenciu v súvislosti s Latinskou Amerikou.

2.1.4 Ako prvú charakteristiku môžeme uviesť, že pre celé SSH je typické, že je zložené zo subjektov súkromného charakteru vytvorených na to, aby uspokojili osobné a sociálne potreby, a nie na to, aby investorom prinášali zisk. Situácia SSH v Latinskej Amerike je v jednotlivých krajinách odlišná, isté však je, že niektoré modely sú v plnej miere zastúpené vo všetkých krajinách. Možno práve na základe týchto spoločných údajov by sa mohla sformulovať jednotnejšia interpretácia tohto pojmu. SSH v Latinskej Amerike v podstate tvoria: družstvá, vzájomné spoločnosti, nadácie, združenia, zamestnanecké spoločnosti, organizácie sociálnej solidarity, občianske zoskupenia a rôzne mikropodniky. Tieto podniky a subjekty sú založené na solidarite a sociálnej zodpovednosti. Väčšina z nich funguje na trhu, ale niekedy vytvárajú špeciálne trhy (spravodlivých obchod – Fair Trade), na ktorých sa uplatňujú odlišné zásady ako zásady hospodárskej súťaže.

2.1.5 Organizácie a podniky SSH majú odlišné charakteristiky ako verejné a súkromné kapitálové organizácie, ale tiež produkujú tovary a služby. Podniky SSH preto nie sú výlučne alebo prioritne charitatívnymi subjektmi, ale nie sú ani úplne neziskové: zisk je potrebný. Ústrednou témou je forma rozdelenia ziskov z činnosti, ktoré sa nemerajú len finančnou rentabilitou a prínosom pre ich členov a okolie, ale aj pridanou sociálnou hodnotou, ktorú vytvárajú.

⁽¹⁾ Dokument KOM(2009) 647 o stratégii Európa 2020. Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 48 – 54. „Zdôraznenie sociálno-hospodárskych aspektov vo vzťahoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou“.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 22 – 28, INT/447 na tému „Rôzne typy podnikov“; správa spravodajkyne Toia INI/2250/2008; stanovisko EHSV o podpore družstiev v Európe (Ú. v. EÚ C 234, 22.9.2005), stanovisko EHSV o sociálnom hospodárstve a jednotnom trhu (Ú. v. ES C 117, 26.4.2000). V tejto súvislosti aj nedávno prijatý španielsky a portugalský zákon o sociálnom hospodárstve z roku 2011, ako aj ďalšie právne predpisy členských štátov upravujúce pôsobenie subjektov SSH.

⁽³⁾ Používa ho napríklad aj MOP v nedávnom pracovnom dokumente z roku 2010, ktorý vypracovalo Medzinárodné centrum vzdelávania (International Training Centre - ILO) na tému „Sociálne a solidárne hospodárstvo: budovanie spoločného chápania“.

2.2 Rozsah a meranie

2.2.1 Jedným z hlavných problémov, ktoré negatívne vplyvajú na rozvoj SSH v Latinskej Amerike, sú ťažkosti pri systematickom usporadúvaní informácií o tomto odvetví, čo negatívne vplyva na jeho zviditeľnenie v spoločnosti. Treba poznať, nielen tušiť, skutočný dosah SSH. Táto absencia meraní značne sťažuje vyzdvihnutie jeho skutočného sociálneho významu a rozdielov v porovnaní s ostatnými typmi podnikov, a to pokiaľ ide o dosah ich hospodárskej, sociálnej a solidárnej činnosti. To isté sa pre toto odvetvie žiada v Európe: zahrnutie do štatistík, vytvorenie dôveryhodných verejných registrov a satelitných účtov pre každé inštitucionálne odvetvie a oblasť činnosti s cieľom dosiahnuť lepšie zviditeľnenie⁽⁴⁾.

2.3 Organizácie SSH

2.3.1 Rovnako ako v mnohých štátoch EÚ, aj v Latinskej Amerike je prioritou riešenie chýbajúceho dostatočne konsolidovaného, integrovaného a účinného zastúpenia SSH. Aj keď v posledných rokoch sa dosiahol výrazný pokrok, zastupiteľské štruktúry jednotlivých odvetví SSH sa musia integrovať na základe kritérií pyramídy, zdola nahor, podľa odvetví a území, pričom však treba zabrániť ich štiepeniu, vzájomnej konkurencii a korporativizmu. Blízkosť týchto organizácií miestnym a regionálnym orgánom umožňuje, aby boli považované za centrá sociálneho úžitku a inovácie, ktoré sú schopné reagovať na najdôležitejšie sociálno-ekonomické problémy.

2.3.2 Keď organizácie SSH⁽⁵⁾ dosiahnu uznanie, ktoré im naozaj umožní zapojiť sa do dialógu a rokovaní, vybudujú sféru vplyvu s cieľom dosiahnuť synergie v oblasti budovania kapacít, výkonnosti podnikov, sociálnej zodpovednosti podnikov, nových modelov riadenia, boja proti nekalým praktikám a v konečnom dôsledku aj väčšej účinnosti hospodárskeho systému.

(4) V Latinskej Amerike neexistujú presné štatistiky, ale na základe štúdií nadácie Fundibles z roku 2009 možno približne a provizórne hovoriť o existencii viac ako 700 000 organizácií SSH s približne 14 miliónmi členov. Presnú či približnú všeobecnú kvantifikáciu okrem toho veľmi komplikuje rozsiahlosť neformálneho hospodárstva v celom regióne. Podľa ACI je Latinská Amerika regiónom s najrýchlejším rastom, pokiaľ ide o nové družstvá a členov (2009). Inacoop z Uruguaja poukazuje na niektoré údaje z roku 2008: 1 164 družstiev, 907 698 aktívnych členov s ročným obratom 1 708 miliónov USD (3,2 % celkového obratu), 27 449 pracovníkov. Údaje o Argentíne, taktiež z roku 2008: 12 760 družstiev a 9 392 713 členov, 4 166 vzájomných spoločností a 4 997 067 členov, 289 460 pracovníkov (zdroj: INAES). Čile: 1 152 družstiev a 1 178 688 členov, 536 vzájomných podnikov (zdroj: Fundibles). Kolumbia: 8 533 družstiev a 139 703 členov, 273 vzájomných podnikov a 4 758 členov (zdroj: Confecoop). Guatemala: 841 družstiev a 1 225 359 členov (viaceré zdroje). Paraguaj: 453 družstiev a 1 110 000 členov (zdroj: Fundibles). Pokiaľ ide o Brazíliu, pozri pozn. pod čiarou 9. Existujú aj štúdie, ktoré poukazujú na silu SSH voči kríze. Ale všetky tieto údaje a hodnotenia sú skôr intuitívne a približné ako overiteľné.

(5) Príklady zastupiteľských subjektov: Confecoop (Kolumbia), Conacoop (Kostarika), Confecoop (Guatemala), Conpacoop (Paraguaj), Confederación Hondureña de Cooperativas, OCB (Brazília), Conacoop (Dominikánska republika), Cudecoop (Uruguaj), Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria y Cosucoop (Mexiko). Na medzinárodnej úrovni: ACI-Américas, Cicopa a iné.

2.4 Verejné politiky

2.4.1 Jednou z úloh, ktoré musí SSH vyriešiť, je spôsob, akým dosiahnuť dohody a spojenectvo s verejnými orgánmi z pozície vzájomného rešpektu a nezávislosti. Verejné politiky sú preto jednou z prioritných otázok a cieľov SSH v Latinskej Amerike. Politiky, ktoré sú založené najmä na priamej finančnej pomoci bez záruk, sú zdrojmi, ktoré sa nekontrolujú a sú preto nepredvídateľné, pričom zároveň sa môžu zmeniť na nástroj nátlaku a manipulácie. Politiky, ktoré sú zamerané výlučne na zmierňovanie alebo pomoc, umožňujú používanie nesprávnych postupov.

2.4.2 Treba podporovať integračné a participatívne politiky v súlade so základnými cieľmi SSH a vlád zaujímajúcich sa o schopnosť SSH mobilizovať zdroje komunity a v rámci trhu na dosiahnutie všeobecného prospechu prostredníctvom inováčných riešení zložitých problémov. Medzi verejnou správou a organizáciami SSH nepochybne existuje vzájomná zhoda, pokiaľ ide o sociálne ciele týkajúce sa riešenia naliehavých problémov občanov⁽⁶⁾.

2.4.3 Pre SSH je prístup k financovaniu stálym problémom, ktorý značne brzdí jeho rozvoj. SSH získava prostriedky primárne z príspevkov svojich spoločníkov a priaznivcov, a nie zo špekulatívneho kapitálu tretích strán. Zároveň všeobecne zavádza postupy, ktoré sú prínosné pre všeobecný záujem. Verejné opatrenia sú vo všeobecnosti zriedkavé a nepostačujú na zavedenie pravidelného financovania prostredníctvom právnych reforiem a makroekonomických opatrení vhodných pre SSH. Chýbajú štátne politiky, ktoré by začlenili SSH do všeobecného hospodárskeho plánovania, politiky financovania priemyslu na získanie nového kapitálu prostredníctvom mobilizácie prostriedkov rizikového kapitálu, financovania ekonomického zapojenia pracovníkov a spoločníkov a podpory vytvárania skupín podnikov a zapojenia SSH do verejného obstarávania. Nevyhnutne treba preformulovať opatrenia, ktoré kladú neodôvodnené prekážky rozvoju vlastných finančných subjektov SSH, ako je etické bankovníctvo a mikrofinancovanie.

2.4.4 Väčšina krajín nemá stanovené jasné usmernenia politickej činnosti, na základe ktorých by sa navrhovali programy koordinované na jednotlivých úrovniach, ani administratívne právomoci a štruktúry, a v rámci ktorých by SSH získalo inštitucionálnu pozíciu s medzisektorovým prístupom. Administratívne postupy nie sú dostatočne rýchle a neexistuje ani účinná harmonizácia na národnej a nadnárodnej úrovni, ktorá by zosúladiť hlavné usmernenia pre podporu SSH. Chýbajú tiež verejné politiky, ktoré by zabránili rozpadu malých sociálnych podnikov a miestnej a solidárnej výrobné sféry, ako aj politiky

(6) Verejné inštitúcie pre SSH: Infocoop (Kostarika), Dansocial (Kolumbia), Incoop (Paraguaj), INAES (Argentína), Senaes (Brazília), Inacoop (Uruguaj) alebo Insafocoop (Salvador).

v oblasti odbornej prípravy a riadenia podnikov najmä na komunálnej úrovni⁽⁷⁾ a tiež politiky zosúladienia regulačných rámcov jednotlivých foriem SSH. Osobitne treba spomenúť potrebu implementovať verejné politiky vzdelávania (odporúčanie MOP č. 193 – 2002) zamerané na SSH. Verejné orgány, vrátane univerzít, a SSH nevyvíjajú dostatočné úsilie zamerané na spoluprácu.

2.5 Hospodársky rozvoj v Latinskej Amerike a úloha SSH

2.5.1 Spravodlivý hospodársky rozvoj a rast

2.5.1.1 Latinská Amerika prechádza pozitívnym makroekonomickým vývojom, pokiaľ ide o tradičný rast, aj keď existujú rozdiely medzi jednotlivými krajinami. Tento rast však naráža na prekážky, ktoré spôsobujú, že sa rozvíja vo veľmi nevyrovnaných sociálnych podmienkach s masívnou nezamestnanosťou, ktorá postihuje stále tie isté sociálne sektory, so všeobecnou nestabilitou pracovných miest, sociálnym vylúčením a chudobou koncentrovanou na určitých miestach. Zdá sa však, že návrat „proaktívneho štátu“, ktorý si uvedomuje neudržateľnú sociálnu dualitu, by mohol podnieť spravodlivejší⁽⁸⁾ rast ohľaduplnejší voči životnému prostrediu.

2.5.1.2 Prínos konsolidovaného SSH Latinskej Ameriky k riadeniu rozvoja spočíva vo vyriešení závažných prípadov chudoby, nerovnosti, vylúčenia, neformálneho hospodárstva, ľudského vykorisťovania, absencie sociálnej súdržnosti a delokalizácie podnikov a na spravodlivejšom rozdeľovaní príjmov a bohatstva, čo prispieje k potrebnej zmene výrobného modelu. V tomto kontexte sa nachádza SSH, ktoré vytvára ponuku služieb sociálneho blahobytu a ktoré v porovnaní s ostatnými sektormi ponúka komparatívne výhody spočívajúce v účinnom pridelovaní a výrobe výhodných tovarov a sociálnych služieb. Vďaka schopnosti vyhovieť širokým vrstvám obyvateľstva a pôsobiť na územiach, ktoré sú zvyčajne vzdialené od mocenských a hospodárskych centier je SSH ideálnym nástrojom na dosiahnutie spravodlivejšieho rozvoja.

2.5.2 Neformálne hospodárstvo a sociálne práva

2.5.2.1 Neformálne hospodárstvo je v Latinskej Amerike veľmi rozšíreným javom, ktorý sa vyskytuje aj v niektorých oblastiach EÚ (tieňová ekonomika) a ktorý charakterizuje rozvoj pracovnej alebo hospodárskej činnosti s čiastočnou alebo celkovou absenciou sociálneho zabezpečenia a dodržiavania

príslušnej legislatívy. Nezamestnanosť, nevyhovujúce zamestnanie a zlé pracovné podmienky sú v protiklade s uznesením MOP o dôstojnej práci⁽⁹⁾. Ide o naliehavý problém. Zistil sa priamy súvis medzi neformálnym zamestnaním alebo nevyhovujúcim zamestnaním, pričom ukazovatele chudoby sú najvýraznejšie u žien, mladých ľudí, pôvodného obyvateľstva alebo u ľudí s africkým pôvodom a ľudí so zdravotným postihnutím, a to pokiaľ ide o neformálnosť zamestnania, ako aj rovnakých platových podmienok a zaobchádzania. Naopak, SSH je spolu s ostatnými aktérmi účinným nástrojom v boji proti neformálnemu hospodárstvu vzhľadom na to, že pomáha podnikom a ľuďom dosiahnuť legálnosť a získať sociálne zabezpečenie. Bráni tiež zavádzaniu postupov, ktoré sú zamerané na presadenie zistenej externalizácie verejných služieb, ktorým chýbajú záruky poskytovania príspevkov, sú nekvalitné a znižujú sociálnu ochranu príjemcov. Odbory a iní sociálni aktéri vrátane SSH môžu vďaka spolupráci zohrávať významnú úlohu pri rozvoji inštitucionálnych mechanizmov na boj proti prípadom nezrovnalostí a podvodov, ktoré sú dôsledkom neformálneho hospodárstva a vzniku nepravých samostatne zárobkovo činných osôb. Môžu tiež pomôcť zaručiť dôstojnú prácu a zabezpečiť poskytovanie kvalitných všeobecných verejných služieb a tiež podporiť činnosti zamerané na budovanie kapacít.

2.5.2.2 MOP uznáva úlohu SSH, pretože medzi hodnoty a zásady, na ktorých sú založené jeho podniky, patrí dodržiavanie zásad a základných práv na pracovisku⁽¹⁰⁾. V tejto súvislosti preukázalo svoju schopnosť rozšíriť služby sociálnej ochrany aj pre ľudí a spotrebiteľov, ktorí nie sú krytí fiškálnymi systémami sociálneho zabezpečenia s cieľom umožniť nápravu nerovnováhy na trhu práce a zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie.

2.5.2.3 V rámci SSH existuje mnoho neformálnych skupín samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré nemajú možnosť zapojiť sa do odbornej prípravy, nemajú prístup k financovaniu a nie sú oficiálne uznané. Vzájomné väzby a dôvera medzi malými výrobcami alebo remeselníkmi by mohli podnieť vznik procesov formalizácie prostredníctvom podnikov SSH, keďže napríklad výrobcovia, ktorí nie sú spoločníkmi, prakticky nemajú možnosť prístupu k formálnemu trhu. Prostredníctvom systémov zdravotnej starostlivosti riadených spoločne s užívateľmi sa musí sa podporiť zastúpenie SSH v rozvoji sociálnej ochrany. Treba nevyhnutne odstrániť neformálnosť, ktorá by sa mohla vyskytovať v rámci samotného SSH.

⁽⁷⁾ V súlade so stanoviskom CESE REX/180 (15.2.2006), Ú. v. EÚ C 88, 11.4.2006, s. 85 – 93, na tému „Vzťahy medzi Európskou úniou a Mexikom“, pokiaľ ide o malé a stredné podniky.

⁽⁸⁾ Podľa údajov Hospodárskej komisie OSN pre Latinskú Ameriku a Karibik (ECLAC) žije viac ako polovica obyvateľov (350 miliónov ľudí) pod úrovňou chudoby a 22 miliónov detí musí pracovať, aby prežili. Ako príklad treba uviesť opatrenia, ktoré v uplynulom desaťročí prijala brazílska vláda, pričom dosiahla, že miliónom ľudí sa podarí prekonať stav maximálnej núdze. SSH v tejto krajine spolupracovalo na dosiahnutí týchto výsledkov prostredníctvom SANAES a stratégie jej hlavného predstaviteľa prof. Paula Singera. Podľa jeho nedávnych slov si SSH vyžaduje viac finančných prostriedkov, väčší trh a viac znalostí.

⁽⁹⁾ Podľa Mapy solidárneho hospodárstva v Brazílii existuje v tejto krajine 22 000 podnikov, z ktorých je tretina neformálnych (www.fbes.org.br). Pozri tiež stanovisko EHSV REX/232, Ú. v. C 256, 27.10.2007, s. 138 – 143, na tému „Vzťahy medzi EÚ a Strednou Amerikou“, stanovisko EHSV SOC/250, Ú. v. C 93, 27.4.2007, s. 38 – 41, na tému „Podpora dôstojnej práce pre všetkých“, a pracovný dokument Euro-latinskoamerického parlamentného zhromaždenia z 12.10.2009 na tému „Stratégia na zachovanie a vytváranie pracovných miest, najmä pre ženy a mladých ľudí“.

⁽¹⁰⁾ Pracovný dokument z roku 2011 na tému „Sociálne a solidárne hospodárstvo: naša spoločná cesta k dôstojnej práci“, <http://socialeconomy.itcilo.org/en/2011-readers>. Tiež ako referencia k bodu 3.2 tohto stanoviska.

2.5.3 Miestny rozvoj a sociálna súdržnosť

2.5.3.1 Pri akýchkoľvek úvahách o rozvoji sa považuje za nevyhnutný cieľ zameraný na stanovenie minimálnych parametrov sociálnej súdržnosti⁽¹¹⁾. Miestne samosprávy si uvedomujú, že treba podporovať podnikateľov SSH s cieľom oživiť vidiecke a mestské komunity. Tieto podniky vytvárajú pracovné miesta a ich prebytky sa dostávajú do obehu na miestnej úrovni, čo podporuje ich akumuláciu určenú na opätovné investovanie na tom istom území. Tak sa zabezpečia primárne procesy sociálnej súdržnosti s miestnou kontrolou investícií, produktov a služieb, ako aj mobilizácia obehu prebytkov v rámci miestneho a regionálneho hospodárstva, čím sa podporí stabilizácia hospodárstva.

2.5.3.2 SSH preukazuje svoju schopnosť vytvárať a šíriť kultúru podnikania a podnikateľskú štruktúru a prepájať hospodársku činnosť s miestnymi potrebami v oblasti výroby. SSH aktivuje procesy vnútorného rozvoja vidieckych oblastí, obnovenie činnosti v upadajúcich priemyselných oblastiach a oživenie zničených mestských zón, čím vyvažuje výraznú územnú nerovnováhu bez toho, aby preferovalo len jeden model miestneho rozvoja, ale umožňuje koexistenciu rozdielnych modelov podľa sociálnych a hospodárskych potrieb jednotlivých území.

2.5.3.3 SSH umožňuje územnú nezávislosť, pretože pri určovaní modelu rozvoja daného územia a kontrole vývoja procesov rastu a štrukturálnych zmien kladie osobitný dôraz na občiansku spoločnosť. Poľnohospodárske družstvá v tomto procese zohrávajú veľmi dôležitú úlohu. Politiky sociálnej súdržnosti sa musia zamerať na miestnu úroveň (mestské a vidiecke oblasti) s cieľom zaručiť základné sociálne služby, infraštruktúru a vzdelávanie. SSH zohráva v tejto oblasti veľmi dôležitú úlohu.

2.5.4 Pluralita a hospodárska demokracia

2.5.4.1 SSH nie je okrajovým sektorom, ale inštitucionálnym prvkom hospodárskeho systému, pričom pôsobí spoločne s verejným aj súkromným kapitálovým sektorom. Nastoluje tým pluralitu v hospodárstve, ktorá umožňuje dosiahnuť rovnováhu voči obojm týmto sektorom. SSH prispieva k trvalo udržateľnému rozvoju, podporuje združenia a snaží sa o rovnosť príležitostí prostredníctvom svojich systémov podpory vzdelávania. Tento typ hospodárstva je nevyhnutný na dosiahnutie sociálnej stability, udržateľnosti hospodárskeho rastu, rozdeľovania príjmov a poskytnutie alternatív v oblasti hospodárstva.

(11) Okrem mnohých iných dokumentov pozri: EHSV: 6. stretnutie organizovanej občianskej spoločnosti EÚ a Latinskej Ameriky v roku 2010; pracovné dokumenty CEPAL na iberoamerický summit hláv štátov a predsedov vlád v roku 2007, v Santiagu (Čile); stanovisko EHSV REX/257, Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 93 – 99, na tému „Vzťahy medzi Európskou úniou a Brazíliou“; stanovisko EHSV REX/232, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 138 – 143, na tému „Vzťahy medzi EÚ a Strednou Amerikou“; EHSV: Dohoda o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou; summit EÚ a Latinskej Ameriky v meste Guadalajara; EHSV: 4. stretnutie organizovanej občianskej spoločnosti EÚ a Latinskej Ameriky a Karibskej oblasti v roku 2006; stanovisko EHSV REX/210, Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 81 – 90, na tému „Vzťahy medzi EÚ a Andským spoločenstvom národov“; stanovisko EHSV REX/180, Ú. v. EÚ C 88, 11.4.2006, s. 85 – 93, na tému „Vzťahy medzi Európskou úniou a Mexikom“; stanovisko EHSV REX/135, Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004, s. 40 – 54, na tému „Dohoda o vytvorení Americkej zóny voľného obchodu“; stanovisko EHSV REX/13 (Ú. v. EÚ C 169 zo 16.6.1999); A obzvlášť stanovisko EHSV REX/152, Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004, s. 55 – 71, na tému „Sociálna súdržnosť v Latinskej Amerike a Karibskej oblasti“.

2.5.4.2 SSH funguje na základe zásady demokracie a zapájania ľudí do prijímania rozhodnutí o jeho hospodárskych procesoch, a tým neustále vychováva k demokracii a občianstvu. Vytvára sociálnu štruktúru a vzhľadom na svoj potenciál úspešne sa zapája do riešenia konfliktov a v prospech mieru a sociálnej spravodlivosti je nenahraditeľnou súčasťou hospodárskeho a sociálneho systému v Latinskej Amerike. Tieto schopnosti treba podporovať.

3. Medzinárodná spolupráca v oblasti SSH

3.1 Potreba spolupráce

3.1.1 SSH vychádza zo zásad a postupov, ktoré sú rovnaké v EÚ aj Latinskej Amerike. Tieto spoločné body preto môžu prispieť k spolupráci medzi oboma regiónmi tak v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, ako aj v oblasti obchodných a podnikových výmen.

3.1.2 Opätovne potvrdzuje postoj, ktorý EHSV vyjadril pri iných príležitostiach a zdôrazňuje, že je potrebné, aby tieto obchodné dohody podpísané z krajinami Latinskej Ameriky podporovali rozvoj stredných a malých podnikov a mikropodnikov a konkrétne SSH⁽¹²⁾.

3.2 Siete

3.2.1 Siete zastupiteľských subjektov SSH, sociálne podniky a informačné, kvantifikačné a inovačné centrá a centrá vysokoškolského vzdelávania môžu vytvárať platformy, ktoré sa budú snažiť o prekonanie uvedených veľkých nedostatkov. EÚ môže pomôcť najmä pri dosahovaní týchto cieľov, ale opatrenia sa nesmú zameriavať len na krajiny alebo oblasti s najnižšími príjmami, ale aj na rozvíjajúce sa oblasti so stredným príjmom, ktoré sa snažia upevniť svoju sociálnu súdržnosť a spravodlivý rast. SSH, ktoré by spočívalo na pevných sieťach, by pomohlo určiť najnaliehavejšie potreby a najúčinnnejšie projekty, vďaka čomu by bola medzinárodná spolupráca EÚ selektívnejšia. Činnosť EÚ pri vytváraní sietí medzi Latinskou Amerikou a inými regiónmi (Afrika, Ázia...) rozvíjajúcimi sa na základe SSH môže mať zásadný význam⁽¹³⁾.

3.3 Rozvojová spolupráca a spolupráca v oblasti spoločného rozvoja v rámci SSH

3.3.1 EÚ môže pristupovať k spolupráci prostredníctvom implementácie **plánov podnikania v rámci SSH s cieľom dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj**⁽¹⁴⁾, do ktorých budú zapojené vlády krajín Latinskej Ameriky, ktoré sa k tomu

(12) Stanovisko EHSV REX/277, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 48 – 54, na tému „Zdôraznenie sociálno-hospodárskych aspektov vo vzťahoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou“. Pozri tiež postoj, ktorý EHSV zaujal k jednotlivým obchodným dohodám s krajinami z tejto oblasti.

(13) V tejto súvislosti treba vyzdvihnúť úlohu Číny na celosvetovej úrovni a jej význam v mnohých aspektoch ako aktéra v strategických spojenectvách. V Latinskej Amerike existujú významné siete ako je RED DEL SUR (Mercosur), Unisol (Brazília) alebo fond FIDES (Mexiko).

(14) Previazanosť medzi SSH a udržateľnosťou životného prostredia je jedným z jeho poznávacích znakov. V tejto súvislosti pozri: kapitola 9 dokumentu uvedeného v poznámke pod čiarou 10 tohto stanoviska, pokiaľ ide o „ekologické pracovné miesta“. Pozri tiež Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 14 – 20 a Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 65 – 71.

zaviažu, a na ktorých budú spolupracovať organizácie SSH z oboch kontinentov, pričom v rámci aktívnych politík zamestnanosti vytvoria programy technickej pomoci a asistencie pre podnikateľov. Týmto spôsobom by sa prítomnosť EÚ v Latinskej Amerike vnímala viac ako len obchodný záujem.

4. Prelomový rok 2012: Medzinárodný rok družstiev (OSN); 7. stretnutie organizovanej občianskej spoločnosti Európskej únie a Latinskej Ameriky

4.1 OSN prostredníctvom uznesenia Valného zhromaždenia (64/136) vyhlásila rok **2012 za Medzinárodný rok družstiev**. OSN v uznesení uvádza významné vyhlásenia, ktoré poukazujú

na prínos družstevníctva k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju celého sveta, a zároveň vyzýva na ich aktívnu podporu, a to najmä v roku 2012. Toto stanovisko podporuje obsah uznesenia vo všetkých oblastiach a súhlasí s jeho návrhmi.

4.2 V roku 2012 sa zároveň uskutoční **7. stretnutie organizovanej občianskej spoločnosti Európskej únie a Latinskej Ameriky**. V rámci tohto stretnutia sa na jeho prípravných schôdzach uskutočnia pracovné stretnutia so zástupcami SSH, EÚ a Latinskej Ameriky zamerané na obsah tohto stanoviska a s cieľom dohodnúť sa na odporúčaní predložených v konečnej verzii dokumentu.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Poľnohospodárstvo a remeselná výroba – Najlepšia kombinácia pre vidiecke oblasti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 143/07)

Spravodajca: **Adalbert KIENLE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa na svojom plenárnom zasadnutí 22. septembra 2011 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Poľnohospodárstvo a remeslá – Najlepšia kombinácia pre vidiecke oblasti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. januára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 23. februára) prijal 184 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 8 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Týmto stanoviskom z vlastnej iniciatívy chce EHSV Európskej komisii, Európskemu parlamentu a Rade poskytnúť podnetné nápady, pokiaľ ide o vytváranie politiky, najmä so zreteľom na ďalší vývoj 2. piliera SPP a štrukturálnych fondov na obdobie rokov 2014 až 2020. Cieľom stanoviska z vlastnej iniciatívy je prispieť k realizácii stratégie EÚ Európa 2020 v podobe konkrétnych návrhov týkajúcich sa financovania z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a zo štrukturálnych fondov EÚ v budúcnosti, ako aj ďalších predpisov EÚ. Pre organizácie občianskej spoločnosti z oblastí poľnohospodárstva a remeselnej výroby toto jasné hlásenie sa k regionalite resp. k regionálnym reťazcom tvorby hodnôt znamená dôležitú podporu ich činností. EHSV súčasne očakáva, že jeho stanovisko poskytne aj dôležité podnety pre diskusie na úrovni jednotlivých štátov.

1.2 Vzhľadom na predkladané legislatívne návrhy Európskej komisie na obdobie poskytovania podpory 2014 až 2020 z 5. a 12. októbra 2011 týkajúce sa financovania z EPFRV a zo štrukturálnych fondov predkladá EHSV tieto odporúčania:

1.2.1 Navrhované rozšírené možnosti investičnej podpory MSP v rámci EPFRV je treba vzhľadom na regionálnu spoluprácu medzi podnikmi vo vidieckych oblastiach a najmä vzhľadom na remeselnú výrobu a poľnohospodárstvo rozšíriť a zodpovedajúcim spôsobom posúdiť. Na tento účel by sa mali iniciovať a podporovať aj regionálne komunikačné siete a poradenské siete podnikateľov na miestnej úrovni.

1.2.2 Prístup EÚ k miestnym iniciatívam LEADER v EPFRV a štrukturálnych fondoch sú dôležitou možnosťou ako podporovať činnosti remesiel, poľnohospodárstva, cestovného ruchu a obchodu. Tieto iniciatívy by však mali klásť do popredia záujmy hospodárskych a sociálnych partnerov.

1.2.3 Je potrebné trvalo podporovať prenos poznatkov, informácií a inovácií v MSP s cieľom podporovať a zabezpečiť zamestnanosť vo vidieckych oblastiach a podporovať také spôsoby hospodárenia, ktoré sú účinné z hľadiska zdrojov a klímy. Tradičné poznatky a skúsenosti nesmú upadnúť do zabudnutia, ale mali by sa zachovať a využívať ako cenný zdroj bohatých skúseností.

1.2.4 Regionálne reťazce tvorby hodnôt majú pre remeselnú výrobu, poľnohospodárstvo, cestovný ruch, obchod a celý vidiek veľký potenciál do budúcnosti. Mala by sa im venovať osobitná pozornosť z hľadiska regionálnych zastrešujúcich značiek a spoločného spracúvania a uvádzania výrobkov na trh.

1.2.5 Remeselné a poľnohospodárske podniky sú odkázané na dostatočnú infraštruktúru súvisiacu s hospodárstvom. Na to musia vytvoriť predpoklady predovšetkým štrukturálne fondy, napríklad prostredníctvom poskytovania flexibilných regionálnych rozpočtov.

2. Úvod

2.1 Poľnohospodárstvo a remeselná výroba ako stredne veľké odvetvia formujú rozmanitým spôsobom vidiecku ekonomiku a v rozhodujúcej miere zabezpečujú zásobovacie štruktúry a spoločenský život v obciach a malých mestách v EÚ.

2.2 V rámci nadchádzajúceho ďalšieho rozvoja podpory EÚ pre vidiecke oblasti na obdobie rokov 2014 až 2020 je cieľom stanoviska z vlastnej iniciatívy prispieť k odkrytiu ďalšieho potenciálu na vytváranie ekonomických hodnôt v poľnohospodárstve a v remeselnej výrobe na vidieku. Aktuálnym podnetom k tomu sú legislatívne návrhy Komisie k SPP a politike súdržnosti po roku 2013. Okrem iného sa v nich pomoc EPFRV rozširuje na malé resp. všetky podniky vo vidieckych oblastiach, čo predstavuje dôležitú zmenu. Pokiaľ ide

o sprostredkovanie znalostí a zručností, chce toto stanovisko z vlastnej iniciatívy podnietiť európsku diskusiu o inteligentnom, inkluzívnom a udržateľnom raste. Okrem toho ide o to, ako zlepšiť predpoklady pre to, aby inkluzívne, medziodvetvové opatrenia mali trvalý vplyv na kvalitu života a hospodársku silu na vidieku a mohli v podmienkach úbytku obyvateľstva zabezpečiť štruktúry zásobovania. Toto stanovisko z vlastnej iniciatívy chce zároveň podnietiť verejnú diskusiu o riešení dosahov demografických zmien a podporiť celonárodné debaty o zabezpečení konkurencieschopnosti a životaschopnosti vidieckych oblastí.

3. Situácia

3.1 Malé a stredné remeselné a poľnohospodárske podniky umiestnené na vidieku, kde majú hlboko zapustené korene, tvoria tak svojou hospodárskou činnosťou, ako aj spoločenskou angažovanosťou veľký potenciál na posilnenie existujúcich hospodárskych a sociálnych štruktúr a zvládnutie budúcich výziev. Bezprostredne ovplyvňujú kvalitu života a ich produkty a služby pomáhajú utvárať regionálnu identitu. Udržiavajú dôležité tradície a zároveň sú novátormi. Remeselná výroba a poľnohospodárstvo znamenajú modernosť a udržateľnosť, kvalitné výrobky, zabezpečenie dodávok energie, ochranu životného prostredia a prírody a zachovanie kultúrneho dedičstva. Ľudia žijaci sa remeslami a poľnohospodárstvom sú vysoko kvalifikovaní, pracujúci na vlastnú zodpovednosť a do veľkej miery prispôsobiví a schopní učiť sa. Tieto vlastnosti sú základom pre mnohé hospodárske a sociálne príklady úspechu na dedinách a v malých mestách vo vidieckych oblastiach.

3.2 Takmer všetky vidiecke regióny v EÚ predstavujú ešte veľký potenciál využitia spoločnej tvorby hodnôt remeselnej výroby a poľnohospodárstva. Tento potenciál spočíva v spolupráci pri výrobe, spracovaní a uvádzaní výrobkov na trh na regionálnej a nadregionálnej úrovni. Spočíva tiež v spravodlivej súťaži medzi aktérmi a v rovnovážnej účasti žien a mužov.

3.3 Štruktúry vidieckych oblastí sa v EÚ veľmi líšia. Popri veľmi blahobytných vidieckych regiónoch s nízkou nezamestnanosťou a stabilným rastom sa v iných oblastiach hromadia hospodárske problémy, zvyšuje sa miera vyľudňovania a starnutia obyvateľstva. Ani možnosti vzdelávania a odbornej prípravy nie sú vždy dostupné v prijateľnej blízkosti. Existuje riziko väčšieho oddelenia sociálneho a hospodárskeho vývoja a infraštruktúrnych noriem.

3.4 Predovšetkým starší ľudia sú odkázaní na krátke vzdialenosti a ľahko dostupné miestne zásobovanie; mladí ľudia potrebujú navyše dobre fungujúcu základnú infraštruktúru ako internet, škôlky a základné školy. V rámci demografických zmien stoja vidiecke infraštruktúry a ich systémy zásobovania a likvidácie odpadu pred naliehavou nutnosťou prispôbiť sa. Do prekonávania týchto problémov sú v súčasnosti schopnosti miestneho hospodárstva – najmä malých a stredných podnikov – často zapájané len v nedostatočnej miere. Sociálne zodpovedné remeselné a poľnohospodárske podniky, ktoré sa angažujú na miestnej úrovni, významným spôsobom prispievajú k integrácii ľudí so zdravotným postihnutím do spoločnosti.

3.5 Aby mohli byť remeselníci, poľnohospodári a ostatní regionálni hospodárski partneri ekonomicky úspešní, či už jednotlivito alebo spoločne, sú odkázaní na rýchly internet. Často však najmä v okrajových vidieckych oblastiach chýba dostatočné širokopásmové pripojenie.

3.6 Regionálne aspekty stále viac ovplyvňujú spoločenskú diskusiu. Regionalita je výrazom zodpovednej a hodnotovo orientovanej spoločnosti a predpokladom udržateľného hospodárenia a spolužitia. Často však v regiónoch chýbajú príslušné impulzy alebo sú podnety na zvyšovanie regionálneho potenciálu pre vytváranie hodnôt príliš slabé. Výmena informácií medzi podnikmi v jednom regióne často neexistuje alebo je v nedostatočnej miere rozvinutá.

3.7 Remeselná výroba a poľnohospodárstvo spoločne čelia rastúcim výzvam lepšej ochrany zdrojov a klímy. Účinnosť zdrojov a klímy sú tak pre remeselnú výrobu, ako aj pre poľnohospodárstvo spoločnými kľúčovými témami podnikových stratégií orientovaných na budúcnosť. Prostredníctvom spolupráce obidvoch odvetví môžu vidiecke oblasti poskytnúť podstatné impulzy na zvládnutie celospoločenských výziev.

4. Ciele

4.1 Podľa názoru EHSV je nevyhnutné, aby európske inštitúcie a vlády a správy jednotlivých štátov lepšie rozpoznali potenciál remeselnej výroby a poľnohospodárstva, zaoberali sa ním z hľadiska politiky, a tým pomohli zabezpečiť, že vidiecke oblasti budú oblasťami budúcnosti.

4.2 EHSV dôrazne podporuje využitie ďalšieho spoločného potenciálu poľnohospodárskej a remeselnej výroby pre vytváranie ekonomickej hodnoty.

— Je potrebné vytvoriť resp. posilniť regionálne reťazce tvorby hodnôt v poľnohospodárstve a remeselnej výrobe spolu s ostatnými odvetvami, ako je obchod, cestovný ruch, zdravotníctvo alebo drevospracujúci priemysel. Pritom by mali platiť spravodlivé pravidlá hospodárskej súťaže a vytvoriť sa aj štruktúry, ktoré umožnia lepšie využiť hospodársky potenciál daného regiónu pomocou miestnych malých a stredných podnikov.

— Je potrebné podporovať zachovanie, diverzifikáciu, zakladanie a ďalší rozvoj malých a stredných podnikov vo vidieckych oblastiach a hospodársku spoluprácu medzi jednotlivými odvetvami.

— Podpora menších podnikov vo vidieckych oblastiach by sa mala zlepšiť vytvorením čo najjednoduchšieho prístupu k podpore hospodárstva, inovácií a schopností. Vo všetkých

regiónoch Európy sa musia vytvoriť dostatočné možnosti prístupu ku vzdelávaniu a odbornej príprave, ako aj k aplikáčnemu prenosu znalostí o špičkových technológiách, ktoré určujú budúcnosť.

- Žiaci by sa mali u miestnych remeselníkov a roľníkov zoznámiť s tradičnými a modernými spôsobmi výroby a dozvedieť sa o hodnotách samostatnej práce vo vlastnej zodpovednosti.
- Výroba, spracovanie a uvádzanie regionálnych potravín a ostatných regionálnych surovín na trh by sa mali dôsledne zameriavať na špecifické regionálne požiadavky a kvalitu. V súlade s tým by sa mali podporovať systémy zabezpečovania akosti, budovanie značky a marketing.
- Je potrebné tiež podporovať spôsoby hospodárenia, ktoré sú účinné z hľadiska zdrojov a klímy.
- Vo vidieckych oblastiach je potrebné zabezpečiť a posilniť služby vo verejnom záujme, infraštruktúru a spoločenský život.
- Kľúčovým predpokladom využitia potenciálu vytvárania ekonomických hodnôt na vidieku prostredníctvom malých a stredných podnikov je podpora pripojenia k moderným širokopásmovým sieťam.
- Je dôležité pochopiť, že decentralizované systémy dodávok energie a opatrenia na zvýšenie energetickej účinnosti sú veľkou príležitosťou pre ďalší potenciál vytvárania ekonomických hodnôt.
- Vzhľadom na vážne demografické zmeny je potrebné vo vidieckych oblastiach udržať kvalifikované pracovné sily a získať ich pre perspektívne činnosti v podnikoch remeselnej a poľnohospodárskej výroby.
- Je nevyhnutné podnecovať inštitúcie, organizácie a podniky vo vidieckych oblastiach, najmä v poľnohospodárstve a remeselnej výrobe, k intenzívnejšiemu dialógu s občianskou spoločnosťou a väčšej hospodárskej spolupráci, a k tomu, aby sa učili z dobrých príkladov.

4.3 Aby bolo možné tento potenciál pre regionálne hospodárstvo v budúcnosti lepšie partnersky aktivovať, EHSV by chcel obzvlášť zdôrazniť tri ciele podpory:

4.3.1 Prioritná oblasť „Regionalita a tvorba hodnôt“

Podstatný potenciál poľnohospodárstva a remeselnej výroby spočíva v ich miestnom a regionálnom prepojení. Práve v

globalizovanom svete získava miestny a regionálny aspekt na význame. Kľúč k riešeniu aktuálnych problémov možno často nájsť v činnosti na miestnej úrovni. Vybudovanie regionálnych reťazcov tvorby hodnôt preto zohráva stále významnejšiu úlohu. Predovšetkým v oblasti potravín existujú v mnohých regiónoch tradične úzke väzby a spolupráca medzi poľnohospodárstvom a remeselnou výrobou, ktoré v týchto oblastiach vytvárajú pre spotrebiteľov dôležitú pridanú hodnotu. Existuje tu mnoho pozitívnych príkladov, ktoré by sa mali ďalej rozvíjať a rozšíriť do iných regiónov. To by malo byť tiež vzorom pre iné oblasti produktov a služieb ako napríklad spracovanie dreva a agroturistika. Súčasne táto spolupráca môže prispieť k zabezpečeniu štruktúr zásobovania z miestnych zdrojov a k zníženiu dopravy, a tým k lepšej ochrane klímy.

Uvažovanie v rámci reťazcov tvorby hodnôt o intenzívnejšej spolupráci dôležitých vidieckych aktérov tiež umožňuje zamerať výrobu a uvádzanie potravín na trh na špecifické regionálne požiadavky a kvalitu a vytvoriť nezameniteľnú miestnu identitu. Vývoj regionálnych zastrešujúcich značiek s cieľom spoločného uvádzania výrobkov na trh zodpovedá narastajúcim požiadavkám spotrebiteľov na kvalitu a pôvod výrobkov. Tak ako je tomu pri potravinách aj pri remeselníckych výrobkoch, by sa malo zaviesť označenie kvality a označenie pôvodu.

4.3.2 Prioritná oblasť „Energia a suroviny“

Zavádzanie decentralizovaných systémov dodávok energie a opatrení na úsporu energie vo vidieckych oblastiach nadojde v Európe v budúcnosti podstatne väčší význam a je ideálnou oblasťou spolupráce medzi poľnohospodárstvom a remeselnou výrobou. Obnoviteľné zdroje energie a suroviny môžu svoju ekologickú energetickú bilanciu naplno rozvinúť len vtedy, keď sa budú ďalej spracúvať v tých regiónoch, v ktorých sa vyrábajú. Na to sú potrební miestni odborníci.

Ďalšou perspektívnou oblasťou regionálnej spolupráce je pestovanie, spracovanie a uvádzanie obnoviteľných surovín a materiálov na trh.

4.3.3 Prioritná oblasť „Zabezpečenie odborníkov“

Pre podniky pôsobiace v poľnohospodárstve a remeselnej výrobe je stále ťažšie získať kvalifikované pracovné sily z dôvodu demografických zmien a citeľnej migrácie obyvateľov z okrajových vidieckych oblastí do aglomerácií⁽¹⁾. Ako už uviedol EHSV vo svojom inom stanovisku, je potrebné venovať osobitnú pozornosť zamestnanosti žien⁽²⁾. Je potrebné zlepšiť tzv. mäkké faktory kvality života v danej lokalite, napr. ponuku bývania, vzdelávania, trávenia voľného času a kultúry, a to predovšetkým ponuku pre mladé rodiny, aby sa dlhodobo zabezpečila príťažlivosť vidieka ako miesta pre hospodársku činnosť. Úsilie hospodárskych partnerov o včasné zvyšovanie povedomia žiakov a mladých ľudí o budúcom povolani v oblasti remesiel a poľnohospodárstva musia dopĺňať politické opatrenia

⁽¹⁾ CESE 1704/2007, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 47.

⁽²⁾ CESE 1175/2011, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 43.

úradov práce a verejného školstva. Zamestnateľnosť ľudí vyučených v týchto povolaniach je vysoká, čo je treba obzvlášť vysoko oceniť, najmä keď je potrebné prispôsobiť sa novým výzvam trhu práce ⁽³⁾.

5. Opatrenia

5.1 Na dosiahnutie uvedených cieľov považuje EHSV za nevyhnutné budovať na stratégii Európa 2020 na podporu inteligentného, inkluzívneho a udržateľného rastu, primerane zohľadňovať podporu vidieckych oblastí prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a jeho šiestich prioritných opatrení a prostredníctvom štrukturálnych fondov, a trvalo ovplyvňovať kvalitu života a hospodársku silu na vidieku pomocou integrovaných politických prístupov. Medziodvetvový prístup a financovanie z viacerých fondov by bolo prospešné pre rozvoj spoločných reťazcov tvorby hodnôt, zníženie vystaňovectva a stabilizáciu štruktúry zásobovania na vidieku, a tým pre všetky miestne hospodárske odvetvia a skupiny obyvateľov.

5.2 Konkrétnymi východiskovými bodmi pre formovanie budúcej štrukturálnej politiky EÚ vo vidieckych oblastiach sú podľa názoru EHSV najmä:

- investičná podpora diverzifikácie, zakladanie, odovzdávanie a ďalší rozvoj malých a stredných podnikov vo vidieckych oblastiach;
- podpora a iniciovanie spolupráce medzi jednotlivými odvetvami a platformami (napr. zriadenie pravidelných „okruhých stolov“);
- podpora regionálnych (tradičných) hospodárskych kolobehov s krátkymi dopravnými trasami;
- podpora regionálnych zastrešujúcich značiek s cieľom spoločného spracovania a uvádzania regionálnych produktov a služieb na trh;
- podpora kvality a systémov zabezpečenia akosti ako kľúč k úspešnému odbytu výrobkov;
- podpora takých spôsobov hospodárenia, ktoré sú účinné z hľadiska zdrojov a klímy;
- podpora cieľeného prenosu poznatkov a zručností na remeselné a poľnohospodárske podniky, ako aj ostatných hospodárskych partnerov vo vidieckych oblastiach;
- podpora partnerstiev v oblasti inovácie medzi výskumom a praxou najmä s ohľadom na inovácie zamerané na aplikácie a technologické postupy pre MSP;
- zabezpečenie a rozvoj infraštruktúry súvisiacej s hospodárstvom vo vidieckych oblastiach (najmä širokopásmového pripojenia);
- podpora opatrení hospodárskych a sociálnych partnerov na pokrytie dopytu po odborných pracovných silách v budúcnosti;
- práca s verejnosťou zameraná na exkurzie žiakov a obyvateľov do podnikov;
- rozšírenie existujúceho prístupu programu LEADER na oveľa väčšie zapojenie podnikateľov a na využitie hospodárskych potenciálov vo vidieckych oblastiach;
- podpora poradenských sietí pozostávajúcich z podnikateľov z malých a stredných podnikov, najmä s ohľadom na monitorovanie spolupráce;
- vytváranie a ďalší rozvoj platformami na zhromažďovanie a šírenie osvedčených postupov v oblasti regionálneho rozvoja a spolupráce medzi hospodárskymi a sociálnymi partnermi na vidieku;
- podpora vidieckych regiónov prostredníctvom poskytovania flexibilných regionálnych rozpočtov.

V Bruseli 23. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Tamtiež.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Postoj EHSV k príprave konferencie OSN o udržateľnom rozvoji (Rio+20)“ (doplňujúce stanovisko)

(2012/C 143/08)

Hlavný spravodajca: **pán WILMS**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 17. januára 2012 rozhodol podľa článku 29 písm. a) vykonávacích predpisov rokovacieho poriadku vypracovať doplňujúce stanovisko na tému

„Postoj EHSV k príprave konferencie OSN o udržateľnom rozvoji (Rio+20)“ (doplňujúce stanovisko).

Vzhľadom na naliehavosť témy bol **pán WILMS** rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 211 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Organizácia spojených národov zvolala na 20. až 22. júna 2012 do Ria de Janeiro (Brazília) konferenciu o udržateľnom rozvoji. Na druhom zasadnutí prípravného výboru k tejto konferencii boli vyzvané všetky členské štáty, príslušné organizácie pôsobiace v systéme OSN a príslušné zainteresované subjekty, aby do 1. novembra 2011 odovzdali sekretariátu svoje podnety a príspevky. Tie sa zhrnú do súborného textu, ktorý bude slúžiť ako základ pre nultý návrh výsledného dokumentu, ktorý by mal byť predložený v januári 2012.

1.2 EHSV prispel k spoločnému postoju EÚ a jej členských štátov v súvislosti s týmto súborným dokumentom svojím stanoviskom ⁽¹⁾ na tému „Rio+20: Na ceste k ekologickému hospodárstvu a lepšiemu riadeniu. Príspevok európskej organizovanej občianskej spoločnosti“, ktoré bolo prijaté v septembri 2011.

1.3 V súlade s akčným plánom uvedeným v tomto stanovisku EHSV prehĺbil svoj dialóg s občianskou spoločnosťou v Európe i mimo nej. Na medzinárodnej úrovni sa dialóg uskutocňuje v rámci rokovaní za okrúhlym stolom medzi zástupcami občianskej spoločnosti EÚ a Brazílie, EÚ a Číny, stretnutí EHSV s Ruskou občianskou komorou a AICESIS. Ďalšie aktivity sa plánujú v rámci spolupráce s krajinami AKT.

1.4 Na európskej úrovni EHSV zorganizoval rozsiahly dialóg o témach konferencie Rio+20 a o prvých reakciách na nultý návrh výsledného dokumentu zverejneného 10. januára. Cieľom toho dialógu bolo pripraviť významnú konferenciu občianskej spoločnosti „Požadovať udržateľnosť, prevziať zodpovednosť! Európska občianska spoločnosť na ceste ku konferencii Rio+20“, ktorú usporiadal EHSV 7. a 8. februára 2012, a dosiahnuť dohodu o spoločnom odkaze tejto konferencie.

1.5 Toto stanovisko opätovne formuluje odporúčania a závery uvedené v predchádzajúcom stanovisku EHSV na tému „Rio+20: Na ceste k ekologickému hospodárstvu a lepšiemu riadeniu. Príspevok európskej organizovanej občianskej spoločnosti“ ⁽²⁾, a v plnej miere podporuje odkaz konferencie EHSV na tému „Požadovať udržateľnosť, prevziať zodpovednosť! Európska občianska spoločnosť na ceste ku konferencii Rio+20“.

2. Závery a odporúčania

2.1 EHSV je presvedčený, že súčasná hospodárska kríza je úzko prepojená s krízou sociálnou a environmentálnou a že pokračovať tak, ako doteraz už nie je možné.

2.2 EHSV znovu opakuje odkaz konferencie na tému „Požadovať udržateľnosť, prevziať zodpovednosť! Európska občianska spoločnosť na ceste ku konferencii Rio+20“, ktorú usporiadal Európsky hospodársky a sociálny výbor 7. a 8. februára 2012 v Bruseli:

2.3 Na konferencii OSN Rio+20 sa svetoví lídri musia zaviazat' ku konkrétnemu akčnému plánu vedúcemu k udržateľnému rozvoju a odstráneniu chudoby s ohľadom na obmedzené možnosti našej planéty. Presadzovanie ekologického hospodárstva musí byť súčasťou celkovej stratégie pre trvalo udržateľný rozvoj, ktorá vytvorí rovnováhu medzi sociálnymi, environmentálnymi a hospodárskymi aspektmi pri dosahovaní spravodlivosti v prerozdeľovaní a medzi generáciami.

2.4 Najvyššou prioritou programu konferencie Rio+20 musí byť odstránenie chudoby a zabezpečený prístup k dostatku potravy, čistej vody a udržateľnej energie pre všetkých. Podpora

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s.102.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s.102.

miestneho poľnohospodárstva, ktoré nepoškodzuje životné prostredie, v rozvojových krajinách zohráva dôležitú úlohu v boji proti chudobe a zlepšovaní potravinovej bezpečnosti a je hnacou silou rozvoja hospodársky prosperujúcich vidieckych oblastí. Ženám sa musia zabezpečiť rovnaké politické, hospodárske a sociálne práva.

2.5 Vedúci politickí predstavitelia si musia plniť záväzky v oblasti dosahovania rozvojových cieľov tisícročia a musia prijať ďalšie opatrenia na zabezpečenie potrebného účinného financovania. Predovšetkým vyspelé krajiny musia skutočne dodržať svoj záväzok vyčleniť najmenej 0,7 % svojho HDP na rozvojovú pomoc.

2.6 Európski vyjednávači musia klásť väčší dôraz na sociálny rozmer udržateľného rozvoja, než sa predpokladá v nultom návrhu. Rastúca sociálna a majetková nerovnosť v rámci krajín a medzi nimi si vyžaduje bezodkladné opatrenia, pretože sťažuje úsilie o dosiahnutie udržateľného rozvoja a spravodlivosť v prerozdeľovaní. Okrem toho spravodlivý prechod musí zaručiť dôstojnú prácu a kvalitné pracovné miesta pre pracovnú silu. Je nevyhnutné ratifikovať a uplatňovať hlavné pracovné normy MOP a v plnej miere podporovať iniciatívu MOP o základnej úrovni sociálnej ochrany.

2.7 Vedúci politickí predstavitelia musia na konferencii v Riu stanoviť plán ekologického hospodárstva s jasnými cieľmi a kontrolnými mechanizmami, ktorý zabezpečí hospodársky účinný, sociálne spravodlivý a ekologický prechod k udržateľnej spoločnosti. Proces prechodu musí byť založený na stálom zapojení občianskej spoločnosti vrátane občianskeho dialógu.

2.8 Európske krajiny a ďalšie vyspelé krajiny sa v Riu musia zaviazat k podstatnému zníženiu svojej spotreby obmedzených prírodných zdrojov Zeme. Najvyšší európski predstavitelia musia uskutočňovať dohodnuté ciele EÚ a pripraviť sa na ambicioznejšie opatrenia. Rozvíjajúce sa krajiny by mali efektívnejšie využívať prírodné zdroje.

2.9 Neudržateľné spotrebiteľské návyky a výrobné postupy sa musia postupne skončiť, a to pomocou širokej škály politických nástrojov, ako sú regulačné opatrenia, nástroje fiškálnej politiky, ekologické a sociálne verejné obstarávanie, postupné odstránenie dotácií na činnosti, ktoré škodia životnému prostrediu, výskum v oblasti ekologických inovácií, internalizácia environmentálnych nákladov a iné trhovo orientované stimuly pri súčasnom propagovaní udržateľného životného štýlu a aktívnom zapojení spotrebiteľov do tohto prechodu. V Riu by sa mal prijať desaťročný pracovný program týkajúci sa udržateľnej spotreby a výroby.

2.10 V nultom návrhu sa uznávajú obmedzenia HDP ako prostriedku na meranie blahobytu a požaduje sa, aby bola teraz občianska spoločnosť zapojená do rýchleho vypracovania dopĺňujúcich ukazovateľov.

2.11 Iniciatíva na vytýčenie cieľov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2015 je vítaná, keďže vyváženým spôsobom pristupuje ku všetkým trom rozmerom udržateľného rozvoja. V Riu by sa mal začať inkluzívny proces, v rámci ktorého sa prepoja rozvojové ciele tisícročia s celkovými cieľmi udržateľného rozvoja a stanoví sa stratégia a ukazovatele udržateľného rozvoja s jasnými mechanizmami zodpovednosti.

2.12 Je potrebné, aby sa v Riu uzavrela nová celosvetová dohoda, ktorou by sa zabezpečili nevyhnutné investície do ekologizácie hospodárstva.

2.13 Uznáva sa kľúčová úloha a zodpovednosť súkromného sektora pri dosahovaní prechodu k udržateľnému rozvoju. Ekologizácia hospodárstva je príležitosťou pre podniky. Podniky a priemysel by sa tejto príležitosti mali chopiť. Politickí predstavitelia musia vytvoriť jasné, stabilné a predvídateľné rámcové podmienky pre ekologické hospodárstvo s cieľom poskytnúť podnikom istotu, regulačný rámec a stimuly na potrebné investície.

2.14 Mala by sa vytvoriť nová rada pre udržateľný rozvoj, ktorá by nahradila Komisiu OSN pre trvalo udržateľný rozvoj, ako aj nová agentúra OSN pre životné prostredie založená na programe OSN pre životné prostredie (UNEP). Oba tieto orgány by mali zabezpečiť účinné zapojenie občianskej spoločnosti, ktorú zastupujú tzv. hlavné skupiny.

2.15 Návrh zriaďiť funkciu ombudsmana pre budúce generácie je vítaný.

2.16 Politickí predstavitelia sa na konferencii Rio+20 musia dohodnúť na ďalších opatreniach na účinnejšie zapojenie občianskej spoločnosti a posilnenie jej postavenia na celosvetovej, štátnej a miestnej úrovni pri prechode k udržateľnej spoločnosti. Je potrebné vytvoriť právne a inštitucionálne rámcové podmienky na zabezpečenie prístupu verejnosti k informáciám, dialógu, demokratickej účasti a kontroly. Je potrebné podporovať fóra viacerých zainteresovaných strán, ako sú napr. hospodárske a sociálne rady a národné rady pre udržateľnosť, ako modely podnecovania diskusie v občianskej spoločnosti. Potrebných je viac informačných kampaní a vzdelávacích programov v oblasti udržateľného rozvoja.

2.17 Občianska spoločnosť na celom svete by sa mala naďalej zaoberať za to, aby bol výsledok konferencie primeraný výzvam, ktorým čelíme. Občianska spoločnosť musí prevziať celosvetovú zodpovednosť.

2.18 Výsledný dokument nultého návrhu predložený prípravným výborom konferencie OSN Rio+20 je dobrým východiskom pre následné rokovania. Tento nultý návrh však ešte stále zaoštráva za výzvami, ktorým čelíme.

2.19 Európski predsedovia vlád musia prevziať zodpovednosť a zapojiť sa do konferencie Rio+20. Vyjednávači EÚ sa musia pri formulovaní dokumentu zasadiť za ambicióznejšie ciele, lehoty, financovanie, právne záväzky a nadväzné kroky. Po konferencii Rio+20 sa celková stratégia EÚ pre udržateľný rozvoj musí preskúmať a obnoviť.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

478. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 22. A 23. februára 2012

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii (na obdobie rokov 2014 – 2020)“

COM(2011) 608 final – 2011/0269 (COD)

(2012/C 143/09)

Spravodajca: **pán SIECKER**
Pomocný spravodajca: **pán HABER**

Rada (24. októbra 2011) a Európsky parlament (25. októbra 2011) sa rozhodli podľa článku 175 ods. 3 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii (na obdobie rokov 2014 – 2020)“

COM(2011) 608 final – 2011/0269(COD).

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 9. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 23. februára 2012) prijal 158 hlasmi za, pričom 10 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta skutočnosť, že Komisia predložila návrh, ktorý nadväzuje na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii. Zároveň však výbor nie je presvedčený, že všetky návrhy Komisie vyriešia problémy s fondom. Počet žiadostí o príspevok EGF je naďalej veľmi nízky a EHSV sa nedomnieva, že rozšírenie fondu aj na poľnohospodárstvo je správnu cestou ako riešiť tento nedostatok. Namiesto toho výbor navrhuje niekoľko dodatočných opatrení na zlepšenie využitia EGF, napríklad zníženie prahovej hodnoty a zrýchlenie postupu, keďže samotný nástroj preukázal relatívne dobrú funkčnosť v prípadoch, keď bol použitý.

1.2 Jednou z príčin slabého využívania je pomalý a byrokratický postup EGF vzhľadom na jeho osobitnú povahu. Komisia nemôže rozhodnúť bez zapojenia Európskeho parlamentu a Rady. Po zapojení rozpočtového orgánu sú nevyhnutné

zdĺhavé postupy, pri ktorých sú so schvaľovaním žiadostí spojené veľké administratívne náklady, a tieto prostriedky by mohli byť využité lepšie.

1.3 EHSV navrhuje znížiť prahovú hodnotu pre žiadosti na 200 prepustených pracovníkov namiesto navrhovaných 500. Odporúča tiež navýšenie miery spolufinancovania z EÚ na 75 %, aby sa naďalej zlepšilo využívanie EGF. EHSV ďalej víta, že výraz „pracovník“ sa rozšíril aj o pracovníkov na dobu určitú a dočasných agentúrnych pracovníkov. EHSV súhlasí, aby sa EGF rozšíril aj o samostatne zárobkovo činné osoby. Sú početnými a dôležitými hráčmi na trhu práce a patria medzi osoby, ktorých sa najviac týkajú dôsledky globalizácie a hospodárskej krízy. EGF nemal nikdy pomáhať zamestnávateľom, a preto EHSV nesúhlasí s jeho rozšírením o majiteľov/managérov malých a stredných podnikov. GR pre podnikanie má nezávislé oddelenie, ktoré sa venuje politike MSP s početnými podpornými programami. EGF by preto do týchto programov nemal zasahovať.

1.4 EHSV by chcel navrhnúť ďalšie dva spôsoby, ako zvýšiť výkonnosť EGF. Prvým je informovať MSP o možnostiach EGF prostredníctvom rozsiahlej informačnej kampane, druhým spôsobom je zapojiť sociálnych partnerov hneď na začiatku procesu so žiadosťami o príspevok z fondu. EHSV by zároveň chcel vyjadriť svoj údiv nad rozhodnutím Rady z decembra 2011 týkajúcim sa zrušenia možnosti využiť EGF na riešenie neočakávaných sociálnych dôsledkov hospodárskej krízy počas posledných dvoch rokov aktuálnej dĺžky trvania fondu (2012 a 2013), najmä keď prehľad žiadostí ukazuje, že v tomto smere fond fungoval dobre. EHSV preto vyzýva Radu, aby prehodnotila uvedené rozhodnutie, a chce úplne jednoznačne vyjadriť svoje želanie, aby bol tento rozmer zahrnutý do pokračovania činnosti fondu v rokoch 2014 až 2020.

1.5 EHSV nesúhlasí s návrhom rozšíriť EGF o poľnohospodárstvo, ale uznáva, že po nadobudnutí účinnosti obchodných dohôd, akou je zmluva Mercosur, je potrebné konať v tejto oblasti. Mercosur bude prínosný pre EÚ ako celok, ale v rámci EÚ budú výhody plynúť pre odvetvie priemyslu a služieb, pričom poľnohospodárstvo na ne doplatí. Komisia podľa svojho vyjadrenia očakáva, že by budúce obchodné zmluvy mohli mať rovnaký účinok. Je spravodlivé kompenzovať poľnohospodárom takýto druh nevýhod, ale malo by sa to realizovať prostredníctvom konkrétneho riešenia pre toto odvetvie, napríklad prostredníctvom štrukturálnych fondov prepojených so spoločnou poľnohospodárskou politikou. EHSV žiada, aby EGF, ktorý bol založený na podporu opätovného začleňovania prepustených zamestnancov do trhu práce, bol i naďalej vyhradený na tieto účely.

1.6 EHSV požaduje, aby sa počas krízy zachovalo fungovanie fondu a aby mohol byť použitý najmä v prípade premiestnenia a presunu priemyselných aktivít v Európskej únii.

2. Zhrnutie návrhu Komisie

2.1 V marci 2006 predložila Európska komisia návrh na zriadenie Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii (EGF). Je zameraný na poskytovanie špecifickej jednorazovej podpory na uľahčenie opätovného zamestnania pracovníkov, ktorí prišli o prácu v tých oblastiach alebo sektoroch, ktoré trpia šokom vyvolaným závažným narušením ekonomiky v dôsledku premiestnenia výroby do tretích krajín, podstatného nárastu dovozu alebo postupného znižovania podielu EÚ na trhu v určitom sektore. Hlavným kritériom pre získanie finančných prostriedkov z EGF bolo viac ako 1 000 prepustených v podniku alebo v skupine podnikov pôsobiach v tom istom sektore v rámci jedného regiónu alebo dvoch susediacich regiónov.

2.2 EGF bol vytvorený pre programové obdobie 2007 – 2013. Zahŕňal také opatrenia ako rekvifikácia, pomoc pri relokácii, pomoc pri zakladaní podnikov a dávky, ktoré sú doplnkom k príjmu. Pomoc z EGF sa poskytuje na žiadosť členského štátu. Suma vyplatená EÚ nesmela prekročiť 50 % celkových odhadovaných nákladov na celý balík opatrení plánovaných členským štátom. V roku 2009 boli kritériá pre podporu upravené vzhľadom na hospodársku krízu. Počet

prepustených pracovníkov, pri ktorom vzniká nárok na príspevok, klesol z 1 000 na 500 a účasť EÚ na projektoch EGF stúpila z 50 % na 65 %.

2.3 V októbri 2011 Komisia predložila návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady zachovať EGF aj v programovom období 2014 – 2020, aby prispel k cieľom stratégie Európa 2020, a rozšíriť poskytovanie podpory aj o poľnohospodárstvo. S cieľom zabezpečiť, aby podpora EGF bola prístupná pracovníkom nezávisle od ich pracovnej zmluvy alebo pracovného pomeru, pojem „pracovník“ sa rozširuje tak, aby zahŕňal nielen pracovníkov s pracovnými zmluvami na dobu neurčitú, ale aj pracovníkov so zmluvou na dobu určitú, dočasných agentúrnych pracovníkov a vlastníkov-manažérov mikropodnikov, malých a stredných podnikov a samostatne zárobkovo činné osoby, vrátane poľnohospodárov. Účasť EÚ na projektoch EGF sa bude pohybovať od 50 do 65 %.

2.4 Komisia navrhla, aby sa EGF nezahŕňal do viacročného finančného rámca (VFR) kvôli nepredvídateľnému a naliehavému charakteru okolností, za ktorých sa uplatňuje. Výdavky na úrovni Únie by mali byť zamerané na výsledky. Vo viacročnom finančnom rámci sa pre výdavky súvisiace s EGF stanovuje cieľ, že aspoň 50 % pracovníkov, ktorí dostanú pomoc od EGF, by si malo do 12 mesiacov nájsť novú a stabilnú prácu. Aby Komisia mohla monitorovať, či je úsilie členských štátov na dosiahnutie tohto cieľa úspešné, členské štáty predkladajú po 15 mesiacoch priebežnú správu.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EGF bol vytvorený ako určitý druh prvej pomoci, nástroj, ktorý EÚ umožnil rýchlu a flexibilnú reakciu na podporu pracovníkov, ktorí prišli o prácu v dôsledku globalizácie. Dostupný kapitál pre EGF bol 3,5 miliardy EUR na celé sedemročné obdobie rokov 2007 až 2013. Počas prvých piatich rokov, t. j. od roku 2007 do roku 2011, bolo využitých o niečo viac ako 364 miliónov EUR z celkovej sumy 2,5 miliardy EUR dostupných pre toto obdobie. Hlavnými dôvodmi na slabé využitie EGF boli pomalý a byrokratický postup, vysoká prahová hodnota 1 000 pracovníkov a nízka (50-percentná) úroveň spolufinancovania. Využívanie sa zlepšilo v roku 2009 po znížení prahovej hodnoty pre podanie žiadosti z 1 000 na 500 pracovníkov a navýšení spolufinancovania zo strany EÚ z 50 % na 65 % (po splnení určitých podmienok) a po tom, ako sa umožnilo, aby sa žiadosti mohli týkať nielen reakcie na dôsledky globalizácie, ale aj na dôsledky hospodárskej krízy.

3.2 Po týchto úpravách stúplo využitie EGF z ôsmich žiadostí v roku 2007 a piatich v roku 2008 na 29 žiadostí v rokoch 2009 a 2010. V roku 2011 bolo schválených osem žiadostí, ďalších 18 sa ešte posudzuje. EGF sa využíval skôr v boji proti vplyvom krízy, než proti vplyvom globalizácie. Počas troch rokov bolo podaných 53 žiadostí v súvislosti s krízou (od rozšírenia EGF v roku 2009 aj o pokrývanie dôsledkov krízy do novembra 2011), pričom žiadostí v súvislosti s globalizáciou bolo počas piatich rokov podaných 26. Týchto 53 žiadostí v súvislosti s krízou sa týkalo 48 607 pracovníkov a 26 žiadostí v súvislosti s globalizáciou sa týkalo 28 135 pracovníkov, takže celkovo 76 742 pracovníkom sa pomohla udržať ich zamestnateľnosť.

3.3 Strednodobé hodnotenie EGF na základe 15 záverečných správ, ktoré boli k dispozícii v danom období za roky 2007 – 2009, analyzuje, koľko dotknutých pracovníkov si našlo inú prácu v priebehu jedného roka. Priemerná miera opätovného začlenenia do práce bola 41,8 %. Miera opätovného začlenenia presiahla referenčnú hodnotu 50 % v 6 z 15 prvých prípadov spolufinancovaných z EGF. V 9 z 15 prípadov túto hodnotu nedosiahla. Rozdiely, pokiaľ ide o opätovné začlenenie do práce, sú obrovské. V prípade Nemecka ide o vysokých 78,2 %, pričom v prípade Portugalska, Španielska a Talianska dosiahli výrazne nižšiu mieru a to 4 – 6 %. Je na zváženie, či v záujme dosahovania porovnateľných efektívností pomoci neviazať časť podpory na výsledky pomoci. V strednodobom horizonte (12+ mesiacov po ukončení pomoci z EGF) vo väčšine prípadov (keď boli dostupné informácie) opätovné začlenenie do práce vzrástlo napriek vplyvu globálnej hospodárskej krízy šíriacej sa v miestnych ekonomikách. Miera zamestnanosti príjemcov EGF postupne narástla v 8 prípadoch a klesla v 3 prípadoch. Priemerná miera opätovného začlenenia do práce stúpla o 7 percentuálnych bodov. Celkové zhrnutie, že odhliadnuc od slabého využitia fondu sú výsledky dobré, sa javí ako opodstatnené.

3.4 Tretí dôvod slabého využívania EGF, o ktorom sa nehovorí, je skutočnosť, že fond nemá vlastný rozpočet. Rozpočtový orgán, v tomto prípade Európsky parlament a Rada, musia preto osobitne rozhodovať o každej žiadosti, či si zaslúži podporu. Napriek tomu, že model, keď je nástroj mimo existujúcich štruktúr EÚ, umožnil rýchlu a flexibilnú reakciu, administratívny postup, ktorý je nevyhnutné dodržať z dôvodov presnosti, je veľmi dlhý a byrokratický. Treba pripomenúť, že schvaľovacie náklady, ako je preklad do 22 jazykov, rokovacie miestnosti, rokovacie materiály, čas účastníkov, tlmočenie, sú vysoké, a to na rôznych stupňoch schvaľovania. Schválené boli všetky žiadosti a je na mieste otázka, či by sa nemali schvaľovacie náklady využiť v prospech postihnutých pracovníkov. Výhodou súčasného postupu v súvislosti s EGF je, že je veľmi transparentný a umožňuje zviditeľniť záväzok EÚ bojovať proti sociálnemu vylúčeniu. Hoci transparentnosť a zviditeľnenie majú kľúčový význam, kroky na zrýchlenie postupu a zníženia nákladov sú nevyhnutné.

3.5 Iné možné modely, ktoré sú uvedené v návrhu a sprievodných dokumentoch⁽¹⁾, sú integrovanie EGF do ESF alebo pokračovanie EGF ako nezávislého orgánu s vlastným rozpočtom. Oba modely majú výhody a nevýhody. Hlavnou nevýhodou v prípade integrovania EGF do ESF by bola potreba jasného pridelenia prostriedkov z rozpočtu EÚ, napriek tomu, že je nemožné naplánovať alebo naprogramovať hromadné prepúšťania. Jasnými výhodami by boli konzistentnosť a doplnkovosť s ESF, možné skrátenie rozhodovacieho procesu a zjednodušenie a zjednotenie žiadostí o príspevok z EGF. Možnosť 3, keď by EGF naďalej existoval ako nezávislý orgán s vlastným rozpočtom má popri množstve nevýhod len jedinú výhodu: lepšie zviditeľnenie európskej solidarity.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV chce predovšetkým vyjadriť prekvapenie nad rozhodnutím Rady z decembra 2011 neumožniť využívanie EGF na boj proti nečakaným sociálnym vplyvom hospodárskej krízy, keď je potrebná tzv. prvá pomoc v prvých dvoch rokoch súčasného obdobia fondu (2012 a 2013). Prehľad žiadostí EGF k 17. novembru 2011 jasne dokazuje, že fond funguje v tomto ohľade relatívne dobre a horšie pri plnení jeho pôvodného cieľa bojovať proti vplyvom globalizácie. Každá z 23 žiadostí v rokoch 2009 a 2010 týkajúcich sa vplyvom krízy bola schválená v porovnaní so šiestimi žiadosťami týkajúcimi sa boja proti vplyvom globalizácie. EHSV preto vyzýva Radu, aby zvážila možnosť, že v čase krízy môže byť EGF využitý aj na boj s dôsledkami krízy. EHSV chce jasne vyjadriť svoje želanie, aby sa činnosť fondu rozšírila aj na boj proti vplyvom hospodárskej krízy a aby sa naďalej znižovali prekážky pri podávaní žiadostí.

4.2 Hoci počet žiadostí po roku 2008 vzrástol, žiadostí o príspevok z EGF je stále málo. Je preto logické znížiť prahové hodnoty pre žiadosti ešte viac, ako sa navrhuje. V predbežných zisteniach strednodobého hodnotenia EGF sa v súvislosti so znížením prahovej hodnoty pre počet prepustených pracovníkov z 1 000 na 500 konštatuje, že v určitom ohľade by aj tento znížený počet mohol byť považovaný za príliš vysoký, keďže aj strata 200 – 300 pracovných miest môže byť v miestnom a regionálnom kontexte výrazným šokom. Existujúca prahová hodnota (500 pracovníkov) sa môže javiť naďalej prívysoká vzhľadom na pokračujúce procesy presunu výroby a externalizácie. EHSV preto navrhuje zníženie tejto hodnoty na 200 pracovníkov.

4.3 EHSV by chcel navrhnúť ďalšie dva spôsoby, ako zvýšiť výkonnosť EGF. MSP sú vo všeobecnosti veľmi malé a majú príliš málo zdrojov na to, aby sa úplne oboznámili s možnosťami, ktoré EÚ za určitých okolností vytvára. Veľa MSP zápasíaciach s problémami, na ktoré EGF ponúka riešenie, pravdepodobne o existencii tohto fondu ani nevie, a preto z neho nemôže mať úžitok. EHSV sa domnieva, že sa dá získať veľmi veľa, keby boli majitelia/managéri MSP prostredníctvom rozsiahlej informačnej kampane informovaní o možnostiach EGF. Ďalším plánom, ktorý by mohol mať pozitívny vplyv na výkonnosť EGF, by mohlo byť zapojenie sociálnych partnerov hneď na začiatku procesu so žiadosťami o príspevok z fondu.

4.4 Doterajšie hodnotenie poukázalo na to, že silné výhrady členských štátov počas prvej fázy fungovania EGF boli sčasti založené na vysokom vlastnom príspevku, ktorý mali platiť. Z tohto dôvodu boli v roku 2009 podiely upravené a zdá sa, že to má pozitívny účinok. Keďže súčasná kríza si naďalej vyžaduje aktívne nástroje trhu práce, EHSV odporúča navýšenie spolufinancovania EÚ na 75 % s cieľom zlepšiť využitie EGF.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1130, 1131 a 1133 final.

4.5 Komisia navrhuje pokračovať v rovnakom modeli súčasného EGF ako krízového nástroja mimo finančného rámca. Nevýhodou tohto modelu sú pomalé a byrokratické postupy. Byrokracia spočíva sčasti v prekážkach v Bruseli, sčasti v prekážkach v členských štátoch. EHSV vyzýva Komisiu, aby sa usilovala riešiť tieto prekážky, aby boli postupy flexibilnejšie a rýchlejšie a aby ich možní žiadatelia nehodnotili ako bariéru. Žiadosti napríklad podávajú regióny, ale musia prejsť aj národnou úrovňou. Značne to spomalí celý proces. Prehodnotením týchto postupov však možno dosiahnuť veľkú efektívnosť.

4.6 EHSV víta skutočnosť, že v novom nariadení sa výraz „pracovníci“ neobmedzuje len na ľudí so zmluvami na dobu neurčitú, ale bol rozšírený aj o pracovníkov na dobu určitú a dočasných agentúrnych pracovníkov. EHSV má výhrady v súvislosti so samostatne zárobkovo činnými osobami. EGF bol vytvorený ako flexibilný nástroj na podporu pracovníkov, ktorí prišli o prácu v dôsledku globalizácie. Status samostatne zárobkovo činných osôb sa v jednotlivých členských štátoch veľmi líši. Od vysoko kvalifikovaných odborníkov so silnou pozíciou na trhu práce cez ekonomicky závislé samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré majú rovnaké postavenie ako zamestnanci, až po minipodniky, ktoré tvorí jedna osoba. Veľký počet týchto samostatne zárobkovo činných osôb predstavuje významnú zložku trhu práce. SZČO sú medzi prvými, ktorí musia čeliť dôsledkom globalizácie a hospodárskej krízy. EHSV preto navrhuje zahrnúť týchto účastníkov trhu práce do pôsobnosti EGF v záujme zabránenia nezamestnanosti a stimulácie lepšieho využívania fondu.

4.7 Pokiaľ ide o majiteľov/managérov MSP, EHSV má naďalej pochybnosti. Keď sú to majitelia/managéri MSP, ktorý zamestnáva ľudí, sú to zamestnávateľia a nespĺňajú podmienky, pretože EGF bol zriadený pre zamestnancov, ktorí stratili prácu. Pomoc príslušným subjektom by mohla ľahko narušiť hospodársku súťaž s inými MSP. Žiadosti o príspevok z EGF pre takúto skupinu by mohli byť v rozpore s politikou GR pre podnikanie v oblasti MSP so širokou podporou vzdelávania, odbornej prípravy a inovačných programov, a preto EHSV zastáva názor, že majitelia/managéri MSP ako takí nemajú na príspevok nárok. Zamestnanci takýchto MSP sem však spadajú, keď stratia svoju prácu pre neočakávané dôsledky globalizácie a splňajú ďalšie podmienky EGF.

4.8 EHSV nesúhlasí s rozšírením EGF o poľnohospodárov. Komisia svoj návrh, aby sa až viac ako 80 % prostriedkov EGF použilo na poľnohospodárske podniky, odôvodňuje odkazom na rokovania o budúcich dohodách o obchode. EÚ už vypočítala, že dohody, akou je dohoda Mercosur medzi EÚ a niektorými krajinami Južnej Ameriky, budú výhodné pre EÚ ako celok, ale v rámci nej budú z nich ťažiť hlavne priemysel a služby, pričom nevýhody sa dotknú poľnohospodárstva. Viaceré z budúcich dohôd prinesú pravdepodobne rovnaký výsledok.

4.9 Návrh uvádza, že EGF má poskytnúť „jednorazovú podporu pracovníkom, ktorí boli prepustení z dôvodu hlavných štrukturálnych zmien vyvolaných narastajúcou globalizáciou produkcie a usporiadaním obchodu“. V ďalšom odseku Komisia uviedla, že prostredníctvom EGF by Únia mala byť schopná poskytovať pomoc aj v prípadoch rozsiahleho prepúšťania v dôsledku vážneho narušenia miestneho, regionálneho alebo celoštátneho hospodárstva spôsobeného nečakanou krízou. Rozsah pôsobnosti EGF sa ďalej rozšíri tak, aby poskytoval prechodnú podporu poľnohospodárom, ktorým uľahčí prispôbiť sa novej trhovej situácii vyplývajúcej zo skutočnosti, že Únia uzavrela obchodné dohody, ktoré sa týkajú poľnohospodárskych produktov.

4.10 Existuje niekoľko závažných dôvodov, prečo EGF nie je vhodným nástrojom na rozšírenie o poľnohospodárstvo. Problémy, s ktorými sa poľnohospodárstvo bude musieť vyrovnávať v dôsledku týchto obchodných dohôd, budú mať štrukturálnu povahu, keďže budúce dohody budú mať pravdepodobne rovnaký výsledok a EGF bude len dočasným nástrojom. Okrem toho o obchodných dohodách, akou je Mercosur, sa rokujú zvyčajne niekoľko rokov a nemožno ich považovať za vážne narušenie miestneho, regionálneho alebo celoštátneho hospodárstva spôsobené nečakanou krízou. Budú významným narušením miestneho, regionálneho alebo celoštátneho hospodárstva spôsobeného zámernou a starostlivo pripravenou činnosťou Európskej únie. Poľnohospodárstvo by malo byť preto samozrejme odškodnené. Malo by sa to však uskutočňovať prostredníctvom konkrétneho nástroja pre poľnohospodárstvo. EHSV žiada, aby EGF, ktorý bol založený na podporu opätovného začleňovania prepustených zamestnancov do trhu práce, bol i naďalej vyhradený na tieto účely.

V Bruseli 23. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi pridruženými spoločnosťami rôznych členských štátov (prepracované znenie)“

COM(2011) 714 final – 2011/0314 (CNS)

(2012/C 143/10)

Samostatný spravodajca: **pán MORGAN**

Rada Európskej únie sa 20. decembra 2011 rozhodla podľa článku 115 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi pridruženými spoločnosťami rôznych členských štátov (prepracované znenie)“

COM(2011) 714 final – 2011/0314 (CNS).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 2. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 230 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko.

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta rozsah pôsobnosti navrhovanej pozmeňujúcej a doplňujúcej smernice. Výbor je potešený, že sa zmenená a doplnená smernica a smernica o materských a dcérskych spoločnostiach teraz navzájom zosúladia. Mímoreadne vítané je stanovenie minimálneho podielu, od ktorého sa spoločnosti považujú za pridružené, na 10 %. Výbor túto požiadavku zdôraznil už v júli 1998 ⁽¹⁾.

1.2 Výbor konštatuje, že vo viacerých členských štátoch sa týmto návrhom znížia daňové príjmy. Treba predpokladať, že v súčasnom období fiškálnej krízy členských štátov bude získanie súhlasu 27 členských štátov trvať dlhšie. Predchádzajúcu smernicu Rada napokon prijala až po piatich rokoch od zverejnenia jej návrhu.

1.3 EHSV podporuje tento návrh a vyzýva členské štáty na jeho rýchle schválenie, aby bola možná racionalizácia zrážkových daní a aby sa mohli odstrániť ďalšie prekážky, ktoré bránia hladkému fungovaniu vnútorného trhu.

2. Úvod

2.1 V Európskej únii existujú dve paralelné línie právnych predpisov týkajúcich sa zamedzenia dvojitému zdaňovaniu medzi materskými spoločnosťami a cezhraničnými dcérskymi spoločnosťami. Smernice o materských a dcérskych spoločnos-

tiach sa zaoberajú dvojitým zdaňovaním dividend. Druhá línia právnych predpisov bola vytvorená na to, aby sa zabránilo dvojitému zdaňovaniu úrokov a licenčných poplatkov. Tieto dve línie sa zatiaľ nezosúladi.

2.2 Prvá smernica o materských a dcérskych spoločnostiach (90/435/EHS) bola prijatá v roku 1990. Jej hlavnou myšlienkou bolo, že na to, aby si materská spoločnosť mohla uplatniť oslobodenie od platenia dane, musí mať najmenej 25 % podielu na kapitále dcérskej spoločnosti. Koncom roka 2003 prijala Rada pozmeňujúcu a doplňujúcu smernicu (2003/123/ES). Minimálny podiel potrebný na oslobodenie od platenia dane sa ňou postupne znížil na 10 % k januáru 2009. Pozmeňujúca a doplňujúca smernica aktualizovala tiež zoznam spoločností, ktoré smernica pokrýva.

2.3 Okrem toho bolo navrhnuté posunúť smernicu o úrokoch a licenčných poplatkoch do rovnakého časového rámca, aký bol stanovený pre smernicu o materských a dcérskych spoločnostiach. V podstate to bola prioritou Rudingovej správy z roku 1992 ⁽²⁾. Konsenzus však bolo možné dosiahnuť až po zverejnení návrhov Komisie v roku 1998 (COM(1998) 67). Aj toto sa ukázalo sporné, keďže niektoré členské štáty tým získali, a iné stratili. Zmenilo sa to až v júni 2003, keď Rada prijala smernicu (2003/49/ES). Pre spomínanú kontroverznosť sa na úroky aj licenčné poplatky zaviedlo prechodné obdobie pre Grécko, Španielsko a Portugalsko. Ďalšou smernicou z roku 2004 sa dohody o prechodnom období rozšírili na niektoré nové členské štáty (Českú republiku, Lotyšsko, Litvu a Poľsko, a protokolom z roku 2005 aj na Bulharsko a Rumunsko).

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému *Návrh smernice Rady o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi pridruženými spoločnosťami rôznych členských štátov* [stanovisko neexistuje v slovenskom znení], Ú. v. ES C 284, 14.9.1998, s. 50.

⁽²⁾ Správa výboru nezávislých odborníkov o zdaňovaní spoločností, marec 1992.

2.4 EHSV vyjadril súhlas s návrhom smernice o úrokoch a licenčných poplatkoch z roku 1998 v stanovisku, ktoré prijal na svojom plenárnom zasadnutí v júli 1998 ⁽³⁾. Toto stanovisko obsahovalo štyri osobitné pripomienky. Jednou z nich bol návrh, aby sa hranica 25 % znížila na 10 %, ostatné tri sa týkali vyjasnenia niektorých aspektov.

2.5 Európska Komisia zverejnila v júni 2006 prieskum týkajúci sa vykonávania smernice. Na základe tohto prieskumu Komisia prijala 11. novembra 2011 nový návrh na prepracovanie smernice s cieľom rozšíriť jej rozsah pôsobnosti. Ustanovenia o úrokoch a licenčných poplatkoch sa tak zosúladiť o smernicou o materských a dcérskych spoločnostiach.

2.6 Skôr ako sa Komisia rozhodla navrhnuť možnosť, ktorá by zosúladiť smernicu o úrokoch a licenčných poplatkoch s ustanoveniami smernice o materských a dcérskych spoločnostiach, pokiaľ ide o platby úrokov, posúdil sa vplyv viacerých možností.

2.7 Podľa posúdenia vplyvu:

— Pokiaľ ide o platby úrokov, strata by nemala prekročiť 200 až 300 miliónov EUR a dotkla by sa 13 členských štátov EÚ, ktoré ešte uplatňujú zrážkové dane na odchádzajúce výplaty úrokov, a to Belgicka, Bulharska, Českej republiky, Grécka, Maďarska, Írska, Talianska, Lotyšska, Poľska, Portugalska, Rumunska, Slovinska a Spojeného kráľovstva.

— V prípade licenčných poplatkov by strata mala byť v rozmedzí 100 až 200 miliónov EUR a dotkla by sa siedmich krajín s najväčšími negatívnymi bilanciami licenčných poplatkov v pomere k HDP, a to Bulharska, Českej republiky, Grécka, Poľska, Portugalska, Rumunska a Slovenska. Ide o možnosť, ktorú zainteresované strany verejnej konzultácie uprednostnili.

2.8 Podľa posúdenia vplyvu by iniciatívy zamerané na odstránenie zrážkovej dane, obsiahnuté v tomto prepracovanom návrhu, väčšinou pre spoločnosti znamenali úsporu nákladov spojených s dodržiavaním predpisov v rozmedzí od 38,4 až 58,8 milióna EUR.

3. Zhrnutie návrhu

3.1 Komisia prijala návrh z 11. novembra 2011 s cieľom:

— zmeniť rozsah pôsobnosti smernice rozšírením zoznamu spoločností, na ktorý sa vzťahuje,

— znížiť požiadavky, pokiaľ ide o kapitálový podiel, na základe ktorého sa stanovuje, že spoločnosti sú pridružené, z 25 % priameho podielu na 10 % podielu,

— rozšíriť definíciu „pridruženej spoločnosti“ tak, aby zahŕňala aj nepriame podiely,

— objasniť, že členské štáty majú udeliť výhody smernice jedine vtedy, keď príslušná výplata úroku alebo licenčný poplatok nie je oslobodený od dane z príjmu právnických osôb. Týka sa to najmä situácie, keď spoločnosť, ktorá podlieha dani z príjmu právnických osôb, využíva aj výhody osobitného daňového režimu oslobodzujúceho od dane prijaté zahraničné úroky alebo licenčné poplatky. Štát zdroja by ju v takých prípadoch nemusel oslobodiť od zrážkovej dane na základe smernice.

— Prechodné obdobia sa nemenia.

3.2 Podobne ako na základe smernice o fúziách a smernice o materských a dcérskych spoločnostiach sa výhody smernice o úrokoch a licenčných poplatkoch udeľujú iba spoločnostiam, ktoré podliehajú dani z príjmov právnických osôb v EÚ, majú sídlo na daňové účely v členskom štáte EÚ a patria medzi typy spoločností uvedené v prílohe smernice. Keďže príloha smernice obsahuje len typy spoločností existujúce v 15 členských štátoch, ktoré boli členmi EÚ ešte pred 1. májom 2004, smernica Rady 2004/66/ES z 26. apríla 2004 pridala aj typy spoločností v nových členských štátoch.

3.3 Nový pozmeňujúci a dopĺňajúci návrh, ktorý Komisia prijala, prepracováva všetky tieto smernice s cieľom zaktualizovať zoznam spoločností uvedený v prílohe k smernici. V navrhovanom novom zozname bude figurovať aj:

— Európska spoločnosť (nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001 a smernica Rady 2001/86/ES), ktorú možno založiť od roku 2004, a

— Európske družstvo (nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 a smernica Rady 2003/72/ES), ktoré možno založiť od roku 2006.

3.4 Prepracovaná smernica sa má začať uplatňovať s účinnosťou od 1. januára 2013.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Ú. v. ES C 284, 14.9.1998, s. 50.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje akčný program pre colníctvo a dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (FISCUS) a ktorým sa zrušujú rozhodnutia č. 1482/2007/ES a č. 624/2007/ES“

COM(2011) 706 final – 2011/0341 (COD)

(2012/C 143/11)

Spravodajca: **pán Bryan CASSIDY**

Rada (20. decembra 2011) a Európsky parlament (14. decembra 2011) sa rozhodli podľa článkov 33 a 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje akčný program pre colníctvo a dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (FISCUS) a ktorým sa zrušujú rozhodnutia č. 1482/2007/ES a č. 624/2007/ES“

COM(2011) 706 final – 2011/0341 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 2. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 231 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV z celkového hľadiska podporuje návrh FISCUS. Rád by však poukázal na tieto aspekty:

- Treba zaručiť dostatočné vybavenie národných colných a daňových úradov, aby dokázali čeliť výzvam nesledujúceho desaťročia.
- V daňovej a colnej oblasti musí byť k dispozícii aktualizovaný a výkonný IT systém. To by zahŕňalo také prvky, ako napríklad modernizovaný Colný kódex (MCC).
- Výbor by uvítal podrobnejšie hodnotenia vplyvu na rozpočty EÚ a vlád členských štátov.
- Súhrnný rozpočet pre program FISCUS ukazuje v porovnaní so súčasnými činnosťami nárast celkového rozpočtu pre daňovú i colnú oblasť o 9 %. Plánovaný rozpočet pre oblasť colníctva je 479 622 792 EUR (pre oblasť daní 23 692 892 EUR). To predstavuje zvýšenie o 13 % pre oblasť colníctva a zníženie o 1 % pre oblasť daní.

1.2 Výbor si uvedomuje, že názory členských štátov sa v rámci pracovných skupín Rady rozchádzajú. Nazdáva sa, že je dôležité, aby Komisia dokázala presvedčiť členské štáty, že dosiahnu podstatné úspory v rozpočte programu FISCUS v porovnaní so ustanoveniami, ktoré sa vzťahujú na súčasné aktivity. Výbor sa domnieva, že by Komisia mohla naraziť na ťažkosti pri získavaní súhlasu EP so zvýšením výdavkov v rozpočte EÚ bez informácií o zodpovedajúcich úsporách v rozpočtoch členských štátoch.

1.3 Výbor pripomína svoje pripomienky vo svojom stanovisku „Akčný program pre colné správy“⁽¹⁾, v ktorom sa požaduje „väčšmi zjednotiť colnú prax pri súčasnom dodržaní Lisabonských cieľov“, pričom sa zdôrazňuje, že takéto aktívnejšie zjednotenie by sa nemalo neuberať cestou integrácie samotných colných správ.

1.4 Zásadnou súčasťou nového programu je zlepšenie odbornej prípravy a účinnosti odbornej prípravy pre úradníkov členských štátov⁽²⁾.

2. Úvod a kontext

2.1 Colná a daňová politika EÚ každoročne výrazne prispieva k zvyšovaniu príjmov pre rozpočty EÚ a členských štátov. Tieto politiky okrem toho prinášajú občanom a podnikom EÚ značné výhody, napríklad tým, že blokujú dovoz nebezpečného alebo ilegálneho tovaru, umožňujú hladký priebeh obchodovania a silný vnútorný trh, alebo odstraňujú náklady na krízové plnenie a byrokráciu pre cezhraničné spoločnosti.

2.2 Návrh nariadenia [COM(2011) 706 final] je významným pokrokom v dlhoročnom úsilí o racionalizáciu a koordináciu činnosti členských štátov s cieľom ochraňovať finančné záujmy Európskej únie a jej členských štátov: v roku 2010 clá a súvisiace poplatky tvorili 12,3 % rozpočtu EÚ. Budúci viacročný finančný rámec na obdobie rokov 2014–2020, ktorý prijala Komisia

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, s. 78, bod 1.3.

⁽²⁾ Na tento aspekt sa poukázalo v bode 1.2 stanoviska EHSV „Zlepšenie fungovania daňových systémov na vnútornom trhu (Fiscalis 2013)“, Ú. v. EÚ C 93 z 27.4.2007, s. 1.

v júni 2011, okrem iného navrhuje **novú generáciu programov Colníctvo a Fiscalis**. Tieto dva programy po dlhých rokoch prechádzali osobitným vývojom, ktorý však mal paralelný priebeh a vyústil do aktuálnych verzií **Colníctvo 2013 a Fiscalis 2013**. V súčasnosti sú spojené do **jedného programu (FISCUS)**, čo v stratégii Komisie predstavuje skutočnú novinku.

2.3 FISCUS je nielen výsledkom „politiky zameranej na zjednodušovanie“, aby sme použili vlastné slová Komisie, ale je aj uznaním kľúčového významu „**spolupráce medzi colnými a daňovými orgánmi a ďalšími dotknutými stranami**“. Hlavnou pozitívnou črtou tohto programu je **význam, ktorý sa pripisuje ľudskému faktoru**: colná a daňová spolupráca sa „sústreďuje okolo vytvárania sietí a budovania kompetencií“⁽³⁾, pričom budovanie kapacít v oblasti IT je samozrejme potrebné, ale ľudský faktor má zásadný význam – EHSV vysoko oceňuje tento aspekt.

2.4 Komisia plánuje pre program FISCUS sedemročné obdobie uplatňovania so začiatkom od 1. januára 2014. **Finančné krytie** nákladov programu počas celého obdobia uplatňovania (2014 – 2020) predstavuje 777 600 000 EUR v bežných cenách. Ide o značnú sumu, pričom sa dá len ťažko odhadnúť, nakoľko je v súlade s vytýčenými cieľmi. Program zabezpečuje finančnú podporu pre deväť rôznych druhov **spoločných jednotných akcií**: podporuje granty alebo verejné zákazky, či náhrady nákladov, ktoré vznikli externým odborníkom.

2.5 Väčšina nákladov sa vzťahuje na školenie úradníkov a spoločné iniciatívy v oblasti informačných technológií, ale finančný príspevok môže taktiež pokrývať „**výdavky vzťahujúce sa na prípravné, monitorovacie, kontrolné, audítorské a hodnotiace činnosti**“⁽⁴⁾. EHSV chápe, že to znamená potrebu venovať zvláštnu pozornosť dohľadu nad vykonávaním **spoločných jednotných akcií**, ale dúfa, že sa rovnaká pozornosť bude venovať aj vykonávaniu **akcií na vnútroštátnej úrovni**, aby sa predišlo nejednotnosti.

2.6 **Konkrétne ciele** akčného programu ostávajú rovnaké ako v predchádzajúcich i súčasných programoch. EHSV už zverejnil svoje pripomienky v tejto súvislosti, a preto by nemalo zmysel ich tu opakovať, až na jednu otázku, ktorá sa opakovane vynára a zjavne naďalej ostáva nezodpovedaná: **pravidelná krízová výmena informácií medzi colnými a daňovými orgánmi** ako prostriedok na **odhalovanie podvodov a daňových únikov**⁽⁵⁾.

2.7 Prvé zoskupenie, vytváranie sietí v oblasti ľudských zdrojov, by malo umožniť **výmenu osvedčených postupov a znalostí o pracovných postupoch**: nejde o nič nové,

keďže na rovnaký aspekt sa – dokonca použitím rovnakej formulácie – poukázalo vo viacerých, ak nie všetkých, predchádzajúcich programoch. Predchádzajúce akcie nie vždy dosiahli úplne uspokojivé výsledky a to z viacerých dôvodov – hlavnými príčinami boli jazykové ťažkosti a odlišné skúsenosti alebo zázemie účastníkov. Nové zameranie na spoluprácu medzi jednotlivými administratívnymi orgánmi v rámci programu FISCUS by malo podnietiť výmenu skúseností a upozorniť na špičkových odborníkov, čo by mala EÚ podporovať.

2.8 Podľa Komisie sa v rámci druhého zoskupenia „**prostredníctvom programu umožňuje financovanie špičkovej infraštruktúry a systémov IT, ktoré dovoľujú colným a daňovým správam v Únii, aby sa z nich stali plnohodnotné elektronické správy**“⁽⁶⁾. A opäť sa pripomína otázka, ktorá už bola nastolená viackrát v rovnakej podobe v predchádzajúcich programoch. V tejto oblasti sú výsledky oveľa menej uspokojivé vzhľadom na rôzne úrovne IT technológií v členských štátoch, ale – žiaľ – dosť často – aj pre neochotu niektorých (alebo mnohých) členských štátov zmeniť svoje metódy alebo vybavenie.

2.9 Neochota členských štátov spolupracovať je hlavnou prekážkou v procese budovania spoľahlivej **európskej siete v daňovej oblasti**: neobmedzuje sa na IT technológie, ale je najviac zrejماً v tejto oblasti. EHSV kritizoval takýto postoj v mnohých svojich stanoviskách o iniciatívach EÚ v daňovej oblasti⁽⁷⁾, a dúfa, že súčasná kríza ukáže, že žiadna krajina sa nemôže izolovať od udalostí s celosvetovým dosahom a že jedinou odpoveďou v tomto prípade je spolupráca.

2.10 V roku 2011, po konzultácii so zástupcami obchodu, analyzovala zmluvná strana strednodobé výsledky dvoch samostatných programov Colníctvo 2013 a Fiscalis 2013. Ďalšia zmluvná strana vypracovala štúdiu možného rámca budúceho programu FISCUS. Strednodobé hodnotenie neodhalilo žiadne prekážky, ktoré by stáli za zmienku, a nebolo navrhnuté ani žiadne špecifické opatrenie na odstránenie nežiaducich javov.

2.11 FISCUS združuje súčasné oddelené programy pre colníctvo a dane do jedného, čím spĺňa ciele Komisie, pokiaľ ide o zjednodušovanie a krátenie nákladov bez toho, aby ohrozil činnosť v jednotlivých oblastiach.

2.12 Nové rozhodnutie nahrádza rozhodnutie č. 1482/2007/ES, ktorým sa ustanovuje program Spoločenstva na zlepšenie fungovania daňových systémov na vnútornom trhu (Fiscalis 2013). Rozhodnutím č. 624/2007/ES sa ustanovil akčný program pre colné správy v Spoločenstve (Colníctvo 2013). Obe tieto rozhodnutia preto budú zrušené.

⁽³⁾ COM(2011) 706 final, s. 2, bod 1, tretí odsek.

⁽⁴⁾ COM(2011) 706 final, s. 21, článok 10 ods. 2.

⁽⁵⁾ Stanoviská EHSV „Boj proti podvodom v oblasti DPH“, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 73 a „Podpora dobrej správy v daňových záležitostiach“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 61.

⁽⁶⁾ COM(2011) 706 final, s. 2, bod 1, tretí odsek.

⁽⁷⁾ Stanoviská EHSV „Boj proti podvodom v oblasti DPH“, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 73 a ECO/260 „Podpora dobrej správy v daňových záležitostiach“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 61, „Daňové podvody súvisiace s dovozom“, Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 112, „Vymáhanie pohľadávok týkajúcich sa daní“, Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 120, a „Administratívna spolupráca v oblasti daní“, Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 120.

2.13 Komisia uskutočnila rozsiahle konzultácie v oblastiach, ktorých sa týkajú programy **Colníctvo** a **Fiscalis**. Výsledkom týchto konzultácií je zoznam problémov, ktoré sú zhrnuté v Pracovnom dokumente útvarov Komisie – posúdenie vplyvu, časť I (Colníctvo) a časť II (Fiscalis) ⁽⁸⁾.

2.14 Komisia vykonala posúdenie vplyvu ešte pred zavedením nového programu, čo jasne poukazuje na veľkú mieru neistoty, ktorá pretrváva v otázkach európskych informačných systémov a výmeny informácií v súvislosti s budúcim vývojom politiky. Niektorými z týchto aspektov sa zaoberá stanovisko EHSV na tému „Akčný program pre colné správy“ ⁽⁹⁾. Požadované zlepšenia uplatňovania programu Fiscalis boli podrobne opísané v stanovisku EHSV na tému „Zlepšenie fungovania daňových systémov na vnútornom trhu (Fiscalis 2013)“ ⁽¹⁰⁾.

2.15 EHSV v zásade súhlasí s opatreniami, ktoré navrhuje Komisia, avšak poukazuje na to, že spolupráca medzi rôznymi agentúrami na národnej i európskej úrovni je lajtmotívom mnohých problematik EÚ. Je bežné, že sa pokrok v tejto oblasti dosahuje len ťažko a pomaly, a to z mnohých dôvodov, pričom hlavným dôvodom je nedostatočné nadšenie národných orgánov.

2.16 EHSV schvaľuje návrh Komisie prehĺbiť spoluprácu medzi colnými a daňovými orgánmi. Malo by však byť len začiatkom činnosti, ktorú EHSV navrhol pri mnohých príležitostiach v minulosti ⁽¹¹⁾, a to organizovanej spolupráce medzi všetkými agentúrami na národnej i európskej úrovni, ktoré sú zapojené do boja proti finančným podvodom alebo zločinom: praniu špinavých peňazí, organizovanej cezhraničnej trestnej činnosti, terorizmu, pašeráctvu atď.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie – posúdenie vplyvu, SEC(2011) 1318 final.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, s. 78.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 93 z 27.4.2007, s. 1.

⁽¹¹⁾ Stanoviská EHSV „Boj proti podvodom v oblasti DPH“, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 73 a ECO/260 „Podpora dobrej správy v daňových záležitostiach“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 61, „Daňové podvody súvisiace s dovozom“, Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 112, „Vymáhanie pohľadávok týkajúcich sa daní“, Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 120, a „Administratívna spolupráca v oblasti daní“, Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 120.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Ročný prieskum rastu 2012“

COM(2011) 815 final

(2012/C 143/12)

Hlavný spravodajca: **David CROUGHAN**

Európska komisia sa 23. novembra 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Ročný prieskum rastu 2012“

COM(2011) 815 final.

Predsedníctvo výboru poverilo 6. decembra 2011 vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci riadiaci výbor pre stratégiu Európa 2020.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán David CROUGHAN rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 171 hlasmi za, pričom 19 členovia hlasovali proti a 21 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

ÚVOD

- i. Tento návrh stanoviska, vydaný so zreteľom na jarné zasadnutie Európskej rady, sa zaoberá ročným prieskumom rastu 2012, ktorý vypracovala Komisia.
- ii. Ročný prieskum rastu otvára európsky semester riadenia hospodárstva 2012, ktorý je zároveň prvým zo schváleného posilneného právneho rámca pre správu ekonomických záležitostí (tzv. balík šiestich legislatívnych návrhov).
- iii. Ročný prieskum rastu vytyčuje, čo Európska komisia považuje v nasledujúcich 12 mesiacoch za priority EÚ z hľadiska hospodárskej a rozpočtovej politiky a reforiem s cieľom podporiť rast a zamestnanosť v zmysle stratégie Európa 2020. Keď budú tieto priority odsúhlasené na marcovom zasadnutí Európskej rady, členské štáty ich budú musieť zohľadniť vo svojich vnútroštátnych politikách a rozpočtoch.
- iv. V Časti I sa tento návrh stanoviska zaoberá všeobecnými problémami vo vzťahu k ročnému prieskumu rastu, ako napríklad: jeho zameraním na rast, rozpočtovú konsolidáciu a implementáciu reforiem dohodnutých v rámci európskeho semestra, ako aj účasťou organizovanej občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov na procese ročného prieskumu rastu.
- v. Časť II predstavuje súhrn špecifických pripomienok a odporúčaní k jednotlivým politikám EÚ. Podrobne reagujú na päť priorít navrhnutých Komisiou v ročnom prieskume rastu, ktorými sú: presadzovanie diferencovanej rozpočtovej konsolidácie, ktorá bude podporovať rast, obnovenie normálneho poskytovania úverov hospodárstvu, podpora rastu a konkurencieschopnosti, riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy a modernizácia verejnej správy. Tieto príspevky sú vybrané z viacerých

nedávnych stanovísk EHSV a aktualizujú postoj k ročnému prieskumu rastu 2011 ⁽¹⁾, ktorý výbor vyjadril v marci 2011.

vi. Tento návrh stanoviska takisto nadväzuje na stanovisko k európskemu semestru 2011, ktoré výbor prijal v decembri 2011 ⁽²⁾.

ČASŤ I

POSOLSTVO EHSV NA JARNÉ ZASADNUTIE EURÓPSKEJ RADY

Na rozdiel od doterajších samitov musí Únia preukázať politickú schopnosť bojovať proti dlhovej kríze pomocou ambiciózných a dostatočných opatrení s cieľom obnoviť dôveru. Zvýšený dôraz na rast je jedným z takýchto opatrení.

A. ÚVOD

1. Ročný prieskum rastu 2012 vydáva Európska komisia za **ťaživých okolností**: Únia čelí najhoršej finančnej, hospodárskej a sociálnej kríze, ako aj kríze dôvery vo svojej histórii. Následky krízy sú ďalekosiahle: ťažkosti domácností a firiem, stupňujúca sa dlhodobá nezamestnanosť a nezamestnanosť mladých, zvýšený počet osôb ohrozených chudobou a vylúčením, obavy v našej spoločnosti, riziko narastajúceho nacionalizmu a populizmu.

2. Výbor vyjadruje **vážne znepokojenie nad nedostatočnou implementáciou** záväzkov, ktoré boli dohodnuté

⁽¹⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ročný prieskum rastu: ďalší pokrok v rámci komplexnej reakcie EÚ na krízu“ COM(2011) 11 final, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 26 – 38.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Uzatvárame prvý európsky semester koordinácie hospodárskej politiky: usmernenia pre vnútroštátne politiky na roky 2011 – 2012“, Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 8 – 12.

v rámci procesu európskeho semestra, **na národnej úrovni**. EÚ musí viac ako inokedy preukázať svoju schopnosť účinne konať s cieľom znovu nastoliť dôveru spotrebiteľov a investorov a ambiciózne reagovať na súčasné výzvy. Bez **presvedčivých opatrení a účinnej implementácie reforiem na európskej a národnej úrovni** bude Európa vystavená dlhodobej kríze v oblasti rastu a zväčšujúcim sa rozdielom, ktoré budú viesť k ešte väčšiemu tlaku na Eurozónu.

3. Vzhľadom na to, že proces európskeho semestra 2012 začína s podstatne **zniženými rastovými prognózami** a vysokou pravdepodobnosťou recesie, výbor ľutuje, že **európsky samit v decembri 2011** nedokázal obnoviť vieru a dôveru v spravovanie Európskej únie, ktorá bola postupne oslabovaná od jedného samitu k druhému počas posledných osemnástich mesiacov. Zjavná neochota samitu riešiť hlboko zakorenené problémy, ktoré odhalil ročný prieskum rastu, vyústili do pokračovania politických opatrení, ktorým chýba dôvera vlád a investorov na celom svete, osobitne dôvera občanov Európskej únie.

4. Výbor je presvedčený, že doteraz navrhnuté **protidlhové a s tým súvisiace protikrizové opatrenia sú čiastkové**, a môžu preto izolovať niektoré hlboko zadlžené krajiny od trhov na dlhší čas, než sa plánovalo, a nesú so sebou vážne riziko prenosu nákazy na niektoré väčšie členské štáty. Neradený bankrot Grécka stále prichádza do úvahy; to by malo vážny negatívny vplyv na ostatné zadlžené krajiny a spustilo by to reťazec udalostí, ktoré by mohli mať vážne dôsledky nielen na európsku, ale aj svetovú ekonomiku. Európska únia nenašla spôsob, ako za pomoci svojej nepochybnnej ekonomickej sily chrániť členské štáty čeliaci problémom pred finančnými útokmi; to spôsobilo, že svetové trhy vážne oslabili európsku stabilitu útokmi na jej štrukturálnu rozdrobenosť. Problém je preto v rovnakej miere politický ako ekonomický.

5. Výbor je znepokojený vysokým stupňom takto vytváranej neistoty, ktorá má **zničujúci vplyv na reálnu ekonomiku** Únie, prejavujúcim sa nižšími investíciami, výkonom a poklesom zamestnanosti, keďže investori hľadajú istotu a dokonca sa pripravujú na možnosť rozpadu eurozóny s nepredstaviteľnými celosvetovými dôsledkami, ktoré by to prinieslo.

6. Skúsenosti z minulých kríz európskej integrácie ukázali, že Európa má zdroje na to, aby našla riešenia. Výbor vyzýva európske inštitúcie a členské štáty, aby nabrali **politickú odvahu a predvídavosť** a podporili väčšiu integráciu a oživenie hospodárstva a investícií, čo je teraz jediným riešením krízy.

7. EÚ musí prekonať doterajší pohotovostný a roztrieštený prístup ku kríze a prijímať **dlhodobé riešenia** štrukturálnych výziev, ktoré kríza odhalila, a tak zabezpečiť prosperitu Európanov z dlhodobého hľadiska. Na to je potrebné vybudovať nevyhnutný európsky ochranný štít proti ďalším útokom, poskytnúť zasiahnutým krajinám čas na zotavenie a zaviesť dodatočné špecifické opatrenia na podporu európskeho hospodárskeho rastu.

8. Bok po boku s podriadením dlhovej krízy vierohodnému európskemu riadeniu ide **výraznejšia fiškálna únia**. Výbor víta, že bol do procesu európskeho semestra zaradený dôslednejší dohľad nad rozpočtovou politikou členských štátov a záväzkami vyžadovanými na základe fiškálnej dohody, hoci je potrebné zdôrazniť potrebu analyzovať sociálny vplyv týchto opatrení. Nová štruktúra európskeho hospodárskeho riadenia však musí zachovať nezávislosť sociálnych partnerov a ich slobodu kolektívneho vyjednávania.

9. Navyše, výbor zdôrazňuje svoju plnú podporu komplexnej **stratégii Európa 2020**, ktorá ponúka pozitívnu víziu do budúcnosti a súdržný rámec na vykonanie progresívnych reforiem zabezpečujúcich inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast. Tiež pripomína potrebu správnej vyváženosti medzi hospodárskymi a sociálnymi aspektmi, ako aj aspektmi zamestnanosti tejto stratégie.

10. Výbor je veľmi znepokojený **obavami vyvolávaným oslabením metódy Spoločenstva** v prospech medzivládneho prístupu, väčšinou vedeného len niekoľkými členskými štátmi, čo prispelo k rozpačitému charakteru odzvy. Aj pre skutočnosť, že európske inštitúcie zohrávali v súvislosti s medzivládny prístupom, ktorý bol uplatňovaný počas ostatných dvoch rokov, druhoradú úlohu, sa akútne problémy Európskej únie neriešili z perspektívy Únie, ale z perspektívy a na základe politických potrieb jednotlivých členských štátov.

11. Výbor poukazuje na to, že najviac päť rokov od nadobudnutia účinnosti novej Zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii, ktorú 30. januára prijalo 25 členských štátov, budú na základe posúdenia skúseností s jej implementáciou prijaté potrebné kroky na **začlenenie vecnej podstaty tejto zmluvy** do právneho rámca Európskej únie. Výbor preto žiada, aby tie členské štáty, ktoré sa nezapojili (?) do medzivládneho procesu, na základe ktorého zmluva vznikla, prehodnotili v tejto súvislosti svoj postoj.

12. Výbor podporuje **silné postavenie Európskej komisie**, povzbudzuje ju k predkladaniu odvážnych návrhov a je tiež zástancom **plného zapojenia Európskeho parlamentu** do procesu európskeho semestra v záujme jeho väčšej transparentnosti a legitimacy.

13. Výbor je Európskej komisii vďačný za publikovanie ročného prieskumu rastu 2012 už koncom novembra 2011, čiže v predstihu. Napriek tomu, že časové rozpätie je obmedzené, výboru umožnilo rozvinúť diskusiu o tomto ročnom prieskume rastu, konzultovať so sieťou národných hospodárskych a sociálnych rád/podobných inštitúcií a vydať terajšie stanovisko pred rozhodnutím o ročných prioritách na jarnom zasadnutí Európskej rady.

(?) Spojené kráľovstvo a Česká republika.

B. ZODPOVEDAJÚCI DÔRAZ NA RAST

14. Výbor považuje ročný prieskum rastu 2012 v porovnaní s jeho predchodcom v mnohých oblastiach za krok vpred.

15. Výbor víta všeobecný dôraz na rast a s uspokojením konštatuje, že ročný prieskum rastu 2012 berie do úvahy množstvo podnetov, ktoré obsahuje predchádzajúce stanovisko EHSV k ročnému prieskumu rastu 2011 ⁽⁴⁾.

16. EHSV zdôrazňuje, že **krízu štátneho dlhu nemožno vyriešiť bez dostatočnej miery rastu**, najmä v zasiahnutých krajinách. Nízky dôraz na rast by so sebou niesol vysoké riziko zatiahnutia mnohých ekonomík v Únii do recesie a niektorých dokonca do depresie.

17. Ročný prieskum rastu konštatuje, že **finančné trhy** posudzujú udržateľnosť zadlženosti členských štátov na základe dlhodobého výhľadu na rast, ich schopnosti prijímať ďalekosiahle rozhodnutia týkajúce sa štrukturálnych reforiem a ich odhodlania zlepšiť konkurencieschopnosť.

18. Výbor súhlasí s ročným prieskumom rastu, že vyhladky rastu vo všetkých členských štátoch EÚ závisia od **rozhodného postupu proti kríze štátneho dlhu a od vykonávania racionálnej hospodárskej politiky** a že politici vynakladajú príliš mnoho času a energie na núdzové opatrenia, pričom sa nevenuje dostatok času vykonávaniu politických zmien, ktoré prinesú vyššiu úroveň rastu v hospodárstve.

19. Výbor plne súhlasí s tým, že dôraz treba klásť súčasne na reformné opatrenia, ktoré majú krátkodobý rastový efekt a vhodný strednodobý rastový model.

20. Výbor pripomína, že 3 aspekty rastu – inteligentnosť, udržateľnosť a inkluzívnosť – sú prepojené a vzájomne sa podporujú. **Rovnaká pozornosť** sa musí venovať hospodárstvu, sociálnym a environmentálnym aspektom.

21. Obnova rastu musí byť v súlade s ostatnými cieľmi obsiahnutými v Lisabonskej zmluve, vrátane blahobytu občanov. Potreba reformy by sa mala vnímať ako **príležitosť** na zmenu nášho životného štýlu na udržateľnejší.

22. Dôraz na reformy podporujúce rast je potrebný vo **všetkých** členských štátoch.

23. Osobitná situácia piatich členských štátov zapojených do programov finančnej pomoci EÚ – MMF ⁽⁵⁾

23.1 Výbor sa nazdáva, že Európska komisia a Rada by mali prostredníctvom podrobných osobitných odporúčaní pre

⁽⁴⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ročný prieskum rastu: ďalší pokrok v rámci komplexnej reakcie EÚ na krízu“ COM(2011) 11 final, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 26 – 38.

⁽⁵⁾ Grécko, Írsko, Lotyšsko, Portugalsko a Rumunsko.

jednotlivé krajiny naďalej nabádať členské štáty na predvídanie a vykonávanie politiky dlhodobého rastu. Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že jediné odporúčanie, ktoré bolo v roku 2011 dané **piatim členským štátom dostávajúcim finančnú pomoc EÚ – MMF**, bolo pokračovať v realizácii opatrení stanovených v rozhodnutiach o finančnej pomoci.

23.2 Výbor je teraz **nanajvýš znepokojený** rozhodnutím Európskej komisie, že od týchto piatich krajín by sa nemalo vyžadovať, aby sa zapojili do prípravy na **druhé kolo národných programov reforiem** v roku 2012. EHSV uznáva, že národné programy reforiem zväčša pokrývajú tú istú oblasť a že tieto krajiny predkladajú svoje národné ciele v súvislosti so stratégiou Európa 2020. Tým je však týchto päť krajín vylúčených z nového procesu riadenia, ktorý je jadrom stratégie Európa 2020 a ktorý bol navrhnutý tak, aby sa ním dosiahla nevyhnutná hospodárska konvergencia za pomoci reforiem a osvojenia si osvedčených postupov. Osobitne to spomalí zapájanie sa občanov a sociálnych partnerov na vnútroštátnej úrovni do spolupráce pri implementácii a hodnotení národných programov reforiem. Je to tiež v rozpore so závermi zasadnutia Európskej rady z marca 2011, ktoré garantujú plné zapojenie sa národných parlamentov, sociálnych partnerov a ostatných zainteresovaných osôb do nového rámca európskeho semestra.

24. Investície do rastu – osobitná výzva v súčasnom kontexte

24.1 Výbor si uvedomuje, že identifikácia vhodných rastových opatrení môže byť mimoriadne **náročná**. Súčasnú zložitú situáciu EÚ s ohľadom na rast nezapríčiňuje výlučne kríza, ale aj ďalšie problémy, ktoré majú vplyv na jej hospodársku výkonnosť, ako je strata konkurencieschopnosti, globalizácia, obmedzenosť zdrojov (energia, odbornosť a pod.), zmeny klímy a starnutie obyvateľstva.

24.2 Dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020 si bude vyžadovať **značné investície**, napr. do IKT, tradičnej a novej infraštruktúry, výskumu, vývoja a inovácií, vzdelania a efektívnosti využívania odbornosti a energie. Investície do ekologického hospodárstva podporia inovácie a dopyt po nových výrobkoch, čo posilní rast a zároveň prispieje k udržateľnosti svetového hospodárstva.

24.3 Toto je výzva najmä v časoch šetrenia. Napriek tomu je prínos z takýchto verejných investícií na vnútroštátnej alebo európskej úrovni smerom k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu výrazný a môže byť dôležitou **hybnou pákou** a stimulovať ďalšie súkromné investície.

24.4 Výbor zastáva názor, že Únia potrebuje **viac investovať do projektov** podporujúcich štrukturálne zmeny a napomáhajúcich tak ekonomikám členských štátov na ceste k udržateľnému rastu. Vhodné projekty by mali byť zosúladené s cieľmi stratégie Európa 2020, napr. dlhodobé infraštruktúrne projekty, ktoré sú v širokom verejnom záujme a sú potenciálne ziskové.

24.5 V tomto kontexte výbor plne podporuje **iniciatívu dlhopisov na projekty v rámci stratégie Európa 2020** ⁽⁶⁾ s cieľom financovať rozsiahle infraštruktúrne projekty v oblasti energetiky, dopravy a IKT. To bude mať pozitívny vplyv na trh s projektovými dlhopismi a pomôže to iniciátorom jednotlivých projektov pritiahnúť dlhodobé financovanie dlhu súkromným sektorom.

24.6 Výbor zastáva názor, že na európskej úrovni je na vytváranie investícií potrebné urobiť viac. Dostupné štrukturálne fondy sa musia nasmerovať tak, aby posilňovali konkurencieschopnosť a obnovu rastu. Financovanie zo zdrojov EÚ musí byť podmienené výsledkami a zlučiteľnosťou s cieľmi stratégie Európa 2020.

24.7 Výbor víta, že Európsky parlament a Rada rýchlo schválili dohodu o **zvýšení miery spolufinancovania** štrukturálnych fondov v krajinách čerpajúcich finančnú pomoc od EÚ, ECB a MMF – urýchlili sa tak mobilizácia fondov EÚ v záujme podpory rastu a lepšieho využitia. ⁽⁷⁾

24.8 Vzhľadom na výrazný tlak na štátne rozpočty a na európsky rozpočet musia členské štáty a zákonodarcovia Únie urobiť ťažké rozhodnutia a určiť si priority s cieľom **investovať do oblastí podporujúcich rast**, ako sú vzdelanie a odbornosť, výskum a vývoj – inovácie, životné prostredie, siete, napr. vysokorychlostný internet, prepojenie v oblasti energetiky a dopravy.

24.9 Musí sa zdôrazniť dôležitá úloha **podnikania**, sociálneho podnikania a zakladania podnikov – osobitne **MSP**, vrátane sociálnych podnikov – pri ozdravovaní. Toto sú hlavné motory hospodárskeho rastu, podnikateľských inovácií a odbornosti, ako aj dôležitý zdroj vytvárania pracovných miest.

24.10 Miera nezamestnanosti začína v mnohých krajinách EÚ dosahovať neúnosnú úroveň, a to so sebou prináša obrovské náklady v sociálnej a hospodárskej oblasti. Budú preto nevyhnutné krátkodobé a strednodobé opatrenia s cieľom uľahčiť mladým ľuďom a ženám prístup na trh práce, opätovne doň začleniť pracovníkov, ktorí boli z neho vyradení v dôsledku krízy, podporovať odbornú prípravu a odbornú rekvalifikáciu. V EÚ sa do roku 2020 bude musieť vytvoriť 17,6 milióna pracovných miest.

⁽⁶⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Pilotná fáza iniciatívy dlhopisov na projekty v rámci stratégie Európa 2020 – COM(2011) 660 final.

⁽⁷⁾ Pozícia Európskeho parlamentu prijatá v prvom čítaní 13. decembra 2011 na účely prijatia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005, pokiaľ ide o určité ustanovenia týkajúce sa finančného riadenia v niektorých členských štátoch, ktoré majú alebo im hrozia závažné ťažkosti z hľadiska ich finančnej stability [P7_TC-1_COD(2011)0209].

C. PRÍLIŠ VEĽKÝ DÔRAZ NA ROZPOČTOVÚ KONSOLIDÁCIU

25. Výbor plne súhlasí s tým, že konsolidácia rozpočtu je potrebná na nápravu výraznej fiškálnej nerovnováhy a na obnovenie dôvery. Výbor však znepokojuje príliš veľký dôraz, ktorý sa vo fiškálnej dohode kladie na **úsporné opatrenia**. Musí sa vykonať účinné hodnotenie sociálneho vplyvu týchto opatrení a vyvinúť úsilie s cieľom zabezpečiť, aby nezvýšili riziko chudoby a sociálneho vylúčenia. Výbor je toho názoru, že medzi rozpočtovou konsolidáciou a rastom musí byť primeraná rovnováha. Rozpočtová disciplína sama osebe a úsporné opatrenia nepostačia na návrat EÚ k udržateľnému napredovaniu. Ak je prijímanie úsporných opatrení do istej miery nevyhnutné, musí byť sociálne vyvážené a musí zohľadňovať ich vplyv na rôzne sociálne skupiny. Výbor súhlasí s výkonnou riaditeľkou MMF Christine Lagarde, ktorá varovala, že celoplošné, celoeurópske rozpočtové škrtky len zvýšia tlak vedúci k recesii.

26. Výbor sa obáva, že **Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii**, ktorú 30. januára prijalo 25 členských štátov, nevyrieši súčasnú krízu. Hoci povedie k lepšiemu dodržiavaniu Paktu stability a rastu v budúcnosti, nezameriava sa dostatočne na fiškálnu rovnováhu, nespomína systém včasného varovania ani hodnotiacu tabuľku navrhnutú na to, aby sa predchádzalo nerovnováhe vznikajúcej v iných oblastiach hospodárstva, napr. v súkromnom sektore, strate konkurencieschopnosti či vzniku bublín na trhu s nehnuteľnosťami, čo všetko boli dôležité faktory tejto krízy. Hospodársky rast je súčasťou riešenia a vyžaduje si určité dôsledné špecifické opatrenia na podporu rastu, najmä v tých členských štátoch, ktorým hrozí hlboká recesia. Konsolidačné úsilie a reforma musia ísť ruka v ruke s opatreniami na podporu rastu.

27. Výbor sa obáva, že ročný prieskum rastu vyzýva na väčšie šetrenie, len aby sa dosiahli ciele rozpočtovej konsolidácie, a to **aj v prípade zhoršenia makroekonomického prostredia**. Nabáda členské štáty, ktoré prijímajú prostriedky z programov finančnej pomoci, „naďalej plniť rozpočtové ciele, napriek možným zmenám makroekonomických podmienok“; nabáda členské štáty, ktoré v rámci postupu pri nadmernom deficite vykazujú významné zaostávanie, „zintenzívniť svoje konsolidačné úsilie“, pričom „možné obmedzené úpravy hlavného makroekonomického scenára smerom nadol by nemali mať za dôsledok oneskorenie nápravy nadmerných deficitov“.

28. Stabilizácia prostredníctvom európskych dlhopisov

28.1 Finančné inštitúcie investujú do štátnych dlhopisov, pri ktorých neočakávajú riziko pre ich vlastnú súvahu. Z tohto dôvodu v súčasnosti inštitúcie uprednostňujú ukladanie peňazí v ECB, ako by mali nakupovať rizikové dlhopisy niektorých členských štátov, a tak odčerpávať z finančného systému likviditu.

28.2 Na prekonanie tohto stavu je preto potrebné vybudovanie väčšieho a dôveryhodnejšieho európskeho valu proti tlakom trhu, pričom Európska centrálna banka by mala

zohrávať ešte dôležitejšiu úlohu, a to buď priamo, alebo nepriamo pod záštitou Európskeho nástroja finančnej stability (ENFS) alebo Európskeho menového systému (EMS).

28.3 Výbor si uvedomuje, že výrazné dôsledky pre oblasť morálneho rizika sú skutočné a vyžadujú si riešenie; tento problém je však v porovnaní s hrozbou rozpadu eurozóny zanedbateľný. Vzhľadom na neochotu členských štátov zaručiť sa za dlhy iných členských štátov a ťažkosti ECB pri plnení tejto úlohy výbor vyzýva, aby sa naliehavo zväžilo **zavedenie stabilizačných dlhopisov**. V nadväznosti na uverejnenie zelenej knihy Komisie o stabilizačných dlhopisoch sa výbor touto témou zaoberá v osobitnom stanovisku.

D. SPRÁVNA ORIENTÁCIA NA VYKONÁVANIE

29. Cieľom stratégie Európa 2020 je zabezpečiť konkurencieschopnosť Európskej únie v čoraz konkurenčnejšej celosvetovej hospodárskej súťaži. Výbor preto jednoznačne podporuje **veľký dôraz**, s akým Európska komisia v celom ročnom prieskume rastu poukazuje na nedostatočné vykonávanie reforiem na vnútroštátnej úrovni.

30. Výbor so znepokojením sleduje, že napriek naliehavosti situácie pokrok členských štátov v implementácii usmernení ročného prieskumu rastu 2011 **zaostáva za očakávaniami**. Rozhodnutia prijímané na úrovni Únie sa transformujú do politických rozhodnutí v členských štátoch príliš pomaly.

31. EHSV nalieha na členské štáty, aby plne implementovali reformy, ku ktorým sa zaviazali vo svojich národných programoch reforiem. Musia niesť zodpovednosť za zmeny, ktoré sú potrebné z hľadiska budúceho hospodárskeho riadenia. Zdôrazňuje to potrebu posilnenia procesu európskeho semestra prostredníctvom väčšej angažovanosti národných parlamentov, sociálnych partnerov a organizovanej občianskej spoločnosti v členských štátoch pri diskusiách a monitorovaní pokroku pri vykonávaní národných programov reforiem.

32. Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že záväzky, ktoré sú obsiahnuté v národných programoch reforiem na rok 2011, nepostačujú na dosiahnutie väčšiny **cieľov** na úrovni EÚ. Vzhľadom na rastúce obavy z toho, že ciele stratégie Európa 2020 sa nepodarí dosiahnuť, výbor vyzýva Komisiu a najmä vlády členských štátov, aby zdvojnásobili svoje úsilie a dohnali toto oneskorenie, ktoré sa zistilo už na začiatku programu, a zabezpečili, že vlády, zainteresované strany a občania v každej krajine prevezmú zodpovednosť za svoje programy reforiem a budú ich implementovať.

33. EHSV tiež vyzýva Európsku komisiu na zabezpečenie toho, aby všetky členské štáty vrátane tých, ktoré čerpajú finančnú pomoc z EÚ – MMF, prispievali k dosahovaniu hlavných cieľov podľa svojich možností.

E. VÝZNAM ROČNÉHO PRIESKUMU RASTU A ZAPOJENIE ORGANIZOVANEJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI A SOCIÁLNYCH PARTNEROV

34. Ročný prieskum rastu tvorí základ pre vybudovanie nevyhnutného **spoločného porozumenia o prioritách**

činnosti na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ na rok 2012, ktoré sa potom majú pretaviť do vnútroštátnych a rozpočtových rozhodnutí a navrhovania národných programov reforiem (NPR) či programov stability a konvergenčných programov členskými štátmi.

35. Preto zohráva ročný prieskum rastu dôležitú **politickú úlohu** a výbor je toho názoru, že by sa nemal obmedziť na technokratický proces, ale musí zohľadniť postoj Európskeho parlamentu a dôležitých zainteresovaných strán, ako je organizovaná občianska spoločnosť a sociálni partneri.

36. V súčasnom kontexte absolútnej nedôvery k spôsobu, akým sa doteraz s krízou bojovalo, a nedôvery v samotnú Úniu, Európa musí zapojiť svojich občanov. **Sociálny a občiansky dialóg** sa musí posilniť na všetkých úrovniach s cieľom dosiahnuť široký konsenzus pre potrebu reforiem.

37. Opatrenia zamerané na zlepšenia európskeho hospodárskeho riadenia by mali sprevádzať kroky na zvýšenie jeho legitimity, zodpovednosti a **prijatia**.

38. Výbor vyzýva na **lepšie, efektívne zapojenie zainteresovaných strán z organizovanej občianskej spoločnosti do európskeho semestra**: na úrovni EÚ, pokiaľ ide o ročný prieskum rastu a navrhovanie osobitných odporúčaní pre jednotlivé krajiny, a na vnútroštátnej úrovni v celom procese navrhovania, vykonávania a monitorovania budúcich národných programov reforiem. Tieto národné programy reforiem by mali obsahovať podrobné informácie o rozsahu, v akom sa zainteresované strany aktívne zapojili do procesu, a ako sa zohľadnili ich požiadavky.

39. Stratégiu rastu Európa 2020 možno splniť iba za predpokladu angažovanosti celej spoločnosti a ak všetci aktéri prevezmú plnú zodpovednosť. V časoch, keď sa prijímajú dôležité rozhodnutia majúce vplyv na životy všetkých zainteresovaných strán, je **spoločná zodpovednosť** za reformy dôležitejšia než kedykoľvek predtým.

40. Výbor má v úmysle naďalej sa aktívne zapájať do implementačnej fázy stratégie Európa 2020 a monitorovania ročného prieskumu rastu 2012. Bude pokračovať v spolupráci v rámci siete národných hospodárskych a sociálnych rád/podobných organizácií s cieľom zlepšiť **konzultácie s organizovanou občianskou spoločnosťou, jej účasť a mobilizáciu** tak na európskej, ako aj vnútroštátnej úrovni.

ČASŤ II

NÁVRHY VÝBORU K PRIORITÁM, KTORÉ PREDLOŽILA EURÓPSKA KOMISIA

i Výbor podporuje päť priorít, z ktorých by sa podľa Komisie malo vychádzať pri kladení politického dôrazu v roku 2012,

a to: presadzovanie diferencovanej rozpočtovej konsolidácie, ktorá bude podporovať rast, obnovenie normálneho poskytovania úverov hospodárstvu, podpora rastu a konkurencieschopnosti, riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy a modernizácia verejnej správy.

- ii Táto druhá časť obsahuje rad špecifických príspevkov, ktoré súvisia so spomenutými prioritami. Tieto názory sú zväčša citámi z rôznych stanovísk EHSV, ktoré výbor prijal v roku 2011 a rozvíjajú stanovisko EHSV k ročnému prieskumu rastu 2011 ⁽⁸⁾, ktoré bolo schválené v marci 2011.

1. Presadzovanie diferencovanej fiškálnej konsolidácie, ktorá bude podporovať rast

1.1 Fiškálna konsolidácia

1.1.1 EHSV opakovane pripomína svoje názory, ktoré formuloval v stanovisku o ročnom prieskume rastu 2011 v bode 1 „Uskutočnenie dôslednej fiškálnej konsolidácie“ a v bode 2 „Korekcia makroekonomickej nerovnováhy“.

1.1.2 Pokiaľ ide o fiškálnu konsolidáciu, EHSV sa domnieva, že hlavnou otázkou je **opätovné dosiahnutie vyrovnaného stavu verejných financií tak, aby sa pritom zabránilo poklesu dopytu**, pretože to by viedlo k recesii, ktorá by mala za následok prehlbovanie deficitov, čo by Európu dostalo do začarovaného kruhu, ako to zhrňa v bodoch 1.1 a 1.2 svojho stanoviska o ročnom prieskume rastu 2011 ⁽⁹⁾. Plány na zníženie schodku verejných financií by sa mali zostavovať tak, aby boli v súlade s cieľmi pre hospodársku obnovu, sociálnu oblasť a zamestnanosť, ktoré stanovila stratégia Európa 2020.

1.1.3 Európa musí posilniť svoje hospodárske riadenie, aby zaručila **fiškálnu disciplínu** v každom členskom štáte, a predovšetkým v eurozóne. Dohodnutý balík reforiem obsahujúci šesť návrhov sa musí urýchlene a správne zaviesť do praxe spoločne s novými návrhmi nariadení a sprievodným európskym semestrom v záujme lepšej koordinácie hospodárskych a rozpočtových politík a dôslednejšieho dohľadu zo strany EÚ.

1.1.4 Fiškálna disciplína v členských štátoch však nie je sama osebe dostatočným predpokladom rastu a zamestnanosti a hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Výbor sa obáva, že súčasné podmienky na vydávanie štátnych dlhopisov vytvorili na trhu situáciu, ktorá by mohla ohroziť obnovenú stabilitu a rast.

1.1.5 Z tohto dôvodu výbor víta Zelenú knihu o **uskutočniteľnosti zavedenia stabilizačných dlhopisov**. Výbor sa nazdáva, že ak sa zavedú prísne pravidlá a zodpovedajúce riadenie na úrovni EÚ s cieľom zabrániť morálnemu hazardu a presadzovať zodpovedné a predvídateľné konanie v členských štátoch, správa štátnych dlhov so spoločnými zárukami v euro-

zóne do veľkej miery pomôže prekonať akútne problémy, ako aj patovú situáciu, ktorá je dôsledkom konfliktu medzi požiadavkami rastu a nevyhnutnosťou úsporných opatrení.

1.1.6 Pokrok v tejto oblasti umožní **Európskej centrálnej banke (ECB)** postupne zanechať svoj program nákupu vládnych obligácií, ktorý je v súčasnosti potrebný, aby jednotlivé členské štáty mohli refinancovať svoj štátny dlh. ECB by sa namiesto toho mohla rozhodnúť podporovať nové stabilizačné dlhopisy, a tým poskytnúť dodatočnú záruku aktérom trhu, aspoň počas prechodnej fázy.

1.2 Prioritizácia výdavkov podporujúcich rast

1.2.1 Výbor vyjadruje svoju plnú podporu **prioritizácii výdavkov podporujúcich rast**. Musí sa predovšetkým zabrániť tomu, aby opatrenia na prekonanie hospodárskej krízy a štátneho dlhu ohrozili verejné investície do vzdelávania a odbornej prípravy. Členské štáty musia pri hodnotení svojich strednodobých rozpočtových cieľov venovať zvláštnu pozornosť verejným investíciám do vzdelávania, výskumu a odbornej prípravy.

1.2.2 Ukázalo sa, že opatrenia zamerané na verejnú podporu **výskumu a inovácií** a príslušných špecifických programov sú mimoriadne dôležité z hľadiska energeticky náročných priemyselných odvetví. EHSV vyzýva Európsku komisiu, Radu a Parlament, aby tieto programy zamerané na energetickú účinnosť a diverzifikáciu posilnili a natrvalo zaradili do rozvojových iniciatív.

1.2.3 Okrem toho EHSV vzhľadom na súčasnú ťažkú hospodársku situáciu odporúča, aby sa ešte viac investovalo do výskumu, rozvoja, aplikácie, vzdelávania a vedeckých činností, ktoré sa týkajú energeticky náročných priemyselných odvetví. Tieto investície by sa mali v budúcom rámcovom programe dostatočne podporovať a mali by prinajmenšom umožniť výmenu skúseností a výsledkov na európskej úrovni. Európske a národné programy by sa mali viac zamerať na výskum a inováciu v oblasti energetickej účinnosti.

1.3 Aktívna politika trhu práce a služby zamestnanosti

1.3.1 Ako už výbor poukázal vo svojom stanovisku o ročnom prieskume rastu 2011 ⁽¹⁰⁾, „aktivovanie“ hľadania práce by sa malo zabezpečiť ani nie tak tzv. stimulmi v podobe podpory v nezamestnanosti, ako skôr prístupnosťou výkonných služieb úradov práce. (...) Pri súčasnej rekordnej nezamestnanosti problémom nie je všeobecný nedostatok pracovných síl na **trhoch práce**, ale v niektorých členských štátoch nedostatok kvalifikovaných pracovných síl a najmä obrovský nedostatok dostupných pracovných miest. Treba dôraznejšie podporovať inteligentnú politiku dopytu, ktorá podporí budúci rast a inováciu a prispeje k vytváraniu ďalších pracovných miest.

1.3.2 Výbor zdôraznil, že úlohou **verejných služieb zamestnanosti** je aktívnejšie sa zapájať do politiky odbornej prípravy prioritných cieľových skupín verejnosti, ako sú pracovníci

⁽⁸⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ročný prieskum rastu: ďalší pokrok v rámci komplexnej reakcie EÚ na krízu“ COM(2011) 11 final, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 26 – 38.

⁽⁹⁾ Tamže.

⁽¹⁰⁾ Tamže.

s nižším vzdelaním a kvalifikáciou alebo v neistom zamestnaní a najzraniteľnejšie skupiny, ako sú zdravotne postihnuté osoby, nezamestnaní pracovníci vo vyššom veku a prisťahovalci; Verejné služby zamestnanosti by mali tiež zohrávať aktívnejšiu úlohu pri začleňovaní týchto nezamestnaných a pri rozvoji aktívnych politík zamestnanosti a odbornej prípravy; V mnohých členských štátoch je potrebné značne rozšíriť špecifickú podporu poskytovanú verejnými službami zamestnanosti, pričom sa zvýšená pozornosť musí venovať znevýhodneným osobám.

1.4 Reforma a modernizácia dôchodkových systémov

1.4.1 Výbor si uvedomuje, že je potrebné reformovať a modernizovať dôchodkové systémy, ale nazdáva sa, že to, že chýbajú pracovné príležitosti a investície, dolieha na dôchodkové systémy viac než demografické zmeny. Je potrebné zaviesť iniciatívy na podporu predĺženého pracovného života, ktoré budú sprevádzať účinné opatrenia v oblasti rastu a zamestnanosti. Len skutočná **politika „aktívneho starnutia“**, zameraná na dosiahnutie väčšej účasti na odbornej príprave a celoživotnom vzdelávaní, môže trvalo zvýšiť mieru zamestnanosti starších osôb, ktoré prestávajú pracovať skôr v dôsledku zdravotných problémov, intenzity práce, predčasného prepúšťania, nedostatku príležitostí odborne sa vzdelávať alebo opätovne vstúpiť na trh práce. EHSV sa tiež veľmi skepticky stavia k názoru, že je užitočné zvýšiť zákonom stanovený dôchodkový vek, aby sme zvládli výzvy vyplývajúce z demografických zmien. Okrem toho môže zvyšovanie zákonom stanoveného dôchodkového veku vyvolať tlak na iné piliere sociálneho zabezpečenia, ako invalidné dôchodky alebo životné minimum, ako sa stalo v niektorých členských štátoch, čím sa skomplikuje pokrok v oblasti ozdravenia verejných financií. EHSV sa nazdáva, že je oveľa vhodnejšie priblížiť skutočný odchod do dôchodku súčasnému zákonnému veku odchodu do dôchodku.

1.4.2 Konkrétne sa EHSV nazdáva, že je potrebné vykonať systematické zmeny pracovných podmienok, aby boli priaznivé pre **starších zamestnancov**, a to prostredníctvom balíka opatrení, medzi ktoré patria predovšetkým nasledujúce kľúčové prvky: stimuly pre podniky, aby vytvárali pracovné miesta zohľadňujúce vek zamestnancov a stabilizovali existujúce zamestnanie starších pracovníkov, ofenzívna politika trhu práce na opätovné začlenenie nezamestnaných vyššieho veku do pracovného života a rozsiahle poradenstvo a pomoc osobám hľadajúcim prácu, opatrenia zamerané na zabezpečenie možnosti fyzicky aj psychicky dlhšie zostať v pracovnom procese, opatrenia na prispôbenie pracovísk starším osobám so zdravotným postihnutím, opatrenia na zvýšenie ochoty jednotlivcov chcieť dlhšie pracovať, k čomu patrí aj ochota k celoživotnému vzdelávaniu a preventívnej zdravotnej starostlivosti, vypracovanie modelov zdraviu prospešného pracovného času na celú profesijnú kariéru a ich prerokovanie so sociálnymi partnermi, podnikové a právne opatrenia či opatrenia v kolektívnych zmluvách na zabezpečenie väčšej účasti starších ľudí na ďalšom vzdelávaní, opatrenia na zvyšovanie povedomia v prospech starších pracovníkov vrátane širokého spoločenského povedomia s cieľom odbúrať stereotypy a predsudky voči starším zamestnancom a dať pojmu „starnutie“ pozitívnu náplň; poskytovanie poradenstva a podpory podnikom, najmä malým a stredným podnikom, pri predvídanom personálnom plánovaní a vytváraní takej organizácie práce, ktorá by zodpovedala veku a starnutiu zamestnancov, vytváranie primeraných stimulov na zamestnávanie starších osôb a ich udržanie v zamestnaní bez toho, aby to viedlo k deformácii hospodárskej

súťaže, vytvorenie sociálne vhodných stimulov na dlhšie vykonávanie zárobkovej činnosti pre všetkých, ktorí nájdu prácu a môžu pracovať, a tam, kde je to možné alebo žiaduce, vytvorenie inovatívnych a atraktívnych modelov na hladký prechod z produktívneho veku do starobného dôchodku v rámci zákonných dôchodkových systémov.

1.4.3 EHSV ďalej v súvislosti so smernicou 2003/41/ES o činnostiach a dohľade nad **inštitúciami zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia** opätovne odkazuje na bod 5.7 svojho stanoviska o ročnom prieskume rastu 2011 ⁽¹¹⁾.

1.5 Daňová politika podporujúca rast

1.5.1 EHSV opakovane pripomína svoje názory, ktoré formuloval v stanovisku o ročnom prieskume rastu 2011 ⁽¹²⁾ v bode 1.4, a to konkrétne názor, že **daňová záťaž** by sa mala presunúť na nové zdroje príjmov.

1.5.2 EHSV zastáva názor, že **finančný sektor** by mal spravodlivým a zásadným spôsobom prispieť k snahám o fiškálnu konsolidáciu.

Zavedenie dane z finančných transakcií (**FTT**) na celosvetovej úrovni by sa malo uprednostniť pred zavedením dane z finančných transakcií na úrovni EÚ. Ak sa však ukáže, že prijatie FTT na celosvetovej úrovni nie je možné, potom by EHSV uvažoval o prijatí FTT pre EÚ.

1.5.3 Výbor bez výhrad schvaľuje iniciatívu Komisie zväziť možnosť komplexnej revízie systému dane z pridanej hodnoty (**DPH**). Mali by sa znížiť prevádzkové náklady pre užívateľov a administratívne poplatky a zároveň by sa mal obmedziť počet pokusov o podvody. Veľmi citlivým problémom je spracovávanie cezhraničných operácií.

1.5.4 EHSV podporuje a schvaľuje návrh nového nariadenia upravujúceho administratívnu spoluprácu v oblasti **spotrebných daní** ⁽¹³⁾, pretože je potrebné a užitočné podporiť spoluprácu národných orgánov verejnej správy v záujme efektívneho výberu daní a boja proti daňovým podvodom v oblasti spotrebných daní.

1.5.5 S cieľom odstrániť dvojité zdanenie a zjednodušiť administratívne požiadavky v cezhraničných situáciách, EHSV odporúča zriadiť **jednotné kontaktné miesta**, kde môžu občania získať informácie, zaplatiť dane a požiadať o vydanie nevyhnutných potvrdení a dokumentov na účely ich použitia v celej EÚ, ako aj zjednodušiť administratívne postupy uplatňované na cezhraničné situácie.

1.5.6 V tomto kontexte EHSV požaduje, aby sa zriadilo **stre-disko pre monitorovanie cezhraničného zdanenia** pod záštitou Európskej komisie, ktorého cieľom bude získavať prístupné, podrobné a praktické poznatky o existujúcich daňových prekážkach a ich vývoji.

⁽¹¹⁾ Tamže.

⁽¹²⁾ Tamže.

⁽¹³⁾ Pozri COM(2011) 730.

1.5.7 EHSV podporuje zámer zaviesť spoločný konsolidovaný základ dane z príjmov právnických osôb (CCCTB), pretože vytvorí lepšie podmienky pre podniky vyvíjajúce cezhraničnú činnosť.

1.5.8 EHSV očakáva, že systém CCCTB povedie k značnému zníženiu nákladov spoločností na dodržiavanie daňových predpisov a k odstráneniu narúšania hospodárskej súťaže v rámci EÚ, ktoré vzniká v dôsledku daňových pravidiel. Systém CCCTB tak podporuje čestnú a udržateľnú hospodársku súťaž, ktorá má priaznivý vplyv na rast a zamestnanosť.

1.5.9 Výbor podporuje revíziu smernice o zdaňovaní energie (SZE), ktorá umožňuje, aby tie členské štáty, ktoré si to želajú, mohli časť zdaňovania práce alebo kapitálu pretransformovať do takej formy zdaňovania, ktorá bude povzbudzovať ekologické správanie a energetickú účinnosť, v súlade so stratégiou Európa 2020.

1.5.10 Faktor „daň z emisií CO₂“ dopĺňa systém obchodovania s emisijnými kvótami (EÚ ETS).

1.5.11 EHSV však ľutuje, že revízia SZE nie je ambicióznejšia a koherentnejšia. Európska komisia sa totiž rozhodla zahrnúť do textu výnimky a odchýlky, ktoré majú za cieľ zmierniť nespojnosť niektorých členských štátov, alebo majú vyhovieť požiadavkám iných členských štátov.

1.5.12 Cenový signál spojený so zdaňovaním nie je badaateľný, pokiaľ ide o vykurovacie palivá, a po revízií SZE by mohol zostať naďalej nevyrazný.

1.5.13 Niektoré odvetvia (ako napr. poľnohospodárstvo, stavebníctvo, verejná doprava, atď.) sú však i naďalej zo smernice úplne alebo čiastočne vyňaté. Je ťažké nájsť koherenciu vo všetkých týchto výnimkách, ktoré by navyše mohli byť vnímané nejednoznačne zo strany tých, ktorých sa netýkajú.

2. Obnovenie normálneho poskytovania úverov hospodárstvu

2.1 Normálne fungujúci finančný systém

2.1.1 Je dôležité zaoberať sa vážnymi nedostatkami v **regulácii medzinárodného finančnictva a dohľade nad ním**. Urýchlene treba vyriešiť otázku narastajúcej nerovnováhy medzi privatizáciou zisku a socializáciou strát vo finančnom sektore. Regulačné rámcové podmienky musia byť stanovené tak, aby sa finanční sprostredkovatelia vrátili k svojej pôvodnej úlohe, t. j. konali v službách reálnej ekonomiky, poskytovali úvery na reálne projekty, investovali do aktív namiesto hazardného zahrávania sa s pasívami. Akúkoľvek verejnú pomoc poskytnutú finančným inštitúciám musia sprevádzať nevyhnutné zlepšenia v podnikovom riadení ako prvý krok k zásadnému reformovaniu priemyslu v snahe podporiť program v oblasti rastu a zamestnanosti.

2.1.2 EHSV sa spolu s Komisiou obáva, že v budúcnosti bude neakceptovateľné podporovať **zlyhávajúce finančné inštitúcie** na úkor verejných financií a rovnakých podmienok v rámci vnútorného trhu. EHSV dúfa, že Komisia uskutoční dôsledné posúdenie vplyvu, pokiaľ ide o náklady, ľudské zdroje a potrebné reformy v legislatíve. Súčasťou realistického návrhu

by mal byť časový rámec nábora ľudských zdrojov, pričom je potrebné zohľadniť, že tieto zdroje možno nebudú na trhu ihneď k dispozícii.

2.1.3 EHSV oceňuje reakciu Európskej komisie na rastúcu zložitosť a nedostatok transparentnosti finančného systému. Vyzýva preto finančný sektor, aby **riadne uplatňoval nové predpisy** a sebareguláciu na podporu primeraných a čestných postupov a uľahčil prístup k transparentným finančným produktom.

2.1.4 EHSV požaduje, aby **finančné vzdelávanie** bolo začlenené ako povinný predmet do učebných osnov ako aj do plánov odbornej prípravy a rekvalifikácie pracovníkov. Tento predmet by mal za cieľ podporovať uvedomelé sporenie s dôrazom na sociálne zodpovedné finančné produkty. Plne dostupné finančné vzdelávanie prospieva celej spoločnosti.

2.1.5 EHSV opakovane pripomína svoje názory, ktoré formuloval v stanovisku o ročnom prieskume rastu 2011⁽¹⁴⁾ v bode 3.6, a víta iniciatívy týkajúce sa **predaja nakrátko a swapov na úverové zlyhanie**. Príspeje to k odstráneniu nekompatibilných režimov a k objasneniu tejto oblasti finančných trhov a poskytne príslušným orgánom právomoci vyžadovať ďalšiu transparentnosť nástrojov, ktorých sa nariadenie týka.

2.1.6 EHSV víta ustanovenia o transparentnosti trhu a očakáva, že budú značným prínosom. Výbor víta regulačnú funkciu Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA), ale upozorňuje na skutočnosť, že nadmerné zásahy by mohli narušiť stabilitu trhov.

2.1.7 EHSV sa domnieva, že v záujme vytvorenia fungujúcej **schémy fondov na riešenie krízovej situácie bánk** by sa členské štáty mali vopred dohodnúť na prijatí spoločných metód a jednotných pravidiel, aby nedochádzalo k narušeniu hospodárskej súťaže.

2.1.8 Hlavným problémom je makroekonomický scenár. EHSV sa obáva, že fondy na riešenie krízovej situácie bánk budú mať vplyv na úverový potenciál bankového sektora v dôsledku **presmerovania zdrojov na iné účely**.

2.1.9 EHSV sa domnieva, že pred prijatím akýchkoľvek krokov na zavedenie **bankových odvodov** by mala Komisia dôkladne posúdiť kumulatívne účinky týchto odvodov a fondov na riešenie krízovej situácie bánk. K prijatiu rozhodnutia o zavedení fondov na riešenie krízovej situácie bánk je potrebné urobiť odhad toho, aké budú celkové náklady na schému, do akej miery bude mať vplyv na úverový potenciál bankového sektora a ako dlho bude trvať, kým budú fondy na riešenie krízovej situácie bánk dostatočne silné alebo dosiahnu cieľovú veľkosť. EHSV odporúča vypracovanie týchto odhadov pre najhorší možný scenár.

2.1.10 EHSV jednoznačne víta skutočnosť, že po prijatí návrhu nariadenia sa v budúcnosti v zásade zakáže vyberanie

⁽¹⁴⁾ Tamže.

multilaterálnych výmenných poplatkov za priame inkasá. Tento zákaz povedie k prehľadnosti a transparentnosti zložitých zmluvných vzťahov v rámci platobných transakcií. Bude to prínosom najmä pre malé a stredné podniky.

2.1.11 Štúdia o vplyve, ktorú vypracovala Komisia, uvádza, že malé a stredné podniky by neboli obzvlášť znevýhodnené novými kapitálovými požiadavkami, ale výbor aj naďalej vyjadruje pochybnosti a žiada, aby Komisia dôsledne monitorovala vývoj, pokiaľ ide o **pôžičky z bánk a bankové poplatky pre malé a stredné podniky**. EHSV tiež súhlasí s tým, aby prieskum rizika v súvislosti s pôžičkami pre malé a stredné podniky vykonala Komisia.

2.1.12 Protiváhou k novému nariadeniu musí byť implementácia **režimov obnovy a riešenia problémov** založených na mechanizmoch, ako sú plány riešenia krízových situácií. Štát síce bude naďalej poskytovať záruky pre nízke vklady, no morálne nebezpečenstvo, ktoré predstavuje neobmedzená štátna pomoc krachujúcim bankám, treba odstrániť. Ak bude situácia dosť jasná, investori, veritelia a riaditelia budú musieť prevziať priamu zodpovednosť za zdravú budúcnosť každej úverovej inštitúcie.

3. Podpora rastu a konkurencieschopnosti v súčasnosti a v budúcnosti

3.1 EHSV opakovane pripomína svoje názory, ktoré formuloval v stanovisku o ročnom prieskume rastu 2011 v bode 8 „Využiť potenciál jednotného trhu“, bode 9 „Prilákať súkromný kapitál na financovanie rastu“ a bode 10 „Zabezpečiť cenovo efektívny prístup k energii“.

3.2 Výskum a inovácie

3.2.1 EHSV odporúča Európskej komisii, aby prostredníctvom doplňujúcich štrukturálnych opatrení v rámci Komisie a poradných orgánov, ktoré ju podporujú, vypracovala komplexnú stratégiu pre **výskum a inováciu**, a konečne zvýšila objem budúceho rozpočtu na podporu výskumu a inovácie.

3.2.2 EHSV ďalej víta hlavnú politickú úlohu, ktorou je vytvoriť v celej Európe spoľahlivé **rámčové podmienky priaznivé pre inováciu** a dostatok priestoru s cieľom odstrániť prekážky pre potenciálnych vynálezcov a inovačné procesy, ktoré predstavuje súčasná fragmentácia, množstvo predpisov a veľká byrokratická záťaž rozdelená medzi 27 členských štátov a Európsku komisiu.

3.2.3 Výbor preto odporúča väčšmi sa zamerať na **odstraňovanie prekážok**, ktoré bránia rýchlej implementácii inovácií a realizácii **Únie inovácií**. V záujme toho, aby sa viac podporil proces inovácie, je podľa názoru výboru potrebné v spolupráci s príslušnými subjektmi dôkladne preskúmať pravidlá pre poskytovanie štátnej pomoci, verejné obstarávanie a hospodársku súťaž, ktoré môžu brániť dosiahnutiu tohto cieľa⁽¹⁵⁾. Príčinou je rovnováha resp. možný rozpor medzi právnymi predpismi v oblasti hospodárskej súťaže a podporou inovácie. Z toho dôvodu sa právne predpisy v oblasti hospodárskej súťaže, poskytovania pomoci a verejného obstarávania nesmú uplat-

ňovať tak, aby bránili inovácií. Dokonca je možné, že bude potrebné uskutočniť reformy. Inovácie sa niekedy musia chrániť aj predtým, aby ich nezískala konkurencia, ktorá ich následne potlačí, s cieľom zablokovat' proces inovácie.

3.2.4 Výbor víta najmä skutočnosť, že inovácia sa chápe a definuje v **rozsiahlom, prepojenom zmysle**.

3.2.5 Výbor odporúča zamerať sa na oba typy inovácie sprievodné opatrenia, finančnú podporu a hodnotiace kritériá, a to na **postupnú inováciu**, ktorá reaguje na existujúce trhové sily a potreby spoločnosti, ako aj na **radikálnejšiu inováciu**, ktorá ovplyvňuje trhové sily a vytvára nové spoločenské potreby, ale ktorá musí často najprv prejsť mimoriadne náročným „obdobím sucha“.

3.2.6 Výbor poukazuje na dôležitú úlohu **MSP a mikropodnikov** v rámci inovačného procesu a odporúča prispôsobiť programy a opatrenia podpory ich špecifickým požiadavkám. Okrem toho by bolo potrebné zamyslieť sa nad tým, či by mohli byť novo založené podniky na primerane dlhé obdobie odbremenené od väčšiny bežných podmienok a predpisov, a či by nemohli byť vytvorené aj ďalšie špeciálne stimuly, a ak áno, akým spôsobom. Platí to aj pre podniky sociálneho hospodárstva.

3.3 Jednotný trh

3.3.1 EHSV víta zámer Komisie podporiť rast a upevniť dôveru v jednotný trh. Výbor pripomína, že jednotný trh je **ústredným prvkom európskej integrácie**, ktorý môže mať hmatateľný prínos pre európske subjekty a zaisťiť udržateľný rast európskym ekonomikám. V súčasnom prostredí je fungujúci jednotný trh zameraný na budúcnosť nielen žiaduci, ale aj zásadný pre politickú a hospodársku budúcnosť Európskej únie. Na to, aby sa tento prospech dostavil, je rozhodujúce, aby návrhy Komisie boli ctižiadostivé a neriešili iba málo významné konkrétne úlohy.

3.3.2 EHSV chce opakovane vyzvať na holistický prístup. Zastáva názor, že podpora rastu a podnikateľského potenciálu má zásadný význam, domnieva sa však, že návrhy by sa mali viac zameriavať na **spotrebiteľov a občanov** ako nezávislé subjekty pri vytváraní jednotného trhu.

3.3.3 EHSV žiada **nulovú toleranciu, ak členské štáty neimplementujú právne predpisy EÚ**, a pripomína Rade a Komisii, že ich neskoré, nejednotné a neúplné vykonávanie zostáva hlavnou prekážkou fungovania jednotného trhu. Veľmi by privítal, keby členské štáty zverejnili porovnávacie tabuľky, čím by sa prispelo k lepšej propagácii a lepšiemu chápaniu jednotného trhu.

3.4 Jednotný digitálny trh EÚ

3.4.1 Pokiaľ ide o jednotný digitálny trh EÚ, EHSV v bode 8.12 svojho stanoviska o ročnom prieskume rastu 2011, ako aj

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8, bod 4.8.

vo viacerých ďalších stanoviskách z roku 2011⁽¹⁶⁾, opakovane zdôrazňuje svoju podporu implementácii **digitálnej agendy v Európe**, s cieľom zabezpečiť udržateľný hospodársky a sociálny prínos prostredníctvom jednotného digitálneho trhu založeného na rýchlom a superrýchlom internetovom pripojení a interoperabilných aplikáciách

3.4.2 Oceňuje preto kreatívny prístup Komisie k opatreniam týkajúcim sa spoločných investícií, domnieva sa však, že ak chceme, aby Európa zostala z celosvetového hľadiska konkurencieschopná, o niekoľko rokov si možno budeme musieť stanoviť ešte ambicióznejšie ciele, pokiaľ ide o pripojenia. Výbor zdôrazňuje, že **zásada neutrality siete** ako základný politický cieľ na úrovni EÚ má zásadný význam, a žiada, aby sa k tejto otázke pristupovalo urýchlene a proaktívne s cieľom zakotviť tieto zásady v legislatíve EÚ, a tým zabezpečiť, že internet bude otvorený v celej Európe.

3.4.3 V súvislosti s akčným plánom pre elektronickú verejnú správu a rámcom pre interoperabilitu EHSV podporuje akčný plán, ktorý predstavila Komisia s cieľom vytvoriť udržateľnú a inovačnú **elektronickú verejnú správu**, pričom pripomína, že záväzky prijaté na ministerskej konferencii, ktorá sa konala v roku 2009 v Malmö, by sa mali dodržať. V súvislosti s európskym rámcom interoperability výbor sa tiež vyslovuje za **platformu na výmenu informácií**, skúseností a kódov z otvorených softvérov, pričom zdôrazňuje, že súčasné problémy zväčša vyplývajú z absencie cezhraničných právnych predpisov, z rozdielov vnútroštátnych právnych predpisov a zo vzájomne nezlučiteľných riešení prijatých v jednotlivých členských štátoch.

3.4.4 Pokiaľ ide o podporu digitálnej gramotnosti, digitálnych zručností a digitálneho začlenenia, EHSV sa nazdáva, že nerovný prístup k informačným a komunikačným technológiám (IKT) je pokračovaním hospodárskej a sociálnej nerovnosti a zdôrazňuje, že KAŽDÝ občan má nárok na kritické ovládanie obsahu všetkých mediálnych nosičov. EHSV sa domnieva, že Európska únia a jej členské štáty by mali zaručiť digitálny prístup prostredníctvom **celoživotného vzdelávania v oblasti digitálnych zručností** na vykonávanie profesionálnej činnosti a/alebo pre vlastnú potrebu, ako aj v záujme občianstva, pričom prístup k infraštruktúre a nástrojom sa musí považovať za základné právo.

3.5 Informačná spoločnosť

3.5.1 Pokiaľ ide o **nové nariadenie o roamingu**, EHSV považuje navrhované znížovanie maximálnych poplatkov za primerané a vhodné na zabezpečenie dostupnosti a prístupu k službe všeobecného hospodárskeho záujmu za prijateľné ceny a je zároveň krokom správnym smerom v rámci postupného strednodobého odstraňovania akýchkoľvek špecifických poplatkov za roaming. EHSV však vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasťou návrhu Európskej komisie nie je analýza vplyvu nových opatrení na zamestnanosť a pracovné podmienky v odvetví mobilnej telekomunikácie.

3.6 Energia

3.6.1 EHSV sa nazdáva, že **dobře fungujúce cezhraničné trhy s energiou** posilnia bezpečnosť dodávok, optimálne zvlá-

danie krízových situácií a zníženie rizika zvýšenia nákladov, ktoré sa vždy prenášajú na konečného spotrebiteľa. Postupné zlepšovanie vnútorného trhu s energiou umožňuje dosiahnuť značné úspory v prospech podnikov a súkromných užívateľov.

3.6.2 EHSV konštatuje, že na veľkoobchodných trhoch EÚ s energiou naďalej pretrvávajú rozdielne a **diskriminujúce** podmienky. Aj z dôvodu štrukturálnych nedostatkov siete, predovšetkým pri cezhraničných prepojeniach, nie je integrácia trhov ani zďaleka postačujúca. Ešte stále existujú značné prekážky, pokiaľ ide o možnosti nediskriminačného prístupu do elektrickej siete a k predaju elektrickej energie.

3.6.3 Výbor pokladá za nevyhnutné pokračovať v **budovaní „energetickej Európy“**, v ktorej budú chránené všeobecné záujmy Únie, ako aj záujmy spotrebiteľov, bude zaručené zásobovanie energiou, zachovaná sociálna, environmentálna a hospodárska udržateľnosť pomocou vhodných politických opatrení, ktoré by prerozdělili výhody a kontrolovali primeranosť nákladov, bránená integrita trhu ako neoddeliteľný predpoklad rozvoja sociálneho trhového hospodárstva.

3.6.4 EHSV požaduje schválenie **integrovaného prístupu** k vnútornej i zahraničnej politike a súvisiacim oblastiam politiky, ako je susedstvo, blízkosť občanom a ochrana životného prostredia. Energetická jednostrannosť sa musí prekonať silnou spoločnou politikou energetickej solidarity založenej na diverzifikácii, kombinácii energetických zdrojov prispôbených podmienkam a črtám každého členského štátu, ale predovšetkým na ekologickej udržateľnosti.

3.6.5 V súvislosti s **príspevkom energetiky k rastu** EHSV:

- upozorňuje, že energetická účinnosť a úspory energie závisia predovšetkým od konania občanov, podnikov a pracovníkov a od zmeny ich správania,
- zdôrazňuje, že šetrenie energie by malo podporovať hospodársky rozvoj, sociálny blahobyt a kvalitu života,
- zdôrazňuje, že je dôležitý výber správnych nástrojov a domnieva sa, že dobrovoľné dohody sú užitočné, zatiaľ čo povinné opatrenia sú potrebné vtedy, ak pozitívne stimuly nefungujú,
- zdôrazňuje význam kogenerácie ako vysoko účinnej výroby energie,
- nepodporuje stanovovanie záväzného celkového cieľa v oblasti energetickej účinnosti, ale odporúča sústrediť úsilie na dosahovanie skutočných výsledkov a
- upozorňuje, že treba zabezpečiť finančnú podporu a investície na využitie veľkého potenciálu nových členských štátov.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 53; Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 92; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 9; Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 131; Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 139.

3.6.6 V súvislosti s **akčným plánom energetickej účinnosti** EHSV odporúča Komisii, aby:

- vypracovala a zverejnila hĺbkovú štúdiu o „bielych osvedčeniach“,
- využívala cielené opatrenia na riešenie jednotlivých prípadov obrovského nevyužitého potenciálu v oblasti energetickej účinnosti, pričom by mala zabezpečiť aj možnosť poskytovania štátnej pomoci v osobitných prípadoch,
- vyžadovala zabezpečený prístup k sieti pre elektrickú energiu vyrábanú kogeneráciou s cieľom zvýšiť podiel kogenerácie pri výrobe tepla a energie.

3.6.7 V súvislosti s opatreniami na podporu **zmeny správania** EHSV odporúča Komisii:

- venovať hlavnú pozornosť spotrebiteľom energie,
- posilniť úlohu verejného sektora v oblasti energetickej účinnosti ako vzoru, ktorý by mali podniky a domácnosti nasledovať,
- skúmať správanie obyvateľov a zamerať informovanie a osvetu na rôzne skupiny užívateľov,
- zabezpečiť, aby toto úsilie bolo pre užívateľov prínosné,
- poskytnúť v prípade potreby, dôkladne navrhnuté a účinné stimuly; aj mierne stimuly môžu priniesť výsledky,
- stavitelia aj vlády by mali dohliadnuť na to, aby sa zhodnotili dodatočné investície do budov,
- zvýšiť mieru vzdelávania a odbornej prípravy v odbore stavebníctva a prispôbiť ich súčasným podmienkam,
- propagovať organizovanie školení o energetickej účinnosti pre verejnú správu, vrátane ekologického verejného obstarávania;
- Komisia by mala preskúmať problémy a v prípade potreby zrevidovať opatrenia týkajúce sa osvedčení o energetickej hospodárnosti budov a nového systému udeľovania environmentálnych značiek pre spotrebiteľa,
- Komisia by mala zhodnotiť, aký dosah bude mať zavedenie inteligentných meračov na spotrebiteľov energie, a navrhnuť dodatočné opatrenia na dosiahnutie skutočných výsledkov,
- naďalej podporovať a vypracovávať národné systémy dlhodobých dobrovoľných dohôd a uplatňovať ich aj vo verejnom sektore,

— skutočne zapojiť všetky zainteresované strany – občanov, podniky, pracovníkov.

3.6.8 EHSV vyzýva na posilnenie opatrení na boj proti energetickej chudobe, ktorá hrozí vylúčením stále väčších skupín ľudí (ekologické alternatívy môžu byť drahé s ohľadom na vyššie ceny a/alebo dane, hlavne pre najzraniteľnejšie skupiny populácie). Treba zhromaždiť európske skúsenosti s cieľom vytvoriť nové „ekologické“ pracovné miesta – efektívne, trvalo udržateľné a konkurencieschopné – a znížiť nerovnosti⁽¹⁷⁾, poskytujúc spotrebiteľom prístup k „službám v oblasti energetiky a zamestnanosť v hospodárskych odvetviach s nízkymi emisiami uhlíka“⁽¹⁸⁾.

3.7 Doprava

3.7.1 Pokiaľ ide o príspevok dopravy k rastu, EHSV súhlasí, že cieľ **znížiť do roku 2050 emisie CO₂ z dopravy o 60 %** formulovaný v bielej knihe o doprave, je v súlade s celkovým postojom EÚ v oblasti ochrany podnebia a že našiel vyvážený pomer, pokiaľ ide o potrebu rýchlo znížiť emisie skleníkových plynov v spoločnosti a možnosti rýchlo využívať alternatívne zdroje paliva pre významnú úlohu, ktorú sektor dopravy zohráva v hospodárstve Únie. Výbor navrhuje, aby sa tento dlhodobý cieľ plánu doplnil o viacero konkrétnejších, merateľných, strednodobých cieľov v oblasti zníženia závislosti na rope, zníženia hluku a znečistenia ovzdušia.

3.7.2 Podľa Komisie bude potrebné zvýšiť konkurencieschopnosť **alternatívnych druhov dopravy v porovnaní s cestnou dopravou**. Výbor tento cieľ podporuje, ak sa to bude diať prostredníctvom podpory vyššej kapacity a kvality železničnej dopravy, vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy na krátke vzdialenosti, ako aj prostredníctvom efektívnych služieb medzi jednotlivými druhmi dopravy, a nie tak, že sa bude brániť rozvoju efektívnych a udržateľných služieb v oblasti cestnej dopravy v EÚ.

3.7.3 EHSV konštatuje, že doprava zohráva nenahraditeľnú úlohu ako **faktor konkurencieschopnosti a prosperity**, uznáva, že je potrebné vytvoriť integrovaný európsky dopravný systém, ako aj zlepšiť udržateľnosť a podporiť druhy dopravy s nízkymi emisiami CO₂, energetickú účinnosť a efektívne využívanie zdrojov, bezpečnosť a nezávislosť dodávok a obmedzenie dopravného preťaženia. EHSV súhlasí s dôrazom, ktorý sa kladie na optimalizáciu multimodálnych logistických reťazcov a efektívnejšie využívanie infraštruktúry. Podporuje tiež stratégiu z plánu, spoliehať sa na väčší podiel trhových opatrení v porovnaní s predchádzajúcimi bielymi knihami.

3.8 Priemysel

3.8.1 Pokiaľ ide o priemysel, EHSV dôrazne podporuje **holistický prístup** a väčšie prepojenie politik EÚ, ako aj lepšiu koordináciu priemyslu medzi EÚ a členskými štátmi. Cieľom je udržateľná konkurencieschopnosť európskeho priemyselného odvetvia v globálnom hospodárstve.

3.8.2 Lepšie prepojenie by podľa názoru EHSV mohlo viesť k integrovaným prístupom v **plne rozvinutom vnútornom trhu** v rámci sociálneho trhového hospodárstva prostredníctvom inteligentných právnych predpisov, výskumu, vývoja

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 65.

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 81.

a inovácií, prístupu k financovaniu, energeticky účinného a nízkouhlíkového hospodárstva, politiky v oblasti životného prostredia, dopravy, hospodárskej súťaže a zamestnanosti, zlepšovania zručností a kvalifikácií, obchodu a súvisiacich otázok, a prístupu k surovinám.

3.8.3 Napriek zreteľnému pokroku pretrvávajú fragmentácia vnútorného trhu a nedostatočné zameranie, čiastočne aj z dôvodu rôzneho prístupu k podnikaniu. Vzťah medzi **dobudovaním vnútorného trhu a priemyselnými politikami** sa príliš často prehliada. EHSV opakovane vyzýval, aby sa stanovili presné podmienky so zreteľom na potrebu cielených pravidiel pre tieto odvetvia a tematické otázky, ktoré zohľadňujú hodnotové siete rozvetvené po celom svete.

3.8.4 Priemyselná politika zahŕňa všetky druhy vzájomne prepojenej **výroby a služieb**. Hranice medzi jednotlivými odvetviami sa stierajú. MSP nadobúdajú čoraz väčší význam z hľadiska pridanej hodnoty aj vytvárania pracovných miest. Tieto faktory si vyžadujú inteligentné horizontálne a odvetvové právne predpisy a/alebo pravidlá, ako aj sprievodné opatrenia. Mala by sa zohľadniť komplexnosť medzinárodných sietí a integrované výrobné procesy.

3.9 Služby

3.9.1 EHSV považuje závery Komisie o **vplyve smernice o službách** a fungovaní odvetvia služieb za predčasné. Smernica je v platnosti iba niekoľko rokov. Nie všetky členské štáty sú so smernicou spokojné a každý členský štát ju musí implementovať do vlastnej legislatívy svojím spôsobom.

3.9.2 **Smernica o službách** vznikla počas účinnosti predchádzajúcej zmluvy, v ktorej bol vnútorný trh najdôležitejšou prioritou. Podľa Lisabonskej zmluvy už ostatné záujmy nie sú podradené hospodárskym záujmom, ale sú na rovnakej úrovni. Bolo by zaujímavé preskúmať, v akom vzťahu k novej zmluve sú právne predpisy a judikatúra, ktoré vznikli v rámci predchádzajúcej zmluvy.

3.10 Vonkajšia dimenzia rastu

3.10.1 Pokiaľ ide o vonkajšiu dimenziu rastu a **surovinovú bezpečnosť**, EHSV sa dožaduje aktívnejšej zahraničnej politiky v oblasti bezpečnosti dodávok surovín pre priemysel EÚ. Na tento účel by mali byť definované kľúčové usmernenia pre diplomaciu v oblasti surovín, ktoré by mali odsúhlasiť členské štáty. Dvojstranné obchodné dohody a diplomacia sú mimoriadne dôležité na zabezpečenie kritických surovín pre priemysel v EÚ. Tieto predstavujú bezprostredný a zložitý problém pre novozriadenú diplomatickú službu EÚ. Musí existovať nielen priame zameranie sa na zabezpečenie životne dôležitých surovín, ale je tiež potrebné vytvoriť pozitívne prostredie pre záujmy EÚ v cieľových krajinách. Je potrebné využiť skutočnosť, že EÚ patrí medzi celosvetovo najpopulárnejšie a najdôležitejšie trhy.

3.10.2 Podľa názoru EHSV musí EÚ zvýšiť svoju vyjednávaciu schopnosť, aby na základe primárneho a sekundárneho

európskeho práva zlepšila prístup k **verejnemu obstarávaniu tretích krajín**, keďže otvorila viac ako 80 % svojho trhu verejného obstarávania, zatiaľ čo ostatné veľké rozvinuté hospodárstva otvorili svoje trhy verejného obstarávania len na 20 %.

3.10.3 EHSV dôrazne žiada Európsky parlament, Radu a Komisiu, aby zaručili, že sa **záujmy EÚ** v oblasti prístupu k verejnemu obstarávaniu budú **chrániť** efektívnejšie a strategickejšie tak v rámci Únie, ako aj na medzinárodnej úrovni, čím sa posilní dôveryhodnosť EÚ v svetovom meradle, ale aj prežitie a rozvoj hospodárskeho a sociálneho európskeho modelu.

3.10.4 Ako vonkajší aspekt stratégie EÚ 2020 by **obchodná politika EÚ** mala zabezpečiť, aby obchod prispieval k trvalému rastu, ktorý v súčasnosti chýba na prekonanie krízy, a zároveň zabezpečil zachovanie sociálneho trhového hospodárstva a podporoval prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo. V súvislosti s niektorými otázkami sa výbor domnieva, že je potrebné objasniť platné právne predpisy, najmä v oblasti dotácií a štátnej pomoci, a uplatniť hodnoty a normy EÚ, pričom prípadne by sa mali využiť mechanizmy orgánu WTO na riešenie sporov s cieľom prispieť k vytvoreniu judikatúry, ktorá bude vo väčšom súlade s jeho predstavou o spravodlivej hospodárskej súťaži, najmä vo vzťahu k rozvíjajúcim sa krajinám.

3.10.5 Pokiaľ ide o obchod a investície, EHSV považuje za rozhodujúce zachovanie bezpečnosti investorov EÚ, a to tak v záujme podnikov v EÚ, ako aj v záujme rozvojových krajín. Výbor víta novú právomoc Európskej komisie v oblasti priamych zahraničných investícií, ktorá zvýši vyjednávaciu silu EÚ a mala by viesť k tomu, že sa z EÚ stane dôležitejší aktér. Mala by tiež umožniť lepší prístup na kľúčové trhy tretích krajín a zároveň chrániť investorov, čím by sa zvýšila naša medzinárodná konkurencieschopnosť. EHSV zároveň trvá na tom, že obchodná a investičná politika EÚ musí byť v súlade s hospodárskou politikou Únie a jej politikami v iných oblastiach, vrátane ochrany životného prostredia, dôstojnej práce, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a politiky rozvoja. Výsledkom investičných dohôd EÚ by malo byť spojenie otvoreného investičného prostredia s účinnou ochranou európskych investorov a zabezpečením operatívnej flexibility v krajinách, v ktorých investujú. V tomto zmysle výbor naliehavo žiada EÚ, aby využila túto príležitosť na vylepšenie a aktualizáciu prerokovaných investičných dohôd, pričom by mala stavať skôr na svojich silných stránkach, než iba napodobňovať iných. Únia sa musí objektívne pozrieť na nedávny vývoj v oblasti medzinárodného investičného práva, ako aj investičnej politiky a praxe (vrátane arbitráže medzi investorom a štátom) s cieľom zabezpečiť, aby bol jej spôsob myslenia a prístup k budúcim investičným zmluvám a kapitolám o investovaní v dohodách o voľnom obchode udržateľný a zároveň aktuálny.

3.10.6 Podľa názoru EHSV je potrebné zrýchliť **internacionalizáciu MSP** tým, že sa zlepši ich prístup k novým trhom, a teda aj ich schopnosť tvorby pracovných miest.

3.10.7 **Bilaterálne obchodné dohody** ako napríklad nedávne zmluvy o voľnom obchode s Kolumbiou, Peru a Južnou Kóreou ponúkajú mnohé výhody, ktoré môžu vyplývať z využitia nových možností, ktoré poskytuje. Tieto by patričným spôsobom mali byť oznámené podnikom. Výbor sa nazdáva, že bilaterálne dohody by mali byť zlučiteľné s multilaterálnym a prípadne by ho mali aj posilňovať. Náš blahobyt závisí od obchodu, ako uvádza EK. Výbor však zdôrazňuje, že musí nastať kvalitatívna zmena v prístupe k novej sérii rokovanií: Bilaterálny prístup umožňuje väčšie rešpektovanie regionálnych a národných rozdielov v názoroch, ako to bolo doteraz v multilaterálnych dohodách, prostredníctvom ktorých sa dosahuje širší prístup. EHSV zdôrazňuje význam týchto dohôd pri podpore a povzbudzovaní prijatia a rozvoja osvedčených postupov pri obnove životného prostredia a presadzovaní trvalo udržateľného rozvoja, ako aj rozvoja vyšších sociálnych a zamestnaneckých noriem. V bilaterálnych rokovaniach musí Európa jasne ukázať, že stojí za spoločnými preferenciami v sociálnych otázkach a v oblastiach potravinovej bezpečnosti a životného prostredia. Medzinárodný obchod je súčasťou problému, ale takisto súčasťou riešenia otázok týkajúcich sa potravinovej bezpečnosti na celosvetovej úrovni. Pravidlá medzinárodného obchodu musia podporovať potravinovú bezpečnosť, najmä potravinovú bezpečnosť v najmenej rozvinutých krajinách, a musia pre tieto krajiny zabezpečiť slobodný prístup a právo na prístup na trhy vyspelých krajín, ale aj na trhy rozvíjajúcich sa krajín, v súlade so zásadou o osobitnom a diferencovanom prístupe.

3.10.8 EHSV víta návrh podpredsedu Európskej komisie Antonia Tajaniho zaviesť pred podpisom dohody o obchodnom partnerstve medzi EÚ a tretími krajinami „**test konkurencieschopnosti**“. Súhlasí aj s tým, že treba posúdiť dosah všetkých ostatných politických iniciatív (ako je energetická, obchodná, environmentálna a sociálna politika a politika ochrany spotrebiteľa) na konkurencieschopnosť priemyslu, a to ešte pred ich zavedením.

3.10.9 Ak má Európa dokázať rozvíjať ekologické hospodárstvo v konkurenčnom globalizovanom kontexte a zachovať si svoje vedúce postavenie v tejto oblasti, mala by vo vlastnom záujme a v záujme klímy zachovať svoje ambiciózne ciele v oblasti znížovania emisií skleníkových plynov. Výbor navrhuje vypracovať analýzy vplyvu (konkurencieschopnosť, zamestnanosť, životné prostredie) a organizovať verejné diskusie s cieľom anticipovať prechodné obdobia medzi rokmi 2020 a 2050 a stabilizovať očakávania hospodárskych subjektov a občanov.

3.11 Mobilizácia rozpočtu EÚ na dosiahnutie rastu a konkurencieschopnosti

3.11.1 EHSV sa nazdáva, že v dôsledku hospodárskej a finančnej krízy, ktorá spôsobila lavínu narastajúcich deficitov vo väčšine členských štátov, Európska únia v súčasnosti nemá **rozpočtové prostriedky** ani na to, aby vykonávala svoju politickú stratégiu, ani na svoje záväzky, ktoré vyplývajú z novej Lisabonskej zmluvy.

3.11.2 EHSV sa domnieva, že **európsky rozpočet sa musí posilniť a musí mať stimulačný účinok**. Rozpočty jednotlivých štátov a EÚ by sa mali vzájomne dopĺňať, čo by umožnilo dosiahnuť úspory z rozsahu na realizáciu hlavných politických cieľov EÚ.

3.11.3 EHSV žiada, aby sa rozpočet EÚ stal **príkladom** v oblasti riadenia, účinnosti, transparentnosti a kontroly administratívnych výdavkov.

3.11.4 EHSV sa nazdáva, že sa musí odstrániť **zásada „primeranej návratnosti“**, pretože je v rozpore s hodnotami solidarity a vzájomného prospechu európskej integrácie. Naopak, je dôležité uplatňovať zásadu subsidiarity a presunúť na európsku úroveň to, čo stratilo zmysel a účinnosť na vnútroštátnej úrovni. EHSV víta návrh Európskej komisie vrátiť sa k princípu vlastných zdrojov, ktoré je možné vytvoriť *ex nihilo* alebo nimi nahradiť vnútroštátne dane.

3.11.5 EHSV trvá na zabezpečení primeranej úrovne súkromných a verejných finančných zdrojov pre **konkurencieschopnosť a inováciu**, ktoré by vyvážili krátenie rozpočtov. EHSV s radosťou víta plánované zlepšenie cezhraničných podmienok pre rizikový kapitál, ako aj návrhy na verejné a súkromné dlhopisy na projekty EÚ pre investície do energetiky, dopravy a informačných a komunikačných technológií. Mali by sa posúdiť aj dlhopisy na projekty v iných oblastiach, napr. výskume a demonštračných činnostiach. Na ciele priemyselnej politiky sa musia zamerať aj štrukturálne fondy a Kohézny fond. Na prítiahnutie súkromného kapitálu do priemyselného odvetvia je potrebné priniesť nové inovačné nápady.

3.11.6 Rozhodujúci význam má zachovanie výšky či dokonca navýšenie finančných prostriedkov EÚ pre oblasť výskumu a vývoja. **Veľké európske projekty** – ako sú projekty v oblasti energetiky – a realizácia celoeurópskej infraštruktúry, spolufinancované jedným alebo viacerými členskými štátmi, by mali mať aj tzv. pákový efekt.

3.11.7 V októbri 2010 Komisia schválila oznámenie na tému „Príspevok regionálnej politiky k inteligentnému rastu v rámci stratégie Európa 2020“⁽¹⁹⁾, v ktorom sa kladie jasný dôraz na význam inovácie, výskumu a vývoja v celej únii a vyzdvihuje sa úloha, ktorú môže v tejto otázke zohrávať regionálna politika. Oznámenie takisto upozorňuje na doposiaľ relatívne pomalé využívanie **finančných prostriedkov dostupných na inovácie**. Ide teda o premeškanú príležitosť, keď aktuálny návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, pokiaľ ide o určité ustanovenia týkajúce sa finančného hospodárenia v prípade určitých členských štátov, ktoré majú závažné ťažkosti s finančnou stabilitou alebo sú takýmto ťažkosťami ohrozené [COM(2011) 482 final], neumožňuje financovanie inovačných projektov zo strany EÚ až do výšky 100 %, čo by bolo obzvlášť prínosné pre malé a stredné podniky.

3.11.8 EHSV vždy podporoval **program transeurópskych dopravných sietí** a opäť potvrdzuje svoju podporu tomuto programu. Upozorňuje však, že v rozšírenej Európe vzrástli potreby v oblasti dopravných infraštruktúr a že je potrebné uvažovať o upravení jestvujúcej politiky a nástrojov na jej uplatňovanie podľa očakávaných úloh.

⁽¹⁹⁾ Pozri dokument COM(2010) 553.

3.11.9 Na zvýšenie trhového podielu **alternatívnych druhov dopravy** sú potrebné rozsiahle investície do infraštruktúry, a to aj do infraštruktúry pre cestnú dopravu. Všeobecné uchýľovanie sa k súkromným investíciám a povinné vyberanie poplatkov za využívanie infraštruktúry nie je všeliakom. Výbor je, ako už uviedol v predchádzajúcich stanoviskách, za to, aby sa internalizovali náklady v sektore dopravy. Výbor súhlasí s názorom, že podľa zásady „**znečisťovateľ platí**“ musia hospodárske nástroje zohľadňovať skutočné náklady dopravy pre spoločnosť, aby sa podarilo dosiahnuť posun k udržateľnejšiemu správaniu. V tejto súvislosti by mali byť príjmy z dodatočných poplatkov vyčlenené na vytvorenie udržateľnej dopravy a optimalizáciu celého dopravného systému, aby sa dosiahla skutočná politika udržateľnej mobility. Rovnako by mala byť táto časť oddelená od osobitných poplatkov, ktoré sú určené na financovanie, teda ukladané v súlade so zásadou „užívateľ platí“.

3.11.10 EHSV je presvedčený, že je potrebné prijať **súbor politických opatrení**, ktorých súčasťou by mali byť:

- opatrenia na zvyšovanie energetickej efektívnosti,
- bezpečné systémy zachytávania a ukladania CO₂ (CCS),
- konkurencieschopný rozvoj obnoviteľných zdrojov energie,
- konverzia elektrární na výrobu energie s nízkymi emisiami CO₂,
- opatrenia na ďalšie rozširovanie vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie (Combined heat and power production – CHP).

3.11.11 Pokiaľ ide o „súbor nástrojov“ európskeho integrovaného energetického trhu, EHSV sa domnieva, že je potrebné bezodkladne konsenzuálne stanoviť **program pre investície** v nasledujúcich oblastiach:

- inteligentné siete a zlepšovanie energetických prenosových sietí,
- výskum a rozvoj spoločných programov, v oblastiach trvalej udržateľnosti energetiky, nanovedy a nanotechnológie, aplikácie IT pre sieťové makrosystémy a domáce informatické mikrosystémy,
- schopnosť riadiť zložité systémy a poskytnúť stabilný referenčný rámec pre priemysel a verejné a súkromné subjekty,
- posilnenie štruktúrovaného, interaktívneho dialógu so sociálnymi partnermi, spotrebiteľmi a verejnosťou.

3.11.12 EHSV požaduje, aby mali prioritu **projekty energetickej diverzifikácie** uskutočňované v susedných krajinách, ako je energetický koridor Kaspické more – Čierne more – EÚ, konkrétne plynovod Nabucco, projekty infraštruktúry pre skvapalnený zemný plyn (LNG), prepojenia elektrických sietí a dokončenie pripojenia stredomorských krajín na elektrickú a plynovú infraštruktúru (Medring), ako aj realizácia nových projektov ropnej infraštruktúry európskeho záujmu, ako sú projekty Odesa – Gdansk, Konstanca – Terst a Nord Stream.

4. Riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy

4.1.1 EHSV zastáva názor, že najdôležitejším **predpokladom vytvorenia nových pracovných miest** je udržateľný a stabilný hospodársky rast. EHSV vyjadruje potešenie nad skutočnosťou, že niekoľko inštitúcií a organizácií predložilo návrhy na vymávanie sa z hospodárskej krízy, ktoré zohľadňujú sociálny rozmer obnovy.

4.1.2 Výbor sa nazdáva, že je dôležité vytvorenie iniciatív, ktoré uľahčujú rozvoj **sektorov s najvyšším potenciálom tvorby pracovných miest**, okrem iného v rámci hospodárstva s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a efektívnym využívaním zdrojov („ekologické pracovné miesta“), sektorov zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb („strieborné pracovné miesta“) a v rámci digitálneho hospodárstva.

4.1.3 Spomedzi prioritných činností EHSV upozorňuje na rozvoj potenciálu nových **podnikateľských subjektov**, predovšetkým žien, **zamestnanosť mládeže** a podporu hlavného cieľa „Mládež v pohybe“.

4.1.4 EHSV berie do úvahy, že je nevyhnuté šíriť **podnikateľskú kultúru** a iniciatívnosť v prostredí, ktoré by viac podporovalo podnikateľov, bolo si vedomé trhových rizík a zveľaďovalo ľudský kapitál, v súlade s kolektívnymi dohodami a vnútroštátnymi postupmi.

4.1.5 EHSV požaduje najmä stanoviť plán realizácie, ktorý by okamžite zaručil podmienky nevyhnutné pre **rozvoj nových inovatívnych podnikov a podporu existujúcich MSP**, a tým prispel k tvorbe nových pracovných miest nevyhnutných pre prekonanie krízy a oživil trvalo udržateľný rast. Plánované činnosti musia byť naprogramované na európskej, národnej i regionálnej úrovni a musia zahŕňať tak obchodné a neobchodné spoločnosti ako aj podniky sociálneho hospodárstva. Okrem tohto plánu realizácie by sa malo počítať aj s odbornou prípravou nezamestnaných pracovníkov a mladých ľudí, aby získali prístup k novým pracovným miestam.

4.1.6 Podpora **ekologických pracovných miest** by mala byť kombináciou stimulačných a penalizačných opatrení, ktoré by mali poskytnúť potrebné zdroje bez toho, aby sa tým vyčerpané verejné pokladne. Otázka finančných zdrojov bude mať zásadný význam a bude vyžadovať účasť všetkých zúčastnených strán, pretože stratégia EÚ 2020 a podporné programy nebudú môcť fungovať, ak členské štáty nebudú už mať pre ne priestor v rozpočte. Podnikom, ktoré sa zaviazujú zvýšiť kvalitu pracovných miest a vyrábať udržateľnejším spôsobom, by sa malo dostať povzbudenie a podpory. Podniky požadujú jasný, stabilný právny rámec, podľa možnosti s pravidlami, ktoré by boli dohodnuté na celosvetovej úrovni. Spoločné a urýchlené riešenie problému európskeho patentu by bolo určite krokom správnym smerom.

4.1.7 Ako už výbor uviedol vo svojom stanovisku o ročnom prieskume rastu 2011, pri prekonávaní krízy zohráva kľúčovú úlohu **vhodná mzdová politika**. Orientácia nárastu miezd na vnútroštátny celkový hospodársky rast produktivity zaručí

z celkového hospodárskeho hľadiska rovnováhu medzi dostatočným vývojom dopytu a zachovaním cenovej konkurencieschopnosti. Sociálni partneri sa preto musia usilovať zabrániť tomu, aby sa mzdy znižovali v zmysle politiky, ktorá nadmerne chráni národné záujmy na úkor iných krajín a musia orientovať mzdovú politiku na produktivitu. V tejto súvislosti EHSV kategoricky zamietá návrh obsiahnutý v oznámení Komisie o ročnom prieskume rastu 2012, podľa ktorého treba zasiahnuť do vnútroštátnych systémov stanovovania miezd a požadovať najmä „reformné opatrenia“ na decentralizáciu kolektívneho vyjednávania. Nezávislosť sociálnych partnerov a ich slobodné právo kolektívne vyjednávať sa nesmie v žiadnom prípade spochybňovať, ako to bolo veľmi jasne vysvetlené v nariadení č. 1176/2011 (balík šiestich legislatívnych návrhov).

4.1.8 EHSV konštatuje, že podniky využívajú rôzne druhy pracovných síl, čo vedie k vzniku **nových foriem pracovných príležitostí**. V tejto súvislosti hovoríme o nejstej práci, ak sú pracovníci zamestnávaní dočasne, za nízke mzdy, s obmedzenou sociálnou istotou a bez právnej ochrany. Avšak nie každá dočasná práca je neistá. Vysoko kvalifikovaným samostatne zárobkovo činným osobám sa môže prostredníctvom zákaziek vynikajúco dariť. Dočasnú prácu však možno vždy považovať za neistú, ak ide o nízko kvalifikovanú alebo nekvalifikovanú prácu vo výrobe a v službách. Flexibilita môže byť riešením pre podniky, ktoré potrebujú flexibilnú pracovnú silu, avšak len pod podmienkou, že sa s takýmto pracovnými miestami spája porovnateľné zabezpečenie, ako v prípade stálych pracovných miest.

4.2 Štrukturálny nepomer medzi ponukou práce a dopytom po nej

4.2.1 Kľúčovým prvkom riešenia problémov je kvalitná a účinná **spolupráca medzi vzdelávacími inštitúciami, podnikmi, sociálnymi partnermi a verejnými orgánmi**, najmä pokiaľ ide o predvídanie budúcich potrieb v súvislosti so zručnosťami a podniknutie príslušných iniciatív v oblasti všeobecného vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy (VET). Výbor požaduje zlepšenie kvality a účinnosti odborného vzdelávania a prípravy, a tým aj zvýšenie ich príťažlivosti a významu. Stanovovať počty mladých ľudí, ktorí budú študovať na univerzite, ako jediný ukazovateľ, je pri tvorbe politiky vzdelávania zavádzajúce a pre potreby trhu práce z hľadiska zručností irelevantné. Systémy vzdelávania a odbornej prípravy musia byť vyvážené.

4.2.2 V dôsledku demografického vývoja (starnutie obyvateľstva a klesajúci počet mladých ľudí vstupujúcich na trh práce) a rýchlych technologických zmien vo výrobných procesoch hrozí Európe veľký nedostatok **kvalifikovaných pracovných síl**. Je preto veľmi dôležité, aby všetci získali a udržali si prístup na trh práce a nikto z neho nebol vylúčený. EHSV zdôrazňuje, že zamestnanci musia mať v priebehu svojho profesionálneho života možnosť udržiavať si svoje schopnosti a odborné znalosti na úrovni a získavať nové zručnosti. Vďaka tomu budú zamestnanci schopní prispôbiť sa zmenám v ich pracovnom prostredí a uspokojí sa dopyt po kvalifikovaných zamestnancoch na trhu práce. Jednou z najdôležitejších úloh EÚ je úspešne a účinne riadiť tento proces, aby si zachovala svoju konkurencieschopnosť voči ostatným regiónom sveta.

4.2.3 EHSV súhlasí s názorom, že zamestnanci musia mať najmä prístup k **programom odbornej prípravy**. Z prieskumu vyplynulo, že zamestnanci, ktorí by odbornú prípravu najviac potrebovali, ju najmenej vyhľadávajú, a preto sú pre rôzne skupiny zamestnancov potrebné rôzne opatrenia.

4.2.4 Veľká časť rozpočtu by mala byť určená **pracovníkom s najnižšou kvalifikáciou**, pretože tí najviac potrebujú doplnujúcu odbornú prípravu. Možným riešením by bolo prideliť jednotlivým pracovníkom určitý rozpočet na odbornú prípravu, pričom jeho výška by bola nepriamo úmerná ich úrovni vzdelania, aby tak najviac prostriedkov bolo k dispozícii pre pracovníkov s najnižším vzdelaním.

4.2.5 Pre **starších pracovníkov** je potrebná politika riadenia ľudských zdrojov, ktorá zohľadňuje aspekt veku. Zatiaľ čo sa vo viacerých členských štátoch EÚ dôchodkový vek zvyšuje, mnohí starší pracovníci strácajú svoje miesto na trhu práce ešte skôr, ako dôchodkový vek dosiahnu, napríklad aj preto, že nedokážu udržať tempo rozvoja. Špecificky zameraná odborná príprava môže prispieť k riešeniu tohto problému.

4.2.6 Je veľmi dôležité zabezpečiť, aby odborná príprava a vzdelávanie boli **účinné**. Viaceré členské štáty získavajú skúsenosti s novými, účinnejšími metódami odbornej prípravy a znovu zisťujú, aká dôležitá je výučba na pracovisku. EHSV zdôrazňuje význam ďalšieho rozvoja týchto možností a žiada Komisiu, aby tieto snahy podporila a zabezpečila výmenu osvedčených postupov v tejto oblasti.

4.3 Podpora zamestnanosti predovšetkým mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí

4.3.1 EHSV opakuje svoju požiadavku, aby boli zavedené **merateľné európske ciele v oblasti zamestnanosti mladých ľudí**: najmä 1) cieľ významného zníženia nezamestnanosti mladých ľudí, ako aj 2) maximálna lehota štyroch mesiacov na aktiváciu mladých ľudí, ktorí si hľadajú pracovné resp. učňovské miesta. Ponechanie stanovenia špecifických cieľov v oblasti zamestnanosti mládeže na úrovni členských štátov nebolo veľmi účinné, vo svojich národných programoch reforiem formulovalo ciele len niekoľko krajín.

4.3.2 EHSV vyjadruje svoje uspokojenie nad tým, že jeho požiadavka, podľa ktorej majú členské štáty zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia mali do štyroch mesiacov po ukončení školy zamestnanie, pokračovali vo vzdelávaní resp. boli zapojení do aktívnych opatrení, bola v podobe návrhu na záruku „ochrany mládeže“ zahrnutá do hlavnej iniciatívy „Mládež v pohybe“.

4.3.3 Členským štátom, v ktorých je situácia mladých ľudí na trhu práce obzvlášť napätá a ktoré musia v súčasnosti zároveň plniť reštriktívne rozpočtové kritériá, by sa mal uľahčiť prístup k prostriedkom z **fondov EÚ** na opatrenia v zmysle „ochrany mládeže“. Nutný je pragmatický prístup a zjednodušenie administratívnych postupov pri využívaní prostriedkov až po dočasné vynechanie vnútroštátneho spolufinancovania pri čerpaní prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu a iných európskych fondov.

4.3.4 EHSV už zdôraznil, že napriek prehodnoteniu rozpočtových priorít, ktoré si hospodárska kríza vynútila vo všetkých štátoch EÚ, je dôležité poskytovanie vnútroštátnych a **európskych finančných prostriedkov na vzdelávanie, odbornú prípravu a zamestnanosť mladých ľudí** ponechať a tam, kde je to potrebné, zvýšiť. V tomto zmysle EHSV žiada, aby bol v novom finančnom výhlade po roku 2014 zabezpečený dostatok prostriedkov z ESF na iniciatívy zamerané na mládež.

4.3.5 Niektoré krajiny počas krízy zlepšili za príslušných podmienok prístup znevýhodnených skupín k **dávkam v nezamestnanosti**, a teda aj mladých ľudí. Tieto opatrenia však boli časovo obmedzené alebo podliehajú riziku, že budú v rámci plánovaných úsporných balíkov stiahnuté. EHSV žiada, aby sa všeobecne preskúmali podmienky prístupu k poskytovaniu podpory nezamestnaným mladým ľuďom a prípadne zlepšili pre tých mladých ľudí, ktorí si hľadajú prácu ale doteraz nemali nárok na dávky. Odporúča sa zahrnúť príslušné ciele do národných programov reformy. Bol by to významný príspevok k boju proti neistej situácii mnohých mladých ľudí pri prechode na trh práce.

4.3.6 U 15- až 24-ročných ľudí je dvakrát vyššia než u dospelých nielen nezamestnanosť, ale aj ich podiel na počte zamestnancov s **neistými pracovnými pomermi** (v niektorých krajinách viac než 60 %), nárast neregulovanej odbornej prípravy a pracovných stáží (predovšetkým v južných krajinách), ako aj práca pod úrovňou kvalifikácie. EHSV neodporúča zapájanie do pracovného procesu nestabilným a neperspektívnym spôsobom: namiesto spoliehania sa na neisté formy zamestnania a nestabilné pracovné zmluvy je potrebné zaviesť opatrenia, ktoré zabezpečia, že zamestnávanie na dobu určitú a slabo platené pracovné miesta so slabým sociálnym zabezpečením sa nestanú normou. Čo sa týka **iniciatívy Komisie v oblasti stáží**, EHSV podporuje zodpovedajúci európsky rámec kvality, ktorý by sa mal propagovať aj v podnikoch, aby ponúkali pracovné stáže so záväznými zmluvami, najmä mladým ľuďom s nízkym vzdelaním. Malo by sa preskúmať, či by sa duálny systém výučby v odbornej príprave a vzdelávaní, ktorý prináša v niektorých krajinách už dlhší čas pozitívne výsledky, nedal štáti preniesť do iných krajín.

4.3.7 Pokračujúca krízová stagnácia dopytu po pracovnej sile vedie k rastu dlhodobej nezamestnanosti, ktorej dôsledkom sú vážne ťažkosti s umiestňovaním na trhu práce a následne aj nárast chudoby meranej podielom obyvateľov produktívneho a predproduktívneho veku žijúcich v domácnostiach bez kontaktu s trhom práce. **EHSV členským štátom odporúča, aby venovali mimoriadnu pozornosť aj vytváraniu inkluzívnych medzitrhov práce, na ktorých by sa z verejných prostriedkov vytváralo primerané množstvo zodpovedajúcich pracovných miest** tak, aby si dlhodobo nezamestnaní udržali kontakt so svetom práce a zvýšili svoje znalosti. Zabráni sa tým rastu chudoby z hľadiska straty kontaktu s trhom práce a v pokrízovom období to umožní hladký prechod takýchto pracovníkov na otvorený trh práce.

4.4 Sociálne podnikanie

4.4.1 Sociálne podniky sú kľúčovým prvkom **európskeho sociálneho modelu**. Sú **významným prínosom pre spoločnosť** a prispievajú k plneniu cieľov stratégie Európa 2020 tým, že vytvárajú pracovné miesta, rozvíjajú inovatívne riešenia, ktoré uspokojia potreby verejnosti, a budujú sociálnu súdržnosť, začleňovanie a aktívne občianstvo.

4.4.2 Výbor sa nazdáva, že propagácia sociálneho podnikania a sociálneho podniku, najmä v súčasnej nepriaznivej

hospodárskej situácii, využije jeho **rastový potenciál i jeho pridanú sociálnu hodnotu**. Aby bolo možné realizovať jeho potenciál, mal by sa vypracovať a zaviesť komplexný politický rámec, na ktorom by sa zúčastnilo široké spektrum zainteresovaných strán zo všetkých odvetví spoločnosti (občianskej spoločnosti, súkromnej, verejnej) na všetkých úrovniach (miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a európskej).

4.4.3 Členské štáty a inštitúcie EÚ musia zabezpečiť, aby sociálne podniky boli súčasťou **iniciatív verejnej politiky a programov zameraných na podniky**, za rovnakých podmienok ako iné formy podnikania, a aby boli v týchto iniciatívach a programoch zohľadnené.

4.4.4 Lepší **prístup ku kapitálu** a prispôbené finančné nástroje sú prioritami pre sociálne podniky. Komisia by mala zhromažďovať a šíriť osvedčené postupy a inovačné iniciatívy v členských štátoch, ako napríklad hybridný kapitál a formy interakcie medzi verejným a súkromným kapitálom, a zabezpečiť, aby súčasný regulačný rámec EÚ nebránil vývoju nových nástrojov.

4.4.5 Je dôležité, aby **ďalšie programové obdobie štrukturálnych fondov** výslovne zahrnulo aj programy na zakladanie a rozvoj sociálnych podnikov.

4.4.6 Komisia by mala zaviesť v celej EÚ komparatívny **prístup k verejným financiám**, ktoré sú obzvlášť vhodné pre sociálne podnikanie. Komisia by mala podporovať a vyhodnotiť výskyt ponúk so sociálnymi aspektmi a vyrovnáť sa s problémom pridávania ďalších požiadaviek (fenomén „gold plating“) pri zadávaní verejných zákaziek. Pri posudzovaní pravidiel štátnej pomoci by Komisia mala zväziť úplné oslobodenie sociálnych služieb všeobecného záujmu alebo udeliť výnimku z notifikačnej povinnosti všetkým verejným službám malého rozsahu a niektorým sociálnym službám s cieľom podporiť zakladanie nových sociálnych podnikov.

4.4.7 Vzhľadom na rôzne právne formy sociálnych podnikov a špecifické spoločenské poslanie by sa mali preskúmať a ďalej šíriť **daňové výhody**, ktoré existujú v niektorých členských štátoch, aby bolo možné podporiť vypracovanie vhodných pravidiel.

4.5 Ochrana zraniteľných

4.5.1 Ako už výbor poukázal vo svojom stanovisku o ročnom prieskume rastu 2011, **sociálne dávky** treba považovať za produktívnu investíciu, z ktorej majú všetci úžitok, čo implicitne uznáva aj Komisia. Dávky v nezamestnanosti spolu s dynamickými opatreniami zameranými na trh práce umožňujú stabilizovať ekonomiku a vďaka zlepšeniu kvalifikácie a účinným iniciatívam v oblasti hľadania zamestnania a rekvalifikácie podporujú schopnosť aktívne sa prispôsobiť zmenám. Treba zachovať obozretnosť, pokiaľ ide o opatrenia, ktoré majú sprísniť podmienky priznania dávok. Osoby, ktoré sú vylúčené z trhu práce, by sa mohli ocitnúť v ešte väčšej neistote, čo je značnou prekážkou pre ich (opätovné) začlenenie do

pracovného života. Ďalším negatívnym dôsledkom týchto vylučovacích opatrení by mohlo byť to, že vyvolajú presuny do iných oblastí sociálnej ochrany, ako je sociálna pomoc alebo práceneschopnosť, čo nie je žiaduce.

4.5.2 EHSV zdôrazňuje, že pracovníci potrebujú mať **istý príjem a sociálnu ochranu**, aby v rýchlom meniacom spoločnosti dokázali pôsobiť optimálne, a teda bez strachu z budúcnosti.

4.5.3 EHSV vyzýva európske inštitúcie, aby rozhodnejšie hájili **európske sociálne normy**. Nedostatok rozhodnosti v tejto oblasti viedla okrem iného k vyššiemu počtu chudobných pracujúcich, prehĺbeniu nerovnosti, čoraz väčšiemu strachu z budúcnosti a zároveň k ubúdaniu dôvery medzi občanmi navzájom, ako aj k ustanovizniam v spoločnosti a k štátu. A to nielen vo vzťahu k národným vládam, ale aj vo vzťahu k európskym inštitúciám, ako to naznačuje narastajúci euroskepticizmus v niektorých členských štátoch.

4.5.4 Podľa názoru EHSV nesmú **úsporné opatrenia** zvyšovať riziko chudoby a ďalej stupňovať nerovnosti, ktoré v posledných rokoch už narástli. Pri všetkých opatreniach na riešenie krízy je však potrebné zabezpečiť, aby neboli v rozpore s oživením dopytu a zamestnanosti a zmiernením negatívnych vplyvov v sociálnej oblasti. Členské štáty pritom musia dbať na to, aby opatrenia na prekonanie hospodárskej krízy a verejného dlhu neohrozili verejné investície do politiky trhu práce a do vzdelávania a odbornej prípravy. EHSV požaduje účinné hodnotenia sociálnych dosahov s cieľom preskúmať, ako je možné dosiahnuť cieľ otvoriť do roku 2020 najmenej 20 miliónom ľudí cestu z chudoby a sociálneho vylúčenia.

4.5.5 Úsporné opatrenia sa najtvrdšie dotýkajú v prvom rade ľudí, ktorí sú závislí od štátnych sociálnych dávok, medzi nimi aj pracovníkov s neistým zamestnaním a iných znevýhodnených skupín na trhu práce. Najviac sú nezamestnanosťou postihnutí spravida aj tí ľudia, ktorí majú sťažený a obmedzený prístup k poskytovaniu podpory. Preto sú potrebné zodpovedajúce, účinné a udržateľné systémy sociálnej ochrany, pričom sa musí dbať najmä na najviac postihnutých občanov a sociálne slabé a znevýhodnené skupiny na trhu práce.

5. Modernizácia verejnej správy

5.1.1 Pokiaľ ide o modernizáciu verejnej správy, podľa názoru EHSV dobrá správa vecí verejných zahŕňa **„viacúrovňovú správu“ a partnerstvo so zástupcami občianskej spoločnosti na regionálnej úrovni**.

5.1.2 **„Viacúrovňová správa“** je flexibilnou štruktúrou vzťahov medzi Komisiou, vládami a regionálnymi a miestnymi orgánmi, ktorá je skôr štruktúrou prispôbenou špecifickým situáciám a tematickým úvahám, než hierarchickým rámcom kompetencií jednotlivých úrovní správy. Dobrá správa vecí verejných je charakteristická nepredpojatými vzťahmi a menej prísny uplatňovaním zásady subsidiarity.

5.1.3 **Partnerstvo** je kľúčovým nástrojom kolektívneho záväzku a prispieva k lepšej efektívnosti verejných výdavkov

a verejných politík. Nástroj v tomto zmysle predstavujú nové formy „účinného partnerstva“, ktoré by mali sprevádzať inovačnú stratégiu s účasťou a príspevom všetkých zainteresovaných, z verejného i súkromného sektora, vrátane bánk, s jednoduchými, jasnými a účinnými pravidlami, ktoré sprevádzajú projekty počas celého administratívneho postupu, pričom stanovujú lehoty, právomoci a prípadné sankcie.

5.1.4 EHSV vyzýva inštitúcie EÚ, ako aj členské štáty a regióny, aby zásadu Small Business Act (SBA) **„najskôr myslieť na malých“** považovali za kľúčový prvok európskych, národných a regionálnych rozhodnutí. Členským štátom a regiónom tiež odporúča osvojiť si túto zásadu ako základný prvok svojej politiky v prospech MSP, ako aj hospodárskej a priemyselnej politiky. Domnieva sa, že SBA by mal mať záväznejšiu podobu, predovšetkým pre inštitúcie EÚ. V tomto kontexte sa EHSV stavia proti aktuálnemu návrhu Európskej komisie, podľa ktorého by sa mali MSP a mikropodniky vyňať z pôsobnosti európskych právnych predpisov.

5.1.5 EHSV sa domnieva, že vymenovanie vnútroštátnych **vyslancov MSP (SME Envoys)** by malo členským štátom pomôcť uplatňovať SBA. EHSV rovnako odporúča vymenovať vyslancov MSP na regionálnej úrovni.

5.1.6 Ďalším nevyhnutným krokom je prechod na etapu **„najskôr konať pre malých“ (act small first)**. SBA dosiahne očakávaný úspech, len ak sa bude uplatňovať skutočné „riadenie v partnerstve, na ktorom sa bude podieľať viacero subjektov a na viacerých úrovniach“. Hospodárski a sociálni partneri, ako aj všetky reprezentatívne verejné a súkromné subjekty musia byť už od počiatku zapojení do politickej diskusie a legislatívneho procesu. EHSV preto požaduje, aby sa organizácie, ktoré zastupujú rozličné kategórie MSP, skutočne podieľali na legislatívnom a rozhodovacom procese na všetkých úrovniach.

5.1.7 EHSV súhlasí s Radou a Komisiou, pokiaľ ide o potrebnosť účinnej „viacúrovňovej správy“ a lepšieho riadenia pri **využívaní fondov EÚ a uplatňovaní politiky EÚ**. Otázkou nie je „či“, ale „ako“. Je to otázkou zdokonaľovania iniciatív uskutočňovaných zdola nahor a rámcových podmienok pôsobiacich zhora nadol.

5.1.8 Obzvlášť víta návrh zaistiť **rozsiahlejšie zapojenie občanov a iných zainteresovaných strán** do vypracovania, transpozície a uplatňovania právnych predpisov Spoločenstva, a to prostredníctvom predĺženia všeobecnej doby trvania verejných konzultácií a zrýchlenia a zefektívnenia konaní v prípade porušenia.

5.1.9 EHSV víta modernizáciu politiky verejného obstarávania EÚ s vyššou mierou účinnosti v kontexte lepšieho fungovania jednotného trhu, ktorý by bol inovatívnejší, ekologickejší

a sociálnejší. EHSV zdôrazňuje vplyv a význam inovačných, environmentálnych a sociálnych aspektov stratégie Európa 2020, a to aj pre verejné obstarávanie.

5.1.10 EHSV zdôrazňuje, že zásada otvorenosti a transparentnosti, ako aj účinnosť, právna istota, hodnota za vynaložené peniaze, hospodárska súťaž, prístup na trh pre MSP a slobodné povolania, proporionalita, nárast cezhraničných zmlúv, predchádzanie diskriminácii a korupcii a potreba profesionality sú aj naďalej aktuálne.

5.1.11 Na dosiahnutie tých najlepších výsledkov v záujme všetkých je potrebné odstrániť zbytočnú byrokraciu. Je potrebné predísť zložitým právnym predpisom a rozšírenému „pozlačovaniu“ (*gold plating*) v členských štátoch.

5.1.12 EHSV odporúča analyzovať osvedčené postupy a príklady v členských štátoch na základe opatrení na otvorenie trhov.

5.1.13 EHSV víta záujem, ktorý prejavila Komisia o prehlbovanie politických, legislatívnych a administratívnych **postupov**, ktoré povedú k racionálnejšiemu a vhodnejšiemu vytváraniu a uplatňovaniu práva Spoločenstva, a to v priebehu celého procesu jeho vytvárania.

5.1.14 EHSV sa nazdáva, že by mali byť lepšie vymedzené aspekty súvisiace so spôsobom, akým sa realizujú **hodnotenia**

vplyvu ex ante vo všetkých inštitúciách Spoločenstva, ktoré zodpovedajú za ich vykonávanie, ďalej s charakterom a zložením orgánu povereného kontrolou hodnotení vplyvu, s použitými parametrami, a so spôsobom a prostriedkami na zaručenie lepšej transparentnosti.

5.1.15 Víta iniciatívu modernizovať verejnú správu zriadením **jednotných kontaktných miest** a môže len privítať rozvoj administratívnej spolupráce v cezhraničných otázkach. Táto spolupráca sa musí rozšíriť aj na oblasti politiky, v ktorých ide o dodržiavanie povinností.

5.1.16 EHSV víta zámer Komisie zlepšiť riadenie jednotného trhu prostredníctvom intenzívnejšej administratívnej spolupráce a rozvoja **informačného systému o vnútornom trhu (IMI)**.

5.1.17 Informačný systém vnútorného trhu je hlavným technickým nástrojom spolupráce medzi národnými orgánmi správy a má navyše potenciál byť rozhraním pre užívateľov jednotného trhu.

5.1.18 EHSV sa domnieva že IMI môže zohrávať rozhodujúcu úlohu pri transformácii administratívnej spolupráce na vnútornom trhu a jej prispôbovaní potrebám a očakávaniam občanov a podnikov, ako aj organizácií občianskej spoločnosti a úlohe, ktorú môžu zohrávať v budúcnosti pre rozvoj a fungovanie systému.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o online distribúcii audiovizuálnych diel v Európskej únii: príležitosti a výzvy na jednotnom digitálnom trhu“

COM(2011) 427 final

(2012/C 143/13)

Spravodajca: **Jacques LEMERCIER**

Komisia sa 13. júla 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument s názvom

„Zelená kniha o online distribúcii audiovizuálnych diel v Európskej únii: príležitosti a výzvy na jednotnom digitálnom trhu“

COM(2011) 427 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 226 hlasmi za, pričom 10 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor by chcel poukázať na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, na základe ktorej je v prípade autorského práva pri spoločnom využívaní elektronických súborov⁽¹⁾ nevyhnutné zachovávať rovnováhu medzi viacerými základnými právami. Autorské právo nie je absolútnym právom a jeho dodržiavanie nemožno vyžadovať pomocou systematického filtrovania internetu poskytovateľmi služieb (ISPs – pozri SABAM versus Scarlet). Zdanenie digitálnych médií vo viacerých členských štátoch sa nesmie uplatňovať na médiá používané na účel iný ako sú digitálne audiovizuálne kópie, ako napr. digitálny hardware používaný na riadenie podnikov (prípád Padawan). Niektoré príliš restriktívne vnútroštátne právne predpisy by sa mali zrevidovať, aby nebrzdili rozvoj on-line distribúcie audiovizuálnych diel, pričom by mali zohľadniť vývoj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

1.2 Ďalším faktorom rastu trhu s týmito dielami je zavedenie atraktívnych obchodných modelov za dostupné ceny, pri ktorých sa distribúcia digitálneho audiovizuálneho obsahu môže realizovať za nižšie ceny než umožňujú CD a DVD nosiče. Tieto značné úspory distribučných nákladov by mali byť pre spotrebiteľa prínosné a súčasne by mali autorom zabezpečiť dostatočný príjem, aby mohli pokračovať vo svojej umeleckej a literárnej tvorbe. Autorské právo by sa malo upraviť tiež tak, aby slúžilo všeobecnému záujmu, napr. zavedením povinnosti prístupu pre osoby so zdravotným postihnutím bez penalizujúcich nákladov. Treba tiež zvážiť možnosti rozšírenia výnimiek a obmedzení na uľahčenie prístupu znevýhodnených skupín obyvateľstva k verejným knižniciam a kultúrnym centrom, ako to odporučil výbor vo svojom stanovisku z roku 2010⁽²⁾.

1.3 Internet sa stal univerzálnym médiom on-line obsahu; prostredníctvom záväzných právnych noriem by sa mali stanoviť určité technické a právne požiadavky, aby sa zaručili rešpektovanie súkromného života distribútormi obsahu a neutralita internetu, ktorý by nemal byť predmetom systematického filtrovania⁽³⁾, pokiaľ sudca na základe dostatočných dôkazov o nezákonnom rozmnožovaní a na základe konkrétneho návrhu nositeľa autorských práv alebo s nimi súvisiacich práv nevydal pre konkrétnu stranu výslovný príkaz.

1.4 Podobne sa výbor domnieva, že prílišné sprísnenie právnych predpisov na ochranu autorského práva by nemalo znevýhodniť inštitúcie zodpovedné za správu audiovizuálnych diel a knižnice. Ich úlohou je totiž zachovávať a sprostredkovať diela na kultúrny účel popularizácie a ochrany umelcov a autorov z dlhodobého hľadiska, ako i umožniť prístup najširšej verejnosti, najmä žiakom a študentom, k uvedeným dielam vo všeobecnom záujme, ako je napr. úspech stratégie Európa 2020, digitálnej agendy a kultúrnej stratégie⁽⁴⁾. Návrh smernice o osirotených dielach, ktorý výbor⁽⁵⁾ podporil, by sa mal tiež v plnej miere podieľať na úspechu európskych a národných stratégií na podporu kultúry.

1.5 Cezhraničný trh s on-line distribúciou diel nepredstavuje veľký problém s prístupom, pokiaľ ide o troch najväčších nadnárodných distribútorov, ktorí kontrolujú tri štvrtiny trhov a disponujú všetkými finančnými a technologickými prostriedkami na to, aby svoje katalógy sprístupnili širokej európskej verejnosti.

⁽¹⁾ Nedávne prípady: Padawan a SABAM.

⁽²⁾ Ú. V. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 52.

⁽³⁾ Vec SABAM proti Scarlet.

⁽⁴⁾ COM(2007) 242 final.

⁽⁵⁾ Ú. v. C 376, 22.12.2011, s. 66.

1.5.1 Výbor konkrétnejšie žiada Európsku komisiu, aby vypracovala podrobné návrhy pre veľké množstvo malých a stredných podnikov (MSP) a malých a stredných priemyselných podnikov (MSPP), ktoré predstavujú skutočné kultúrne a umelecké bohatstvo Európy vzhľadom na ich jazykovú rozmanitosť a rozmanitosť ich literárnej a filmovej tvorby s cieľom umožniť ich aktívnu účasť na jednotnom trhu s on-line distribúciou audiovizuálneho obsahu.

1.6 Výbor poukazuje na niektoré návrhy obsiahnuté v štúdiu KEA-Cema z októbra 2010, ako je spoločné používanie katalógov a jednotných kontaktných miest na distribúciu obsahu určenej európskej verejnosti⁽⁶⁾. Táto analýza vývoja trhov je okrem toho podrobná a relevantná. Distribučné stratégie a nové obchodné modely sú navrhnuté tak, aby uľahčili zákonnú distribúciu diel a maximalizovali zisk za každý distribučný čas a čo najviac zhodnotili tieto diela. Popri klasických reklamných spôsoboch sa produkty propagujú i pomocou sociálnych médií (tzv. „buzz“).

1.7 Výbor sa domnieva, že vytvorenie komplexného a jednotného európskeho kódexu autorských práv tak, ako to navrhuje Komisia, môže prispieť k nevyhnutnému posilneniu harmonizácie právnych predpisov členských štátov v podobe smernice. Kódex by nahradil množstvo existujúcich smerníc EÚ v oblasti autorských práv a zaviedol by povinnosť predkladať pravidelné správy o účinnej implementácii členskými štátmi. Do tohto európskeho kódexu autorských práv by sa mala začleniť stratégia Európa 2020⁽⁷⁾.

1.7.1 Takýto kódex by mohol riešiť otázku pôvodu krajiny v náležitých súvislostiach, pokiaľ ide o právne predpisy, ktoré by sa mali uplatniť vzhľadom na skutočnú harmonizáciu. V prípade, že členský štát poskytne verejné financie na filmovú tvorbu, tento štát by sa mal spravidla považovať za krajinu pôvodu na účely stanovenia uplatniteľného práva. Komisia⁽⁸⁾ by mala tiež uvažovať o prípadnom „európskom pôvode“ v súvislosti so stanovením uplatniteľného práva.

1.7.2 Mala by sa zväziť možnosť zabrániť nekalým podmienkam v zmluvách o prevode práv skutočného autora (alebo skutočných autorov) diela na producentov alebo distribútorov. Často sa stáva, že autor tieto práva postúpi producentom pre všetky existujúce a budúce technológie bez toho, aby zmluva obsahovala klauzulu o účasti na budúcich príjmoch získaných z používania nových médií a distribučných prostriedkov (Blue-ray, IPTV⁽⁹⁾ atď.).

⁽⁶⁾ *Multi-Territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union*, nezávislá štúdia vypracovaná pre Generálne riaditeľstvo pre spoločnosť a médiá Európskej komisie, október 2010. Pozri tiež oznámenie o kreatívnom obsahu on-line na jednotnom trhu, COM(2007) 836 final.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽⁸⁾ 28. režim, ktorý už výbor navrhol v oblasti európskeho zmluvného práva. Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 26.

⁽⁹⁾ Internetové televízne vysielanie.

1.7.3 Obsah sa nesmie považovať za druh tovaru. Tento aspekt by sa mal zohľadniť pri úvahách o on-line distribúcii, ktorá je kultúrnou službou šíriacou význam.

1.7.4 Výbor opätovne zdôrazňuje, že je potrebné umožniť prístup k širokopásmovému pripojeniu, aby užívatelia internetu mali kvalitný a dostatočne rýchly príjem audiovizuálnych diel prostredníctvom káblovej televízie, IPTV a VoD⁽¹⁰⁾.

1.8 Príslušné oddelenia Komisie by mali preskúmať možnosti vytvoriť systémy správy údajov na zistenie nositeľa práv na audiovizuálne diela⁽¹¹⁾. Podobne je to v prípade vytvárania licencií pre viacero území, ktoré platia na celom európskom trhu. Malí európski producenti by sa mali podporovať a malo by sa im pomôcť⁽¹²⁾, aby ich katalógy nadobudli európsky rozmer v identifikačnom systéme diel so (dobrovoľnou) sekciou obsahujúcou údaje o nositeľoch autorských práv a s nimi súvisiacich práv zaregistrovaných na viacerých územiach.

1.9 Systém vysporiadania práv by mal zaručiť transparentné a spravodlivé rozdelenie časti príjmu určenej nositeľom práv⁽¹³⁾. Je nevyhnutné, aby správa ochranných zväzov podliehala každoročným nezávislým kontrolám, ktorých výsledky budú prístupné autorom a verejnosti, aby demokraticky dohľadali na ich činnosti a príspevky ku kultúrnemu rozvoju⁽¹⁴⁾.

1.10 Výbor sa domnieva, že na základe reakcií zúčastnených strán na zelenú knihu by Komisia mala uvažovať o vypracovaní bielej knihy v druhej polovici roka 2012 a po konzultáciách so zúčastnenými stranami v prvom polroku 2012, zahŕňajúcich verejné inštitúcie⁽¹⁵⁾, EHSV v rámci formálneho postupu, odbory a združenia zastupujúce autorov a distribútorov na úrovni EÚ. Táto biela kniha by mala obsahovať konkrétnejšie návrhy týkajúce sa ďalších možných krokov na vytvorenie jednotného európskeho trhu s audiovizuálnymi dielami i napriek jazykovým bariéram. Výbor si uvedomuje právne a technické problémy, ktoré bude nutné vyriešiť v záujme dosiahnutia pokroku v tejto dôležitej otázke, ale nemyslí si, že sú neprekonateľné.

⁽¹⁰⁾ Video na požiadanie.

⁽¹¹⁾ Producenti pracujú na medzinárodnom systéme identifikácie diel (ISAN – *International Standard Audiovisual Number*). ISAN neobsahuje údaje o nositeľoch práv a funguje na dobrovoľnej báze. Niektoré veľké americké štúdiá používajú podobný systém (EIDR – *Entertainment Identifier Registry*; eidr.org/how-eidr-works/) obsahujúci kód, ktorý je tvorcovi poskytnutý API, ale ktorý neobsahuje žiaden údaj o nositeľovi práv na audiovizuálne diela.

⁽¹²⁾ Napríklad prostredníctvom programu MEDIA, ktorý bude v činnosti až do roku 2013, a ktorý by sa mohol následne nahradiť novým podporným programom.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽¹⁴⁾ Tamže.

⁽¹⁵⁾ Národné inštitúcie financujúce filmy, knižnice a kultúrne centrá.

2. Zhrnutie obsahu oznámenia Komisie

2.1 Tento dokument, ktorý priamo súvisí so stratégiou Európa 2020, je pokračovaním oznámenia Komisie o jednotnom trhu pre práva duševného vlastníctva známeho tiež ako stratégia v oblasti práva duševného vlastníctva ⁽¹⁶⁾.

2.2 Sektor kultúry je významným sektorom, ktorý zamestnáva 6 miliónov pracovníkov v EÚ s ročným obratom 500 miliárd EUR, čo predstavuje 3 % HDP EÚ. Vplyvom technologického vývoja došlo v distribúcii audiovizuálnych diel k zásadnej revolúcii. Digitálne technológie, internet s rýchlym a veľmi rýchlym pripojením, „výpočtové mračno“ („cloud computing“), možnosť prijímať audiovizuálne diela na osobných počítačoch a mobilných telefónoch zásadne zmenili tradičné distribučné siete.

2.3 Komisia v zelenej knihe uvádza viacero prístupov, ale zasadzuje sa za podporu jednotného modelu správy autorských práv na základe cezhraničných a celoeurópskych licencií.

2.4 Komisia sa domnieva, že vysporiadanie práv na on-line poskytovanie audiovizuálnych diel (filmy atď.) mimo pôvodného územia sa musí zjednodušiť. Platí to i v prípade vysielania programov na požiadanie, ktoré si vyžadujú získanie práv odlišných od práv získaných pre pôvodné vysielanie.

2.5 V zelenej knihe sa podrobnejšie uvádza, že simultánny prenos vysielania si vyžaduje zvláštne povolenie od nositeľa práva.

2.6 V prípade simultánneho vysielania z iných členských štátov smernica o satelitnom vysielaní a káblvej retransmisii ⁽¹⁷⁾ ustanovuje správu práv ochranným zväzom. Tieto práva dopĺňajú práva udelené priamo vysielateľmi.

2.7 V súvislosti s káblvou retransmisiou Komisia poznamenáva, že nie všetky organizácie zastupujúce nositeľov práv sú právne spôsobilé na to, aby im boli udelené licencie na tieto práva.

2.8 Prevádzkovatelia služieb DSL (digitálna účastnícka linka), IPTV (Internetové televízne vysielanie) a DTT (digitálna terestriálna televízia), ako i nové digitálne platformy poskytujú aj služby retransmisie vysielania, čo ešte viac sťažuje dodržiavanie súčasných právnych predpisov.

2.9 Z ekonomického hľadiska bolo v EÚ v roku 2009 vyrobených asi 1 200 filmov, ktoré zodpovedali sotva 25 % návštevnosti kín v EÚ, pričom americké filmy predstavovali 68 %. Naopak európska produkcia na americkom trhu predstavovala iba 7 %. V rámci propagácie filmu v EÚ producenti a distribútori uvádzajú svoje filmy postupne. Film sa spravidla uvádza najskôr

v kinách, potom na videu, na videu na požiadanie (VoD), ďalej sa vysielajú na platených televíznych staniciach a napokon na bezplatných televíznych staniciach. Rozvoj služieb VoD poskytovaných mimo krajinu, v ktorej bol film vyrobený, znásobuje počet partnerov, a teda počet zmlúv.

Aby sa znížil počet týchto postupov, Komisia navrhuje kolektívnu správu diel a zavedenie jedného zdroja pre udeľovanie kolektívnych licencií.

2.10 Ďalšia časť zelenej knihy sa týka odmeny autorov.

Vo väčšine krajín EÚ túto odmenu spravujú producenti formou paušálnej platby alebo platby za „odkúpenie“ ich príspevku k audiovizuálnemu dielu. V týchto krajinách preto autori nezískavajú systematicky dodatočnú odmenu za on-line distribúciu diela. V niektorých krajinách dostávajú ochranné zväzy zastupujúce autorov tantiémy za každé použitie ich diela. V iných krajinách je za platbu týchto služieb zodpovedný konečný distribútor.

2.11 Odmena pre výkonných umelcov

V súčasnosti vyplýva táto odmena spravidla zo zmluvy a vypláca sa paušálne, ako je to v prípade autorov. Komisia navrhuje zavedenie spravodlivejšieho systému odmien a správu tohto práva ochrannými zväzmi. V zelenej knihe sa však uvádza, že tieto nové práva by pre producentov znamenali ekonomickú, a teda i právnu neistotu a brzdili by on-line distribúciu diel.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Komisia prostredníctvom tejto zelenej knihy pokračuje v budovaní jednotného európskeho trhu pomocou harmonizácie vnútroštátnych pravidiel.

Daný sektor sa týka kultúry a jej digitálnych distribučných kanálov. Ide o veľmi špecifickú a citlivú oblasť, ktorá sprostredkúva dejiny krajiny, jej jazyk, tradície a ambície. Nemôže sa k nej pristupovať ako ku klasickému ekonomickému sektoru, ani ako ku tradičnému sektoru všeobecného hospodárskeho záujmu. Prístup, ktorý Komisia uplatnila v zelenej knihe, sa môže javiť príliš zameraný na spotrebiteľa. Jej analýza jednotlivých mechanizmov je však dôkladná a takmer vyčerpávajúca.

3.2 Text je veľmi hutný a zaoberá sa mnohými, veľmi odlišnými témami, avšak hlavným cieľom Komisie je vybudovať jednotný trh v tomto sektore.

3.3 Komisia sa pri hodnotení stavu audiovizuálnej distribúcie a s ňou súvisiacich práv opiera o viacero zistení:

⁽¹⁶⁾ COM(2011) 287 final.

⁽¹⁷⁾ Smernica 93/83/EHS (Ú. v. ES L 248, 6.10.1993, s. 15).

Po prvé, súčasný systém nefunguje, je zložitý a nákladný pre konečného spotrebiteľa. Po druhé, zoskupenie národných produkcií môže zvýšiť obchodnú životaschopnosť sektora ako celku. VoD nezávislé od hlavných poskytovateľov prístupu alebo od iTunes sa stretáva s ťažkosťami pri získavaní výlučných teritoriálnych alebo európskych práv na diela, pretože tieto práva sa často sústreďujú v rukách producentov usilujúcich o maximalizáciu svojich príjmov inými cestami (najmä predajom DVD).

3.4 Centralizovaná správa licencií (spojiť informačné prostriedky a zdroje na rozvoj sektoru):

Komisia preto v zelenej knihe navrhuje poskytovanie on-line licencií na autorské práva pre multiteritoriálne a celoeurópske služby a podporuje zavedenie jednotného modelu licencií, ktorý umožní udeľovanie multiteritoriálnych licencií.

EHSV sa domnieva, že pre daný jazykový región by to mohlo byť riešením.

3.5 Množstvo vysielacích kanálov a interaktívnych prijímačov a mobilita zákazníkov vyvíjajú silný tlak na ekonomické modely distribučných sietí.

3.6 V súčasnosti sa povolenia a licencie vydávajú prevažne na úrovni členských štátov a vychádzajú z dohodnutých zmlúv medzi producentom diela a on-line distribútorom. Európsky hospodársky a sociálny výbor uznáva, že systém navrhovaný Komisiou nepochybne predstavuje výhody, najmä pokiaľ ide o rýchlosť a jednoduchosť prístupu k údajom poskytovaným producentmi. Môže prispieť k ďalšiemu šíreniu národných diel, ktoré by inak zostali na miestnej úrovni.

3.7 Treba však poznamenať, že implementácia smernice o satelitnom vysielaní pred 15 rokmi nevedla k vzniku celoeurópskych služieb v oblasti satelitného vysielania.

3.8 Zavedenie európskeho registra diel môže znamenať ťažko merateľné riziká.

EHSV sa domnieva, že táto databáza by mala byť čisto informatívna.

Konkrétne prístup k ochrane autorských práv by nemal byť podmienený záznamom v registri.

3.9 Výhodou tejto európskej štruktúry by bolo spojenie európskych producentov a distribútorov, aby mohli konkurovať veľkým hollywoodskym štúdiám, ktoré sa organizujú v Európe.

Zaujímavé je tiež všimnúť si, že na zostavení medzinárodného systému identifikačného číslovania audiovizuálnych diel (*Entertainment Identifier Registry*) pracujú veľké americké štúdiá (Warner Bros, Disney atď.).

3.10 Od roku 2004 francúzski producenti vyvíjajú svoj vlastný systém ISAN (*International Standard Audiovisual Number*). Uvedené čísla týkajúce sa európskej a americkej produkcie filmov sú znepokojujúce. Pripomeňme, že s týmto systémom predstavuje americká produkcia 75 % návštevnosti európskych kín. Správa takéhoto systému má preto kľúčový význam.

3.11 Výbor poukazuje na to, že práve producenti stanovujú pri obchodných rokovaníach s distribútormi zmluvnú a paušálnu sumu, ktorá sa vypláca autorom a nositeľom práv za ich práva, a zaručujú ich vyplatenie. Problém odmeny nositeľov práv možno čiastočne vyriešiť centralizovanou správou. Založiť odmenu na meraní návštevnosti v priebehu mnohých rokov sa môže byť zaujímavá myšlienka, avšak ide o problematickú vec.

3.12 Medzi producentmi, distribútormi filmov a prispievateľmi existuje skutočný konflikt záujmov. Producenti si želajú, aby ich dielo bolo najskôr uvedené v kinách s cieľom zabezpečiť čo možno najlepšiu propagáciu diela, zatiaľ čo distribútori požadujú, aby bolo dielo čo najrýchlejšie dostupné na videu, platených televíznych stanicích a prostredníctvom mediálnych služieb na požiadanie.

3.13 EHSV sa domnieva, že vzhľadom na rastúci význam internetového televízneho vysielania, ADSL a digitálnych platforiem je nevyhnutné rokovať o prispôbení týchto lehôt. V súvislosti so staršími dielami, na ktoré sa už nevzťahujú výhradné práva, je zavedenie identifikačného systému a súpis diel spojený s databázou nositeľov práv zaujímavá myšlienka.

3.14 Komisia teda vsádza na kolektívnu správu diel (databáza), aby stimulovala tento sektor. **Bude EÚ schopná čeliť tlaku amerických nadnárodných spoločností? Rizika spojené s náhlym zrušením súčasných národných systémov sú reálne.**

3.15 Podľa názoru EHSV sa pred akýmkoľvek zrušením alebo oslabením súčasných národných systémov musia vykonať seriózne hodnotenia. Ako sme už uviedli, lobistické skupiny poverené ochranou záujmov amerických spoločností sú účinné a vyvíjajú tlak na liberalizáciu tohto veľmi lukratívneho sektora.

3.16 Cieľom uvedeného návrhu Komisie je zvýšiť a regulovať šírenie európskych diel. Postoj Komisie týkajúci sa technických a regulačných aspektov je dôležitý z tohto dôvodu, že môže urýchliť proces liberalizácie, ktorý už iní začali.

3.17 EHSV bezvýhradne podporuje všetky kroky Komisie, ktorých cieľom je uľahčiť prístup občanov k dielam na internete. Tento prístup musí byť možný na celom území EÚ za dostupné ceny. Umožnil by lepšie šírenie kultúry členských štátov a uľahčil by vzdelávanie mladých Európanov. Okrem toho sa výbor domnieva, že niektoré formy „uvádzania verzii“ – ako napr. zavedenie reklám v tých dielach, v ktorých sa pôvodne s reklamami nepočítalo – môžu poškodzovať kultúrne ciele on-line distribúcie, hoci tieto menej kvalitné verzie by mohli umožniť bezplatné alebo cenovo veľmi výhodné šírenie takto upravených diel. To by sa mohlo zohľadniť v dobrovoľnom kódexe kvality pre distribútorov obsahu prostredníctvom internetu, káblového prenosu alebo hertzového prenosu, ktorí by sa zaviazali rešpektovať v čo najväčšej miere pôvodné diela.

3.18 Stanovisko EHSV k oznámeniu Komisie na tému jednotného trhu pre práva duševného vlastníctva⁽¹⁸⁾ poukazuje na odlišnosť jednotlivých národných modelov a protichodné prístupy v správe autorských práv v oblasti kultúry. **EHSV berie do úvahy skutočnosť, že diskusie sa ešte celkom neskončili, a preto sa domnieva, že prvým krokom by malo byť vymedzenie zásad európskeho kódexu. V prvej fáze by sa mal tento kódex, založený na rešpektovaní kultúrnych zvláštností každej krajiny, obmedziť na stanovenie jednoduchých ale kľúčových zásad, ktoré by pri udeľovaní licencií každá krajina dodržiavala.**

3.19 EHSV sa domnieva, že nie je žiaduce, aby sa právo krajiny pôvodu rozšírilo, pretože toto inak správne kritérium by sa mohlo obchádzať voľbou krajiny, v ktorej má poskyto-

vateľ služieb sídlo. Komisia súčasne spustila činnosti a konzultácie, ktorých zámerom je podporiť prevádzkovateľov služieb v oblasti prenosu dát, aby investovali do nových sietí, ktoré budú schopné zabezpečiť kvalitný a cenovo dostupný prenos dát.

3.20 V predloženej zelenej knihe Komisia uvádza, že kolektívna správa práv bude stimulovať rast digitálnych sietí. Bude však ešte treba uistiť sa, že prevádzkovatelia sietí budú z finančného hľadiska schopní modernizovať a zvýšiť svoju distribučnú schopnosť. Z tohto dôvodu stanovisko EHSV na tému otvoreného internetu a neutrality⁽¹⁹⁾ siete užitočným spôsobom podporuje niektoré tézy obsiahnuté v zelenej knihe.

3.21 V prípade simultánneho vysielania z iných členských štátov smernica o satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii ustanovuje správu práv ochranným zväzom. Tieto práva dopĺňajú práva udelené priamo vysielateľmi. Tento dvojité postup, ktorý sa môže javiť ťažkopádny, je nevyhnutný na to, aby sa zabránilo výpadkom pri vysielaní programov (používanie médií, ktoré používajú už iné televízne stanice).

3.22 Komisia sa domnieva, že pre rozvoj audiovizuálneho sektora má zásadný význam financovanie zo strany členského štátu a podporuje program MEDIA, ktorý bol vytvorený, aby podnietil distribúciu diel na viacerých územiach. EHSV s touto iniciatívou súhlasí, avšak konštatuje pokles subvencií a masívne zoskupovanie poskytovateľov finančných prostriedkov na financovanie filmu.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽¹⁹⁾ Ú. v. C 24, 28.1.2012, s. 139.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EMIR) o mimoburzových derivátoch, centrálnych protistranách a archívoch obchodných údajov“

COM(2011) 652 final – 2011/0296 (COD)

(2012/C 143/14)

Hlavný spravodajca: pán IOZIA

Rada 25. novembra 2011 a Európsky parlament 15. novembra 2011 sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie [EMIR] o mimoburzových derivátoch, centrálnych protistranách a archívoch obchodných údajov“

COM(2011) 652 final – 2011/0296 (COD).

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 25. októbra 2011 odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán IOZIA rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal hlasmi 99 za, pričom 5 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV oceňuje návrh nariadenia Komisie a dúfa, že bude urýchlene prijatý, aby sa zefektívnila ochrana sporiteľov a zaviedli rovnaké zásady, ktoré sú v ňom obsiahnuté, pre všetky finančné nástroje ⁽¹⁾.

1.2 EHSV sa domnieva, že návrh nariadenia si kladie za cieľ:

- zvýšiť transparentnosť obchodovania a informácií pre orgány, ktorým sú údaje o transakciách určené,
- zaviesť povinnosť obchodovať s derivátmi na organizovaných miestach,
- uľahčiť odstraňovanie prekážok nediskriminačného prístupu k strediskám zúčtovania,
- sprísniť dohľad týkajúci sa finančných nástrojov a pozícií v derivátoch,
- uskutočňovať kontrolu poskytovania finančných služieb spoločnosťami z tretích krajín bez pobočky v EÚ,
- kontrolovať a obmedzovať vplyv automatického a algoritmickeho obchodovania.

1.3 Toto nariadenie presadzuje zvýšenie transparentnosti na trhu a prijíma niekoľko opatrení, ktoré znižujú jeho roztrieštenosť. Jednotným uplatňovaním právnych predpisov sa predchádza riziku regulačnej arbitráže, ktoré je na finančných trhoch veľmi vysoké, a tým by koneční užívatelia mali profitovať zo zníženia nákladov transakcií (aspoň teoreticky).

1.4 Komisia by mala v legislatívnych návrhoch jasne zdôrazniť výhody pre jednotlivé zainteresované subjekty: súkromných používateľov finančných služieb, malé a stredné podniky, účastníkov trhu, verejnú správu.

1.5 Všeobecným aspektom, ktorý by Komisia mala s presvedčením presadzovať, je program finančného vzdelávania. EHSV pripomenul túto problematiku v jednom zo svojich stanovísk z vlastnej iniciatívy ⁽²⁾.

1.6 Hoci sa náklady vyplývajúce z nového nariadenia nezdaajú byť také vysoké, EHSV vyjadruje isté rozpaky, pokiaľ ide o možný vplyv na makroekonomické náklady, ktoré sa týkajú finančného systému a ktoré sa nezdaajú byť dostatočne zohľadnené v hodnotení vplyvu. V tejto súvislosti už dlhší čas a pri mnohých príležitostiach EHSV požadoval „vykonať hĺbkovú analýzu kumulatívnych regulačných iniciatív, aby sa dali prijať potrebné opatrenia pre finančný systém a kapitálový trh. Stabilný a efektívny systém by mal viesť k väčšej finančnej stabilite a dostatku likvidity v reálnej ekonomike“ ⁽³⁾. EHSV oceňuje, že Komisia sa rozhodla vypracovať takúto štúdiu, ktorá je nevyhnutná na pochopenie celkového vplyvu všetkých regulačných opatrení, a dúfa, že táto štúdiu bude čoskoro zverejnená.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s.44.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29. októbra 2011, s. 24.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 107, 6. apríla 2011, s.21.

1.7 EHSV upozorňuje na problém, ktorým je nesúlad článku 40 nariadenia týkajúceho sa delegovaných aktov s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Počet, obsah a podmienky delegovaných aktov nie sú v súlade s ustanoveniami zmluvy a priveľa zásadných tém nariadenia vynímajú z riadneho legislatívneho postupu. EHSV odporúča, aby sa pozorne zväzil tento aspekt s cieľom nastoliť plný súlad medzi ustanoveniami ZFEÚ a článkom 40.

2. Návrh nariadenia

2.1 V uplynulých rokoch sa finančné trhy podstatne zmenili. Objavili sa nové produkty a miesta obchodovania a technologické inovácie ako vysokofrekvenčné obchodovanie (*High Frequency Trading* – HFT) vniesli do tejto sféry revolučnú zmenu.

2.2 Cieľom návrhov je zvýšiť účinnosť, odolnosť a transparentnosť trhov, ako aj posilniť ochranu investorov. Nový regulačný rámec udeľuje regulačným orgánom väčšie právomoci v oblasti dohľadu a vymedzuje jasné pravidlá fungovania pre všetky obchodné činnosti.

2.3 Hlavné prvky návrhu

2.3.1 Stabilnejšie a účinnejšie trhové štruktúry: smernica o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID) sa uplatňovala na multilaterálne obchodné systémy (MTF) a regulovaný trh, ale aktuálnou revíziou sa do jej rozsahu pôsobnosti zahrnie aj nový druh miesta obchodovania: organizovaný obchodný systém (OTF), neregulované platformy, ktoré zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu. So štandardnými derivátovými kontraktmi sa napríklad čoraz častejšie obchoduje na týchto platformách. Cieľom nového návrhu je odstrániť tento nedostatok. Nová smernica MiFID bude naďalej umožňovať existenciu rôznych modelov obchodovania, ale zaručí, že všetky miesta obchodovania sa budú prevádzkovať podľa rovnakých pravidiel transparentnosti, a obmedzí konflikty záujmov.

2.3.2 Začlenenie technologických inovácií: nová smernica MiFID zavedie aj ďalšiu ochranu, pokiaľ ide o prípady algoritmického a vysokofrekvenčného obchodovania, ktoré obrovskou mierou zvýšili rýchlosť prenosu pokynov a ktoré môžu spôsobiť systémové riziká.

2.3.3 Všetky spoločnosti využívajúce algoritmické obchodovanie budú predovšetkým podliehať zodpovedajúcim predpisom, zabezpečia primeranú úroveň likvidity a budú sa na ne vzťahovať predpisy, ktoré im zabránia zvyšovať nestabilitu trhov vstupovaním na ne a vystupovaním z nich. Návrhmi by sa napokon mali zlepšiť podmienky a odstrániť prekážky prístupu k niektorým zásadným službám po skončení obchodovania, ako napr. k zúčtovaniu, ktoré inak môžu podať skreslený obraz o hospodárskej súťaži medzi jednotlivými miestami obchodovania.

2.4 Zvýšenie transparentnosti: zavedenie kategórie organizovaných obchodných systémov (OTF) zvýši transparentnosť obchodnej činnosti na kapitálovom trhu, vrátane *dark pools* (objemov resp. likvidity, ktoré nie sú k dispozícii na verejných

platformách). Výnimky budú udelené jedine v presne stanovených prípadoch. Okrem toho sa zavedie nový režim transparentnosti pre iné ako akciové trhy (dlhopisy, štruktúrované finančné produkty a deriváty). Okrem toho nová povinnosť zhromažďovať všetky údaje o trhových činnostiach na jednom mieste umožní investorom získať celkový prehľad o všetkých obchodných činnostiach v EÚ a prijímať informovanejšie rozhodnutia.

2.5 Posilnenie právomocí v oblasti dohľadu a prísnejší rámec pre trhy s komoditnými derivátmi. Pomocou navrhnutých opatrení sa posilní úloha a právomoci regulačných orgánov. Za presne vymedzených okolností a v koordinácii s Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy (ESMA) môžu orgány dohľadu zakázať určité produkty, služby alebo postupy, ktoré by mohli ohroziť ochranu investorov, finančnú stabilitu alebo riadne fungovanie trhov.

2.6 Väčšia ochrana investorov: nová smernica MiFID vytvára jednotný súbor platných pravidiel a zavádza prísnejšie požiadavky pre správu portfólia, poskytovanie investičného poradenstva a ponuku komplexných finančných produktov, ako napr. štruktúrovaných finančných produktov. S cieľom predísť možným konfliktom záujmu sa nezávislým poradcom a správcom portfólia zakáže prijímať od tretích strán platby alebo iné finančné zvýhodnenia resp. im takéto platby alebo zvýhodnenia poskytovať. Napokon sa zavádzajú pravidlá správy a riadenia spoločnosti a zodpovednosti riadiacich pracovníkov platné pre všetky investičné spoločnosti.

3. Prípomienky a úvahy

3.1 Podľa údajov Banky pre medzinárodné zúčtovanie sa nominálna hodnota obchodovaných derivátov zvýšila zo 601 046 miliárd dolárov v decembri 2010 na 707 569 miliárd dolárov v júni 2011 (BIS Quarterly Review, december 2011).

3.2 Cieľom nového návrhu je zvýšiť úroveň účinnosti, integrity a transparentnosti trhov, najmä tých menej regulovaných, a tým posilniť ochranu investorov.

3.3 V uplynulých 20 rokoch sme boli svedkami prudkého nárastu objemov globálnych transakcií, ktoré na finančné trhy vniesli obrovské množstvo likvidity. Sprievodným úkazom a oporou tohto bezprecedentného nárastu podmieneného hlavne krátkodobou špekuláciou však nebol zodpovedajúci rast reálneho hospodárstva, trhu práce a zvýšenie plátov. EHSV sa nazdáva, že návrh nariadenia je potrebný a vhodný krok, ktorý prispeje k zmierneniu takýchto účinkov na trhy.

3.4 Pôvodná funkcia finančných trhov je podporovať hospodársky rozvoj znižovaním informačnej asymetrie, a tým podporovať účinné pridelovanie zdrojov. Ako sa už skonštatovalo, kríza poukázala na chybný mechanizmus fungovania trhov, kde sa aktéri riadili inou logikou než logikou ekonómie informácií a využívali finančné trhy jedine na extrémne krátkodobé a krátkodobé špekulatívne účely.

3.5 Naše trhy boli teda v extrémne krátkom čase zaplavené likviditou, pričom chýbali (a doteraz chýbajú) stimuly, ktoré by podporovali skôr odvetvia reálneho hospodárstva, než finančné odvetvia. Toto správanie ešte viac uvoľňuje prirodzené väzby medzi priemyslom a finančnými trhmi, ktoré vytvárajú čoraz neprehľadnejšie, abstraktnejšie a komplexnejšie nástroje.

3.6 Špekulácia je súčasťou logiky trhu a je s ním bytostne spätá, pričom zaručuje likviditu a upozorňuje na anomálie, avšak extrémne krátkodobá špekulácia je naopak z hospodárskeho i sociálneho hľadiska neužitočná a prispieva rozhodujúcou mierou k vytváraniu finančných bublín. Je naliehavo potrebné zvrátiť súčasný trend a upriamiť pozornosť investorov na reálny rast.

3.7 V tomto kontexte ponúka návrh nariadenia určite účelné opatrenia a nástroje, s cieľom čeliť zrejším slabším a nerovnováhe nášho systému.

3.8 Nový právny rámec pre organizované obchodné systémy zavádza pre všetky obchodné činnosti explicitnejšie pravidlá fungovania. Služby správy portfólia, poradenstvo v oblasti investovania do akcií a ponuka finančných produktov podliehajú prísnyim pravidlám. Nové legislatívne ustanovenia teda tým, že zavádzajú nové požiadavky týkajúce sa zodpovednosti riadiacich pracovníkov a revíziu správy a riadenia spoločností, vyžadujú od sprostredkovateľov dôležité zásahy na reorganizáciu podnikovej štruktúry. EHSV pokladá povinnosti, ktoré ukladá nová právna úprava, za vhodné a v súlade s cieľmi nariadenia napriek tomu, že sú nákladné.

3.9 Návrhom nariadenia sa zavádzajú organizované obchodné systémy (*Organized Trading Facilities* – OTF). EHSV víta tieto plány, keďže umožňujú zlúčiť rôzne obchodné systémy používané rôznymi protistranami. Tento systém pomôže trhu ako celku a zvýrazní možnosť používať rôzne, navzájom si konkurujúce nástroje, ktoré však naďalej musia dodržiavať zásadu „najlepšieho výkonu transakcií“ (*best execution*).

3.10 Ďalej sa upravuje aj oblasť výhradných právomocí [dozorných] orgánov a udeľujú sa im osobitné právomoci vo veci predaja produktov a služieb, ktoré by mohli vážne ohroziť záujmy investorov, ako aj stabilitu trhov.

3.11 Okrem toho sa zásada transparentnosti neuplatňuje len na trhy, ale aj na príslušné orgány. Príslušné orgány si môžu vymieňať obchodné údaje, a tým zabrániť obávaným potenciálnym prípadom zneužívania trhu. EHSV sa k týmto aspektom návrhu stanoviska stavia veľmi pozitívne, keďže ide o výrazné kroky na posilnenie ochrany investorov.

3.12 Podľa názoru vplyvných účastníkov trhu má nová právna úprava zásadný význam a zmení štruktúru európskych finančných trhov. Existuje napríklad neoddeliteľne skryté systémové riziko, ktoré treba zohľadniť a ktoré sa prejavilo počas

nedávnej finančnej krízy. Úpadok banky môže ohroziť splácanie dlhopisov prevzatých v mimoburzových transakciách, a teda rozšíriť riziko na jej protistranu a ďalšie subjekty. Nové právne predpisy znižujú riziko protistrán na trhu s nástrojmi obchodovanými mimo burzy. Návrh nariadenia povedie k značnému zníženiu objemu transakcií vykonávaných mimo burzy.

3.13 Ďalším cieľom nového nariadenia, ktorú EHSV jednoznačne oceňuje, je zameriť všetky obchodné údaje o transakciách na mimoburzovom trhu (OTC), a nielen tie, ktoré si zvolia metódu prístupu k centrálnej protistrane. Informácie budú k dispozícii orgánom dohľadu, ktoré tak budú môcť účinne monitorovať trh. Túto činnosť v súčasnosti nemožno vykonávať, pretože chýbajú údaje. Pokiaľ ide o tieto aspekty, nariadenie načrtáva otvorenú štruktúru, ktorá nie je vopred vymedzená. Napríklad sa prenecháva účastníkovi trhu alebo ESMA rozhodnutie stanoviť, ktoré kategórie derivátov budú nasmerované na centrálnu protistranu. Z tohto dôvodu sa v súčasnosti ešte nedá konkrétne odhadnúť, ktoré zo súčasných obchodných transakcií budú podliehať tomuto postupu.

3.14 Ďalším dôležitým aspektom je skutočnosť, že budúce európske nariadenie neobsahuje žiadnu zmienku o štruktúre trhu budúcich centrálnych protistrán. Preto by mohlo dôjsť buď k posilneniu štruktúr existujúcich v jednotlivých krajinách, ako napr. záručný a záručný fond talianskej burzy Cassa di compensazione e garanzia, alebo budeme svedkami vzniku pár veľkých európskych subjektov. Nariadenie sa o tom nezmieňuje, ide len o hypotetické úvahy. Odhliadnuc od výslednej konkrétnej štruktúry však treba opakovane zdôrazniť, že má zásadný význam spôsob, akým sa bude riadiť činnosť pri rizikovom manažmente a účinnosť mechanizmov dohľadu, aby sa predišlo ďalším katastrofickým úpadkom.

3.15 Okrem toho proces štandardizácie obchodných transakcií by mal viesť k zníženiu nákladov tým, že budú podliehať centrálnym protistránam. Aj proces sústredenia by mal nepochybne mať tento efekt, ale v tejto súvislosti nie je nič isté. Ak budú nové predpisy zavedené do praxe správne, umožnia lepšie odhadnúť riziká, ktoré v minulosti sprostredkovatelia úverov často podceňovali v snahe dosiahnuť v krátkom čase väčší objem a zisk.

4. Niektoré problematické prvky

4.1 Jedným z dôvodov znepokojenia sú náklady na realizáciu tohto nariadenia, ktoré sa zdajú byť podhodnotené a prichádzajú v čase, keď na finančné inštitúcie už dolieha ťarcha predpisov, rentability i nákladov. Finančné inštitúcie musia byť efektívne a podporovať hospodárstvo, ale aj udržať si primeranú úroveň ziskovosti: vznikajú teda obavy, že jedinou možnosťou bude preniesť tieto náklady na investorov a klientov. EHSV sa nazdáva, že sa v tomto zmysle musia chrániť užívatelia a podniky, najmä malé a stredné podniky.

4.2 Podľa Komisie sa jednorazové náklady na dodržiavanie súladu budú pohybovať vo výške od 512 mil. EUR do 732 mil. EUR a priebežné náklady od 312 mil. EUR do 586 mil. EUR. Tieto náklady sa zdajú byť podhodnotené: napríklad už len prevádzkové náklady na vytvorenie technologických infraštruktúr na splnenie požiadaviek súvisiacich s oznamovaním údajov o transakciách sú diskutabilné a len samy osebe zrejme presiahnu uvedenú celkovú sumu. Komisia konečne začala s vypracovaním štúdie na posúdenie celkového vplyvu kumulatívnych nákladov nových regulačných iniciatív, ktorú požadoval a podnecoval EHSV už dlhší čas, a ktorá by mala byť ukončená a zverejnená čo najskôr, aby sa dal naplno pochopiť vplyv nariadenia, pokiaľ ide o lehoty a náklady.

4.3 Keďže celkové zmeny a doplnenia predpisov zvyšujú náklady a komplexnosť vo finančných inštitúciách, vyprovokuje to niekoľkých dôležitých otázok finančných inštitúcií, napríklad o tom, ktoré oblasti ich obchodnej činnosti musia byť prerušené, alebo či musia presunúť svoju jurisdikciu.

4.4 Zatiaľ čo mnohí uvítajú zásadu zníženia rizika vďaka väčšej transparentnosti, je potrebné lepšie pochopiť, aký bude celkový dosah právnych predpisov na schopnosť Európy obstať v konkurenčnom boji na svetových trhoch s finančnými službami.

4.5 Stále so zreteľom na väčšiu transparentnosť vyplývajúcu z novej právnej úpravy by bolo vhodné položiť si otázku, kto bude priamo a skutočne ťažiť z nových opatrení. Z väčšej informovanosti majú určite úžitok investičné banky a zaistovacie fondy (*hedge funds*), ale dá sa to tvrdiť aj o obchodných trhoch?

4.6 EHSV si kladie otázku, či striktné normatívna právna úprava so zreteľom na *dark pools* môže ohroziť aj schopnosť spoločností spravujúcich úspory obchodovať optimálnym spôsobom v mene svojich klientov (v konečnom dôsledku retailových klientov).

4.7 Jedným z cieľov návrhu nariadenia je zjednotiť, harmonizovať a integrovať finančné trhy. Retailoví investori často nedostatočne poznajú finančné nástroje, ktoré majú k dispozícii na svojom referenčnom trhu. Preto EHSV na jednej strane síce podporuje zásadu konsolidácie rôznych obchodných platforiem, ale zároveň na druhej strane odporúča Komisii, aby s istým dôrazom presadzovala programy finančného vzdelávania. Výbor sa nazdáva, že bez primeranej prípravy a informovanosti investorov hrozí, že zavádzaný proces harmonizácie neprinesie očakávané výsledky.

4.8 Okrem toho je jedným z dôležitých dôsledkov nového nariadenia rozšírenie kategórií aktív, na ktoré sa vzťahuje: zámerom je uplatniť nariadenie nielen na akcie, ale v rovnakom čase aj na všetky ostatné finančné nástroje. Snaha nariadenia o konkurencieschopné obchodovanie založené na zúčtovaní kótovaných derivátov bude mať, ak sa zrealizuje, veľmi vážne dôsledky pre štruktúru trhu. Niektoré trhy s pevným výnosom, ktoré už pôsobia na elektronických platformách, sú zrejme najpravdepodobnejšími kandidátmi na rýchly pokrok v tomto zmysle.

4.9 V článku 40 návrhu nariadenia je uvedený dlhý zoznam delegovaných aktov, ktoré môže Komisia prijímať. Obsah týchto aktov je pomerne rozsiahly (ako príklady možno uviesť upresnenie kotácií typu „ponuka – dopyt“, rozsah a druh pokynov, podrobné údaje, ktoré musia regulované trhy, investičné spoločnosti sprístupňovať verejnosti pre každú triedu finančných nástrojov atď.). EHSV upozorňuje na problém, ktorým je nesúlad článku 40 s článkom 290 ZFEÚ v znení zmenenom a doplnenom Lisabonskou zmluvou. Podľa ustanovení zmluvy „legislatívny akt môže na Komisiu delegovať právomoc prijímať všeobecne záväzné nelegislatívne akty, ktorými sa dopĺňajú alebo menia určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu“. Po analýze aspektov návrhu nariadenia, ktoré môžu byť delegované, sa EHSV nazdáva, že ich možno považovať za zásadné, a nie nepodstatné prvky. Preto sa nazdáva, že zoznam delegovaných aktov uvedený v článku 40 nariadenia je redundantný, nadmerne rozsiahly a v rozpore so ZFEÚ.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/109/ES o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, a smernica Komisie 2007/14/ES“

COM(2011) 683 final – 2011/0307 (COD)

(2012/C 143/15)

Spravodajca: **Paulo BARROS VALE**

Rada (30. novembra 2011) a Európsky parlament (15. novembra 2011) sa rozhodli podľa článku 50 a článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/109/ES o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, a smernica Komisie 2007/14/ES“

COM(2011) 683 final – 2011/0307 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 232 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie a závery

1.1 Návrh zmeny a doplnenia smernice o transparentnosti je súčasťou väčšieho balíka opatrení navrhnutých Komisiou, ktorý je zameraný na zjednodušenie prístupu k financovaniu pre malé a stredné podniky (MSP). Zároveň sa snaží o obnovenie dôvery investorov a poukazuje na význam poskytovania kvalitných informácií na trhu. Keďže tento návrh na zmenu a doplnenie je výsledkom odporúčaní vyplývajúcich z nezávislej správy vypracovanej konzultačnou spoločnosťou Mazars, vychádza z verejnej diskusie so zainteresovanými stranami a ich stanovísk, zo správy Komisie z mája 2010 a hodnotenia vplyvu každej z navrhnutých možností, EHSV súhlasí s jeho cieľmi a obsahom, chce však vyjadriť určité pripomienky.

1.2 Navrhované zmeny, ktorých cieľom je zatriktívniť trh pre malých a stredných emitentov, sa budú uplatňovať na všetkých. Výraznejší vplyv zjednodušenia budú možno viac pociťovať veľké podniky fungujúce na trhu a nie cieľové skupiny, na ktoré sa tieto zmeny zameriavajú. Mnohí nepovažujú požiadavky smernice o transparentnosti za prekážku vstupu malých a stredných emitentov na trh, a preto tieto zjednodušenia nemusia byť kritickým faktorom pri takomto rozhodovaní alebo výrazne vplývať na atraktivnosť pre malých a stredných emitentov. Ako uviedli zainteresované strany, tieto zjednodušenia síce nepoškodzujú dôveryhodnosť trhu ani ochranu investora, budú mať však ekonomický vplyv, ktorý hoci bude výraznejší u veľkých podnikov, určite zasiahne aj MSP. Tento vplyv bude teda výrazný pre najprezentatívnejší typ podnikov európskej podnikateľskej štruktúry.

1.3 Uverejňovanie štvrťročných správ už v roku 2004 vyvolalo búrlivé diskusie, pričom viacerí sa vyjadrili proti a EHSV preto odporučil opatrnosť pri uplatňovaní tohto predpisu. Negatívne dôsledky povinného uverejňovania týchto správ, ktoré sa

vtedy zdôrazňovali (zvýšenie kvantity a nie kvality informácií, vysoké finančné náklady a strata príležitostí, uplatňovanie krátkodobého zameraného prístupu v dôsledku potreby prezentovať na trhu výsledky na úkor strategickerejšej dlhodobej vízie), sa potvrdili. Tlak na dosahovanie krátkodobých výsledkov možno dokonca považovať za jeden z faktorov, ktoré spôsobili súčasnú krízu, pretože finančný sektor bol nútený štvrťročne prezentovať stále pozitívnejšie výsledky. Keďže nie je ohrozená požadovaná a želateľná transparentnosť vzhľadom na to, že poskytovanie dôležitých informácií je zabezpečené plnením smernice o prospekte a smernice o zneužívaní trhu, EHSV podporuje zrušenie povinného uverejňovania správ. Umožní to, aby trh rozhodoval o množstve potrebných informácií.

1.4 Niektorí poukázali na to, že zložitá formulácia predkladaných správ je významnou príčinou straty príležitostí a iných nákladov súvisiacich so zadávaním vypracovania správ odborníkom v tejto oblasti. Hoci nie je preukázané, že vypracovanie týchto vzorových šablón Výborom európskych regulačných orgánov pre cenné papiere (teraz Európsky orgán pre cenné papiere a trhy – ESMA) by mohlo mať výrazne pozitívny vplyv na zníženie nákladov, táto iniciatíva by sa mohla prejavíť určitými úsporami pre MSP, ktoré by sa vďaka jej využitiu vyhli najímaniu externých subjektov na vypracovanie takýchto správ. Upozorňujeme tiež na skutočnosť, že v šablónach sa ťažko predvídajú všetky situácie, čo by mohlo viesť k určitým zjednodušeniam poskytovaných informácií, či dokonca k tomu, že dôležité informácie nebudú zverejnené, pretože nebudú začlenené v šablónach.

1.5 Rozšírenie definície finančných nástrojov podliehajúcich hodnoteniu poukazuje na snahu o aktualizáciu pravidiel o inovácie na trhu, a tým o dôslednejšie zohľadnenie vývoja.

Táto zmena dáva smernicu o transparentnosti do súladu s opatreniami, ktoré už boli prijaté v Spojenom kráľovstve a Portugalsku a pripravujú sa v iných krajinách Európskej únie a celého sveta. Vo Francúzsku bol v tejto oblasti predložený legislatívny návrh, ktorý sa preukázal ako nepostačujúci. Hoci môžu existovať obavy týkajúce sa „zaplavenia“ trhu nepotrebnými informáciami, skúsenosti z krajín, kde už predpisy takéto oznamovanie vyžadujú, tieto obavy vyvracajú a mnohé zainteresované strany, ktoré sa do diskusie zapojili, navrhujú, aby sa využili skúsenosti získané v Spojenom kráľovstve.

1.6 Pokiaľ ide o vytvorenie európskeho mechanizmu poskytovania informácií, EHSV upozorňuje na to, že využitie existujúcich národných databáz by mohlo byť komplikované vzhľadom na nekompatibilitu technológií využívaných v jednotlivých databázach. Hoci viaceré zainteresované strany obhajujú užitočnosť vytvorenia takéhoto mechanizmu, najmä pokiaľ ide o informácie pre investorov a analytikov, mal by sa zhodnotiť pomer nákladov a prínosov vyplývajúcich z jeho vytvorenia a udržiavania. Ide však o významné opatrenie, ktoré povedie k rozvoju jednotného trhu.

1.7 Pokiaľ ide o novú formuláciu článku 6 smernice týkajúceho sa povinného poskytovania informácií o platbách uhrádzaných vládam, EHSV vyzýva na zväčšenie rozsahu tohto ustanovenia. Zverejňovanie platieb vykonávaných emitentmi, ktorí pôsobia v oblasti ťažobného priemyslu a v odvetvi ťažby dreva, je nepochybne dôležité, ale formulácia tohto článku by mohla byť ambicióznejšia a mohla by zahŕňať koncesie s verejným záujmom, ako je napríklad využívanie dopravných, telekomunikačných a energetických sietí a hazardných hier, poskytnuté súkromným subjektom jednoduchým udelením alebo vytvorením verejno-súkromného partnerstva. Všetky takéto transakcie s verejnými orgánmi podľa jednotlivých krajín a projektov by mali byť zverejnené. Hoci cieľom tohto opatrenia je, aby boli vlády zodpovedné za využívanie získaných príjmov, nemožno okrem transakcií uvedených v smernici opomenúť ostatné platby prevádzané v rámci inej činnosti krajiny v oblasti využívania zdrojov a infraštruktúr.

1.8 Pokiaľ ide o sankcie, EHSV žiada, aby sa okrem stanovenia hornej hranice navrhovaných sankcií určila aj dolná hranica, aby sa predišlo beztrebnosti alebo uplatňovaniu sankcií, ktoré nie sú odrádzajúce alebo dokonca netrestajú nelegálne konanie, a aby sa zároveň harmonizovali postupy jednotlivých členských štátov.

1.9 Vzhľadom na súčasný rámec je málo pravdepodobné, že dôjde k prudkému nárastu dopytu, ale poukazujeme na to, že návrh zjednodušenia pravidiel smernice o transparentnosti spolu s ostatnými návrhmi zameranými na zvýšenie atraktivity môže spôsobiť zvýšenie počtu transakcií, pričom dosah takéhoto zvýšenia na fungovanie trhu ešte nebol preskúmaný. Väčšie zviditeľnenie MSP a zvýšenie atraktivity pre investorov by však zároveň mohlo zvýrazniť nedostatky súčasnej osvetly zameranej na spotrebiteľov, ktoré im znemožňujú pochopenie dostupných informácií a následné prijímanie uvedomelých rozhodnutí.

2. Kontext návrhu

2.1 V rámci ustanovení článku 33 smernice o transparentnosti (smernica 2004/109/ES⁽¹⁾) predstavila Komisia informačnú správu o uplatňovaní smernice v období jej platnosti. V správe sa dospelo k záveru, že väčšina zainteresovaných strán prikladá význam požiadavkám smernice týkajúcim sa správneho a efektívneho fungovania trhu.

2.2 Predkladaný návrh na zmenu a doplnenie smernice zohľadňuje politickú prioritu Komisie zameranú na zlepšenie legislatívneho prostredia a zjednodušenie prístupu ku kapitálu pre malých a stredných emitentov. Jeho cieľom je tiež, aby boli záväzky vzťahujúce sa na kótovaných MSP proporcionálnejšie a aby sa pritom nenarušila ochrana investorov. Cieľom navrhovaných zmien je posilnenie finančnej stability zabezpečením transparentnosti ekonomických akvizícií a dôvery investorov a zároveň dôraznejším zameraním na dlhodobé výsledky. Úsilie o zlepšenie prístupu k regulačným informáciám na úrovni Únie je zamerané na zvýšenie funkčnej integrácie európskych trhov s cennými papiermi a na zabezpečenie lepšieho cezhraničného zviditeľnenia kótovaných MSP.

2.3 Treba zdôrazniť, že tento návrh zmeny a doplnenia je založený na nezávislej štúdií, ktorú vypracovala konzultačná spoločnosť Mazars a jej cieľom bolo poskytnúť kvantitatívne a kvalitatívne dôkazy, ktoré mali byť základom pre správu Komisie predloženú Európskemu parlamentu a Rade, a to v súlade s článkom 33 smernice o jej uplatňovaní. Správa Komisie takisto vychádza zo správ uverejnených Výborom európskych regulačných orgánov pre cenné papiere (teraz ESMA) a expertnou skupinou pre európske trhy s cennými papiermi (ESME).

2.4 Poukázalo sa na dve oblasti, v ktorých je potrebné zlepšenie: skutočnosť, že smernica, ktorá prináša minimálnu harmonizáciu, umožňuje členským štátom prijímať reštriktívnejšie opatrenia, ktoré spôsobujú problémy pri jej uplatňovaní a zvyšujú náklady; absencia miernejších opatrení pre MSP im podľa nášho názoru bráni pri vstupe na trh. Potrebné je tiež objasnenie niektorých definícií uvedených v smernici, ako aj lepšia konzistentnosť a jednoznačnosť pri používaní niektorých termínov s podobným významom v texte dokumentu. Poukazuje sa tiež na potrebu zlepšiť pravidlá oznamovania.

2.5 Analýza vplyvu viacerých navrhovaných možností viedla k týmto rozhodnutiam:

2.5.1 S cieľom umožniť väčšiu flexibilitu vo frekvencii a načasovaní uverejňovania finančných informácií, predovšetkým pre MSP, sa navrhuje zrušiť všetkým kótovaným spoločnostiam povinnosť zverejňovať štvrtročné správy. Hoci cieľom je zjednodušenie pre MSP, zvolené riešenie by nemalo rozlišovať medzi cieľovými skupinami opatrenia, aby nedošlo k vytvoreniu dvojitého kritérií, ktoré by mohli zmiasť investorov. Očakáva sa,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 390, 31.12.2004, s. 38 – 57, stanovisko EHSV: Ú. v. EÚ C 80, 30.3.2004, s. 128.

že vďaka tomuto opatreniu sa znížia náklady a presadí sa zameranie na dlhodobejšie výsledky tým, že sa odstráni tlak štvrtročného predkladania výsledkov. Ochrana investorov nebude ohrozená, pretože naďalej budú povinné ustanovenia smernice o prospekte a o zneužívaní trhu, ktoré zabezpečia poskytovanie informácií na trhu o dôležitých udalostiach a/alebo skutočnostiach, ktoré by mohli ovplyvniť cenu cenných papierov.

2.5.2 Na zjednodušenie textových častí finančných správ malých a stredných emitentov prijaté riešenie znovu uplatňuje túto možnosť pre všetky podniky a žiada od orgánu ESMA vypracovanie nezáväzných šablón pre textové časti správ. Okrem zníženia nákladov sa očakáva zlepšenie porovnateľnosti informácií pre investorov, ako aj lepšie cezhraničné zviditeľnenie kótovaných MSP.

2.5.3 Na odstránenie nedostatkov v požiadavkách na oznamovanie týkajúcich sa významných podielov na hlasovacích právach sa navrhuje rozšírenie režimu na všetky nástroje s podobným účinkom ako držba akcií a oprávnenia na kúpu akcií.

2.5.4 Na odstránenie rozdielov v požiadavkách na oznamovanie týkajúce sa významných podielov sa navrhuje zoskupenie držby akcií s držbou finančných nástrojov, ktoré umožňujú prístup k akciám, vrátane derivátov vyrovnaných v hotovosti.

2.6 Hlavné zmeny, ktorých cieľom je uľahčiť prístup MSP na trh alebo objasniť text smernice, sú tieto:

2.6.1 Pre emitentov z tretích krajín, ktorí si do troch mesiacov nevybrali domovský členský štát, sa zaviedol predvolený domovský členský štát.

2.6.2 Ruší sa požiadavka na zverejňovanie predbežných vyhlásení vedenia a/alebo štvrtročných správ.

2.6.3 Rozšírila sa definícia finančných nástrojov, ktorých sa týka požiadavka na oznamovanie.

2.6.4 Zoskupili sa držby akcií s držbou finančných nástrojov na účely oznamovania významných podielov. Naďalej je však možné, aby členské štáty nastavili nižšie prahové hodnoty pre oznamovanie významných podielov, ako sú prahové hodnoty predpokladané v rámci smernice, pričom sa však zohľadnia špecifiká každého trhu a v prípade, že je to nevyhnutné na zabezpečenie transparentnosti v tejto oblasti.

2.6.5 Na Komisiu sa deleguje právomoc prijímať regulačné technické normy vypracované orgánom ESMA, pokiaľ ide o technické požiadavky na prístup k regulovaným informáciám na úrovni Únie, s cieľom urýchliť prístup k finančným informáciám bez toho, aby bolo potrebné vyhľadávanie v rámci 27 rozličných národných databáz. Cieľom je vytvorenie jednotného európskeho mechanizmu archivovania regulovaných informácií.

2.6.6 Zavádza sa požiadavka zverejňovania všetkých platieb vládam na individuálnej alebo konsolidovanej úrovni spoločnosti, ktoré sa týkajú využívania prírodných zdrojov.

2.6.7 Posilňujú sa sankčné právomoci príslušných orgánov, pričom sankcie alebo opatrenia uložené za porušenie predpisov musia byť zverejnené.

3. Otázky vyplývajúce z návrhu smernice

3.1 Cieľom súčasnej revízie smernice o transparentnosti je okrem iného prispieť k zvýšeniu atraktívnosti regulovaných trhov pre malých a stredných emitentov. Zvýšenie atraktívnosti trhu pre MSP má zásadný význam v rámci rozvoja a rastu trhu. Navrhované zmeny a doplnenia smernice o transparentnosti sú teda pozitívnou iniciatívou, pretože umožňujú zjednodušenie určitých postupov bez toho, aby ohrozili kvalitu informácií potrebných pre rozhodovanie investorov a hodnotenia trhových analytikov. Tieto zjednodušenia budú mať nepochybne pozitívny vplyv na náklady všetkých kótovaných podnikov, ale môžu mať väčší dosah na MSP.

3.2 Pravidlá a formulácie používané v tomto sektore sú a budú aj napriek zjednodušeniam ťažko zrozumiteľné pre spotrebiteľa. Hoci všeobecná osвета obyvateľstva v tejto oblasti nie je jednoduchou úlohou, veľmi dôležitá je ochrana spotrebiteľov, ktorá by im pomohla s odborným jazykom, a to prostredníctvom osvety a informácií poskytovaných orgánmi dohľadu alebo vládami. Táto oblasť by sa mala zväziť pri prijímaní budúcich opatrení.

3.3 K zjednodušeniu interpretácie informácií ako aj k zlepšeniu ich porovnateľnosti by mohlo prispieť vypracovanie vzorových šablón správ navrhnutých v smernici. Napriek tomu, že vypracovanie šablón je zložité a môže so sebou priniesť riziko buď nadmerného zjednodušenia alebo toho, že nebude zohľadňovať všetky situácie, ich využívanie by mohlo viesť k zníženiu nákladov, najmä pre MSP, a dokonca by spotrebiteľom umožnilo jednoduchšiu interpretáciu údajov.

3.4 Vyzdvihnúť treba význam zrušenia povinného uverejňovania štvrtročných správ. Boj proti krátkodobému zameranému prístupu zavedenému na trhu, ku ktorému toto opatrenie v značnej miere prispieva, je veľmi dôležitý pre trvalo udržateľný rozvoj trhu. Len dlhodobá vízia umožňuje inovácie, ktoré sú kľúčovým faktorom pre trvalo udržateľný a inkluzívny rast, ktoré patria medzi priority stratégie Európa 2020.

3.5 Rozšírenie definície nástrojov, ktorých sa týka požiadavka oznamovania, je veľmi dôležitou zmenou v rámci smernice o transparentnosti. Finančná inovácia viedla k vytvoreniu nových typov nástrojov, ktorým treba vytvoriť rámec, pokiaľ ide o transparentnosť. Očakáva sa, že týmito zmenami sa odstránia existujúce nedostatky v požiadavkách na oznamovanie týkajúce sa významných podielov na hlasovacích právach a v požiadavkách na oznamovanie významných podielov akcií, čím sa zabráni prípadom získavania tajných akcií a ohlasovania veľkých podielov akcií na trhu bez predchádzajúceho oznámenia, ako sa dialo predtým.

3.6 Cieľ vytvorenia jednotného európskeho informačného mechanizmu archivovania regulovaných informácií na úrovni EÚ je ambiciózný a mal by sa dosiahnuť. Nepochybne by išlo

o významný nástroj pri prehľbovaní jednotného trhu, pričom však treba zohľadniť pomer nákladov a prínosov vytvorenia či udržiavania takéhoto nástroja.

3.7 Smernica o transparentnosti teraz zohľadňuje platby od emitentov, ktorí vykonávajú činnosti v oblasti ťažobného priemyslu uhrádzané vládam v krajinách, v ktorých pôsobia. Tento návrh Komisie je inovatívny a snaží preukázať finančný dosah činnosti podniku v hostiteľskej krajine, čím zvyšuje transparentnosť. EHSV je presvedčený, že ambícia by mohla siahať ešte ďalej, aby tejto povinnosti zverejňovania podliehali aj významné platby súvisiace s inými činnosťami v oblasti verejného záujmu, na ktoré bola súkromným subjektom udelená koncesia, a to v oblasti dopravných, telekomunikačných a energetických sietí alebo hazardných hier.

3.8 Návrh mení aj systém sankcií, pričom posilňuje právomoci príslušných orgánov a začleňuje niektoré nástroje, ako je právo zabrániť hlasovaniu a uverejňovať sankcie. Zdôrazňujeme skutočnosť, že napriek stanoveniu hornej hranice peňažných

sankcií nie je stanovená dolná hranica, pričom takéto obmedzenie sankcií by mohlo byť ďalším dôležitým odrádzajúcim opatrením.

3.9 Zjednodušenie pravidiel a následné zvýšenie atraktívnosti trhu by mohli spôsobiť zvýšenie počtu transakcií. Nie je známe, aký by bol ich vplyv na bežné fungovanie burzy alebo regulačných orgánov, od ktorých sa očakáva, že budú schopné reagovať na náhle zvýšenie počtu transakcií.

3.10 Hoci nejde o oblasť priamo súvisiacu so smernicou o transparentnosti, EHSV pri tejto príležitosti poukazuje na jednu z hlavných prekážok rozšírenia trhu – vysoké poplatky, ktoré vyberajú burzy cenných papierov. Náklady na kótovanie alebo ročné náklady súvisiace s udrжанím sa na trhu, ktoré sú v oboch prípadoch značné, sú vnímané podnikmi ako odrádzajúci faktor pri rozhodovaní o vstupe na trh, a preto akékoľvek opatrenie v tejto oblasti by mohlo v značnom rozsahu uľahčiť rozhodovanie o kótovaní.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia (ES) č. 1081/2006“

COM(2011) 607 final – 2011/0268 (COD)

(2012/C 143/16)

Spravodajca: **Xavier VERBOVEN**

Pomocný spravodajca: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Rada Európskej únie 27. októbra 2011 a Európsky parlament 25. októbra 2011 rozhodli v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, že s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom prekonzultujú

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia (ES) č. 1081/2006“

KOM(2011) 607 v konečnom znení – 2011/0268 (COD).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. januára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 217 hlasmi za, pričom 5 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko.

1. Závbery a odporúčania

1.1 Zásada hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a zásada solidarity je ustanovená v Zmluvách a obidve zásady patria medzi najdôležitejšie piliere integrácie národov, občanov a regiónov. Európsky sociálny fond (ďalej len „ESF“) ako hlavný európsky finančný nástroj na podporu ľudských zdrojov bude aj naďalej prispievať k dosahovaniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v zmysle článku 162 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

1.2 Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť musí aj naďalej zostať ťažiskom stratégie Európa 2020. Všetci aktéri občianskej spoločnosti vrátane dobrovoľníkov by tiež mali byť jasne uznaní za významný faktor pri dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020, ako sa uvádza v záveroch Rady zo zasadnutia z 3. októbra 2011 ⁽¹⁾.

1.3 Európsky hospodársky a sociálny výbor sa domnieva, že na základe článku 10 Zmluvy by mala implementácia priorit financovaných ESF prispievať k boju proti akejkoľvek diskriminácii na základe pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo presvedčenia, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie a mala by tiež podporovať dodržiavanie všetkých povinností vyplývajúcich z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, najmä pokiaľ ide o vzdelanie, zamestnanie a ich dostupnosť.

1.4 ESF sa musí ako nástroj uprednostňovať pri implementácii cieľov stratégie Európa 2020, a to predovšetkým tých cieľov, ktoré sa týkajú zamestnania, vzdelávania, sociálneho začlenenia a boja proti chudobe. Musí podporovať politiky členských štátov v rámci integrovaných usmernení a národných reformných programov (ďalej len „NRP“). EHSV sa domnieva, že NRP by mali okrem iného obsahovať aj ciele v oblasti sociálneho začlenenia najzraniteľnejších skupín ako mladí ľudia, ženy, migranti, dlhodobo nezamestnaní, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím (s cieľom nasmerovať NRP na plnenie povinností vyplývajúcich z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím) a národnostné menšiny, ako i ciele umožňujúce dosiahnuť kľúčový cieľ znížiť do roku 2020 počet chudobných o 20 miliónov, ktorý bol stanovený v stratégii Európa 2020.

1.5 Podpora zamestnanosti a sociálneho začleňovania (predovšetkým prostredníctvom práce) najmä najzraniteľnejších skupín ako mladí ľudia, ženy, migranti, dlhodobo nezamestnaní, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím a národnostné menšiny je a aj naďalej musí zostať prioritou ESF, a to vo všetkých regiónoch EÚ. V každom členskom štáte musí byť z celkových finančných zdrojov ESF vyčlenených aspoň 40 % na uskutočňovanie tematického cieľa, ktorým je „podpora zamestnanosti a pracovnej mobility“.

1.6 EHSV podporuje dôraz, ktorý sa kladie na sociálnu inováciu a možnosti podpory projektov v oblasti sociálneho hospodárstva, sociálneho podnikania a sociálnych podnikov.

⁽¹⁾ 3114. schôdza Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľov (EPSCO), Luxemburg, 3. októbra 2011, bod 12.

1.7 Nárast investícií do infraštruktúry, regionálnej konkurencieschopnosti a rozvoja podnikov musia sprevádzať opatrenia zamerané na vytváranie udržateľných pracovných miest v oblasti politiky trhu práce, na vzdelávanie a odbornú prípravu, sociálne začlenenie, schopnosť pracovníkov, podnikov a podnikateľov prispôbiť sa novým podmienkam, ako aj na administratívnu kapacitu.

1.8 Európska stratégia zamestnanosti a politické opatrenia EÚ v oblasti sociálneho začlenenia musia byť opäť hlavnými prioritami Európskej únie a musia sa uvoľniť ďalšie finančné prostriedky na zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest.

1.9 EHSV sa domnieva, že spoločný strategický rámec odráža investičné priority vychádzajúce z cieľov stratégie Európa 2020, pričom podrobnejšie opisuje príležitosti, ktoré ponúka otvorenejší a prístupnejší trh práce, a to najmä tým osobám, ktoré majú k trhu práce najďalej (ako mladí ľudia, ženy, migranti, dlhodobo nezamestnaní, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím, národnostné menšiny atď.).

1.10 EHSV podporuje prínos ESF k ďalším prioritám stratégie Európa 2020, ako sú výskum a inovácia, dostupnosť a využívanie informačných a komunikačných technológií, zvýšenie konkurencieschopnosti MSP, ochrana životného prostredia, prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a trvalo udržateľné využívanie zdrojov.

1.11 EHSV podporuje tematickú koncentráciu a komplementaritu s inými existujúcimi finančnými nástrojmi na dosiahnutie dostatočného a viditeľného vplyvu.

1.12 EHSV podporuje návrh, ktorý stanovuje, že najmenej 20 % z celkových finančných zdrojov ESF by malo byť vyčlenených na uskutočňovanie tematického cieľa „podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe“ smerujúceho k začleneniu občanov, ktorí majú k trhu práce najďalej.

1.13 Zásada partnerstva zahŕňajúca hospodárskych a sociálnych partnerov a organizácie zastupujúce občiansku spoločnosť (environmentálni partneri, mimovládne organizácie a subjekty zodpovedné za podporu rovnakých príležitostí a nediskriminácie) predstavuje základnú záruku riadneho fungovania opatrení spojených so štrukturálnymi fondmi, a predovšetkým s Európskym sociálnym fondom.

1.14 Európsky kódex správania na uplatňovanie zásady partnerstva musí objasniť a definovať úlohu jednotlivých partnerov na rôznych úrovniach a objasniť aj to, že hoci sociálny dialóg patrí výlučne do právomoci sociálnych partnerov, všetci partneri

uznaní v článku 5 návrhu nariadenia o spoločných ustanoveniach pre fondy⁽²⁾ musia mať zaručený prístup k jednotlivým fázam čerpania finančných prostriedkov z fondov vrátane definovania a implementácie operačných programov a musia mať dostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie svojej účasti.

1.15 EHSV zásadne odmieta návrh Komisie, aby si pri štrukturálnych fondoch uplatňovali finančné postihy a stimuly na základe súladu s Paktom stability a rastu.

1.16 Štrukturálne fondy samy osebe nestačia čeliť kríze. Európa potrebuje iné ekonomické riadenie, ktoré bude presadzovať zodpovednú správu, bude sa zameriavať na rast a konkurencieschopnosť, bude uprednostňovať investície do ľudských zdrojov a podporovať spravodlivosť, súdržnosť a zásadu solidarity a sociálneho začlenenia. Rozpočet EÚ sa musí reformovať podľa týchto zásad.

1.17 Rozpočet pridelený ESF musí zostať minimálne na rovnakej úrovni ako v minulom programovom období. Fond by mal podporovať aj zapojenie občanov, občiansku spoločnosť a zvyšovanie povedomia o spoločných európskych hodnotách.

2. Kontext: návrhy na viacročný finančný rámec EÚ a politiku súdržnosti na obdobie 2014 – 2020

2.1 Európska rada schválila 17. júna 2010 nový politický rámec na nasledujúce desaťročie pod názvom stratégia Európa 2020.

2.2 Komisia predložila 29. júna 2011 návrh „Rozpočet pre stratégiu Európa 2020“, ktorý definuje nové finančné perspektívy EÚ na obdobie 2014 – 2020.

2.3 6. októbra 2011 Komisia predložila svoje legislatívne návrhy týkajúce sa štrukturálnych fondov vrátane ESF.

2.4 Tieto návrhy boli predložené občianskej spoločnosti a zainteresovaným stranám v rámci širšej konzultácie, ktorá sa skončila koncom roka. V januári 2012 Komisia zverejnila posledný balík návrhov týkajúcich sa spoločného strategického rámca, ktoré budú predložené Európskemu parlamentu, Rade, Výboru regiónov a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru.

2.5 Konkrétnejšie v súvislosti s budúcnosťou ESF prijal výbor 15. marca 2011 stanovisko na tému „Budúcnosť Európskeho sociálneho fondu po roku 2013“⁽³⁾. Treba preskúmať, či jeho hlavné body boli zahrnuté do návrhu budúceho nariadenia o ESF, ktorý je predmetom tohto stanoviska.

⁽²⁾ KOM(2011) 615 v konečnom znení.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 8 – 14.

2.6 Ekonomický kontext: ak chceme uskutočniť primeranú analýzu nových finančných perspektív, nemôžeme ignorovať všeobecný kontext, pokiaľ ide o výzvy globalizácie, budúce demografické a prístahovateľské štruktúry, a najmä hlbokú hospodársku krízu, ktorá radikálne zmenila zásady, na ktorých bola založená stratégia Európa 2020. Preto je dôležité, aby bol nárast investícií do infraštruktúry, regionálnej konkurencieschopnosti a rozvoja podnikov, predovšetkým MSP a podnikov sociálneho hospodárstva, sprevádzaný opatreniami zameranými na vytváranie udržateľných pracovných miest v oblasti politiky trhu práce, na vzdelávanie a odbornú prípravu, sociálne začlenenie a na schopnosť pracovníkov, podnikov a podnikateľov prispôbiť sa novým podmienkam.

2.7 Ciele a nástroje obsiahnuté v stratégii Európa 2020, ktoré sú vo svojej podstate pozitívne, musia byť lepšie zamerané na novú situáciu a musia sa jej prispôbiť. Malo by sa to uskutočniť v rámci regulovaného a inkluzívneho trhu práce, ktorý by európskym občanom, najmä tým, ktorí majú k trhu práce najďalej (ako mladí ľudia, ženy, migranti, dlhodobo nezamestnaní, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím, národnostné menšiny atď.), ponúkal možnosti stabilných a kvalitných pracovných miest prispôbených získaným zručnostiam.

2.8 Pokiaľ ide o implementáciu jednotlivých postupov a praktické aspekty týkajúce sa prístupu k finančnej pomoci z ESF, je potrebné zlepšiť mnoho vecí. Tieto zlepšenia spočívajú predovšetkým v znížení byrokracie pred zavádzaním operačného programu a počas neho zjednodušením postupov prístupu k financovaniu, urýchlením najmä systému platieb s cieľom minimalizovať finančné náklady vykonávateľov programov a zjednodušením postupov týkajúcich sa fakturácie a vyrovnania účtov; okrem toho by sa mala v širšej a zároveň realistickej miere uplatňovať zásada jednotných sadzieb.

2.9 EHSV sa domnieva, že spoločný strategický rámec odráža investičné priority vychádzajúce z cieľov stratégie Európa 2020, pričom podrobnejšie opisuje príležitosti, ktoré ponúka otvorenější a prístupnejší trh práce, a to najmä tým osobám, ktoré majú k trhu práce najďalej (ako mladí ľudia, ženy, prístahovalci, dlhodobo nezamestnaní, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím, národnostné menšiny atď.). Viac by sa mali využívať globálne granty, aby sa malým mimovládny organizáciám uľahčil prístup k finančným prostriedkom.

2.10 ESF sa musí ako nástroj uprednostňovať pri implementácii cieľov stratégie Európa 2020, a to predovšetkým tých cieľov, ktoré sa týkajú zamestnania, vzdelávania, sociálneho začlenenia a boja proti chudobe. Musí podporovať politiky členských štátov v rámci integrovaných usmernení a NRP. EHSV sa domnieva, že NRP by mali okrem iného obsahovať aj ciele v oblasti sociálneho začlenenia najzraniteľnejších skupín ako mladí ľudia, ženy, migranti, dlhodobo nezamestnaní, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím (s cieľom nasmerovať národné programy reforiem na plnenie povinností vyplývajúcich z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím) a národnostné menšiny, ako i ciele umožňujúce dosiahnuť

klúčový cieľ znížiť do roku 2020 počet chudobných o 20 miliónov, ktorý bol stanovený v stratégii Európa 2020.

2.11 ESF by mal podporovať zapojenie občanov, občiansku spoločnosť a zvyšovanie povedomia o spoločných európskych hodnotách.

3. Všeobecné pripomienky k návrhu budúceho nariadenia o ESF

3.1 Rozpočet EÚ musí byť posilnený na národnej aj regionálnej úrovni, a to najmä v oblastiach podporujúcich hospodársky rast, sociálnu súdržnosť, inovácie (vrátane sociálnej inovácie) a trvalo udržateľný rozvoj.

3.2 EHSV sa domnieva, že so zreteľom na návrh Komisie bude celková výška rozpočtu EÚ v každom prípade nižšia, a to aj napriek prípadnému zavedeniu dane z finančných transakcií a navýšeniu ESF.

3.3 Rovnako ako v súčasnom programovom období by regióny získali diferencovanú podporu v závislosti od úrovne ich hospodárskeho rozvoja. Táto úroveň by sa však nemala merať len na základe HDP na obyvateľa. Do úvahy by sa mali vziať aj ďalšie kritériá vrátane miery nezamestnanosti, miery zamestnanosti a ekonomickej aktivity, úrovne zručností, miery chudoby, úrovne blahobytu a sociálnej integrácie, ako aj miery predčasného ukončenia vzdelávania.

3.4 V súvislosti so zavedením novej kategórie „regióny s prechodným financovaním“ s priemerným HDP na obyvateľa medzi 75 % a 90 % EHSV môže toto opatrenie prijať pod podmienkou, že neohrozí výšku finančných zdrojov pridelených kategórii najslabších regiónov. Opatrenia zamerané na zamestnávanie skupín, ktoré majú k trhu práce najďalej (dlhodobo nezamestnaní, mladí ľudia, ženy, migranti, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím a národnostné menšiny), sa budú musieť dať financovať nezávisle od kategórií regiónov vzhľadom na zraniteľnosť týchto skupín.

3.5 Štrukturálne fondy sú kľúčovými nástrojmi na znižovanie rozdielu medzi úrovňami rozvoja regiónov a zaostalosti najviac znevýhodnených regiónov, ako aj medzi rôznymi sociálnymi skupinami, a to v rámci stratégie zameranej na dosiahnutie priorit toho, čo nazývame „inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast“ v jednotlivých členských štátoch, regiónoch a iných oblastiach.

3.6 Je samozrejmé, že v súčasnom kontexte hospodárskej krízy musí byť európska stratégia zamestnanosti opäť hlavnou prioritou Európskej únie a musia sa uvoľniť ďalšie finančné prostriedky na zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest.

3.7 EHSV sa domnieva, že ESF je najlepším nástrojom, ktorý umožňuje podporu implementácie sociálnych politík EÚ, najmä tých, ktoré sa týkajú zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia a boja proti chudobe, a že si túto svoju hlavnú úlohu musí v rámci stratégie Európa 2020 zachovať.

3.8 ESF sa nesmie obmedziť len na implementáciu usmernení pre politiky zamestnanosti, tak ako sú definované v súčasnosti. Posilniť sa musí aj úloha ESF v oblasti vykonávania sociálnej agendy ⁽⁴⁾.

3.9 ESF by mal súčasne podporovať politiky členských štátov v rámci NRP a prispievať k dosahovaniu ďalších dôležitých priorít stratégie Európa 2020, ako sú zvýšenie investícií do výskumu a inovácií, zvýšenie konkurencieschopnosti MSP, prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a trvalo udržateľné využívanie zdrojov.

3.10 V súčasnom mimoriadnom kontexte musí byť aj ESF mimoriadne zameraný na boj proti hospodárskej kríze a musí ochraňovať zamestnancov a občanov, ktorí sú najviac znevýhodnení jej dôsledkami. Zároveň sa po prekonaní krízy musí zamerať aj na preventívne opatrenia, najmä na podporu bezpečnosti osôb a obranných schopností. Konkrétne musí priniesť podporu – ktorá, ako dúfame, bude len dočasná – dlhodobu nezamestnaným, osobám, ktoré majú k trhu práce najďalej, mladým ľuďom, ženám, migrantom, starším osobám, osobám so zdravotným postihnutím, národnostným menšinám atď.

3.11 EHSV sa domnieva, že na tento účel musí Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii dopĺňať ESF, prípadne by mal byť do ESF nakoniec zahrnutý, aby sa viac zameril na nezamestnanosť a aby sa uľahčilo jeho využívanie. Tiež je potrebné zabezpečiť vzájomný súlad medzi zásadami oboch fondov, najmä pokiaľ ide o partnerstvo, a predovšetkým o účasť sociálnych partnerov.

3.12 EHSV navrhuje, aby v záujme dosiahnutia komplementarity a súladu Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii využil odborné znalosti Európskeho sociálneho fondu v oblasti sociálnych záležitostí. Vzhľadom na to, že EFS disponuje odbornými znalosťami na posudzovanie žiadostí pomerne rýchlo, schválenie rozpočtovými orgánmi by bola len formalita na základe kladného stanoviska EFS.

3.13 EHSV nie je za zahrnutie poľnohospodárov do oblasti pôsobnosti Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii pridelením väčšiny finančných prostriedkov, alebo dokonca hospodárenia s nimi, poľnohospodárskemu sektoru. Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) a „nová rezerva pre prípad krízy“ v poľnohospodárstve musia umožniť efektívnejšiu podporu poľnohospodárskeho sektora. EHSV by si tiež želal, aby sa zaručilo, že občianska spoločnosť bude mať aj naďalej k dispozícii finančné prostriedky na technickú pomoc v rámci ESF a prístup k nim (konštatujeme, že technická pomoc sa priamo neuvádza v nariadení o ESF).

3.14 EHSV sa domnieva, že zásada partnerstva musí zohrávať kľúčovú úlohu tým, že zabezpečí správne fungovanie opatrení týkajúcich sa štrukturálnych fondov EÚ. Nariadenia o štrukturálnych fondoch musia jasne definovať zásadu partnerstva a nielen jednoducho odkazovať na „platné vnútroštátne

predpisy a prax“ a zároveň musia jasne definovať úlohy jednotlivých partnerov na regionálnej a miestnej úrovni. EHSV odporúča, aby sa pri realizácii sociálneho začlenenia a projektov na potlačanie chudoby osobitne uznala úloha občianskej spoločnosti (ako sa zdôrazňuje v stratégii Európa 2020).

4. Konkrétne pripomienky a návrhy týkajúce sa jednotlivých kapitol

4.1 Všeobecné ustanovenia

4.1.1 EHSV podporuje tematický prístup zameraný na štyri tematické ciele, ktoré sa označujú ako intervenčné kategórie alebo investičné priority:

- podpora zamestnanosti a mobility pracovných síl,
- investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania,
- podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe,
- posilnenie inštitucionálnych kapacít a zriadenie efektívnej verejnej správy.

4.1.2 V každom členskom štáte musí byť z celkových finančných zdrojov ESF vyčlenených aspoň 40 % na realizáciu tematického cieľa, ktorým je „podpora zamestnanosti a pracovnej mobility“. EHSV podporuje návrh, aby bolo minimálne 20 % celkových finančných zdrojov EFS vyčlenených na uskutočňovanie tematického cieľa „podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe“ s cieľom podporovať sociálne začlenenie prostredníctvom zamestnanosti a odbornej prípravy, a to najmä v prípade najzraniteľnejších skupín ako mladí ľudia, ženy, migranti, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím, národnostné menšiny atď., najmä s ohľadom na dosiahnutie cieľa znížiť do roku 2020 počet chudobných aspoň o 20 miliónov.

4.1.3 Podpora zamestnanosti, sociálneho začlenenia a vzdelávania sú a musia zostať prioritami ESF v rámci stratégie Európa 2020.

4.1.4 ESF musí podporovať územné dohody o zamestnanosti a miestne iniciatívy v oblasti zamestnanosti, sociálneho začlenenia a vzdelávania. Musí podporovať aj stimuláciu trhu vytváraním nových podnikov, najmä MSP a podnikov sociálneho hospodárstva, a to predovšetkým presadzovaním digitálneho začlenenia, kultúry a kreativity ako faktorov zlepšenia zamestnateľnosti občanov, ako aj zapojením občianskej spoločnosti do prijímania rozhodnutí, podporou občianskej spoločnosti a zvyšovaním povedomia o spoločných európskych hodnotách.

4.1.5 EHSV podporuje dôraz, ktorý sa kladie na sociálnu inováciu a možnosti podpory projektov v oblasti sociálneho hospodárstva, sociálneho podnikania a sociálnych podnikov.

⁽⁴⁾ „Obnovená sociálna agenda: Príležitosti, prístup a solidarita v Európe 21. storočia“ (KOM(2008) 412 v konečnom znení).

4.1.6 EHSV víta podporu ESF pri nadnárodnej spolupráci ako prostriedku presadzovania vzájomného vzdelávania a tým aj zvyšovania účinnosti politík, ktoré ESF podporuje.

4.2 Osobitné ustanovenia týkajúce sa programovania a implementácie – zásada partnerstva

4.2.1 EHSV sa domnieva, že zásada partnerstva musí zohrávať kľúčovú úlohu tým, že zabezpečí správne fungovanie opatrení týkajúcich sa štrukturálnych fondov EÚ.

4.2.2 Nariadenia o štrukturálnych fondoch musia jasne definovať zásadu partnerstva a nielen jednoducho odkazovať na „platné vnútroštátne predpisy a prax“ a zároveň musia jasne vymedziť úlohy jednotlivých partnerov na regionálnej a miestnej úrovni. Na tento účel je nevyhnutné zabezpečiť potrebné finančné prostriedky.

4.2.3 Európsky kódex správania na uplatňovanie zásady partnerstva musí objasniť a definovať úlohu jednotlivých partnerov na rôznych úrovniach a objasniť aj to, že hoci sociálny dialóg patrí výlučne do právomoci sociálnych partnerov, všetci partneri uznaní v článku 5 návrhu nariadenia o spoločných ustanoveniach pre fondy⁽⁵⁾ musia mať zaručený prístup k jednotlivým fázam čerpania finančných prostriedkov z fondov vrátane definovania a implementácie operačných programov a musia mať dostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie svojej účasti.

4.2.4 Partneri musia mať prístup k finančným prostriedkom na technickú pomoc od začiatku, aby sa mohli strategicky zapojiť do zostavovania, vykonávania a monitorovania programov v rámci štrukturálnych fondov. Technická pomoc je tiež rozhodujúca na to, aby sa zaručilo zastúpenie v monitorovacích výboroch, ktoré definujú a zavádzajú operačné programy na všetkých úrovniach a aby sa zaručilo, že potenciálni predkladatelia projektov budú mať k dispozícii technickú pomoc.

4.2.5 Súčasný spôsob konzultácií so sociálnymi partnermi spolu s členskými štátmi vo výbore ESF by mohol byť dobrým príkladom prístupu, ktorý by sa mal rozšíriť na všetky fondy. EHSV odporúča začleniť do rovnakej platformy participatívne mechanizmy pre všetkých partnerov uznaných v článku 5 nariadenia, ktorý sa týka všeobecných ustanovení o fondoch.

4.2.6 Podporovanie účasti sociálnych partnerov a ďalších zainteresovaných strán, najmä mimovládnych organizácií, na akciách podporovaných ESF nesmie byť obmedzené len na najchudobnejšie regióny a/alebo regióny financované z Kohézneho fondu. Naopak, musí sa rozšíriť na všetky členské štáty a regióny EÚ.

4.2.7 EHSV sa domnieva, že 2 % z celkových finančných zdrojov ESF musia byť pridelené na podporu účasti sociálnych partnerov a 2 % na účasť ďalších partnerov uznaných v článku 5 nariadenia o spoločných ustanoveniach pre akcie podporované ESF.

4.3 Osobitné ustanovenia týkajúce sa postupov, výkonnosti a „podmienosti“

4.3.1 EHSV súhlasí s názorom, že fondy je potrebné lepšie koordinovať. Rovnako treba zlepšiť hodnotenie, výkonnosť a výsledky ich využívania.

4.3.2 EHSV tiež podporuje všetky opatrenia zamerané na obmedzenie a preorientovanie priorít štrukturálnych fondov, zníženie byrokratickej záťaže a zrýchlenie výdavkov a platieb.

4.3.3 Musia sa teda definovať ukazovatele výkonnosti, ale rovnako dôležité je aj disponovať kvantitatívnymi a kvalitatívnymi kritériami, čo zahŕňa hodnotenie výsledkov z hľadiska účinnosti prijatých opatrení, kvality vytvorených pracovných miest a zoznamu pozitívnych opatrení zavedených na zabezpečenie sociálnej integrácie.

4.3.4 EHSV má však vážne výhrady k prístupu, ktorý vo všetkých oblastiach spája pridelovanie finančných prostriedkov z fondov s výsledkami. Pri skúmaní politiky zamestnanosti a všeobecnejšie sociálnej politiky sa výsledky merajú ťažšie a nie sú také viditeľné ako napríklad v dopravnej politike. Platí to zvlášť v prípade, ak sa výsledky obmedzia výlučne na kvantifikovateľné hospodárske výsledky („hard economic outcomes“), ako sú pracovné miesta. Namiesto toho by sa mali podporovať primerané výsledky v prípade skupín, ktorým sa poskytuje pomoc najťažšie, ako je realizovaná vzdialenosť, a výsledky skôr kvalitatívneho charakteru („soft outcomes“), ako je najmä dobrovoľnícka činnosť. Okrem toho, ak bude pridelovanie finančných prostriedkov z fondov spojené s výsledkami, tým, ktorí majú k trhu práce najďalej – a je u nich teda málo pravdepodobné, že z krátkodobého hľadiska získajú „pozitívne“ výsledky – bude hroziť, že budú mať len obmedzený alebo žiadny prístup k týmto finančným prostriedkom. Z tohto dôvodu a s cieľom efektívne hodnotiť získané výsledky programov spolufinancovaných z ESF je nevyhnutné, aby nariadenie o ESF navrhlo „spoločné výstupné a výsledné ukazovatele týkajúce sa účastníkov“, ktorými by sa dali primerane vyjadriť tieto problémy a komplikácie spojené s výkonnosťou.

4.3.5 Nariadenie o ESF by malo pri spoločných výstupných ukazovateľoch týkajúcich sa subjektov uviesť počet projektov vypracovaných v rámci partnerstva a pri spoločných ukazovateľoch dlhodobých výsledkov týkajúcich sa účastníkov uviesť tých účastníkov, ktorí znížili úroveň svojej sociálnej závislosti.

4.3.6 Podmienky upravujúce využívanie fondov Európskej únie by určite mali kladť dôraz na zvolené a efektívne ciele, nemali by však postihovať najslabší členský štát, a mali by byť zamerané na podporu hospodárskeho rastu, zamestnanosti a sociálnej súdržnosti.

4.3.7 EHSV zásadne odmieta návrh Komisie, aby sa pri štrukturálnych fondoch uplatňovali finančné postihy a stimuly na základe súladu s Paktom stability a rastu. Tieto sankcie by postihovali členské štáty, regióny a oblasti, ktoré sú už aj tak slabé.

⁽⁵⁾ COM(2011) 615 final.

4.3.8 Okrem toho európska solidarita ešte nie je dostatočne rozvinutá a nerešpektovaním makroekonomických záväzkov by bola ohrozená. Viedlo by to k ochudobňovaniu najzraniteľnejších ľudí a sociálnych skupín Európskej únie, čo je v protiklade so základnými zásadami tak hospodárskej a sociálnej politiky, ako aj politiky územnej súdržnosti tak, ako ju opätovne potvrdzuje Lisabonská zmluva.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Európskej únie v oblasti sociálnej zmeny a inovácie“

COM(2011) 609 final – 2011/0270 (COD)

(2012/C 143/17)

Hlavná spravodajkyňa: **Laure BATUT**

Európsky parlament (25. októbra 2011) a Rada (16. novembra 2011) sa v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Európskej únie v oblasti sociálnej zmeny a inovácie“

COM(2011) 609 final – 2011/0270 (COD).

Predsedsníctvo výboru poverilo 25. októbra 2011 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo. Hlavnou spravodajkyňou bola pani Batut.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bola pani Laure Batut rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 23. februára 2012) vymenovaná za hlavnú spravodajkyňu. Výbor prijal 168 hlasmi za, 2 hlasmi proti, pričom 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV si už položil niekoľko otázok v súvislosti so sociálnou inováciou, pričom upozornil na jej nejasnosť a neistotu⁽¹⁾. Na druhej strane uznal prínos inovácie na pracoviskách⁽²⁾. Na druhej strane mnohé subjekty realizujú sociálnu inováciu v každodennom živote bez toho, aby o tom vedeli, pretože jednoducho dobre vykonávajú svoju prácu.

1.2 EHSV žiada Komisiu, aby vymedzila ciele sociálnej inovácie a sociálnej zmeny vo svojom PSZI⁽³⁾. S týmito koncepciami sa ešte len experimentuje. Nemajú nahradiť národné sociálne systémy, ani pracovno-právne predpisy. Zamestnať ľudí je síce priaznivé z hľadiska konkurencieschopnosti, ale výbor sa domnieva, že kríza nemôže byť zámenkou na systémové zmeny, ktoré by z výnimky urobili pravidlo.

1.3 EHSV si želá, aby skúmaný program obsahoval písomné doložky, ktoré zaručia, že činnosti sociálnej inovácie nebudú konkurovať sociálnym právam a systémom členských štátov, ani právnej istote, ktorú systémy ponúkajú svojim členom.

1.4 Výbor odporúča Komisii, aby vo svojom návrhu zohľadnila cieľ zosúladenia vnútroštátnych sociálnych práv pri zachovaní dosiahnutej úrovne⁽⁴⁾ s cieľom odstrániť nerovnosti medzi nimi, čo by uľahčilo mobilitu.

1.5 EHSV odporúča Komisii, aby vysvetlila očakávaný vplyv súčinnosti uvedenej v troch osiach PROGRESS, EURES a Mikro-

financovanie a prepojenie s európskymi fondmi (najmä ESF a EuFSP⁽⁵⁾) a aby vysvetlila vzájomnú zlučiteľnosť ich pravidiel riadenia, ktoré nie sú celkom jasné.

1.6 Výbor si želá, aby úloha sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií bola jasne obsiahnutá vo všetkých troch zväzkoch programu PSZI.

1.7 EHSV žiada, aby sa do PSZI začlenila doložka flexibility, aby bolo možné program zmeniť po revízii v polovici obdobia. V roku 2017 by sa vypracovalo predbežné hodnotenie sociálnych zmien a predložilo by sa Parlamentu, poradným výborom a ich zastupujúcich organizáciám, aby vydali stanovisko.

1.8 EHSV zastáva názor, že ak by uvedené tri osi mali zostať v jednom programe, mal by sa zmeniť názov PSZI na „Sprievodný program v oblasti sociálneho pokroku, mobility a začlenenia“.

1.9 Pokiaľ ide o PROGRESS, EHSV sa domnieva, že by bolo potrebné:

— uviesť typy pracovných miest, ktoré boli vytvorené vďaka programu PROGRESS,

— zverejniť uskutočnené projekty a zviditeľniť pozitívne výsledky zverejnením zhrnutia online a umožniť ich výmenu,

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 77.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 22.

⁽³⁾ PSZI: program v oblasti sociálnej zmeny a inovácie, COM(2011) 609 final.

⁽⁴⁾ Článok 151 ZFEÚ.

⁽⁵⁾ Európsky sociálny fond a európsky fond sociálneho podnikania.

- vymedziť „experimentovanie“, ako aj jeho rozsah pôsobnosti a aktérov, činnosti a možných príjemcov,
 - zachovať oprávnenosť projektov, ktoré obsahujú rodový a/alebo nediskriminačný rozmer,
 - upustiť od toho, aby sa najväčšia časť programu PROGRESS venovala administratívnym analytickým a štatistickým úlohám v záujme lepšieho využitia v praxi,
 - zaviesť zjednodušenie dokumentov a kontrolných postupov,
 - upresniť úlohu sociálnych podnikov v sociálnych službách všeobecného záujmu,
 - vysvetliť synergie medzi PSZI a EuFSP a medzi PSZI a ESF a upresniť riadiace predpisy, ktoré sa majú uplatňovať podľa miery sociálneho cieľa sociálnych podnikov.
- zväziť možné prerozdelenie nástroja medzi členské štáty,
 - presnejšie stanoviť odstupňovanú pomoc pre možných príjemcov (veľkosť oprávnených sociálnych podnikov),
 - zviditeľniť projekt s cieľom chrániť oprávnených občanov pred neregulovaným mikrofinancovaním bez škrupúl a zabezpečiť, aby sa mikrofinancovanie uvádzalo na prvej strane a vo všetkých jazykoch Európskej únie na užitočných internetových stránkach,
 - explicitnejšie vysvetliť úlohu EIF a EIB a ich pákového efektu,
 - stanoviť pravidlá týkajúce sa poskytovateľov pôžičiek, aby plne preberali svoju zodpovednosť.

1.10 Pokiaľ ide o EURES, EHSV odporúča:

- zachovať pôvodného ducha siete EURES spolu s regionálnymi právomocami a účasťou sociálnych partnerov,
- potvrdiť zásadu prednosti ponuky dôstojných pracovných miest pred ponukou mikropôžičiek a mikropracovných miest,
- potvrdiť cieľ podporovať mobilitu a bojovať proti sociálnemu dumpingu,
- ohlásiť zmenu právneho základu otvorením sa súkromným službám zamestnanosti⁽⁶⁾ a objasniť jeho dôsledky vzhľadom na ESF a pridelovanie finančných prostriedkov,
- objasniť dvojité financovanie siete EURES (PSZI a ESF) a dôsledky prekrývania sa rozpočtov a kontrolných opatrení,
- definovať ciele mobility, určiť typy pracovných zmlúv, ktoré boli podpísané prostredníctvom siete EURES, spomenúť novú centralizačnú úlohu Komisie, aby sa o nej mohlo diskutovať,
- potvrdiť potrebu prenosu všetkých sociálnych práv a systémov rovnocennosti zručností,
- doplniť opatrenia na podporu digitálnej integrácie.

1.11 Pokiaľ ide o Mikrofinancovanie a sociálne podnikanie, EHSV odporúča:

- zohľadňovať zásadu subsidiarity,

2. Súvislosti

2.1 Stratégia sociálnej agendy pre Európu 21. storočia je súčasťou stratégie Európa 2020. Návrh programu v oblasti sociálnej zmeny a inovácie (PSZI) zapadá do tohto rámca. Ako konštatuje výbor pre sociálnu ochranu, každý piaty Európan je ohrozený chudobou a sociálnym vylúčením a k tejto silnej tendencii sa v súčasnosti pripájajú sociálne vplyvy krízy. Činnosť EÚ a členských štátov sa usiluje dostať z chudoby najmenej 20 miliónov ľudí do roku 2020 a hlavnými nástrojmi pre zamestnanosť a sociálne začlenenie sú medzi inými ESF, PROGRESS, EPFRV⁽⁷⁾, EFRR a Mikrofinancovanie.

2.2 Všeobecné ciele programu

2.2.1 Komisia navrhuje spojiť tri existujúce programy (PROGRESS, Európsky nástroj mikrofinancovania a sieť EURES) s cieľom racionalizovať výber a lepšie kontrolovať využitie prostriedkov v súčasnom období krízy národných rozpočtov.

2.3 Osí nového programu

2.3.1 Program **PROGRESS** z roku 2006 na podporu zamestnanosti a sociálnej solidarity odporúča vypracovať prehľad o európskej sociálnej situácii, aby sa mohol porovnať stav v jednotlivých krajinách.

2.3.1.1 **Na obdobie 2014 – 2020** si program PROGRESS stanovuje cieľ podporovať zamestnanosť, zbierať porovnateľné údaje, využívať poznatky z minulosti na podporu prístupu na základe výsledkov s cieľom rozvíjať kapacitu sietí európskej občianskej spoločnosti na plnenie cieľov EÚ v oblasti sociálnej politiky. Rozpočet predstavuje 575 miliónov EUR, čo je 82,1 miliónov EUR ročne, pričom 17 % bude venovaných na sociálne experimentovanie.

⁽⁶⁾ Pracovný program komisie na rok 2012, COM(2011) 777 final.

⁽⁷⁾ Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka.

2.3.2 EURES je európska sieť vytvorená medzi Komisiou a verejnými službami zamestnanosti. Podľa osvedčených postupov odborov a neskôr sociálnych partnerov podporuje mobilitu pracovníkov v pohraničných regiónoch. Od roku 2002 má tri ciele: rozvíjať európsky portál pre mobilitu, vytvárať cezhraničné partnerstvá medzi verejnými službami zamestnanosti a sociálnymi partnermi a plány aktivít v členských štátoch v záujme kompenzácie ponúk a žiadostí o pracovné miesta (20 miliónov EUR). EURES funguje v celej EÚ a členské štáty čerpajú 70 % rozpočtu na „plány činnosti“.

2.3.2.1 V rámci PSZI je cieľom pre obdobie 2014 – 2020 pokryť s rozpočtom 143 miliónov EUR (20,5 miliónov EUR ročne) mobilitu vo všetkých regiónoch EÚ, najmä pre mladých, a na európskej úrovni spravovať štatistiku a informácie, zabezpečiť ročné hodnotenie s výmenami, zlepšiť portál prostredníctvom viacjazyčnosti, zapojiť v blízkej budúcnosti súkromných aktérov v oblasti zamestnanosti, zabezpečiť program národných aktivít financovaných z ESF.

2.3.3 Nástroj mikrofinancovania v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania (2010) má za cieľ rozvíjanie prístupu k mikropôžičkam pre ľudí, ktorí sú v zložitej situácii, pokiaľ ide o zamestnanie a/alebo pôžičku. Majú naň nárok nezávislí pracovníci a sociálne mikropodniky. Správcom programu je Európsky investičný fond, ktorý umožňuje úverovým finančným inštitúciám opierať sa o EIF a EIB, aby kryli svoje riziká prípadných strát a zabezpečovali prílev finančných prostriedkov. Počas troch rokov (2010 – 2013) poskytuje 27 členským štátom 200 miliónov EUR.

2.3.3.1 V období 2014 – 2020 sa naďalej usiluje o uľahčenie prístupu k mikrofinancovaniu a sociálnemu podnikaniu prostredníctvom zaručenia pôžičiek až do výšky 25 000 eur s rozpočtom 191,6 miliónov eur na 7 rokov (27 miliónov ročne).

2.4 Prvky návrhu

2.4.1 Navrhovaný rozpočet nového programu PSZI je 958 miliónov EUR, čo je len o 10 % viac ako v roku 2007. Program je spojený so stratégiou Európa 2020 a vychádza z rovnakých zásad: partnerstvá, koordinácia, podmienenosť *ex-ante*, zdravé rozpočtové prostredie, intenzívnejšia spolupráca, územná súdržnosť a postupné zjednodušovanie.

2.4.2 Komisia plánuje najmä štrukturálne zmeny v sociálnej oblasti v EÚ a podporuje „modernizáciu“ sociálnych politík členských štátov⁽⁸⁾. Navrhuje:

- vzájomne zosúladiť tri programy, a to aj s Európskym sociálnym fondom,
- zaviesť harmonizované postupy v oblasti informovania, komunikácie, šírenia, riadenia a hodnotenia,

⁽⁸⁾ COM(2011) 609 final: bod 1 dôvodovej správy a článok 4 ods. 1 písm. c).

- zameriavať sa viac na veľké projekty, ktoré sú veľkým európskym prínosom a snažiť sa o nižšie náklady.

2.4.3 Program má päť cieľov:

- posilniť osvojenie cieľov EÚ v oblasti zamestnanosti, sociálnych vecí a vylúčenia,
- podporovať dobré riadenie, vzájomné učenie sa a sociálnu inováciu,
- modernizovať a uplatňovať európsku legislatívu,
- podporovať geografickú mobilitu,
- zlepšiť prístup k mikrofinancovaniu.

3. Všeobecné pripomienky EHSV

3.1 Výbor považuje návrh racionalizovať opatrenia pomoci Európskej únie v prospech žiadateľov o pracovné miesto za zaujímavý a uznáva, že nie je ľahké pripraviť program na 7 rokov, hoci predchádzajúci program bude ešte 2 roky prebiehať.

3.2 Vyjadruje ľútosť, že cieľ zosúladenia pri zachovaní dosiahnutej úrovne, ktorý má odstrániť nerovnosti medzi vnútroštátnymi sociálnymi právami a uľahčiť tak mobilitu, nie je stanovený ako všeobecný cieľ⁽⁹⁾.

3.3 Pripomína, že právomoc EÚ v oblasti sociálnej politiky a súdržnosti je spoločnou právomocou⁽¹⁰⁾. Bez ohľadu na svoje kroky musí EÚ túto skutočnosť zohľadňovať a konať v súlade so všeobecnými ustanoveniami článku 9 ZFEÚ⁽¹¹⁾ a článkov 8 a 10.

3.4 V tejto súvislosti výbor vyjadruje želanie, aby v programe PROGRESS ostali zachované dve dôležité otázky, a to rovnosť a boj proti diskriminácii, ktoré boli až dosiaľ spojené so sociálnou politikou a neskôr pridelené GR pre spravodlivosť, pretože diskriminácia sa často prejavuje mzdovými a sociálnymi nerovnosťami. Návrh nariadenia ESF obe tieto otázky zahŕňa v odôvodnení 10 a v článkoch 7 a 8⁽¹²⁾ a rovnosť naďalej spadá pod sociálnu kapitolu zmluvy.

3.5 EHSV vyjadruje poľutovanie, že súčinnosť očakávaná od spojenia troch osí PROGRESS, EURES a Mikrofinancovanie nie je v PSZI lepšie objasnená. Mohla byť zohľadnená úloha regiónov. Nie sú preskúmané konkrétne možnosti súčinnosti s inými európskymi programami, akými sú napríklad programy v oblasti vzdelávania, pomoci pre vytváranie pracovných miest pre mladých, hlavnej iniciatívy pre mladých „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“.

⁽⁹⁾ Článok 151 prvý odsek ZFEÚ.

⁽¹⁰⁾ Článok 4 ods. 2 písm. b) a c) ZFEÚ.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 29.

⁽¹²⁾ COM(2011) 607 final.

3.6 EHSV zastáva názor, že na objasnenie nového programu je potrebné hodnotenie skutočne pridelených finančných prostriedkov, ich miera využitia a prekážky, ktoré sa vyskytli pri realizácii projektov (napríklad pri mikrofinancovaní a vytváraní pracovných miest). Domnieva sa tiež, že Komisia neuvádza, ako sa bude určovať výrazný európsky prínos, o ktorý sa bude opierať opodstatnenosť nových krokov. Ciele teda opiera o neurčité prvky, ktoré sú o to neurčitejšie, že hodnotenie predchádzajúceho programu ešte neprebehlo a hodnotenie prínosu nového programu je prinajmenšom subjektívne.

3.7 Výbor sa vzhľadom na súvislosť návrhu nariadenia o ESF domnieva, že postavenie a úlohy sociálnych partnerov by mali byť uvedené v troch osiach PSZI. Znenie ESF uznáva ich „dôležitú úlohu v oblasti zamestnanosti, vzdelania a sociálneho začlenenia“⁽¹³⁾.

3.8 Rovnako konštatuje, že v PSZI (v časti financovanej z prostriedkov ESF) by mala byť zmienka o úlohe mimovládnych organizácií. Návrh ESF uvádza v odôvodnení 9⁽¹⁴⁾, že „efektívne a účinné vykonávanie opatrení podporovaných ESF závisí od dobrej správy a partnerstva medzi všetkými príslušnými územnými a sociálno-ekonomickými činiteľmi, najmä sociálnymi partnermi a mimovládnyimi organizáciami“.

3.9 Program PSZI vyzýva organizácie občianskej spoločnosti na účasť⁽¹⁵⁾ a EHSV sa domnieva, že by sa malo určiť ich miesto. Mohli by teda zohrávať úlohu v procese vykonávania politik.

3.10 EHSV sa domnieva, že Komisia by sa mala venovať otázke digitálnej integrácie⁽¹⁶⁾ v plánovaných činnostiach, pretože nové informačné a komunikačné technológie majú prierezový efekt na začlenenie a zamestnanosť.

4. Metóda

4.1 EHSV konštatuje, že návrh má názov „Program v oblasti sociálnej zmeny a inovácie“ (PSZI), a navrhuje pokračovať v troch pôvodných činnostiach EÚ bez inovácií. Komisia navrhuje zamerať tri osi na sociálnu zmenu a inováciu prostredníctvom sociálneho experimentovania. Samotný cieľ „sociálnej inovácie“ však nevysvetľuje ani v odôvodneniach, ani v texte, ani v hodnotení *ex-ante*.

4.2 Univerzitné prieskumy vykonané v rozličných krajinách týkajúce sa „sociálnej inovácie“ vychádzajú z myšlienky, že model výroba-spotreba stráca dych a prichádza čas na prevratné

zmeny sociálnych štruktúr a prerozdelenie úloh medzi skupinami aktérov a záujmami. Vzhľadom na to, že neexistuje presná definícia inovácií, bude to znamenať nestabilitu pri výbere modelov riadenia v podnikoch, či už sociálnych alebo iných, ako aj v súvislosti so zastúpením zamestnancov a sociálnym dialógom⁽¹⁷⁾. Pokiaľ ide o výskumníkov, sociálna zmena by sa prejavila tiež v systémoch sociálnej ochrany. Ide o revíziu európskeho „sociálneho modelu“ bez záväzného práva experimentálnym spôsobom. Os „PROGRESS“⁽¹⁸⁾ by mala okrem iného podporiť „rozhodovací proces“ založený na konkrétnych prvkoch a inováciu v spolupráci so sociálnymi partnermi, občianskymi organizáciami a inými zainteresovanými stranami“.

4.3 Európska komisia vo svojom návrhu propaguje toto „sociálne experimentovanie“, avšak nedefinuje o akú inováciu a aké zmeny jej ide. Takýto sociologický prístup by mohol zmiasť občana, ktorý netuší, kam sa uberá konečný projekt. EHSV sa domnieva, že treba najskôr zhodnotiť prečo a ako trh, verejné služby a európske programy pomoci nezodpovedali sociálnym potrebám a prečo prerozdelenie bohatstva nezabezpečilo nezávislosť osobám v núdzi v súlade so zásadami Charty základných práv.

4.4 Podľa názoru výboru je potrebné vedieť k akej spoločenskej zmene by sme chceli celou touto inováciou dospieť. Toto však metóda „bottom up“ (zdola nahor) a návrh nariadenia neumožňujú.

4.5 Systémy sociálneho zabezpečenia, ktoré občania poznajú, majú silnú legitimitu. Výbor sa domnieva, že testovanie a zhodnotenie inovačných riešení s cieľom reagovať na sociálne potreby⁽¹⁹⁾ môže viesť k zníženiu všeobecnej solidarity, klientelizmu a k atomizácii sociálnej činnosti a jej reprezentatívnych foriem.

4.6 Podľa EHSV by skúmaný program mal zaručiť, že činnosti sociálnej inovácie nebudú konkurovať sociálnym právam⁽²⁰⁾ a systémom členských štátov. Výbor zdôrazňuje, že sociálna inovácia nemôže vytláčať systémy vychádzajúce z právnych predpisov, ani dlhodobé istoty, ktoré poskytujú osobám, vrátane tých najzraniteľnejších.

⁽¹³⁾ COM(2011) 607 final, pozri bod 5 dôvodovej správy.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 607 final, odôvodnenie 9.

⁽¹⁵⁾ COM(2011) 609 final, odôvodnenie 9.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 9.

⁽¹⁷⁾ *Social Innovation Review*, Stanford Graduate School of Business, jeseň 2008, J.A. Phills, K. Deiglmeier, D.T. Miller; *Social Innovation*, J. Howaldt & M. Schwarz, IMO-Dortmund, máj 2010; *Transformations et Innovation sociale en Europe: quelles sorties de crise ?*, N. Richez-Battesti & D. Vallade, P.U de Louvain-Cahiers du CIRTES 5. septembra 2010, s. 45; S. Bacq & F. Janssen, ibid, s. 207.

⁽¹⁸⁾ Článok 3 písm. a) návrhu a stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 67.

⁽¹⁹⁾ Článok 9 prvý odsek a článok 3 v širokom zmysle – COM(2011) 609.

⁽²⁰⁾ Článok 151 prvý odsek ZFEÚ.

4.7 Skutočnou sociálnou zmenou pre znevýhodnené skupiny by bol skôr prístup k pracovným miestam, bývaniu a doprave, než systémové sociálne reformy. Ľudia žijúci v EÚ potrebujú predovšetkým dôstojné pracovné miesta. Program by sa mal venovať otázke bývania, pretože sa týka všetkých aktérov v oblasti zamestnanosti a začlenenia ⁽²¹⁾.

4.8 EHSV pripomína, že v oblasti sociálnej ochrany v pravom zmysle slova ⁽²²⁾ článok 153 ods. 4 ZFEÚ zaručuje členským štátom právo definovať základné zásady svojich systémov sociálneho zabezpečenia a možnosť ponechať si alebo zaviesť prísnejšie ochranné opatrenia zlučiteľné so zmluvami.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Výbor považuje za užitočné, aby v návrhu nariadenia bola zmienka o zásade subsidiarity a zaviedla sa definícia očakávanej „silnej pridanej hodnoty“.

5.2 Program PROGRESS

5.2.1 Definícia činností, aktérov a možných príjemcov v návrhu nie je dostatočná ⁽²³⁾. Text neuvádza, či analýza zohľadňuje názory sociálnych partnerov ⁽²⁴⁾ a mimovládnych organizácií, najmä v súvislosti so stanovením viacerých ukazovateľov ⁽²⁵⁾.

5.2.2 Program PROGRESS si kladie „ťažko merateľné“ ciele a používa „subjektívne premenné“, hoci finančný výkaz návrhu kladie dôraz na výsledky ⁽²⁶⁾. Nie je zameraný vplyv na zamestnanosť, nástroj sa javí ako málo funkčný. EHSV sa domnieva, že zozbierané údaje mali slúžiť na poučenie z už realizovaných krokov a malo by sa zverejniť zhrnutie pozitívnych skúseností online. EHSV odporúča, aby sa predtým ako sa rozhodne o jeho pokračovaní, zistilo, koľko pracovných miest bolo vďaka nemu vytvorených. Komisia by sa tak vyhla odporúčaniam štrukturálnych reforiem, ktoré vychádzajú z pomerne nespoľahlivých údajov.

5.2.3 Existuje rozpor medzi cieľom a prostriedkami. Plánované financovanie troch osí na obdobie 2014 – 2020 počíta s 10 % dodatočných finančných prostriedkov v porovnaní s rokom 2007 a neumožní nové opatrenia.

5.2.4 Návrh kladie priveľký dôraz na riadenie ⁽²⁷⁾. Peniaze daňových poplatníkov by skôr mali pomáhať priamo občanom. Bolo by vhodné vedieť, aká časť bude pridelená napríklad na boj proti chudobe.

⁽²¹⁾ Články 1, 7, 15, 24, 34 ods.3, 52 ods. 3 Charty základných práv, článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach, a články 30 a 31 revidovanej Európskej sociálnej charty.

⁽²²⁾ COM(2011) 609, článok 4 ods. 1 písm. a) a b).

⁽²³⁾ Napríklad: Hodnotenie *ex-ante*, s. 42.

⁽²⁴⁾ COM(2011) 609, článok 15 písm. a) a c).

⁽²⁵⁾ COM(2011) 607, článok 6.

⁽²⁶⁾ Legislatívny finančný výkaz pre návrhy, bod 1.4.3 (príloha ku COM(2011) 609 final, strana 32).

⁽²⁷⁾ COM(2011) 609 final, článok 5 ods. 3.

5.2.5 Hodnotenie podporovaných projektov rovnakým spôsobom ako v minulosti môže znamenať ďalšie náklady, ak ho vykonávajú externé kontrolné agentúry. EHSV sa domnieva, že je potrebné zjednodušiť a normalizovať dokumenty a postupy.

5.2.6 V súvislosti so sociálnymi podnikmi ⁽²⁸⁾ chce EHSV:

— pripomenúť zásadu subsidiarity a povinnosti členských štátov,

— aby sa stanovila ich úloha v sociálnych službách všeobecného záujmu,

— vidieť súčinnosť medzi PSZI a návrhom nariadenia zo 7. decembra 2011 o európskom fonde sociálneho podnikania, ktorého cieľom je rozvoj sociálnych podnikov (udelenie označenia EuFSP),

— riadiace predpisy podľa miery sociálneho rozvoja podniku, predpisy týkajúce sa investorov a spresnenie úlohy bánk, v prípade potreby s možnými predpismi týkajúcimi sa solventnosti,

— oprávnenosť súkromných podnikateľov.

5.3 Sieť EURES

5.3.1 Sieť EURES bude vo výške 15 % financovaná z PSZI a vo veľkej miere z ESF. Občanom nie je jasné rozpočtové prekryvanie programov. Štrukturálne fondy sú regionalizované podľa NUTS2 a fondy PSZI medzi ne nepatria.

5.3.2 Činnosti na národnej a cezhraničnej úrovni budú financované z Európskeho sociálneho fondu a európske činnosti ⁽²⁹⁾ budú financované zo zdrojov PSZI. V súvislosti s ESF sa pravidlá o spoluúčasti sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií budú uplatňovať, avšak nie v prípade PSZI.

5.3.3 EHSV si kladie otázku, či je užitočné zahŕňať v rámci jedného PSZI toľko rôznorodých prvkov, ktorých rozpočtová kontrola bude zložitejšia než kontrola pôvodnej štruktúry. Rozdelenie financovania medzi ESF, Komisiu a členské štáty by malo byť jasnejšie. Znamená to uplatňovanie rôznorodých pravidiel pre komitológiu a kontrolu vykonávacích aktov Komisie ⁽³⁰⁾.

⁽²⁸⁾ Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 1.

⁽²⁹⁾ Portál a projekt pre mládež „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“.

⁽³⁰⁾ Nariadenie (EÚ) č. 182/2011.

5.3.4 EHSV sa zamýšľa nad tým, či je vhodné, aby Komisia vytvorila centralizovaný systém a brzdila regionálnu dynamiku siete EURES, hoci skúsenosti s fungovaním týchto dlhodobých „sociálnych inovácií“ dokazujú, že najlepšie sa osvedčili miestne subjekty. V roku 2007 chcel Európsky parlament dokonca navýšiť jej rozpočet⁽³¹⁾. Výbor pripomína, že mobilita nie je cieľom sama osebe, ale len pomáha v prípade hľadania si zamestnania v hostujúcej krajine EÚ.

5.3.5 EHSV sa domnieva, že v texte by sa mali spomenúť tieto prvky:

- zásada prednosti ponuky dôstojných pracovných miest pred ponukou mikropôžičiek a mikropracovných miest,
- cieľ podporovať mobilitu a bojovať proti sociálnemu dumpingu,
- typy pracovných zmlúv, ktoré boli podpísané prostredníctvom siete EURES,
- definícia cielej mobility,
- plánovaný vývoj právneho základu siete EURES⁽³²⁾,
- potreba prenosu práv občanov zapojených do mobility a nové texty o rovnocennosti zručností⁽³³⁾.

5.3.6 EHSV považuje za dôležité jasne vymedziť úlohu sociálnych partnerov v sieti EURES.

5.4 Nástroj Mikrofinancovanie a sociálne podnikanie

5.4.1 EHSV vyjadruje želanie, aby boli občania podrobne informovaní o tomto programe, aby sa vyhli ponukám mikrofinancovania z prostredia neformálnej ekonomiky s úžerníckymi úrokmi na internete (potreba digitálnej integrácie). Je potrebné mať na pamäti, že osoby uvedené v článku 22 návrhu sú zraniteľné osoby a je potrebné poskytnúť im inú pomoc ako mikropôžičky a konkurenčné činnosti. Môžu byť totiž riskantné a byť pre nich len pascou, pričom nikdy nenahradia platené pracovné miesto.

5.4.2 EHSV by ocenil preskúmanie možného prerozdelenia programu medzi členské štáty.

5.4.3 Výbor považuje za nevyhnutné poukázať na očakávaný pákový efekt EIF a EIB a jasne stanoviť príjemcov. Čiastka 25 000 EUR bude mať veľmi odlišné účinky pre niekoho, kto práve prišiel o prácu (článok 22 ods. 1 písm. a)), pre sociálny podnik (článok 22 ods. 3) so zamestnancami a rozpočtom, a súkromného podnikateľa a jeho mikropodnik. Poskytovatelia úverov budú mať rozdielny pohľad na prípadné záruky. Je preto potrebné objasniť:

- čo znamená v tejto súvislosti výraz „sociálny“,
- kto sú príjemcovia, a najmä veľkosť príslušných sociálnych podnikov,
- čo znamená „sociálny podnik“,
- spôsoby poskytovania pomoci a presné vymedzenie krytia (100 %?),
- kritériá pre prípadné zavedenie odstupňovanej pomoci,
- opatrenia na zjednodušenia hodnotenia *ex-post*, aby uľahčili hodnotenia a znížili náklady na kontroly.

5.4.4 Zo strany poskytovateľov pôžičiek:

- mali by sa pre nich stanoviť jasnejšie pravidlá, aby plnili úlohu bez toho, aby sa zaviedli prípadné oddelené a skryté požiadavky pre dlžníkov,
- naplánovať hodnotiace opatrenia, aby sa umožnilo rýchle hodnotenie.

5.4.5 EHSV vyjadruje želanie, aby bol prínos týchto opatrení vyšší ako predpokladané vytvorenie 1,2 pracovného miesta pri každej poskytnutej mikropôžičke v rámci predchádzajúceho programu⁽³⁴⁾.

V Bruseli 23. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ EP, uznesenie z 15.9.2007.

⁽³²⁾ Oznámenie COM(2011) 777 final.

⁽³³⁾ Návrh smernice z 19.12. 2011 [COM(2011) 883 final].

⁽³⁴⁾ Legislatívny finančný výkaz pre návrhy, bod 2.1.2, Ukazovatele výkonu (príloha ku COM(2011) 609 final, s. 37).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov“

COM(2011) 813 final – 2011/0390 (CNS)

(2012/C 143/18)

Spravodajca: **Wolfgang GREIF**

Rada sa 12. decembra 2011 rozhodla podľa článku 100 ods. 2 a podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov“

COM(2011) 813 final – 2011/0390 (CNS).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. januára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 111 hlasmi za, pričom 1. člen hlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Požiadavky a odporúčania

1.1 Vyhliadky na trhu práce sú v štvrtom roku finančnej krízy v celej Európe stále pochmúrnejšie. EHSV je vážne znepokojený tým, že vzhľadom na politické podmienky riešenia krízy zamerané na úsporné opatrenia, ktoré sa v súčasnosti v EÚ presadzujú, asi nebude možné dosiahnuť ciele v oblasti zamestnanosti stanovené v stratégii Európa 2020 v rámci priority „Inkluzívny rast“. Súčasné zavádzanie úsporných programov v EÚ v sebe skrýva nebezpečenstvo urýchlenia navzájom sa posilňujúceho poklesu a ďalšieho zhoršovania vyhliadok na rast, čo bude mať zároveň negatívny vplyv na dopyt na vnútornom trhu ako poslednú oporu konjunktúry, rovnako ako na stabilizáciu a vytváranie pracovných miest.

1.2 Európa sa v najbližších rokoch dostane do mimoriadne napätej situácie v oblasti zamestnanosti. Určité skupiny sú nepomerne viac postihnuté: mladí ľudia, ľudia s nízkou kvalifikáciou, dlhodobo nezamestnaní, osoby prisťahovaleckého pôvodu, Rómovia, osamelí rodičia. Aby sa proti tomu dalo bojovať, sú potrebné urýchlené cieľavedomé investície na európskej a národnej úrovni s výrazným účinkom na zamestnanosť, ktoré by sa mali realizovať koordinovane, ak sa majú zvýšiť účinky politiky zamestnanosti.

1.3 Vzhľadom na zhoršujúcu sa nezamestnanosť mladých ľudí a pretrvávajúci veľký počet dlhodobo nezamestnaných osôb predkladá EHSV nasledujúce politické odporúčania k uskutočňovaniu usmernení pre zamestnanosť:

— Okrem cieľa na dosiahnutie všeobecnej miery zamestnanosti v rámci celej EÚ by sa mali v budúcnosti stanoviť merateľné

ciele EÚ aj pre osobitné cieľové skupiny, ako sú dlhodobo nezamestnaní, ženy, starší ľudia a najmä mladí ľudia (boj proti nezamestnanosti, zlepšenie situácie v oblasti zamestnanosti). Ďalekosiahly presun stanovovania konkrétnych cieľov v oblasti politiky zamestnanosti na úroveň členských štátov sa doteraz veľmi neosvedčil.

— V tejto súvislosti treba zväziť najmä ukazovateľ podstatného zníženia počtu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní a nezúčastňujú sa ani na vzdelávaní či odbornej príprave (tzv. NEET).

— EHSV víta návrh Komisie na tzv. „ochranu mládeže“, podľa ktorej majú členské štáty zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia mali do štyroch mesiacov po ukončení školy zamestnanie, pokračovali vo vzdelávaní, resp. boli zapojení do aktivačných opatrení a opatrení na začlenenie do trhu práce. V rámci národných plánov reforiem je potrebné sformulovať príslušné konkrétne opatrenia.

— Krajínám, v ktorých je situácia mladých ľudí na trhu práce obzvlášť napätá a ktoré musia zároveň plniť reštriktívne rozpočtové ciele, by sa mal uľahčiť prístup k prostriedkom z fondov EÚ na opatrenia v zmysle „ochrany mládeže“ (zjednodušenie využívania prostriedkov až po dočasné prerušenie vnútroštátneho spolufinancovania).

— Napriek napätej rozpočtovej situácii v členských štátoch je potrebné ponechať poskytovanie vnútroštátnych a európskych finančných prostriedkov na vzdelávanie a zamestnanosť mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí a tam, kde

je to nutné, sa musí ešte zvýšiť. V tomto zmysle sa v novom finančnom pláne od roku 2014 musí zabezpečiť dostatok prostriedkov z ESF, ale aj z iných fondov EÚ na iniciatívy zamerané na mládež.

- Vo všetkých krajinách EÚ je potrebné preskúmať a prípadne zlepšiť podmienky prístupu k poskytovaniu podpory nezamestnaným mladým, ako i dlhodobo nezamestnaným ľuďom, ktorí si hľadajú prácu resp. miesto v odbornej príprave. Odporúča sa zahrnúť príslušné ciele do národných programov reforiem.
- EHSV neodporúča nadmerne zapájať mládež do pracovného procesu nestabilným a neperspektívnym spôsobom: namiesto spoliehania sa na neisté formy zamestnania a nestabilné pracovné zmluvy je potrebné zaviesť opatrenia, ktoré zabezpečia, že zamestnávanie na dobu určitú a slabo platené pracovné miesta so zlým sociálnym zabezpečením sa nestanú pravidlom.
- EHSV členským štátom odporúča, aby venovali mimoriadnu pozornosť vytváraniu inkluzívnych medzitrhov práce, na ktorých by sa z verejných prostriedkov vytváralo primerané množstvo pracovných miest na dobu určitú tak, aby si dlhodobo nezamestnaní udržali pracovné návyky a zvýšili svoje zručnosti a znalosti. Zabráni sa tým rastu pracovnej chudoby a umožní to hladký prechod takto zamestnaných na otvorený trh práce v pokrízovom období.
- Čo sa týka iniciatívy Komisie v oblasti stáží, EHSV podporuje zodpovedajúci európsky rámec kvality s cieľom podporiť pracovné stáže záväznými zmluvami. Malo by sa preskúmať, či by sa duálny systém výučby v odbornej príprave a vzdelávaní, ktorý niektoré krajiny už dlhší čas s úspechom praktizujú, nedal sčasti preniesť do iných krajín.

2. Úvod

2.1 Rada Európskej únie sa 21. októbra 2010 rozhodla, že ponechá nové usmernenia pre politiky zamestnanosti až do roku 2014 nezmenené, aby sa hlavná pozornosť sústredila na ich vykonávanie. Ich aktualizácia by sa mala obmedziť na minimum.

2.2 Napriek tomu EHSV považuje každoročnú konzultáciu podľa článku 148 ods. 2 ZFEÚ za príležitosť vrátiť sa k téme uplatňovania usmernení, aby

- sa venoval otázke, či je možné v kontexte aktuálnych trendov na trhoch práce a politických podmienok riešenia krízy, ktoré sa v súčasnosti v EÚ presadzujú, pokročiť v dosahovaní stanovených cieľov,
- sa okrem toho zamerával najmä na vyhrocujúcu sa situáciu týkajúcu sa nezamestnanosti mladých ľudí a dlhodobej nezamestnanosti a v tejto súvislosti predložil naliehavo potrebné politické odporúčania.

2.3 EHSV vyjadruje svoje uspokojenie nad tým, že pri konečnom sformulovaní usmernení v roku 2010 boli do znenia rozhodnutia Rady zahrnuté viaceré jeho návrhy⁽¹⁾, súčasne však konštatuje, že ostatné ním zdôraznené nedostatky neboli zohľadnené. Preto sa vracia k niektorým kľúčovým pripomienkam zo svojho stanoviska, ktoré sú stále nanajvyš platné. Okrem iného skonštatoval, že:

- usmernenia v kontexte krízy dostatočne neodrážajú boj proti nezamestnanosti ako najvyššiu prioritu,
- nové usmernenia sú poznačené výrazne oslabeným európskym prístupom, keďže okrem niekoľkých európskych základných cieľov úplne prenechávajú formulovanie cieľov politiky zamestnanosti členským štátom,
- okrem cieľa na všeobecné dosiahnutie miery zamestnanosti v rámci celej EÚ by sa mali stanoviť merateľné ciele EÚ aj pre osobitné cieľové skupiny, ako sú dlhodobo nezamestnaní, ženy, starší ľudia a tiež mladí ľudia,
- navyše je nutné stanoviť tiež ciele EÚ, o. i. aj v oblasti rodovej rovnosti, boja proti dlhodobej nezamestnanosti, proti pracovným pomerom s nedostatočným sociálnym zabezpečením, proti nezamestnanosti mladých ľudí a chudobe detí a mladistvých,
- usmernenia neobsahujú žiadne konkrétne vyjadrenia ku kvalite pracovných miest.

2.4 Toto stanovisko sa uvedenými bodmi zaoberá v kontexte aktuálnych trendov na európskych trhoch práce v čase prebiehajúcej hospodárskej krízy.

3. Stále napätejšia situácia v oblasti zamestnanosti v dôsledku krízy

3.1 Z finančnej krízy sa vyvinula zásadná hospodárska, dlhová a sociálna kríza⁽²⁾. Z oficiálnych kruhov sa ozýva konštatovanie, že oživenie hospodárstva v EÚ je na konci. Aj vyhliadky na trhu práce sú stále pochmúrnejšie⁽³⁾. Dôsledky krízy sa vyostrujú – nielen z dôvodu hospodárskeho poklesu v mnohých členských štátoch EÚ, ale predovšetkým aj preto, lebo väčšina vlád reaguje na tzv. dlhovú krízu, ktorá vznikla o. i. na základe masívnej deregulácie finančných trhov v posledných rokoch, stupňujúcimi sa úspornými opatreniami a snaží sa tak upokojiť finančné trhy. Takmer vo všetkých krajinách EÚ

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov – Časť II integrovaných usmernení stratégie Európa 2020“, spravodajca: pán GREIF, (Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 66).

⁽²⁾ EHSV zaujal postoj k dosahu krízy a k nevyhnutným krokom na jej riešenie v mnohých stanoviskách a pri rôznych príležitostiach. Napr. významným spôsobom vo vyhlásení svojho predsedu na plenárnom zasadnutí v decembri 2011; http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/di_ces20-2011_di_sk.doc.

⁽³⁾ Pozri napr. nedávno zverejnenú jesennú prognózu Európskej komisie na roky 2011 – 2013.

je v rámci uplatňovania nedávno upravených pravidiel hospodárskeho riadenia v eurozóne a mimo nej stredobodom nadchádzajúcej konsolidácie znižovanie deficitu verejných financií s čiastočne citeľnými zásahmi do verejných výdavkov zameraných na obmedzenie sociálnych výdavkov a verejných služieb⁽⁴⁾. Táto politika obmedzuje príležitosti na trhu práce v neposlednom rade tým osobám, ktoré už doteraz patrili k znevýhodneným skupinám.

3.2 Európa bude v tejto súvislosti v najbližších rokoch zažívať mimoriadne napätú situáciu v oblasti zamestnanosti. V štvrtom roku finančnej a hospodárskej krízy pokračuje zhoršovanie vyhliadok na zamestnanie. Napriek úsiliu na podporu konjunktúry ako prvej reakcie na krízu a napriek hospodárskemu oživeniu v jednotlivých členských štátoch EÚ vzrástla **nezamestnanosť** v EÚ v rokoch 2008 až 2011 zo 6,9 % na 9,4 %⁽⁵⁾.

3.3 Dnes je bez práce viac ako 22 miliónov ľudí v celej EÚ, pričom v rámci nej existujú veľké rozdiely. **Miera nezamestnanosti** sa v 2. štvrtroku 2011 pohybuje od menej než 5,5 % v Rakúsku, Luxembursku a Holandsku až po viac než 14 % v Írsku, Litve, Lotyšsku a Grécku a 21 % v Španielsku. Mladí ľudia sú ešte oveľa viac postihovaní nezamestnanosťou. Vo viacerých krajinách – nielen na juhu Európy – sa situácia znepokojivo vyhrotila: miera nezamestnanosti sa zdvojnásobila v Španielsku, Írsku a – vychádzajúc z nízkej úrovne – aj v Dánsku; v pobaltských krajinách sa dokonca strojnásobila. Iba v Nemecku a Luxembursku nezamestnanosť do roku 2010 klesala. Napriek stúpajúcej nezamestnanosti bol v niektorých krajinách zaznamenaný aj nárast voľných pracovných miest. Na základe demografického vývoja, ako aj pretrvávajúcich štrukturálnych zmien je treba počítať s tým, že sa tento paradox v nasledujúcich rokoch ešte vyostří.

— **Mladí ľudia a pracovníci s nízkou kvalifikáciou** boli počas krízy obzvlášť postihnutí rastom nezamestnanosti, pričom obe skupiny boli už predtým výrazne nad priemerom.

— Miera nezamestnanosti osôb s nízkou **úrovňou vzdelania** bola v 2. štvrtroku 2011 na úrovni 16,3 %, u osôb so stredným a vysokoškolským vzdelaním na úrovni 8,6 %, resp. 5,3 %.

— Miera nezamestnanosti **mužov i žien všetkých vekových skupín** narastla. V 2. štvrtroku 2011 dosahovala 9,4 %, resp. 9,5 %. V prvej fáze krízy rástla miera nezamestnanosti mužov rýchlejšie, pretože vo väčšej miere boli postihnutí odvetvia, v ktorých dominujú muži (napr. spracovateľský

a stavebný priemysel). V druhej fáze stúpala prudšie nezamestnanosť žien, pretože v dôsledku prijatých úsporných opatrení boli postihnuté oblasti, v ktorých majú prevahu ženy (napr. služby, verejný sektor).

— Migrujúci pracovníci, ktorí už pred krízou vykazovali vyššiu mieru nezamestnanosti, než je priemer, sú nadmerne postihnutí nárastom nezamestnanosti. Ich miera nezamestnanosti dosahovala v 2. štvrtroku 2011 výšku 16,3 %.

— **Dlhodobá nezamestnanosť** (viac než 12 mesiacov), ktorá z dôvodu veľkého počtu nových nezamestnaných štatisticky dočasne výrazne klesla, dosiahla v 2. štvrtroku 2011 v priemere EÚ opäť predkrízových 43 %. Krajiny, ktoré kríza postihla silno a skoro (Španielsko, Írsko, pobaltské krajiny), vykazovali oproti roku 2008 silný nárast. V dôsledku stagnujúceho dopytu zaznamená táto skupina v blízkej budúcnosti výrazný nárast.

3.4 V súvislosti s tým, že **nezamestnanosť mladých ľudí** nadobudla znepokojivé rozmery už pred krízou, EHSV už poukázal na to, že sa teraz stala jedným z najhrozivejších problémov na európskom trhu práce⁽⁶⁾. Vo všeobecnosti sa dramaticky zvýšila a v súčasnosti dosahuje v rámci EÚ takmer 21 %. Viac ako 5 miliónov mladých ľudí vo veku 15 až 24 rokov je dnes bez práce alebo bez miesta v programe odbornej prípravy, čo sa spája s nesmiernymi individuálnymi, spoločenskými a hospodárskymi dôsledkami: podľa aktuálnych odhadov Eurofoundu vznikajú v dôsledku vylúčenia mladých ľudí z trhu práce náklady vo výške viac než 100 miliárd EUR ročne⁽⁷⁾. V Grécku a Španielsku je viac ako 40 % mladých ľudí bez práce, v Lotyšsku, Litve a na Slovensku takmer každý tretí.

— Dôvodom na obavy z nezamestnanosti mládeže sú dva ukazovatele: miera nezamestnanosti⁽⁸⁾ a miera NEET, ktoré obe narástli. Ukazovateľ **NEET** je obzvlášť zaujímavý preto, lebo informuje o situácii mladých ľudí vo veku 15 až 24 rokov, ktorí **nie sú zamestnaní, nevzdelávajú sa ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave** („Not in Employment, Education or Training“).

— Medzi jednotlivými členskými štátmi možno konštatovať výrazné rozdiely: najlepšia situácia je v Dánsku, Holandsku, Slovinsku a Rakúsku, kde je miera nezamestnanosti menšia než 7 %, zatiaľ čo situácia v Taliansku a Bulharsku s mierami 19,1 % a 21,8 % je obzvlášť ťažká. Priemer EÚ–27 predstavoval v roku 2010 12,8 %. Zdá sa, že pre krízu sa miera NEET zhoršila najmä v Španielsku, Írsku, Litve, Estónsku a Lotyšsku.

⁽⁴⁾ K sociálnym dôsledkom nového riadenia hospodárstva pozri stanovisko EHSV z 22.2.2012 na tému „Sociálne dôsledky legislatívy o novom hospodárskom riadení“, spravodajkyňa: pani Bischoff (pozri s. 23 tohto úradného vestníka).

⁽⁵⁾ Ak nie je uvedené inak, údaje sú založené na prieskume o pracovných silách v Európskej únii (AKE): (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction) a vzťahujú sa na 2. štvrtrok 2011. Vekovú skupinu spravidla tvoria osoby vo veku 15 až 64 rokov.

⁽⁶⁾ Pozri kapitolu 7 stanoviska EHSV na tému „Mládež v pohybe“, spravodajca: pán TRANTINA, pomocný spravodajca: pán MENDOZA CASTRO (Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 55).

⁽⁷⁾ Náklady na toto vylúčenie mladých ľudí z trhu práce dosahujú podľa najnovších výpočtov Eurofoundu v EÚ takmer 100 miliárd EUR ročne.

⁽⁸⁾ Aby sa znížila možnosť skreslenia údajov z dôvodu vysokej miery nezamestnanosti mladých ľudí, ktorí sa ešte stále zúčastňujú na odbornej príprave, sú tu zahrnutí všetci zárobkovo činní mladí ľudia.

— **Osoby, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku**, tvoria ďalšiu kategóriu ľudí, u ktorých je v dôsledku nízkej úrovne vzdelania vysoké riziko, že sa stanú nezamestnanými. Napriek skutočnosti, že sa miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v niektorých krajinách (napr. v Španielsku, Portugalsku, Estónsku, Lotyšsku a Spojenom kráľovstve) počas krízy znížila, v roku 2010 dosahovala v európskom priemere 14,1 %, čo je výrazne viac než 10 %, ktoré sú cieľom podľa stratégie Európa 2020⁽⁹⁾. Rozdiely medzi krajinami sú veľké: v Portugalsku a Španielsku dosahuje táto miera vyše 28 % a miera predčasného ukončenia školskej dochádzky na Malte je takmer 37 %, zatiaľ čo na Slovensku, v Českej republike a v Slovinsku je pod hranicou 5 %⁽¹⁰⁾.

3.5 Tento vývoj miery nezamestnanosti sa odráža aj v **miere zamestnanosti**, ktorá počas krízy badateľne klesla: v priemere EÚ u osôb vo veku 20 až 64 rokov zo 70,5 % v 2. štvrťroku 2008 na 68,9 % v 2. štvrťroku 2011. Už pri schvaľovaní usmernení v roku 2010 bolo jasné, že bude potrebné celé desaťročie, kým sa obnoví asi 10 miliónov pracovných miest, ktoré zanikli od vypuknutia krízy. Odvtedy sa situácia veľmi nezlepšila. V priemere EÚ možno konštatovať medzi 2. štvrťrokom 2010 a 2. štvrťrokom 2011 len minimálny rast zamestnanosti; niektoré krajiny zaznamenali v poslednom roku výrazný rast (Estónsko, Litva, Lotyšsko a Malta), v iných zamestnanosť naďalej výrazne klesá (Grécko, Bulharsko, Slovinsko a Rumunsko). Celkovo sú krajiny EÚ od dosiahnutia základného cieľa stratégie Európa 2020, ktorým je všeobecná miera zamestnanosti na úrovni 75 % (pre osoby vo veku 20 až 64 rokov), ešte stále ďaleko⁽¹¹⁾. Počas hospodárskej krízy boli mladí ľudia nielen oveľa viac postihnutí nezamestnanosťou než všetky ostatné vekové skupiny, ale aj miera ich zamestnanosti klesla oveľa viac.

3.6 Primerane k vývoju počas lisabonskej fázy pokračoval aj počas krízy postupný nárast počtu **zamestnaní na čiastočný úväzok**. So zreteľom na výrazné rozdiely medzi jednotlivými krajinami sa miera zamestnanosti na čiastočný úväzok v EÚ zvýšila zo 17,6 % celkovej zamestnanosti v 2. štvrťroku 2008 na 18,8 % v 2. štvrťroku 2011.

— Podiel **žien** pracujúcich na čiastočný úväzok je neúmerne vysoký s priemernou mierou 31,6 % v 2. štvrťroku 2011 v porovnaní s 8,1 % u mužov.

— Tento jav postihuje **mladých** pracovníkov oveľa viac než pracovníkov stredného veku a starších pracovníkov, keďže **miera zamestnanosti na čiastočný úväzok** v rámci EÚ sa u nich zvýšila.

— Zamestnanosť na čiastočný úväzok okrem toho viac vzrástla **medzi pracovníkmi s najnižšou úrovňou vzdelania**.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_sk.htm.

⁽¹⁰⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>.

⁽¹¹⁾ Pozri EMCO/28/130911/EN-rev3, s. 27 a nasl.

— Počas krízy krátkodobá práca umožňuje udržiavať kontakt s trhom práce a poskytuje dobrú východiskovú pozíciu na prechod k pokrízovej plnej zamestnanosti.

— Počas krízy však značne vzrástol aj počet zamestnancov **nedobrovoľne pracujúcich na čiastočný úväzok**⁽¹²⁾. V krajinách, ktoré kríza postihla najsilnejšie (pobaltské krajiny, Španielsko, Írsko), vzrástla miera nedobrovoľnej zamestnanosti na čiastočný úväzok medzi rokmi 2008 a 2010 viac, než je priemer. Zamestnanosť žien na čiastočný úväzok je z dôvodu ich starostlivosti o deti alebo o dospelých, ktorí nemôžu pracovať, v mnohých krajinách stále vysoká.

3.7 Počet **pracovných zmlúv na dobu určitú** stúpol v 2. štvrťroku 2007 v EÚ na maximálnu hodnotu 14,6 %. Údaje z prieskumu pracovných síl v EÚ zahŕňajú do tejto kategórie aj dočasných agentúrnych pracovníkov, okrem prípadu, keď existuje písomná pracovná zmluva na dobu neurčitú⁽¹³⁾. Keďže pracovníci v pracovnom pomere na dobu určitú a dočasní agentúrni pracovníci boli počas krízy vážne postihnutí nezamestnanosťou, klesol ich podiel v 2. štvrťroku 2009 celkovo na minimálnu úroveň 13,5 %. Najnovší nárast na 14,2 % v 2. štvrťroku 2011 ukazuje, že podniky majú tendenciu znovu zamestnávať pracovníkov na základe zmlúv na dobu určitú a tiež prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania. Z toho je zrejme najmä to, že zamestnávateľia majú malú dôveru v trvácnosť hospodárskeho oživenia a snažia sa na situáciu reagovať.

— **Rozdiely medzi jednotlivými krajinami** sú z hľadiska rozsahu zamestnávania na dobu určitú značné: zatiaľ čo v niektorých stredo- a východoeurópskych členských štátoch, ako je Rumunsko, Bulharsko, Litva a Estónsko, je táto miera pod 5 %, vykazuje Portugalsko, Španielsko a Poľsko mieru vo výške približne 23 – 27 %.

— Pravdepodobnosť pracovného pomeru na dobu určitú je u mladých pracovníkov (vo veku 15 až 24 rokov) zďaleka najvyššia (v roku 2010 to bolo 42,2 %). Platí to pre takmer všetky štáty. Do určitej miery sa v mnohých oblastiach stalo bežným, že **mladí ľudia** vstupujú najprv do **pracovného pomeru na dobu určitú**. Často je to však nedobrovoľné. To je jedným z dôvodov dramatického zhoršenia situácie mladých ľudí na trhu práce počas krízy.

— Navyše je na dobu určitú zamestnaných asi 20 % **pracovníkov s nízkou kvalifikáciou**, čo je miera, ktorá je oveľa vyššia než u pracovníkov so strednou a vysokou kvalifikáciou (asi 12 – 13 %).

⁽¹²⁾ Nedobrovoľná práca na čiastočný úväzok je definovaná ako „nebolo možné nájsť prácu na plný úväzok“.

⁽¹³⁾ Odporúča sa, aby v budúcnosti Eurostat vykazoval údaje zvlášť pre pracovníkov na dobu určitú a zvlášť pre dočasných agentúrnych pracovníkov.

— Podiel pracovníkov **nedobrovoľne zamestnaných na dobu určitú** narástol medzi rokmi 2008 a 2010 asi o 2 %. Tento jav je možné pozorovať najmä v Litve a Írsku, dvoch krajinách najviac postihnutých krízou, ako aj v Českej republike, Dánsku a vo Veľkej Británii.

3.8 Chudoba tých, ktorí sú zamestnaní: Z údajov Eurostatu za rok 2009 vyplýva, že tak zamestnancom v pracovnom pomere na dobu určitú, ako aj zamestnancom na čiastočný úväzok, ale tiež mladým ľuďom a osamelým rodičom hrozí väčšie riziko, že napriek zamestnaniu upadnú do chudoby, než pracovníkom s pracovným pomerom na dobu neurčitú a na plný úväzok.

— U **mladších pracovníkov** (vo veku 18 – 24 rokov) existuje oveľa väčšie **riziko chudoby napriek tomu, že pracujú** ⁽¹⁴⁾, než je to priemerne v prípade skupiny 25 až 64-ročných vo viacerých členských štátoch EÚ.

— Podobne sú aj **osamelí rodičia**, ktorí sa práci na čiastočný úväzok často nemôžu vyhnúť, a nízko kvalifikovaní pracovníci nielen neprimerane silno postihnutí fenoménom práce na dobu určitú a na čiastočný úväzok a zároveň majú nadmerné zastúpenie aj medzi pracovníkmi so slabou platenou prácou na plný úväzok, čo sa odráža vo vyššom podiele v skupine **chudobných pracujúcich**.

4. Politika úsporných opatrení v celej EÚ zhoršuje situáciu na trhu práce a sťažuje dosiahnutie cieľov politiky zamestnanosti

4.1 Súčasnú zavádzanie úsporných programov v EÚ môže urýchliť navzájom sa posilňujúci pokles a ďalšie zhoršovanie vyhládok na rast. Keďže sa v niektorých krajinách nevenuje zároveň dostatočná pozornosť potrebným štrukturálnym reformám a neotvárajú sa žiadne nové možnosti rastu, má znižovanie výdavkov negatívny vplyv na dopyt na vnútornom trhu ako poslednú oporu konjunktúry a vedie ku klesajúcim daňovým príjmom a narastajúcim sociálnym výdavkom. Hrozí ďalší nárast rozpočtových deficitov, a tým zvyšovanie hospodársko-politickej nespôsobilosti čoraz vyššieho počtu štátov EÚ. Táto cesta zamerania sa v rámci konsolidácie rozpočtu prevažne na úsporné opatrenia je nielenže zo sociálneho hľadiska povážlivá, ale oslabuje aj možnosť výhľadového hospodárskeho oživenia. EHSV je vážne znepokojený tým, že týmito opatreniami sa kríza nedá prekonať a nebude ani možné dosiahnuť ciele stanovené v stratégii EÚ v oblasti zamestnanosti.

4.2 EHSV opakuje svoju požiadavku, aby bol schválený ďalší plán hospodárskej obnovy Európy rádovo vo výške ďalších 2 % HDP, ktorý by mal rozsiahly účinok na trh práce ⁽¹⁵⁾. Okrem

⁽¹⁴⁾ Menej než 60 % mediánového príjmu domácnosti.

⁽¹⁵⁾ Pozri bod 3.1 stanoviska EHSV na tému „Výsledky summitu o zamestnanosti“, spravodajca: pán GREIF (Ú. v. EÚ C 06, 16.12.2009, s. 70).

dotatočných investícií na vnútroštátnej úrovni, ktoré by sa mali využívať koordinovanejšie, ak sa majú zvýšiť účinky politiky zamestnanosti, je potrebné určiť európske investičné projekty. Plánované výdavky v objeme 1 % by sa mali vzťahovať na investície s vysokým účinkom na zamestnanosť a ďalej výslovné na opatrenia politiky trhu práce, ktoré môžu mať v závislosti od situácie na trhu práce v jednotlivých krajinách EÚ rôznu podobu.

4.3 Štátne rozpočty sa nebudú môcť použiť na všetko, od záchranu bánk cez investície do sociálnej oblasti a do inovácií až po podporu podnikov. Podľa EHSV je v rámci inteligentnej konsolidácie rozpočtov okrem škrtov vo výdavkoch, ktoré by mali byť sociálne prijateľné, nevyhnutné nájsť nové zdroje príjmov. Je potrebné najmä posilniť daňovú základňu v členských štátoch. Okrem toho by sa mali kompletne prehodnotiť daňové systémy, pričom sa bude musieť zároveň zohľadniť aj otázka príspevkov rôznych druhov príjmov a majetku. To sa má uskutočniť súčasne so zvýšením účinnosti a účelnosti verejných výdavkov.

4.4 Podľa názoru EHSV nesmú úsporné opatrenia zvyšovať riziko chudoby a ďalej stupňovať nerovnosti, ktoré už narástli v posledných rokoch. Pri všetkých opatreniach na riešenie krízy je však potrebné zabezpečiť, aby neboli v rozpore s oživením dopytu a zamestnanosti počas krízy a po nej a so zmiernením negatívnych vplyvov v sociálnej oblasti. Členské štáty pritom musia dbať na to, aby opatrenia na prekonanie hospodárskej krízy a zníženie štátneho dlhu neohrozili verejné investície do politiky trhu práce a do vzdelávania a odbornej prípravy. EHSV požaduje účinné hodnotenia sociálneho vplyvu s cieľom preskúmať, ako je možné dosiahnuť cieľ EÚ otvoriť do roku 2020 najmenej 20 miliónom ľudí cestu z chudoby a sociálneho vylúčenia.

4.5 Úsporné opatrenia sa najtvrdšie dotýkajú v prvom rade ľudí, ktorí sú závislí od štátnych sociálnych dávok, medzi nimi aj pracovníkov s neistým zamestnaním a iných znevýhodnených skupín na trhu práce. Najviac sú nezamestnanosťou postihnutí spravdli aj tí ľudia, ktorí majú sťažený a obmedzený prístup k poskytovaniu podpory. Preto sú potrebné dostatočné, účinné a udržateľné systémy sociálneho zabezpečenia, pričom sa musí osobitná pozornosť venovať najviac postihnutým a znevýhodneným skupinám na trhu práce (okrem iného mladým ľuďom, migrantom, Rómom, osobám so zdravotným postihnutím, osamelým rodičom, osobám s nízkou kvalifikáciou).

4.6 Čo sa týka problémov, ktorým čelia pracovné trhy v súvislosti so starnutím obyvateľstva v Európe, EHSV k nim zaujal nedávno postoj a pritom skonštatoval, že zďaleka najúčinnnejšia stratégia spočíva v čo najväčšom využívaní existujúceho potenciálu zamestnanosti. To sa dá dosiahnuť iba cielenou

politikou rastu a uskutočňovaním politiky, ktorá vytvára príležitosti na účasť na trhu práce. Táto politika zahŕňa úpravu pracovnej sféry zohľadňujúcu vek pracovníkov, rozvoj vzdelávania a odbornej prípravy, vytváranie kvalitných a produktívnych pracovných miest, zaistenie výkonného systému sociálneho zabezpečenia, rozsiahle opatrenia na zosúladienie pracovného a rodinného života atď.⁽¹⁶⁾ Okrem toho je potrebné v plnej miere využívať potenciál „striebornej ekonomiky“.

5. Požiadavky a odporúčania k otázkam zamestnanosti mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí

5.1 Stanovenie ambiciózných cieľov EÚ týkajúcich sa zamestnanosti mladých ľudí

5.1.1 V existujúcich usmerneniach sa nachádza ukazovateľ zníženia počtu mladých ľudí, ktorí nemajú prácu, nevzdelávajú sa a nezúčastňujú sa ani na odbornej príprave (NEET). Napriek tomu, že členské štáty diverzifikovali svoje opatrenia podľa rôznych osobitostí podskupín NEET, pričom sa pozornosť venovala najmä skupinám s určitým znevýhodnením⁽¹⁷⁾, stále chýbajú konkrétne ciele, pokiaľ ide o boj proti nezamestnanosti mladých ľudí a zlepšenie ich zamestnanosti. **EHSV opakuje svoju požiadavku, aby bola táto kľúčová otázka v usmerneniach jasnejšie vyjadrená, predovšetkým tým, že sa doplnia merateľné európske ciele v oblasti zamestnanosti mladých ľudí: najmä 1) cieľ významného zníženia nezamestnanosti mladých ľudí, ako aj 2) maximálna lehota štyroch mesiacov na aktiváciu mladých ľudí, ktorí si hľadajú pracovné, resp. učňovské miesta.** Ponechanie stanovenia špecifických cieľov v oblasti zamestnanosti mládeže na úrovni členských štátov nebolo veľmi účinné, vo svojich národných programoch reformou formulovalo takéto ciele len niekoľko krajín⁽¹⁸⁾.

5.2 Členské štáty by mali dôsledne uplatňovať „ochranu mládeže“ v oblasti NEET

5.2.1 EHSV vyjadruje svoje uspokojenie nad tým, že jeho požiadavka, podľa ktorej majú členské štáty zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia mali do štyroch mesiacov po ukončení školy zamestnanie, pokračovali vo vzdelávaní, resp. boli zapojení do aktívnych opatrení a opatrení na začlenenie do trhu práce, bola v podobe návrhu na záruku „ochrany mládeže“ zahrnutá do hlavnej iniciatívy „Mládež v pohybe“⁽¹⁹⁾. **EHSV sa v tejto súvislosti v plnej miere pripája k požiadavkám Komisie, aby členské štáty v čo najkratšom čase určili prekážky. V rámci národných plánov reforiem je potrebné sformulovať príslušné konkrétne opatrenia na odstránenie týchto prekážok.** V tomto smere bude v mnohých členských

štátoch nevyhnutné značne rozšíriť špecifickú podporu poskytovanú verejnými službami zamestnanosti, pričom sa zvýšená pozornosť musí venovať znevýhodneným osobám (predovšetkým aj pristahovateľského a rómskeho pôvodu).

5.2.2 Od členských štátov sa pritom zároveň vyžaduje, aby účinne uskutočňovali priority všeobecne dohodnuté v usmerneniach pre zamestnanosť, a to aj pokiaľ ide o mladých ľudí, a stanovili si príslušné ambiciózne úlohy a ciele, medzi ktoré o. i. patria vyvážené opatrenia na zvýšenie flexibility a istoty, podpora pracovnej mobility, vytvorenie primeraných systémov sociálneho zabezpečenia na zaistenie prechodu na trh práce, ako aj podpora podnikania a primeraných rámcových podmienok pre zachovanie a vytváranie pracovných miest najmä v oblasti MSP.

5.3 Väčšie množstvo finančných prostriedkov EÚ a ľahší prístup k prostriedkom EÚ určených na boj proti nezamestnanosti mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí

5.3.1 S cieľom čo najskôr znížiť nezamestnanosť mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí EHSV naliehavo žiada prijatie osobitných opatrení v oblasti sociálnej politiky, politiky vzdelávania a trhu práce, a to práve v čase napätaj rozpočtovej situácie. Komisia vo svojej nedávnej iniciatíve „Príležitosti pre mladých“⁽²⁰⁾ požadovala rýchlu a nebyrokratickú pomoc najmä v tých krajinách, ktoré sú najviac postihnuté nezamestnanosťou mladých ľudí⁽²¹⁾. **Členským štátom, v ktorých je situácia mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí na trhu práce obzvlášť napätá a ktoré musia v súčasnosti zároveň plniť reštriktívne rozpočtové ciele, by sa mal uľahčiť prístup k prostriedkom z fondov EÚ najmä na opatrenia v zmysle „ochrany mládeže“, ako aj s ohľadom na investície do vytvárania pracovných miest. Nutný je pragmatický a flexibilný prístup a zjednodušenie administratívnych postupov pri využívaní prostriedkov až po dočasné prerušenie vnútroštátneho spolufinancovania pri čerpaní prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu a iných európskych fondov.**

5.4 Primerané prostriedky v novom rozpočte EÚ určené na boj proti nezamestnanosti mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí

5.4.1 EHSV už zdôraznil, že napriek prehodnoteniu rozpočtových priorít, ktoré si hospodárska kríza vynútila vo všetkých štátoch EÚ, je dôležité ponechať poskytovanie vnútroštátnych a európskych finančných prostriedkov na vzdelávanie, odbornú prípravu a zamestnanosť mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí a tam, kde je to potrebné, ho ešte zvýšiť⁽²²⁾. **V tomto zmysle EHSV žiada, aby bol v novom finančnom výhlade po roku 2014 zabezpečený dostatok prostriedkov z ESF na**

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Budúcnosť európskeho trhu práce – hľadanie účinnej odpovede na demografický vývoj“, spravodajca: pán GREIF (Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 1).

⁽¹⁷⁾ „Young People and NEETs in Europe: first findings“ – EUROFOUND – EF1172EN <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/72/en/1/EF1172EN.pdf>.

⁽¹⁸⁾ Iba štyri krajiny (Belgicko, Česká republika, Bulharsko, Estónsko) sformulovali v roku 2011 vo svojich národných programoch reformy národné ciele, pokiaľ ide o boj proti nezamestnanosti mladých ľudí.

⁽¹⁹⁾ „Mládež v pohybe“, COM(2010) 477 final, kapitola 5.4.

⁽²⁰⁾ Pozri príslušné návrhy Komisie v súčasnej iniciatíve „Príležitosti pre mladých“, COM(2011)933 final.

⁽²¹⁾ Usmernenie 7, rozhodnutie Rady 2010/707/EU.

⁽²²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Mládež v pohybe“, (Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 55), kapitola 8 stanoviska EHSV na tému „Kríza, vzdelávanie a trh práce“, spravodajca: pán SOARES (Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 50).

iniciatívy zamerané na mladých ľudí⁽²³⁾ a dlhodobu nezamestnaných. Okrem toho by sa podľa EHSV malo tiež preskúmať, ako by sa dali na opatrenia boja proti nezamestnanosti mladých ľudí a dlhodobej nezamestnanosti využiť aj ostatné fondy EÚ.

5.5 Lepší prístup mladých ľudí a dlhodobu nezamestnaných k dávkam v nezamestnanosti

5.5.1 V členských štátoch EÚ existujú značné rozdiely v prístupe a rozsahu dávok sociálneho zabezpečenia, a to nielen pre mladých ľudí. V usmerneniach pre zamestnanosť boli členské štáty správne vyzvané, aby prispôsobili svoje systémy sociálneho zabezpečenia tak, aby sa pri flexibilných trhoch práce vylúčila možnosť vzniku medzier v zabezpečení. Týka sa to v rovnakej miere všetkých vekových skupín. Podľa názoru EHSV sa silne obmedzenému prístupu mladých ľudí k poskytovaniu podpory, ktorý možno konštatovať vo väčšine členských štátov, doteraz venovala len malá pozornosť⁽²⁴⁾. Niektoré krajiny počas krízy zlepšili za príslušných podmienok prístup znevýhodnených skupín, a teda aj mladých ľudí, k dávkam v nezamestnanosti. Tieto opatrenia však boli časovo obmedzené alebo podliehajú riziku, že budú v rámci plánovaných úsporých balíkov stiahnuté.

5.5.2 EHSV žiada, aby sa vo všetkých členských štátoch preskúmali a prípadne zlepšili podmienky prístupu k poskytovaniu podpory nezamestnaným mladým a dlhodobu nezamestnaným ľuďom, ktorí chcú pracovať a ktorí si hľadajú prácu, resp. miesto v odbornej príprave. Odporúča sa zahrnúť príslušné ciele do národných programov reforiem. Bol by to významný príspevok k boju proti nejstej situácii mnohých mladých ľudí pri prechode na trh práce.

5.6 Boj proti nejstej práci a neregulovaným formám v oblasti odbornej prípravy a pracovných stáží

5.6.1 U 15 až 24-ročných ľudí je nielen nezamestnanosť dvakrát vyššia než u dospelých, ale aj podiel nejstých pracovných pomerov (v niektorých krajinách viac než 60 %), nárast neregulovanej odbornej prípravy a pracovných stáží (predovšetkým v južných krajinách⁽²⁵⁾), ako aj práca pod úrovňou

⁽²³⁾ EHSV napr. požaduje zabezpečiť najmenej 40 % prostriedkov ESF na podporu zamestnanosti a pracovnej mobility, čím by sa opatrenia týkajúce sa mladých ľudí vo veľkej miere dostali do centra nových projektov. Pozri stanovisko EHSV na tému „Európsky sociálny fond“, (pozri s. 82 tohto úradného vestníka), spravodajca: pán Verboven, pomocný spravodajca: pán Cabra de Luna, body 1.5 a 4.1.

⁽²⁴⁾ Údaje z prieskumu pracovných síl v EÚ (Eurostat) vykazujú u mladých ľudí (vo veku 15 až 24 rokov) v priemere EÚ–27 trikrát menší prístup k dávkam v nezamestnanosti než u ostatných skupín, pričom nebolo skonštatované žiadne trvalé zlepšenie počas krízy.

⁽²⁵⁾ Tento problém sa menej týka severoeurópskych krajín s dlhodobými praktickými skúsenosťami s regulovanými vzťahmi medzi učňami, vzdelávacími inštitúciami a zamestnávateľmi. To isté platí pre tie krajiny, v ktorých existuje zavedený a osvedčený systém duálneho výcviku učňov (Nemecko, Rakúsko).

kvalifikácie. EHSV neodporúča nadmerné zapájanie do pracovného procesu nestabilným a neperspektívnym spôsobom: namiesto spoliehania sa na neisté formy zamestnania a nestabilné pracovné zmluvy je potrebné zaviesť opatrenia, ktoré zabezpečia, že zamestnávanie na dobu určitú a slabo platené pracovné miesta so zlým sociálnym zabezpečením sa nestanú v prípade mladých ľudí pravidlom.

5.6.2 EHSV zaujal v mnohých stanoviskách postoj k nevyhnutným oblastiam činnosti vzhľadom na prispôbenie sa v oblasti vzdelávania a kvalifikácií, aby sa o. i. zabezpečilo, že mladí ľudia dostanú také vzdelanie, po ktorom je na trhu práce dopyt⁽²⁶⁾. Aby sa odstránil existujúci nesúlad medzi ponukou a dopytom na trhu práce, spôsobený napr. nedostatočnou kvalifikáciou, obmedzenou geografickou mobilitou alebo neprimeraným odmeňovaním⁽²⁷⁾, žiada sa od vzdelávacích inštitúcií, aby prispôsobili svoje učebné plány požiadavkám trhu práce, od zamestnávateľov, aby rozšírili spôsoby nájboru nových zamestnancov, a od úradov, aby investovali do účinných aktívnych opatrení trhu práce. Aj študenti nesú zodpovednosť za to, či budú v budúcnosti schopní sa zamestnať.

5.6.3 Čo sa týka iniciatívy Komisie v oblasti stáží, EHSV podporuje zodpovedajúci európsky rámec kvality, ktorý by sa mal propagovať aj v podnikoch, aby ponúkali pracovné stáže s obojstranne záväznými zmluvami, a to najmä mladým ľuďom s nízkym vzdelaním. Malo by sa preskúmať, či by sa duálny systém výučby v odbornej príprave a vzdelávaní, ktorý prináša vo viacerých krajinách už dlhší čas pozitívne výsledky, nedal šťastie preniesť do iných krajín.

5.7 Základné zásady boja proti nezamestnanosti mladých ľudí

5.7.1 EHSV navrhuje prijať opatrenia na boj proti nezamestnanosti mladých ľudí v súlade s týmito základnými zásadami: zlepšenie zamestnateľnosti mladých ľudí prostredníctvom reformy vzdelávacieho systému, ktorá povedie k zosúladieniu zručností s potrebami trhu práce a zahŕňa partnerstvá medzi školami, hospodárskymi subjektmi a sociálnymi partnermi; aktívne opatrenia trhu práce vrátane väčšej podpory a viac stimulov pre mladých ľudí prijať prácu; preskúmanie vplyvu právnych predpisov upravujúcich ochranu pred prepúšťaním, resp. ochranu zamestnanosti, a podpora podnikania mladých ľudí.

⁽²⁶⁾ Pozri pripravované stanovisko EHSV na tému „Modernizácia vysokoškolského vzdelávania“ (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku); stanovisko EHSV na tému „Zamestnanosť mladých ľudí, odborné kvalifikácie a mobilita“ (Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 11), spravodajkyňa: pani Andersen; ako aj stanovisko EHSV na tému „Postsekundárne odborné vzdelávanie a príprava“ (Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 1), spravodajkyňa: pani Drbalová.

⁽²⁷⁾ Pozri iniciatíva „Príležitosti pre mladých“, COM(2011) 933 final.

5.8 *Boj proti dlhodobej nezamestnanosti a strate kontaktu s trhom práce*

5.8.1 Pokračujúca krízová stagnácia dopytu po pracovnej sile vedie k rastu dlhodobej nezamestnanosti, ktorej dôsledkom sú vážne ťažkosti s umiestňovaním na trhu práce a následne aj nárast pracovnej chudoby. **EHSV členským štátom odporúča, aby venovali mimoriadnu pozornosť aj vytváraniu inkluzívnych medzitrhov práce, na ktorých by sa z verejných prostriedkov vytváralo primerané množstvo zodpovedajúcich pracovných miest** tak, aby si dlhodobo nezamestnaní udržali kontakt so svetom práce a zvýšili svoje znalosti. Zabráni sa tým rastu pracovnej chudoby a umožní to hladký prechod takto zamestnaných na otvorený trh práce v pokrízovom období.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o ustanovení programu Zdravie pre rast, tretieho viacročného akčného programu EÚ v oblasti zdravia na obdobie rokov 2014 – 2020“

COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD)

(2012/C 143/19)

Hlavná spravodajkyňa: **Béatrice OUIIN**

Európsky parlament 30. novembra 2011 a Rada 12. decembra 2011 sa rozhodli v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o ustanovení programu Zdravie pre rast, tretieho viacročného akčného programu EÚ v oblasti zdravia na obdobie rokov 2014 – 2020“

COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 6. decembra 2011 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo. Spravodajkyňou bola pani OUIIN.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bola pani Béatrice OUIIN rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 23. februára 2012) vymenovaná za hlavnú spravodajkyňu. Výbor prijal 169 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta iniciatívu Európskej komisie, pretože realizácia tohto tretieho programu je v období súčasnej krízy pozitívnym signálom vyslaným smerom k európskym občanom. Víta špecifický program, ktorý sa venuje zdraviu, a ktorého rozpočet, hoci skromný, sa zvýšil.

1.2 EHSV oceňuje, že sa iniciatíva zameriava na obmedzený počet priorít a víta zvýšenie stropu dotácií pre krajiny, ktorých hrubý národný dôchodok na obyvateľa je nižší než 90 % priemeru EÚ ⁽¹⁾.

1.3 EHSV súhlasí s názorom, že sa treba usilovať lepšie využívať finančné a ľudské zdroje, avšak varuje pred pokúšením znižovať rozpočty a obmedzovať verejné služby v oblasti zdravia v období krízy.

1.4 EHSV si myslí, že prínos EÚ v oblasti zdravia spočíva v podpore výmeny osvedčených postupov a šírenia zásad začlenenia aspektu zdravia do všetkých oblastí politiky, boja proti nerovnostiam v oblasti zdravia, potlačania chudoby a boja proti sociálnemu vylúčeniu.

1.5 EHSV zdôrazňuje význam prevencie pre zachovanie dobrého zdravotného stavu obyvateľstva: vzdelávanie a osвета

v oblasti zdravia, zlepšenie pracovných podmienok, životných podmienok a podmienok bývania. Zdravé starnutie sa pripravuje počas celého života.

1.6 EHSV tvrdí, že hoci v tomto odvetví je všeobecný nedostatok pracovnej sily, treba hľadať spoločné riešenia: rovnosť mužov a žien v pracovnej sfére, prehodnotenie schopností a plátov, uznanie vysokej úrovne odborných zručností, zohľadnenie znalostí pochádzajúcich z neformálnej práce doma, pomerné zastúpenie mužov a žien v zamestnaní, zlepšenie pracovných podmienok a organizácie pracovného času, celoživotné vzdelávanie, plánovanie konca kariéry s ohľadom na fyzickú a psychologickú záťaž zdravotníckeho personálu.

1.7 EHSV sa domnieva, že je vhodnejšie vyškoliť v týchto profesiách nezamestnané osoby, ako získavať už vyškolených pracovníkov z tretích krajín alebo iných krajín EÚ, aby sa zabránilo odlevu odborníkov z týchto krajín pôvodu.

1.8 EHSV poukazuje na potrebu poskytnúť rodinám a spoločenstvu (priatelia, susedia atď.) prostriedky na to, aby sa mohli starať o chorých a závislé osoby, pričom by disponovali lepším rozdelením pracovného času počas celého života.

1.9 EHSV podporuje výmenu skúseností, pokiaľ ide o on-line používanie zdravotných systémov zdravotníkmi i fyzickými osobami a žiada, aby boli definované európske rámce:

— na ochranu dôverných údajov pri cezhraničnej výmene zdravotných záznamov pacientov alebo predpisov,

⁽¹⁾ Pozri: EE, HU, LV atď.

— na zabezpečenie správnosti informácií šírených na internetových stránkach a určených pre všetkých prostredníctvom akreditačného systému v pôsobnosti príslušných zdravotníckych orgánov.

1.10 EHSV sa domnieva, že k existujúcim prioritám (tabak, alkohol, obezita a HIV) by sa mali doplniť nové riziká spojené:

- s klimatickými zmenami, so znečistením, so šírením chemických výrobkov, s nanotechnológiami,
- s bezpečnosťou liekov a protéz, nadmernou spotrebou liekov,
- so zmenou životného štýlu a spôsobom stravovania a ich dôsledkami na reprodukciu človeka,
- s duševným zdravím, ako sú stres, depresie a Alzheimerova choroba.

1.11 EHSV sa nazdáva, že treba naďalej podporovať nové technológie v zdravotnej starostlivosti, aby sa znížilo zaťaženie zdravotníckeho personálu a zlepšila kvalita starostlivosti a podpory pacientov a tiež zlepšila a udržala mobilita starších občanov.

2. Súvislosti

2.1 EHSV za posledné dva roky vypracoval mnoho stanovísk⁽²⁾, v ktorých sa vyjadril k otázkam zdravia, a to od boja proti nerovnostiam v oblasti zdravia a boja proti alkoholizmu cez Alzheimerovu chorobu a rakovinu až po boj proti fajčeniu a bezpečnosti pacientov.

2.2 Hoci sektor zdravotníckej starostlivosti môže byť hodnotným prínosom pre hospodársky rast, zdravie sa nemôže obmedziť iba na to. Aby sa zlepšila životaschopnosť zdravotných systémov, ktoré zasahujú v prípade choroby, je predovšetkým nutné udržať obyvateľstvo v dobrom zdravotnom stave prostredníctvom preventívnych opatrení a opatrení v oblasti verejného zdravia a začleniť aspekt zdravia do všetkých oblastí politiky. Bolo by užitočné, ak by sme mali k dispozícii viac štatistických údajov o činnostiach zdravotných systémov.

2.3 Hospodárska kríza vedie k veľkým škrtom v rozpočtoch, ktoré ohrozujú kvalitu verejných zdravotníckych služieb a všeobecný prístup k týmto službám. Zachovať dobrý zdravotný stav obyvateľstva vzhľadom na demografické a klimatické zmeny si vyžaduje dostatočné prostriedky.

⁽²⁾ Pozri stanoviská EHSV:

Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 74,
 Ú. v. EÚ C 339, 14.12.2010, s. 1,
 Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 72 a 76,
 Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 89,
 Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 113,
 Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 20,
 Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 64,
 Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 105,
 Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 91,
 Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 116,
 Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 115,
 Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 88,
 Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 96.

2.4 Zachovať si dobrý zdravotný stav si vyžaduje vzdelávanie a osvetu v oblasti zdravia už od detstva (prostredníctvom rodiny, vzdelávacích zariadení a médií), zdravý spôsob stravovania v každom veku, obmedzené vystavenie nebezpečným látkam, dôstojné životné podmienky, slušné pracovné podmienky atď. Mimoriadny dôraz sa musí klásť na zdravé starnutie, pretože najstaršie osoby – popri novorodencoch – sú najväčšími spotrebiteľmi zdravotníckych služieb. Zdravé starnutie sa musí začať pripravovať skoro.

2.5 Lepšie životné a pracovné podmienky a prevencia sú najlepšimi prostriedkami na zachovanie zdravotného stavu obyvateľstva a teda na obmedzenie absencie v práci a zníženie výdavkov na zdravotnú starostlivosť.

2.6 Chudoba a sociálne vylúčenie je prvým neuhom, proti ktorému treba bojovať: zima, hlad, nevyvážená strava, nedostatočná hygiena, nezdravé bývanie, často spojené so samotou, absencia preventívneho lekárstva atď. prispievajú k rozvoju chorôb, a to najmä chronických chorôb, ktoré sú finančne nákladné pre systémy sociálneho zabezpečenia, to znamená pre všetkých občanov, ktorí sa podieľajú na jeho financovaní.

2.7 Výbor podporuje cieľ prispievať k inovatívnym a životaschopným zdravotným systémom, pre ktoré treba vypracovať spoločné nástroje a mechanizmy na vyriešenie nedostatku ľudských a finančných zdrojov. Treba investovať viac prostriedkov do domácej ošetrovateľskej starostlivosti a tzv. „ľahkej“ zdravotnej starostlivosti a presmerovať zdravotnícke nemocničné výdavky, čo umožní uznať dôležitú úlohu rodín pri udržiavaní dobrého zdravotného stavu obyvateľstva a zlepšiť udržateľnosť systému zdravotnej starostlivosti.

2.8 Vzdelávanie a osvetu v oblasti zdravia sa začína práve v útlom veku a zahŕňa pojmy hygieny, vyvázenej stravy, vyváženého správania, ale tiež stabilné emocionálne prostredie. Práve v rámci rodiny sa jednotlivci prvýkrát učia pravidlá, ako zostať zdravý a je to tiež rodina, ktorá sa stará o chorých, pretože na jednej strane si veľa chorôb nevyžaduje hospitalizáciu a ľudia ostávajú doma so svojou rodinou a na druhej strane znamenajú pre chorého návštevy jeho rodiny v nemocnici psychologickú a materiálnu podporu popri úsilí nemocničného personálu. Táto základná funkcia rodiny a blízkeho okolia sa musí zachovať, pretože človek potrebuje prítomnosť a podporu svojich blízkych, keď sa chorobou jeho schopnosti znižujú.

2.9 Zmeny štruktúry rodiny majú vplyv na duševné a fyzické zdravie a treba vyvíjať úsilie už v skoršom štádiu tak, aby mohla rodina naďalej zostať bezpečným prostredím.

2.10 Pokles ponuky neformálnej starostlivosti v rámci rodiny nie je nevyhnutný. Chorí ľudia si neželajú, aby sa o nich staral hlavne odborný personál. Rodina nemôže nahradiť úkony odborného personálu, ktoré si vyžadujú špecializovanú odbornú spôsobilosť. Chorí a ich rodiny však musia mať možnosť vybrať si, pokiaľ ide o všetky ostatné úlohy spojené so starostlivosťou doma. Z tohto vyplýva potreba umožniť všetkým pracujúcim

osobám uvoľniť sa z práce a zároveň disponovať príjmom v prípade, keď je potrebná starostlivosť o niektorého člena rodiny.

2.11 Potrebu reformovať dôchodkové systémy treba vnímať ako príležitosť vyvážiť pracovný čas v priebehu celého života. Keďže predĺženie dĺžky života umožňuje pracovať dlhšie, muži a ženy musia mať v priebehu svojho aktívneho života možnosť vybrať si dlhú dovolenku, či už na plný alebo čiastočný úväzok, ktorá bude financovaná rovnako ako je financovaný dôchodok, aby sa starali o chorých príbuzných a závislé staršie osoby. Aby mohli zamestnanci disponovať časom financovaným vlastnou prácou podľa svojich potrieb, musí byť zavedená väčšia sloboda výberu, a to nielen na dôchodku. Európski sociálni partneri, ktorí už dosiahli zavedenie rodičovskej dovolenky, by mohli pokračovať ďalej a dohodnúť takéto dovolenky a časové kredity nevyhnutné pre čo najlepšie zosúladenie rodinného a pracovného života.

2.12 Ak má byť rodina naďalej prvotným zdrojom solidarity, musí mať na to prostriedky. Pri výpočte práv na sociálne zabezpečenie a výpočte dôchodkových práv by sa mal už teraz zohľadniť čas, ktorý osoby venujú starostlivosti o svojho blízkeho v chorobe alebo ktorý je na ne odkázaný.

2.13 Treba tiež rozvíjať služby na pomoc osobám, ktoré sú závislé od druhých pri zabezpečovaní potrieb každodenného života: pomoc s hygienou, domácimi prácami, príprava jedál, starostlivosť v noci. Odvetvie zamerané na pomocné služby rodine sa rýchlo rozvíja a vznikajú v ňom nové pracovné miesta. V mnohých krajinách je práca v domácnosti stále neformálna, nenahlasuje sa úradom, nevzťahuje sa na ňu žiadna ochrana, je bez kvalifikácie a často ju vykonávajú prístahovalkyne. Ide o oblasť, ktorá je rozhodujúca v súvislosti s rovnosťou mužov a žien, o oblasť, kde existuje mnoho stereotypov, odborné zručnosti nie sú uznané, zmluvy sú neisté alebo vôbec neexistujú a platy sú veľmi nízke, pričom ide o pracovné miesta, ktoré sú pre fungovanie hospodárstva nevyhnutné. Dohovor, ktorý nedávno prijala Medzinárodná organizácia práce o dôstojnej práci osôb zamestnaných v domácnosti, by mala prispieť k zavedeniu morálnych pravidiel a profesionalizácii tohto odvetvia za predpokladu, že sa nájdu spôsoby jeho financovania, ktoré nemôže pochádzať výlučne od chorých alebo ich rodín.

3. Ciele programu

3.1 Program navrhuje zaviesť novátorské riešenia na odstránenie nedostatku pracovnej sily. V kontexte súčasnej vysokej nezamestnanosti v Európe sa treba zamyslieť nad problémami s nábormo pracovných síl v sektore zdravotníckej starostlivosti. Tento pracovný odbor, v ktorom je zastúpených veľmi veľa žien, neláka dostatočný počet mladých ľudí ani mužov, a to vzhľadom na nedostatočné uznanie kvalifikácie a zručností, náročný pracovný čas, náročné pracovné podmienky a nízky plat. Rovnosť v práci znamená revalorizáciu platov a lepšie uznanie odborných zručností, ako i prístup k celoživotnému vzdelávaniu.

3.2 Jednou z významných inovácií by bolo zvýšenie počtu mužov, čo si vyžaduje prijatie určitých opatrení. Sociálni partneri by mali podporovať politické opatrenia na zvýšenie počtu nedostatočne zastúpených skupín. Treba dohliadnuť na to, aby štatút samostatne zárobkovo činné osoby nevedol k tomu, že zdravotnícky personál nebude mať čas na prestávku a bude pracovať až do vyčerpania. Dôraz sa musí kláďť aj na všetky technické, organizačné a sociálne inovácie, ktoré umožnia zlepšiť pracovné podmienky a uľahčiť ich.

3.3 V sektore zdravotníckej starostlivosti, kde existujú vážne obmedzenia, potrebujú chorí starostlivosť 24 hodín denne, sedem dní v týždni. Vyžaduje si nočnú prácu a pracovný čas, ktorý je ťažko zlučiteľný s rodinným životom. Na dosiahnutie uspokojivých pracovných podmienok treba, aby sa do prijímania rozhodnutí úzko zapojili zamestnanci. Sociálni partneri musia v rámci sektorového sociálneho dialógu zväžiť uplatňovanie inovatívnych koncepcií pracovísk, ako je napr. individuálne riadenie (*self-rostering*) pracovného času s využitím informačných a komunikačných technológií.

3.4 Sociálni partneri musia spolupracovať s verejnými orgánmi na podpore celoživotného vzdelávania, internej mobility pracovných pozícií a získavania kvalifikácií v riadení a organizácii. Aby sa umožnilo ľahšie zosúladenie práce a vzdelávania, sociálni partneri musia zohľadniť viacero možností, ako je napr. dočasné preloženie, odborné vzdelávanie v zamestnaní, on-line vzdelávanie atď. Rozšírenie kariérnych možností je rozhodujúce pre udržanie si zamestnancov.

3.5 Riešiť nedostatok pracovnej sily podporou vzdelávania nezamestnaných osôb a zavedením primeranej mzdy sa zdá byť lepšie, než získavať už vyskolených pracovníkov z tretích krajín: doktori, zdravotné sestry, fyzioterapeuti atď. z Afriky, Ázie alebo Latinskej Ameriky budú chýbať vo vlastných krajinách, ktoré financovali ich vzdelanie. Európski sociálni partneri zo sektoru zdravotníctva vypracovali kódex správania pre cezhraničný etický nábor a ďalšie zamestnávajúce zdravotníckeho personálu. Treba ho uplatňovať a rozšíriť. Ak sa však chcú odborníci z tretích krajín usadiť v Európe, mal by sa vytvoriť fond na odškodnenie, aby sa ostatní odborníci mohli vzdelávať vo svojej krajine⁽³⁾, ako to navrhol výbor vo svojom stanovisku z roku 2007 na tému „Zdravie a migrácia“.

3.6 Prvým cieľom programu je „pestovanie európskej spolupráce na hodnotení zdravotníckej technológie (HTA)“ a skúmanie potenciálu „elektronického zdravotníctva a IKT pre program Zdravie“. Treba definovať európske rámce na ochranu dôverných údajov pri cezhraničnej výmene (napr. výmene zdravotnej dokumentácie pacientov alebo predpisov).

(3) Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 123.

3.7 Druhým cieľom programu je „zlepšenie prístupu občanov EÚ k lekárske odborným poznatkom a informáciám o špecifických chorobách aj za hranicami štátov, rozvíjanie spoločných riešení a pokynov na zlepšenie kvality zdravotnej starostlivosti a bezpečnosti pacientov s cieľom zlepšiť prístup k lepšej a bezpečnejšej zdravotnej starostlivosti“. Internetové stránky týkajúce sa otázok zdravia a určené širokej verejnosti, ktoré sú veľmi navštevované, šíria lekárske informácie a prispievajú k vzdelávaniu a osvete v oblasti zdravia. V prípade ľahkých chorôb konzultovanie týchto stránok často ušetrí návštevu lekára. Takéto stránky informujú o priaznivých účinkoch tradičnej medicíny alebo o ďalších liečebných metódach, ako sú liečba liečivými rastlinami, termálne kúry, masáže atď., a tým človeku pomáhajú zachovať si dobrý zdravotný stav. Pre zachovanie dobrého zdravotného stavu obyvateľstva, obmedzenie nadmerného využívania liečby a liekov je nevyhnutné šíriť informácie, ktoré pomôžu človeku lepšie poznať seba samého, svoje psychologické a fyziologické potreby. Výmena informácií by mala byť organizovaná a mali by sa definovať európske rámce, ktoré zaručia správnosť informácií poskytovaných verejnosti (akreditácia), aby sa zabránilo pôsobeniu tých, ktorí sa usilujú iba o zisk zneužívaním dôvery chorých.

3.8 Treba podporovať výmenu osvedčených postupov o mechanizmoch zavedených v konkrétnych regiónoch, aby sa zlepšil prístup k zdravotnej starostlivosti a umožnilo lekárom a inému kvalifikovanému ošetrovateľskému personálu zostať na vidieku alebo v najchudobnejších štvrtiach alebo presťahovať sa do týchto miest, a o plánovaní zdravotných systémov a politických stratégií v oblasti zdravia a služieb poskytovaných jednotlivcom.

3.9 V rámci tretieho cieľa sa navrhuje „určenie, šírenie a podpora využívania validovaných najlepších postupov pre nákladovo účinné preventívne opatrenia riešením kľúčových rizikových faktorov, najmä fajčenia, zneužívania alkoholu a obezity, rovnako ako HIV/AIDS“. V programe, ktorý kladie veľký dôraz na inovácie, sa musí podporovať aj výmena informácií o nových rizikových faktoroch, ktoré sú pre budúcnosť rovnako dôležité.

3.10 Objavujú sa nové poruchy a nové chronické choroby, ktoré budú v 21. storočí veľkým problémom a ktoré sú výsledkom klimatických zmien, rastúceho znečistenia, zmeny životného štýlu (sedavý spôsob života, dlhé hodiny strávené pred obrazovkou atď.) a širokého používania veľkého počtu chemických látok.

3.11 V období od konca 19. storočia, keď sa začal používať v priemysle a stavebníctve, až do zákazu jeho používania koncom 20. storočia, azbest zapríčinil smrť desiatitisíc pracovníkov.

3.12 V poľnohospodárstve sa používajú pesticídy a iné chemické látky, ktorých škodlivé účinky na ľudský organizmus

sa prejavujú až po dlhom čase. Rôzne štúdie vyjadrujú znepokojenie nad mierou výskytu rakoviny u poľnohospodárov. Tieto látky sa dostávajú do vzduchu, vody a potravín. Agropotravnársky priemysel používa tiež rôzne prísady na predĺženie trvanlivosti potravín a zmenu ich chuti.

3.13 Okrem toho sa používajú čistiace prostriedky v domácnostiach a na pracoviskách, množstvo prostriedkov v priemysle a lieky. Nadmerné používanie liekov už teraz spôsobuje vznik rezistencie voči antibiotikám. Antibiotiká, ktoré sa dávajú poľnohospodárskym zvieratám, sa tiež dostávajú do vody. Ďalšie látky, plyny, sadza atď. sa šíria v ovzduší. Všetky tieto látky tvoria tzv. chemickú zmes, ktorá je prítomná v životnom prostredí, a jedným z jej dôsledkov je pravdepodobne rýchly nárast alergií a rakoviny. Elektromagnetické žiarenie je tiež zdrojom problémov.

3.14 Ďalšou znepokojujúcou otázkou je otázka týkajúca sa dôsledkov vystavenia látkam, žiareniu a zmenám životného štýlu na reprodukčné schopnosti človeka. Príčiny poklesu pôrodnosti sú predovšetkým sociologické, avšak netreba zabúdať na rastúce fyziologické ťažkosti veľkého počtu párov, ktoré sa rozhodnú mať dieťa.

3.15 Z nových rizík je stres v práci jednou z príčin depresií, ktoré môžu viesť až k samovražde. Stres, ktorému sú vystavené nezamestnané osoby a všeobecnejšie všetky osoby, ktoré sa cítia pre spoločnosť nepotrebné, by sa mal tiež riešiť. Duševné zdravie je základným prvkom zdravia obyvateľstva.

3.16 Zdravé starnutie sa pripravuje počas celého života. Pracovné podmienky zohrávajú rozhodujúcu úlohu, pretože predpokladaná dĺžka života zamestnancov v administratíve, vyslaných pracovníkov alebo osôb zamestnaných v poľnohospodárstve nie je rovnaká. Zlepšiť pracovné podmienky, obmedziť nočnú prácu a znížiť mieru stresu sú spôsoby, ako sa pripravovať na zdravé starnutie.

3.17 Pre zdravé starnutie je rozhodujúce udržať si pocit spoločenskej užitočnosti, sieť priateľov a intelektuálnu zvedavosť, naďalej pracovať profesionálne alebo ako dobrovoľník, venovať sa športu a starať sa o seba.

3.18 Koniec života je ďalšou témou, o ktorej by sa malo diskutovať na európskej úrovni, pretože sa týka zodpovednosti každého občana a jeho chápania dôstojného života. Dnes prevažná väčšina obyvateľov zomiera v nemocnici, a preto je otázka konca života dôležitá.

3.19 Je nevyhnutné rozvíjať služby v oblasti paliatívnej starostlivosti, ktoré nevyliciteľne chorým umožnia, aby netrpeli, keď je už liečba neúčinná. Takéto služby neexistujú vo všetkých nemocniciach alebo nie sú dostupné všetkým tým, ktorí by ich potrebovali.

3.20 Štvrtým cieľom programu je „rozvíjanie spoločných prístupov a preukazovanie ich hodnoty pre lepšiu pripravenosť a koordináciu v čase zdravotnej pohotovosti v záujme ochrany občanov pred cezhraničnými ohrozeniami zdravia“. Keďže epidémie nepoznajú hranice, spolupráca v tejto oblasti je rozhodujúca. Prijaté opatrenia by mali slúžiť ako poučenie, aby sme v budúcnosti zabránili plytvaniu. Malo by sa rozlišovať medzi preventívnymi opatreniami, ktoré zahŕňajú vzdelávanie a osvetu a ktoré môžu byť dlhodobého charakteru, a medzi opatreniami, ktoré zahŕňajú nákup výrobkov s obmedzenou dobou životnosti. Výmena informácií o nákladoch a výsledkoch by mohla umožniť stanovenie postupov primeraných cieľom.

V Bruseli 23. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti vyhľadávania, prieskumu a ťažby ropy a zemného plynu na mori“

COM(2011) 688 final – 2011/0309 (COD)

(2012/C 143/20)

Spravodajca: **George T LYON**

Európsky parlament (17. novembra 2011) a Rada (29. novembra 2011) sa rozhodli podľa článku 192 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti vyhľadávania, prieskumu a ťažby ropy a zemného plynu na mori“

COM(2011) 688 final – 2011/0309 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. januára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 111 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1 Hoci sú závažné incidenty na mori zriedkavé, ich dôsledky sú z hľadiska nebezpečenstva pre ľudský život, životné prostredie, hospodárstvo a podnebie často katastrofálne.

1.2 Potreba konzistentného prístupu EÚ k bezpečnosti aktivít spojených s ťažbou ropy a zemného plynu na mori je dobre známa.

1.3 Tento cieľ sa dá najlepšie dosiahnuť prostredníctvom šírenia a uplatňovania najvyšších štandardov, ktoré sú už vo veľkej časti tohto odvetvia zavedené.

1.4 EHSV podporuje odporúčanie Komisie týkajúce sa „možnosti 2“ ako balíka opatrení, ktorým bude možné s veľkou pravdepodobnosťou dosiahnuť ciele návrhu.

1.5 Cieľom nariadenia by malo byť posilnenie presunu regulácie reformných opatrení na príslušné vnútroštátne orgány a zainteresované strany, pričom by sa ponechala jasne určená, no obmedzená úloha pre navrhovanú skupinu orgánov pre činnosti na mori EÚ.

1.6 EHSV nabáda Komisiu, aby čo najrýchlejšie uzavrela svoje rokovania o bezpečnosti výrobkov, finančnej kapacite a najmä zodpovednosti podnikov.

1.7 Prevádzkovatelia z EÚ, ktorí sa venujú prieskumu a ťažbe mimo územia Únie, by mali byť podporovaní v tom, aby šírili tie najlepšie štandardy EÚ.

2. Úvod

2.1 Dňa 27. októbra 2011 Komisia predložila svoj návrh nariadenia o bezpečnosti vyhľadávania, prieskumu a ťažby ropy a zemného plynu na mori.

2.2 Na pozadí havárie ropnej plošiny Deepwater Horizon v Mexickom zálive v apríli 2010 a, ako sa Komisia vyjadřila,

značného rizika závažných incidentov na mori v rámci európskych odvetví činnosti na mori existuje len malá pochybnosť o naliehavosti, s akou je potrebné riešiť tieto otázky, ktoré Komisia načrtla v hodnotení vplyvu (tvorí prílohu k návrhu), a prijať vhodné opatrenia. Medzi tieto otázky patria:

— predvídanie a, pokiaľ je to v rozumnej miere možné, eliminácia vysoko rizikových incidentov,

— ohraničenie a obmedzenie následkov veľkých havárií,

— zvýšená ochrana morského prostredia a pobrežných ekonomík pred znečistením,

— potreba zlepšiť rozsah a účinnosť reakcie medzi členskými štátmi,

— potreba skôr či neskôr vypracovať jasné usmernenia o zodpovednosti dodávateľov vykonávajúcich činnosť na mori za priame a nepriame straty, ktoré utrpeli tretie strany,

— potreba vypracovať a harmonizovať rámcový súbor podmienok, ktoré sú základom bezpečnej prevádzky objektov a zariadení umiestnených na mori,

— obnovenie dôvery verejnosti v bezpečné, dobre riadené a regulované odvetvie ťažby ropy a zemného plynu na mori.

2.3 Komisia je presvedčená, že tieto otázky sa dajú najlepšie vyriešiť:

— zlepšením postupov na preverovanie, poskytovanie licencií, regulovanie a monitorovanie dodávateľov a prevádzkovateľov v tomto odvetví,

— podporovaním podnikovej kultúry, ktorá ochotne prijíma zlepšené bezpečnostné postupy,

— odstraňovaním nezrovnalostí v praxi medzi členskými štátmi,

- lepším riadením a koordináciou prostriedkov a schopnosti reakcie,
- lepším overovaním vybavenia kľúčového z hľadiska bezpečnosti (vrátane overovania nezávislou tretou stranou),
- vykonávaním politického hodnotenia opatrení, ktoré sa týkajú bezpečnosti výrobkov, záruk finančnej kapacity a zodpovednosti za škodu, ako aj systému náhrad prevádzkovateľov vykonávajúcich činnosť na mori.

2.4 Komisia predovšetkým verí, že tieto ambície dosiahne podporovaním „modelu osvedčených postupov EÚ“, implementáciou balíka reforiem, ktorý je vo veľkej miere založený na dlhodobej a vysoko cenenej praxi v Severnom mori. To povedie k väčšej spolupráci v hodnotení rizika, plánovaní pre prípad nepredvídaných udalostí, reakciách na núdzovú situáciu, výmene informácií, odborných poznatkov a zdrojov. V rámci tohto modelu (v hodnotení vplyvu je označený ako „možnosť 2“) sa uvažuje o zriadení „príslušného orgánu“ v každom členskom štáte, ktorý by niesol všeobecnú zodpovednosť za záležitosti týkajúce sa odvetvia, a skupiny orgánov pre činnosti na mori EÚ medzi členskými štátmi s cieľom stanoviť nové bezpečnostné normy, zjednodušiť regulačné programy EÚ a zabezpečiť štandardné predkladanie správ naprieč hranicami štátov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 V rámci európskeho odvetvia ťažby ropy a zemného plynu na mori sa na mori nachádza skoro 1 000 objektov. Geografické rozloženie týchto zariadení je takéto: 486 (Spojené kráľovstvo), 181 (Holandsko), 123 (Taliansko), 61 (Dánsko), 7 (Rumunsko), 4 (Španielsko), 3 (Poľsko), 2 (Nemecko), 2 (Grécko), 2 (Írsko) a 1 (Bulharsko).

3.2 EHSV je presvedčený, že bezpečnosť v každom aspekte ťažby ropy a zemného plynu na mori a vo všetkom, čo je spojené s týmto odvetvím, má prvoradú dôležitosť, a víta túto iniciatívu Komisie.

3.3 Hoci nariadenie sa vo veľkej miere zameriava na prevenciu či obmedzovanie environmentálnych vplyvov incidentov alebo nehôd na mori, EHSV víta skutočnosť, že hodnotenie vplyvu sa zaoberá aj ochranou zdravia, bezpečnosťou a dobrými podmienkami pracovníkov v odvetví ťažby ropy a zemného plynu na mori.

3.4 EHSV si je vedomý toho, že je potrebné nájsť rovnováhu medzi požiadavkami návrhu a potrebami EÚ týkajúcimi sa energie a bezpečnosti jej dodávok.

3.5 Zatiaľ čo v EÚ neexistuje žiaden súbor právnych predpisov, ktorý by sa výslovne zaoberal bezpečnosťou činností spojených s ťažbou ropy a zemného plynu na mori, niekoľko existujúcich smerníc sa zaoberá otázkami úzko spojenými s otázkami obsiahnutými v návrhu, ako napríklad: smernica o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd (2004/35/ES), rámcová smernica o odpadoch (2008/98/ES), smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (85/337/EHS v znení zmien a doplnení),

opatrenia zavedené na základe rámcovej smernice o bezpečnosti a ochrane zdravia pracovníkov pri práci (89/391/EHS) týkajúce sa minimálnych požiadaviek na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov v odvetviach ťažby nerastných surovín pomocou vrtovej a rámcová smernica o morskej stratégii (2008/56/ES). Keďže tieto smernice nezodpovedajú presne cieľom návrhu, možno ich použiť len čiastočne, ak je vôbec možné ich uplatniť bez vykonania zmien. Napríklad smernica o environmentálnej zodpovednosti sa zaoberá znečistením otvoreného mora, ale nezaobera sa škodou na vode vo výhradnej hospodárskej zóne alebo kontinentálnom šelfe, ktoré musia byť chránené podľa námornej smernice.

3.6 Opakované kritické komentáre sa zameriavajú na skutočnosť, že existujúce normy bezpečnosti, nápravy, zodpovednosti a náhrady (podľa smernice, samoregulácie, medzinárodných dohôdov a protokolov) sú často „nespojiteľné“ a neúčinné dodržiavané – a to pre rozdiely v dôraze a vo výklade, nedostatok pozornosti venovanej podstate, ak nie podrobnostiam, mechanizmom implementácie a presadzovania a pre nízku podnikovú kultúru. Týmto sa znevažuje legislatívny proces a takýto prístup je neuspokojivý. Nový začiatok, ako je uvedený v návrhu, treba uvítať.

3.7 Komisia opísala priemyselné praktiky a postupy v oblasti Severného mora, a to dobrovoľné aj štatutárne, ako „osvedčené prevádzkové postupy“, „osvedčené postupy v Únii“, „dostupné osvedčené postupy vymedzené v oficiálnych normách a usmereniach“, „súčasný najlepší štandard“, „najmodernejšie postupy“ a „uznávané globálne osvedčené postupy v oblasti riadenia rizík hlavných nebezpečenstiev“ s regulačným prístupom stanovovania cieľov, ktorý sa považuje za prístup „svetového významu“. EHSV je však znepokojený relatívne vysokou mierou zostávajúcего rizika a zastáva názor, že navrhované nariadenie pozdvihne podnikovú kultúru v oblasti bezpečnosti.

3.8 Tieto postupy sa vyvinuli a dozreli na základe skúseností s prieskumom, projektovaním a prevádzkou (niekedy s trpkými skúsenosťami, keď si pripomenieme katastrofy Alexander Kieland (1980) a Piper Alpha (1988)). EHSV uznáva, že ide o nepretržitý proces vyžadujúci neustále hodnotenie, a domnieva sa, že prevádzkovatelia v tomto odvetví nie sú ani ľahostajní, ani pomalí, pokiaľ ide o zavádzanie nových opatrení a usmernení či úpravu existujúcich noriem a postupov vždy, keď je to potrebné alebo vhodné. Nariadenie poskytne jednotný rámec, v rámci ktorého sa to bude dať uskutočniť.

3.9 Súbor zásad, postupov a kontrol v rámci EÚ, ktorému sa nariadenie venuje a ktorý je možné koherentne, komplexne a univerzálne uplatňovať, prichádza v pravý čas a z hľadiska dobrého riadenia tohto odvetvia je nevyhnutný, keďže prispieva k rozvoju nových oblastí prieskumu a výroby. EHSV berie na vedomie odporúčanie Komisie týkajúce sa „možnosti 2“ ako najpriateľnejšieho prístupu.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Komisia v mnohých odkazoch zdôraznila riziká závažných nehôd spojených s ropou a zemným plynom vo vodách EÚ a označila ich za „značné v celej Únii“, „reálnejšie riziká, než by sa mohlo zdať“ a „neprijateľne vysoké riziká“. EHSV by zaujímalo, akým spôsobom bolo toto tvrdenie zdôvodnené.

4.2 EHSV má určité obavy, že ak by sa ako právny nástroj uprednostnilo nariadenie, návrh Komisie by mohol viesť:

- k odstráneniu alebo rozkladu „osvedčených postupov“ tých prevádzkovateľov a členských štátov, ktoré dodržiavajú „základný model Severného mora“, zatiaľ čo sa zavádzajú nové, komplexné legislatívne postupy spolu s právne nezáväznými dodatkami a zmenami na základe právomocí delegovaných na Komisiu,
- k dodatočným a možno nepotrebným nákladom, narušeniu, oneskoreniu, prekryvaniu a zmätku v rámci odvetvia a mimo neho a (pravdepodobne počas prechodnej fázy) aj k narušeniu bezpečnosti. Verí, že starostlivo formulované znenie nariadenia tieto obavy rozptýli.

4.3 Hoci existuje názor, že súčasný systém osvedčených postupov (model Severného mora) spolu s úlohou, ktorú zohrávajú organizácie ako napr. Fórum pobrežných orgánov v Severnom mori (*North Sea Offshore Authorities Forum*), poradná skupina pre prevenciu ropných škvín a reakciu (*Oil Spill Prevention and Response Advisory Group*), Združenie pre zodpovednosť za znečistenie ropou v pobrežných vodách (*Offshore Oil Pollution Liability Association Ltd*), Medzinárodné fórum regulačných orgánov (*International Regulators Forum*) a Služba pre spoluprácu prevádzkovateľov v mimoriadnych situáciách (*The Operators Co-operative Emergency Services*), prinášajú dostatok dôkazov o tom, že subsidiarita vo forme opatrení členských štátov

funguje a že prístup zameraný na „zosúladenie“, ku ktorému sa prikláňa Komisia, možno dosiahnuť pomocou smernice, EHSV uznáva bezprostrednosť a istotu ako hlavné výhody nariadenia a berie na vedomie, že Komisia ako legislatívny nástroj uprednostňuje nariadenie. EHSV očakáva, že nariadením sa napravia súčasné nezrovnalosti medzi členskými štátmi a že prevezme a bude odzrkadľovať najlepšie prvky, zásady a štandardy modelu Severného mora.

4.4 EHSV vyzýva Komisiu, aby povedala, či a ak áno, do akej miery, sa pri vypracovávaní ustanovení návrhu zohľadnili ustanovenia článku 194 ods. 2 ZFEÚ.

4.5 Prevádzkovatelia z EÚ by mali jednotným spôsobom uplatňovať kultúru EÚ v oblasti bezpečnosti tak vo vodách Únie, ako aj mimo nich, kedykoľvek to bude možné. EHSV preto navrhuje, aby sa v záujme dosiahnutia tohto cieľa preskúmal systém overovania treťou stranou.

4.6 Havária ropnej plošiny Deepwater Horizon potvrdila, že je potrebné sprísniť finančné požiadavky na prevádzkovateľov, aby sa zaistila ich schopnosť v plnej miere pokryť škody a kompenzačné náklady spojené s každou nehodou. EHSV preto odporúča, aby sa ďalej preskúmalo povinné poistenie zodpovednosti tretej strany (alebo podobné a primerané zaistenie zodpovednosti), a navrhuje doplniť k nariadeniu doložku o revízii s cieľom upraviť v blízkej budúcnosti túto naliehavú otázku.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Rady, ktorým sa zriaďuje systém Spoločenstva pre registráciu dopravcov rádioaktívnych materiálov“

COM(2011) 518 final

(2012/C 143/21)

Spravodajca: **Ludvík JÍROVEC**

Európska komisia sa 30. augusta 2011 rozhodla podľa článku 31 Zmluvy o Európskom spoločenstve pre atómovú energiu prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Rady, ktorým sa zriaďuje systém Spoločenstva pre registráciu dopravcov rádioaktívnych materiálov“

COM(2011) 518 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 117 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor odporúča prijať navrhované nariadenie. Výbor súhlasí s potrebou vyhodnotiť vplyv nariadenia po dvoch rokoch od jeho zavedenia. Tiež bude užitočné opätovne preskúmať túto otázku po piatich rokoch s cieľom sledovať, aké prekážky ešte stále bránia plynulému a bezpečnému fungovaniu dopravy rádioaktívnych materiálov v Európskej únii.

1.2 Výbor uprednostňuje druhú možnosť navrhnutú v správe o hodnotení vplyvu, menovite: nariadenie s harmonizovanými pravidlami a efektívnejšou úlohou príslušných orgánov.

1.3 Členské štáty by mali zabezpečiť harmonizáciu kritérií udeľovania registrácie.

1.4 Registračný systém pre dopravcov založený na internete musí byť k dispozícii, musí byť vyskúšaný a funkčný, keď toto nariadenie vstúpi do platnosti.

1.5 Výbor sa domnieva, že zriadenie novej agentúry – o ktorej sa uvažuje v možnosti 3 – by zvýšilo byrokráciu pre podniky a znížilo by účinnosť nariadenia ako celku.

1.6 Výbor konštatuje, že poistné krytie, ktoré je pre dopravcov povinné, je v jednotlivých členských štátoch rôzne. Vzhľadom na právny základ takéto poistné krytie zatiaľ nemôže byť zahrnuté do postupu registrácie. Výbor však vyzýva členské štáty, aby dosiahli potrebnú harmonizáciu systémov poistenia.

1.7 Definície uvedené v nariadení by mali byť pokiaľ možno konzistentné s glosárom IAEA, najmä definícia „dopravcu“, zároveň by sa však malo zohľadniť, že definície musia byť v súlade právnymi predpismi Euratom, najmä so smernicou 96/29/Euratom.

1.8 Žiadateľ by mal mať možnosť opraviť alebo doplniť informácie uvedené vo svojej žiadosti. Jeho žiadosť by nemala byť zamietnutá bez ďalšieho skúmania (článok 5 ods. 7 a ods. 10).

2. Úvod a zhrnutie navrhovaného nariadenia

2.1 Cieľom návrhu je nahradiť vnútroštátne postupy predkladania správ a povoľovacích postupov jediným registračným systémom pre dopravcov rádioaktívnych materiálov, ktorý pomôže zjednodušiť postup, znížiť administratívnu záťaž, odstrániť prekážky vstupu, pričom sa zachová dosiahnutá vysoká úroveň ochrany pred žiarením.

2.2 Na európskej úrovni sa na dopravcov rádioaktívnych materiálov vzťahujú právne predpisy z oblasti dopravy vychádzajúce zo Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a právne predpisy upravujúce špecifické aspekty žiarenia vrátane ochrany zdravia pracovníkov a obyvateľstva, ktoré vznikli na základe Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euratom).

2.3 Právne predpisy podľa ZFEÚ zjednodušila smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/68/ES z 24. septembra 2008 o vnútrozemskej preprave nebezpečného tovaru tým, že skombinovala všetky druhy vnútrozemskej dopravy.

2.4 Smernicou Rady 96/29/Euratom z 13. mája 1996 sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany zdravia pracovníkov a obyvateľstva pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia. Podľa článku 30 zmluvy tieto základné normy znamenajú:

- najvyššie prípustné dávky, ktoré zaručujú primeranú bezpečnosť;
- najvyššiu prípustnú úroveň ožiarenia a kontaminácie;
- základné zásady lekárskeho dohľadu nad zdravotným stavom pracovníkov.

Členské štáty podľa článku 33 stanovujú primerané opatrenia na zabezpečenie súladu so základnými normami.

2.5 Kvôli ochrane zdravia pracovníkov a obyvateľstva a lepšiemu zameraniu opatrení musia orgány členských štátov vedieť, ktoré osoby, organizácie alebo podniky majú kontrolovať. Na tento účel sa v článkoch 3 a 4 uvedenej smernice od členských štátov vyžaduje, aby niektoré činnosti, ktoré so sebou prinášajú nebezpečenstvo v dôsledku ionizujúceho žiarenia, zahrnuli do systému ohlasovania (notifikácie) a predchádzajúceho povoľovania alebo zakazovania určitých postupov.

Smernica 96/29/Euratom sa vzťahuje na všetky činnosti, pri ktorých hrozí riziko vyplývajúce z ionizujúceho žiarenia pochádzajúceho z umelého žiariča alebo prírodného zdroja žiarenia vrátane dopravy.

2.6 Vzhľadom na častý cezhraničný charakter dopravy sa môže stať, že dopravca musí dodržiavať tieto postupy ohlasovania a schvaľovania v príslušných členských štátoch. Okrem toho členské štáty zaviedli tieto postupy prostredníctvom rozdielnych systémov, čo ešte zvýšilo zložitosť prepravných operácií ako takých, ako aj povoľovacích postupov.

2.7 Toto nariadenie nahrádza systémy ohlasovania a povoľovania v členských štátoch podľa smernice Rady 96/29/Euratom jedinou registráciou prostredníctvom Európskeho systému registrácie dopravcov. Dopravcovia by mali podávať žiadosti prostredníctvom centrálného webového rozhrania. Žiadosti preskúma príslušný vnútroštátny orgán, ktorý vydá zápis o registrácii, ak žiadateľ spĺňa základné bezpečnostné normy. Zároveň systém umožňuje príslušným orgánom lepší prehľad o dopravcoch, ktorí pôsobia v ich krajine.

2.8 Nariadenie zaujíma odstupňovaný prístup tým, že z postupu registrácie vyníma dopravcov, ktorí prepravujú len „bežné zásielky“. V nariadení sa na druhej strane ponecháva členským štátom možnosť pridať ďalšie požiadavky na registráciu dopravcov štiepných a vysoko rádioaktívnych materiálov.

2.9 Naďalej sa budú uplatňovať iné právne predpisy EÚ, vnútroštátne zákony a medzinárodné pravidlá týkajúce sa fyzickej ochrany, záruk a poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím stranám, predovšetkým smernica 2008/68/ES.

2.10 Nariadenie by uvoľnilo zdroje príslušných orgánov, ktoré sú v súčasnosti zapojené do týchto správnych postupov, keďže registráciu by kontroloval len jeden príslušný orgán.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor uprednostňuje druhú možnosť navrhnutú v správe o hodnotení vplyvu, menovite: nariadenie s harmonizovanými pravidlami a efektívnejšou úlohou príslušných orgánov.

3.2 Nariadenie by zašlo ešte krok ďalej než odporúčanie – a) tým, že by navrhlo priamo uplatniteľné harmonizované pravidlá, ako napríklad spoločný systém registrácie dopravcov, ktorý odstráni rôzne systémy používané v členských štátoch na ohlasovanie a povolenie, a b) tým, že by poskytlo dopravcom prístup na dopravný trh krajín EÚ 27 prostredníctvom jedného „zoštíhleného“ postupu, pri prijímaní diferencovaného prístupu. Komisia by vytvorila bezpečný systém on-line registrácie, čím by sa umožnila potrebná výmena údajov.

3.3 Hoci sa zdá, že možnosti, ktoré analyzovala spoločnosť ECORYS – nezávislí odborníci, ktorí pre Komisiu vypracovali podporné štúdie – majú z globálneho hľadiska skôr nevelký vplyv, tento vplyv je pre takéto malé odvetvie dôležitý. Vplyvy sú kategorizované do piatich skupín, menovite: výdavky a poplatky verejného sektora, regulačné účinky, doprava, bezpečnosť a životné prostredie a sociálne vplyvy.

3.4 Očakáva sa, že malé a stredné podniky budú mať výhody v pomere k celkovým úsporám dosiahnutým na základe týchto možností: čím sú vyššie celkové úspory, tým sú vyššie úspory pre tieto podniky, ktoré sú na trhu často blokované vzhľadom na zložitosť postupov a vysoké náklady.

3.5 Nariadenie by viedlo k úsporám vo výške 13,6 mil. EUR ročne vzhľadom na základný scenár tým, že by medzi iným zabezpečilo vzájomné uznávanie licencií pre dopravcov. Takýto prístup by znížil byrokráciu v prospech dopravcov, používateľov a výrobcov a zároveň by uvoľnil zdroje orgánov. Tieto by sa aspoň čiastočne mohli použiť na kontrolu súladu, ktorého nedostatočnosť je jedným z uvedených problémov.

3.6 Pretože je nariadenie záväzné, táto možnosť účinne pomôže dosiahnuť ciele – t. j. zjednodušiť systém, zaviesť prehľadnosť a odstrániť prekážky fungujúceho vnútorného trhu pri súčasnom zachovaní vysokej úrovne bezpečnosti.

3.7 Výbor sa domnieva, že zriadenie novej agentúry – o ktorej sa uvažuje v možnosti 3 – by zvýšilo byrokráciu pre podniky a znížilo by účinnosť nariadenia ako celku.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Definície uvedené v nariadení by mali byť pokiaľ možno konzistentné s glosárom IAEA, najmä definícia „dopravcu“, zároveň by sa však malo zohľadniť, že definície musia byť v súlade právnymi predpismi Euratom, najmä so smernicou 96/29/Euratom.

4.2 Výbor súhlasí s potrebou vyhodnotiť vplyv nariadenia. Výbor súhlasí s potrebou vyhodnotiť vplyv nariadenia po dvoch rokoch od jeho zavedenia. Tiež bude užitočné opätovne preskúmať túto otázku po piatich rokoch s cieľom sledovať, aké prekážky ešte stále bránia plynulému a bezpečnému fungovaniu dopravy rádioaktívnych materiálov v Európskej únii.

4.3 Spoločný a jednotný systém registrácie dopravcov rádioaktívnych materiálov v EÚ sa dosiahne prostredníctvom aktuálneho návrhu. Článok 3 ods. 3 umožní dopravcom prepravovať rádioaktívne materiály bez dodatočnej registrácie podľa tohto nariadenia, ak dopravca už je držiteľom registrácie týkajúcej sa používania alebo nakladania a prepravy tohto materiálu. Výbor vyzýva Komisiu, aby so zainteresovanými stranami preštudovala možnosť prechodných opatrení pre držiteľov dopravných registrácií.

4.4 Článok 3 odsek 4 umožňuje vypracovať dodatočné požiadavky na registráciu vo vzťahu k materiálom, ktoré pred-

stavujú konkrétne ohrozenie zdravia. Výbor si praje, aby tento zoznam materiálov obsahoval tie materiály, ktoré sa prepravujú na základe multilaterálnych schválení.

4.5 Výbor konštatuje, že poistné krytie, ktoré je pre dopravcov povinné, je v jednotlivých členských štátoch rôzne. Vzhľadom na právny základ takéto poistné krytie zatiaľ nemôže byť zahrnuté do postupu registrácie. Výbor však vyzýva členské štáty, aby dosiahli potrebnú harmonizáciu systémov poistenia.

4.6 Registračný systém pre dopravcov založený na internete musí byť k dispozícii musí byť vyskúšaný a funkčný pred vstupom nariadenia do platnosti. To by prevádzkovateľom a príslušným orgánom poskytlo pocit istoty, takisto ako predĺženie prechodného obdobia pred vstupom do platnosti v závislosti od konkrétnych prechodných opatrení podľa bodu 4.3.

4.7 Žiadateľ by mal mať možnosť opraviť alebo doplniť informácie uvedené vo svojej žiadosti. Jeho žiadosť by nemala byť zamietnutá bez ďalšieho skúmania (článok 5 ods. 7 a ods. 10).

4.8 Členské štáty by mali zabezpečiť harmonizáciu kritérií udeľovania registrácie.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia“

KOM(2011) 593 v konečnom znení – 2011/0254 (NLE)

(2012/C 143/22)

Spravodajca: **pán ADAMS**

Európska komisia sa 28. septembra 2011 rozhodla podľa článku 31 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Návrh smernice Rady, ktorou sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia“

KOM(2011) 593 v konečnom znení – 2011/0254 (NLE).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 118 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 5 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 Závety

1.1.1 Výbor víta tento návrh smernice, ktorý využíva najnovšie vedecké analýzy nebezpečenstiev ionizujúceho žiarenia s cieľom riešiť, definovať a rozšíriť potreby ochrany zdravia ľudí a životného prostredia.

1.1.2 Praktický a pozitívny operatívny dosah bude mať najmä predstavenie konzistentného, koherentného a jednotného prístupu k bezpečnosti prostredníctvom zlučenia piatich existujúcich smerníc.

1.2 Odporúčania

1.2.1 Výbor konštatuje, že po transpozícii do vnútroštátnych právnych predpisov sa možno bude od členských štátov vyžadovať splnenie dodatočných požiadaviek. Domnievame sa, že je mimoriadne dôležité, aby sa na splnenie zmyslu a podstaty právnych predpisov následne sprístupňovali príslušným orgánom zodpovedným za vnútroštátne vykonávanie primerané zdroje. To platí najmä, pokiaľ ide o vytváranie prístupu zameraného na kvalitu prostredníctvom komplexného vzdelávania a odbornej prípravy.

1.2.2 Výbor plne podporuje prístup, ktorý rozširuje požiadavky ochrany aj na životné prostredie, a odporúča, aby sa prijali ustanovenia kapitoly IX, s uvedením odkazu na očakávané zverejnenie usmernení pre uplatňovanie kritérií (Medzinárodnou komisiou pre rádiologickú ochranu (ICRP)), len čo budú tieto kritériá formálne stanovené.

1.2.3 Výbor oceňuje dôkladnosť, s akou všetky zúčastnené orgány na návrhu pracovali, a odporúča, aby sa čo najskôr prístupilo k jeho prijatiu.

2. Základné informácie o navrhovanej smernici

2.1 Ionizujúce žiarenie je v životnom prostredí všadeprítomné. Všetci ľudia na našej planéte sú vystavení prírodnému žiareniu, ktoré pochádza z prirodzene sa vyskytujúcich rádioaktívnych materiálov v horninách, pôde, potravinách a vo vzduchu. Keďže sú typy hornín rôzne, úroveň žiarenia z pôdy a rádioaktívnych látok (radón) sa takisto líši. Ožiarenie teda závisí od miesta. Existuje aj účinok kozmického žiarenia. Kozmické lúče sú intenzívnejšie vo vyšších polohách a zemepisných šírkach, preto sú kozmickému žiareniu viac vystavené letecké posádky a často lietajúci pasažieri. Všetci ľudia sú vystavení aj umelému žiareniu. Najvýznamnejším z týchto umelých zdrojov je ionizujúce žiarenie na lekárske účely. Dochádza aj k pracovnému ožiareniu pri priemyselných postupoch, ako je napríklad rádiografia na kontrolu zvarov, a ožiareniu verejnosti pri vypúšťaní škodlivých látok z jadrových elektrární. V životnom prostredí zostávajú stopy rádioaktivity z testovania jadrových zbraní a vojenského používania striel s ochudobneným uránom.

2.2 Žiarenie má mnoho praktických využití v medicíne, vo výskume, v stavebníctve a iných oblastiach. Nebezpečenstvo pochádzajúce zo žiarenia spočíva v jeho schopnosti ionizovať molekuly vnútri živých buniek, čím spôsobuje biochemické zmeny. Ak sú zmeny v živých bunkách dostatočne veľké, môžu byť usmrtené alebo sa môže nenapravitelne zmeniť ich genetická informácia (DNA). Ešte skôr ako bol známy presný mechanizmus poškodenia, mala táto možnosť za následok skoré prijatie národných ochranných a regulačných opatrení a od samého začiatku rozvoj spoločných opatrení pre EÚ ako celok podľa Zmluvy o Euratome.

2.3 Európske právne predpisy pri určovaní vhodných ochranných opatrení vždy dodržiavali odporúčania ICRP. Táto organizácia vydala v roku 2007 nové a podrobné usmernenie

o ochrane pred žiarením, ktoré zohľadňuje vývoj za posledných 20 rokov. Ten zahŕňa rozširovanie umelých zdrojov žiarenia a prebiehajúci výskum o účinkoch prírodných zdrojov, ako je napríklad plyn radón. Zámerom tejto smernice je zabezpečiť na základe súčasných vedeckých poznatkov vysokú ochranu pracovníkov, pacientov a verejnosti pred nepriaznivými zdravotnými účinkami ionizujúceho žiarenia. Smernica sa zaoberá aj novými oblasťami ako napríklad ochranou životného prostredia.

2.4 Táto smernica je významným dokumentom, ktorý obsahuje 110 článkov, a spolu so 16 prílohami predstavuje viac než 100 strán textu. V skutočnosti prepracúva a zlučuje päť existujúcich smerníc ⁽¹⁾ do jednej a zavádza záväzné požiadavky na ochranu proti radónu v budovách, používanie stavebných materiálov, posudzovanie vplyvov vypúšťania rádioaktívnych látok z jadrových zariadení na životné prostredie a na prevenciu škôd na životnom prostredí v prípade nehody alebo havárie.

2.5 Stručne povedané, pre Európskych občanov táto smernica znamená získanie lepšej ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením, a to najmä s ohľadom na:

- účinnejšie kampane a podporné opatrenia proti ožiareniu radónom v budovách,
- lepšiu ochranu pracovníkov v odvetviach spracúvajúcich prirodzene sa vyskytujúce rádioaktívne materiály,
- lepšiu ochranu pri používaní ionizujúceho žiarenia v lekárstve a kontrolu počtu ožiarení,
- lepšiu ochranu a väčšiu mobilitu rotujúcich odborných pracovníkov v jadrovom priemysle.

2.6 Regulačné požiadavky v krajinách EÚ sa zjednotia a zosúladia s medzinárodnými štandardmi. V dôsledku osobitného dôrazu na jadrovú bezpečnosť, ktorý vychádza z krízy v elektrárni Fukušima, návrh obsahuje náročnejšie požiadavky na riadenie mimoriadnych radiačných situácií.

2.7 Táto smernica dopĺňa smernicu o rádioaktívnych látkach vo vode určenej na ľudskú spotrebu, ku ktorej výbor nedávno prijal stanovisko ⁽²⁾.

2.8 Medzinárodné základné bezpečnostné normy schválené Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu (MAAE), ktoré odrážajú medzinárodný konsenzus, sú detailné, ale nie záväzné. Poskytujú priestor na celosvetové rozdiely vo vnútroštátnych kapacitách. Smernica to rieši tým, že stanovuje jednotné normy pre členské štáty, ale zároveň uznáva pravidlá vnútorného trhu. Smernica využíva rozsiahle konzultácie so skupinou odborníkov podľa článku 31 Zmluvy o Euratome, a to s MAAE, vedúcimi pracovníkmi príslušných európskych orgánov pre ochranu pred rádioaktívnym žiarením (Heads of European Radiological Protection Competent Authorities – HERCA), Medzinárodným združením na ochranu pred rádioaktívnym žiarením (International Radiation Protection Association – IRPA) a ďalšími zainteresovanými stranami.

2.9 Právnym základom smernice je Zmluva o Euratome. Výbor s určitým pochopením berie na vedomie obavy, ktoré boli vyjadrené v súvislosti s tým, či táto zmluva, ktorá od roku 1957 neprešla zmenou, zostáva vhodným základom, o ktorý sa možno oprieť pri otázkach životného prostredia. Pravdepodobnosť, že čoskoro dôjde k revízii zmluvy o Euratome, je malá, zatiaľ čo obavy spojené s ochranou životného prostredia sú realitou a vyžadujú si riešenie. Treba poznamenať, že článok 37 Zmluvy o Euratome predstavoval v roku 1957 priekopnícke základné právne predpisy týkajúce sa záväzných cezhraničných povinností, pokiaľ ide o vplyv na životné prostredie, ako aj ochranu ľudí.

3. Zhrnutie navrhovanej smernice

3.1 Vzhľadom na nevyhnutne obmedzený rozsah stanoviska výboru nie je pri takejto komplexnej smernici ani vhodné, ani možné poskytnúť priestor na detailné zhrnutie. Prehľad však môže poskytnúť krátka analýza hlavných prvkov prístupu Komisie spolu s názvami kapitol.

Všeobecný prístup	Názvy kapitol
— Revízia a konsolidácia základných bezpečnostných noriem	Kapitola I: Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti
— Radiačné situácie	Kapitola II: Vymedzenie pojmov
— Systém ochrany	Kapitola III: Systém radiačnej ochrany
— Existujúce radiačné situácie <ul style="list-style-type: none"> — radón (pracovisko, obydlia) — stavebné materiály — život na kontaminovanom území 	Kapitola IV: Požiadavky na vzdelávanie, odbornú prípravu a informovanie o radiačnej ochrane
	Kapitola V: Odôvodnenie a regulačná kontrola postupov

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 180, 9.7.1997, s. 22 – 27.
 Ú. v. EÚ L 346, 31.12.2003, s. 57 – 64.
 Ú. v. ES L 349, 13.12.1990, s. 21 – 25.
 Ú. v. ES L 357, 7.12.1989, s. 31 – 34.
 Ú. v. L ES 159, 29.6.1996, s. 1 – 114.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 122.

Všeobecný prístup	Názvy kapitol
— Plánované radiačné situácie	Kapitola VI: Ochrana pracovníkov, učňov a študentov
— odôvodnenie a regulačná kontrola	
— stupňovitý prístup	Kapitola VII: Ochrana pacientov a iných osôb podrobených ožiareniu na lekárske účely
— Kategórie ožiarenia	
— Mimoriadne radiačné situácie	Kapitola VIII: Ochrana verejnosti
— záchranári	
— plánovanie a reakcia na mimoriadne situácie	Kapitola IX: Ochrana životného prostredia
— informovanie verejnosti	
— Inštitucionálna infraštruktúra	Kapitola X: Požiadavky na regulačnú kontrolu
— Prepracované smernice	
Transpozícia do vnútroštátnych právnych predpisov	Kapitola XI: Záverečné ustanovenia

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Výbor konštatuje, že sa na prípravu tejto smernice použili najnovšie vedecké analýzy nebezpečenstiev ionizujúceho žiarenia, a víta prístup, ktorý sa zaujal na riešenie, definovanie a rozšírenie potrieb ochrany zdravia ľudí a životného prostredia.

4.2 Komisia sa rozhodla pre prepracovanie a zlúčenie piatich existujúcich smerníc do jednotného celku, čo bude mať praktický a pozitívny operatívny vplyv. Ponúka tak konzistentný, koherentný a jednotný prístup k bezpečnosti.

4.3 Mnoho porovnávacích analýz implementácie a funkčnosti predchádzajúcich smerníc vo vnútroštátnych právnych predpisoch odhalilo rôzne nedostatky. Chyba nie je v transpozícii ale v uplatňovaní (napríklad zdroje využité na vzdelávanie a odbornú prípravu, zabezpečenie programov zameraných na zlepšenie povedomia verejnosti, uznanie miestnych odborníkov, informovanie verejnosti o tom, ako sa správať v prípade nehody atď.).

4.4 Výbor sa domnieva, že na splnenie narastajúcich požiadaviek vyplývajúcich z transpozície do vnútroštátnych právnych predpisov a na odstránenie prípadných nedostatkov by mala Komisia uľahčiť prácu vnútroštátnych orgánov, a to organizovaním seminárov, na ktorých by sa hovorilo o právnych a praktických ťažkostiach pri vnútroštátnej implementácii. Monitoro-

vane a hodnotenie uplatňovania právnych predpisov prostredníctvom konkrétnych opatrení je úlohou príslušných národných orgánov. V tejto súvislosti by sa však malo podporiť aj využívanie pozorovateľov z radov občianskej spoločnosti.

4.5 Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že napriek skutočnosti, že sa smernica komplexne zaoberá prírodnými a umelými zdrojmi žiarenia, únik žiarenia z vojenských zariadení môže byť vyňatý z rozsahu jej pôsobnosti, keďže sa Zmluva o Euratome vzťahuje len na situácie nevojenického charakteru⁽³⁾.

4.6 Výbor teší, že smernica predvída a obsahuje ustanovenie týkajúce sa ochrany práva občanov na minimalizovanie ich vystavenia umelým zdrojom žiarenia, napríklad prostredníctvom zvýšeného využívania bezpečnostných zariadení, ako sú celotelové röntgenové skenery.

4.7 Výbor rozhodne podporuje nový prístup k ochrane životného prostredia, upozorňuje však na to, že je predovšetkým potrebné formalizovať očakávané kritériá Medzinárodnej komisie pre rádiologickú ochranu (a usmernenia pre uplatňovanie) pred tým, než sa stanovia záväzné kvantitatívne pravidlá. Budú sa opierať o všeobecné vedecké poznatky o špecifických kritériách, ktoré sa majú v týchto prípadoch uplatňovať s cieľom poskytnúť spoločný základ pre všetky členské štáty.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Európsky súdny dvor, prípad C-61/03, 12.4.2005.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení nástroja „Spájame Európu““

COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD)

(2012/C 143/23)

Spravodajca: **pán HENCKS**

Rada (17. novembra 2011) a Európsky parlament (13. decembra 2011) sa rozhodli podľa článkov 172 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení nástroja „Spájame Európu““

COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) 132 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Toto stanovisko je súčasťou balíka piatich stanovísk, ktoré EHSV pripravuje v súvislosti s **nástrojom „Spájame Európu“** (CEF) a jeho usmerneniami, ktoré vydala Európska komisia v októbri 2011. Tento balík zahŕňa stanoviská **TEN/468 o nástroji „Spájame Európu“** (spravodajca: pán Hencks), **TEN/469 o usmerneniach pre transeurópske telekomunikačné siete** (spravodajca: pán Longo), **TEN/470 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru** (spravodajca: pán Biermann), **TEN/471 o usmerneniach pre transeurópsku dopravnú sieť** (spravodajca: pán Back) a **TEN/472 o dlhopisoch** na projekty (spravodajca: pán Duttine).

1. Závbery

1.1 EHSV schvaľuje plán Európskej komisie prideliť 50 miliárd EUR z budúceho viacročného rozpočtu na roky 2014 – 2020 na zlepšenie prepojenia dopravných, energetických a digitálnych komunikačných sietí v EÚ a rovnako podporuje myšlienku európskych projektových dlhopisov pre projekty v oblasti infraštruktúry. Tieto „EU project bonds“ môžu mať multiplikačný účinok vďaka mobilizovaniu verejného a súkromného kapitálu, potrebného na uskutočnenie nevyhnutných investícií, ktoré sa odhadujú na 1 000 miliárd EUR.

1.2 Cílené investície do tejto infraštruktúry prispejú k oživeniu obchodu, rastu a konkurencieschopnosti a k vytvoreniu pracovných miest, najmä v súčasnosti, keď to Európa najviac potrebuje.

1.3 Vzhľadom na to, že klasické financovanie investícií z verejných zdrojov je v čase krízy čím ďalej tým zložitejšie, používanie nového typu finančných nástrojov v EÚ, v úzkej spolupráci s Európskou investičnou bankou, predstavuje – s určitými výhradami (pozri stanovisko TEN/472) – doplnkové a inovačné riešenie, ako pritiahnúť kapitál dôchodkových fondov, poisťovní a iných aktérov na finančných trhoch, ktorí majú záujem investovať do dlhodobých projektov.

1.4 Hoci EHSV schvaľuje zámer Komisie hľadať, podľa jej vyjadrení, nové spôsoby ako zmobilizovať väčšiu časť súkromných úspor, domnieva sa, že tieto spôsoby by sa nemali týkať len veľkého kapitálu, ale mali by byť navrhnuté tak, aby oslovili aj malých sporiteľov.

1.5 Význam dostatočných investícií do primeraných, moderných, pružných, udržateľných a dostupných (najmä pre zdravotne postihnutých) sietí infraštruktúry nemožno chápať len z finančného hľadiska. Tieto investície treba tiež posudzovať z hľadiska sociálnej a územnej súdržnosti, ekologického hľadiska a bezpečnosti zásobovania.

1.6 Ciele stanovené v oblasti prepojenia sietí infraštruktúry možno dosiahnuť len spojením verejných národných, regionálnych a miestnych finančných zdrojov, súkromného kapitálu a finančných prostriedkov EÚ.

1.7 Z toho vyplýva, že Komisia sa pri výbere projektov, ktoré sa budú spolufinancovať, zameria na projekty s vysokou európskou pridanou hodnotou a zároveň bude musieť zohľadniť potreby rozvoja infraštruktúry národného alebo regionálneho významu.

1.8 Pri navrhovaní projektov a začatí schvaľovacieho postupu by sa tiež mali zohľadňovať aspekty európskej a národnej bezpečnosti, ktoré sú dôležitou súčasťou investícií do infraštruktúry. Sú totiž nevyhnutnými predpokladmi pre reálne dokončenie začlenenia stále existujúcich „izolovaných miest“ do EÚ.

1.9 EÚ by preto mala naďalej kontinuálne a proporcionálne poskytovať z európskych štrukturálnych fondov členským štátom prostriedky na preklenutie akejkoľvek sociálnej a geografickej priepasti, ktorá znemožňuje prístup k infraštruktúre národných sietí.

1.10 EHSV súhlasí s návrhom centrálne riadiť projekty na spájanie transeurópskych sietí dopravy, energetiky a digitálnej infraštruktúry. Využitie synergie medzi týmito tromi odvetvami a zlepšenie operatívnych pravidiel, najmä racionalizácia postupov vydávania povolení týkajúcich sa projektov spoločného záujmu a skrátenie lehôt na ich realizáciu, umožnia znížiť náklady a zlepšiť efektívnosť projektov.

1.11 EHSV vyzýva členské štáty, aby podporili iniciatívy Komisie v tejto oblasti a mobilizovali a stimulovali kapitálové trhy a ostatných investorov, aby sa aktívne podieľali na úspechu týchto krokov.

2. Úvod

2.1 V rámci návrhu budúceho viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 navrhla Komisia konkrétne opatrenia na podporu európskej integrovanej infraštruktúry v odvetvi dopravy, energetiky a digitálnej komunikácie.

2.2 Výdavky na infraštruktúru v Európe v uplynulých desiatich rokoch celkovo poklesli, hoci cieľové investície do tejto oblasti sú dôležitým prvkom oživenia v čase hospodárskej krízy a majú kľúčový význam pre ekonomickú budúcnosť Európy.

2.3 Komisia navrhuje nový nástroj nazvaný „Spájame Európu“, s cieľom dosiahnuť pokrok v uvedenej infraštruktúre a naplňať priority stanovené v oblasti rastu v rámci novej stratégie jednotného trhu.

2.4 Je zjavné – a EHSV to zdôraznil vo viacerých svojich stanoviskách – že moderné, inteligentné, udržateľné a dokonale prepojené siete ciest, železníc, námorných a vzdušných ciest, multimodálnej dopravy, elektrickej energie, ropovodov, plynovodov a širokopásmových komunikačných sietí majú kľúčový význam pre integrovaný hospodársky priestor. Chýbajúce články reťazca a úzke miesta v prepojení európskych sietí vážne ohrozujú dokončenie vnútorného trhu, vytvárajú rozdiely medzi regiónmi, a najmä v oblasti energetiky spôsobujú závislosť Európy od tretích krajín.

2.5 Cieľové investície do tejto infraštruktúry prispievajú k oživeniu obchodu, rastu a konkurencieschopnosti a k vytvoreniu pracovných miest, najmä v súčasnosti, keď to Európa najviac potrebuje.

2.6 Investície do projektov veľkých sietí infraštruktúry sú už svojou podstatou dlhodobými projektmi, ktoré potrebujú veľké investície, ktorých ekonomická návratnosť je spojená s vysokým rizikom (podcenenie nákladov, nadhodnotenie premávky, riziko spojené so zložitým financovaním), najmä vo fáze budovania a na začiatku fungovania týchto sietí.

2.7 Nakoľko verejné rozpočty na národnej, miestnej alebo európskej úrovni samy nepostačia na financovanie týchto projektov, navrhuje Komisia nový rozpočtový nástroj („Spájame Európu“), ako aj revidované usmernenia pre oblasť dopravy, energetiky a IKT, s cieľom pritiahnúť súkromné a verejné investície, keďže projekty v oblasti infraštruktúry získavajú väčšiu

dôveryhodnosť a znižuje sa ich rizikový profil pre súkromných investorov.

2.8 V záujme toho Komisia predložila súbor návrhov, ktoré sú uvedené v:

- návrhu nariadenia o zriadení nástroja „Spájame Európu“ (stanovisko EHSV: TEN/468),
- návrhu nariadenia, ktorým sa ustanovujú všeobecné pravidlá udeľovania finančnej pomoci Spoločenstva v oblasti transeurópskych dopravných a energetických sietí (stanovisko EHSV: TEN/472),
- návrhu nariadenia o usmerneniach pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete (stanovisko EHSV: TEN/471),
- návrhu nariadenia o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru (stanovisko EHSV: TEN/470),
- návrhu nariadenia o usmerneniach pre transeurópske telekomunikačné siete (stanovisko EHSV: TEN/469).

3. Obsah oznámenia o európskej integrovanej infraštruktúre a návrhu nariadenia o zriadení nástroja „Spájame Európu“

3.1 S cieľom podnietiť investície do transeurópskych dopravných, energetických a digitálnych sietí a mobilizovať potrebné financie z verejného, ako aj súkromného sektora, navrhuje Komisia na roky 2014 – 2020:

- počítať približne s 1 000 miliardami EUR, ktoré bude treba investovať do európskych sietí, pričom sa rozdelia takto:

Energetika	Elektrická energia	140 mld. EUR
	Zemný plyn	70 mld. EUR
	CO ₂	2,5 mld. EUR
	Ropa	na pripomenutie
Doprava (cesty, železnice, námorné, vnútrozemské vodné a vzdušné cesty)		500 mld. EUR, z ktorých 250 mld. pôjde na centrálnu sieť; rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé druhy dopravy sa uskutoční podľa schválených projektov
Široké pásmo		270 mld. EUR

- sprístupniť 50 miliárd EUR na investičné projekty na prepojenie paneurópskych sietí, pričom 40 miliárd pôjde z rozpočtu EÚ a 10 miliárd z prostriedkov Kohézneho fondu vyhradených na dopravnú infraštruktúru. Prostriedky budú pridelené takto:

Energetika	9,1 mld. EUR
Doprava	31,7 mld. EUR
Telekomunikácie/digitalizácia	9,2 mld. EUR

— spolufinancovať projekty na prepojenie transeurópskych sietí spoločného záujmu, ktoré vyberie Komisia (na návrh členských štátov) vo výške 20 % až 75 % oprávnených nákladov, alebo dokonca 80 až 100 % nákladov vo výnimočných prípadoch,

— zatriktívniť financovanie pre súkromný sektor prostredníctvom vydávania európskych dlhopisov na projekty v oblasti infraštruktúry (EU project bonds) s cieľom znížiť riziko pre tretích investorov. Rozpočet EÚ bude tak použitý na to, aby poskytol Európskej investičnej banke (EIB) kapitál na pokrytie časti rizika, ktoré na seba EIB berie pri spolufinancovaní projektov. Rozpočet EÚ tak poskytne určitú záruku pri financovaní príslušných projektov zo strany EIB, ale EIB bude musieť znášať reziduálne riziko.

Počas pilotnej fázy (2012 – 2013), v ktorej bude 5 až 10 projektov, takto presunuté prostriedky EÚ do EIB nemôžu presiahnuť maximálne 230 miliónov EUR, a budú plne financované presunutím nevyužitých prostriedkov z existujúcich investičných programov. Podľa odhadov Komisie by to malo mobilizovať ďalších investorov, pričom suma by mohla dosiahnuť až 4,6 miliárd EUR,

— maximalizovať synergiu medzi programami v odvetví energetiky, dopravy a IKT, v snahe na jednej strane konať v súlade s koherentnou stratégiou a zabezpečiť, aby Komisia vyberala projekty podľa jasných a harmonizovaných kritérií, a na druhej strane v snahe monitorovať a kontrolovať, aby bolo financovanie EÚ dobre ciele a efektívne,

— zaviesť opatrenia na zjednodušenie súčasných pravidiel, najmä zosúladiť ukazovateľov s cieľmi stratégie Európa 2020, skrátiť čas potrebný na udelenie povolení, centrálné riadenie troch odvetví, prípadné vytvorenie výkonnej agentúry, kritériá vyhodnotenia, spoločné ročné pracovné programy, zriadenie koordinačného výboru pre nástroj, a napokon udeliť Komisii právomoc prijímať delegované akty.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV schvaľuje iniciatívy Komisie s cieľom podporiť a koordinovať investície do strategických projektov s európskou pridanou hodnotou a navrhnúť na roky 2014 – 2020 alternatívne riešenia, ktoré nahradia klasické financovanie prostredníctvom subvencií.

4.2 EHSV súhlasí s návrhom zaviesť spoločný mechanizmus financovania, centralizované riadenie a pracovné programy pre projekty prepojenia transeurópskych dopravných, energetických a digitálnych sietí, ktoré bude zabezpečovať priamo Komisia, v prípade potreby s pomocou výkonnej agentúry. Využitie synergie medzi týmito tromi odvetviami a zlepšenie operatívnych pravidiel, najmä racionalizácia postupov vydávania povolení týkajúcich sa projektov spoločného záujmu a skrátenie lehôt na ich realizáciu, umožnia znížiť náklady a zlepšiť efektivitu projektov.

4.3 EHSV preto podporuje návrh uprednostňovať projekty s európskou pridanou hodnotou, ktoré zároveň zodpovedajú európskym potrebám a majú za cieľ spojiť transeurópske siete so sieťami infraštruktúry členských štátov. Chcel by však uviesť, že v duchu sociálnej a územnej súdržnosti musí EÚ z európskych štrukturálnych fondov naďalej kontinuálne a proporcionálne poskytovať členským štátom prostriedky na preklenutie sociálnej a geografickej priepasti, ktorá znemožňuje prístup k infraštruktúre národných sietí, a na zaistenie bezpečnosti zásobovania.

4.4 EHSV konštatuje, že potrebu prispôbených, moderných, fungujúcich, udržateľných a dostupných (najmä pre zdravotne postihnutých) sietí infraštruktúry nemožno chápať len z finančného hľadiska. Tieto investície musí Komisia pri výbere projektov na spolufinancovanie posudzovať z hľadiska sociálnej a územnej súdržnosti, ako aj z hľadiska ochrany životného prostredia.

4.5 Pri navrhovaní projektov a začatí schvaľovacieho postupu by sa tiež zohľadňovať aspekty európskej a národnej bezpečnosti, ktoré sú dôležitou súčasťou investícií do infraštruktúry. Sú totiž nevyhnutnými predpokladmi pre reálne dokončenie začlenenia stále existujúcich „izolovaných miest“ do EÚ.

4.6 Finančný príspevok EÚ vo výške 50 miliárd EUR je významný. Predstavuje však len malú časť investičných potrieb, ktoré určila Komisia.

4.7 Najväčšiu časť investícií musia nepochybne poskytnúť členské štáty a súkromní investori. Finančný príspevok EÚ musí slúžiť ako tzv. počiatočný kapitál, ktorý má podnieť členské štáty a trh na ďalšie investície.

4.8 Rozpočtové problémy a nevyhnutná konsolidácia verejných financií však väčšinu členských štátov vedú k obmedzeniu alebo pozastaveniu investičných programov, čo negatívne ovplyvní prílev investícií zo súkromných zdrojov.

4.9 Ciele stanovené v oblasti prepojenia sietí infraštruktúry možno dosiahnuť len spojením verejných národných a miestnych finančných zdrojov, súkromného kapitálu a finančných prostriedkov EÚ.

4.10 Investície do infraštruktúry budú musieť napomôcť prechodu na ekonomiku a spoločnosť s nízkymi emisiami CO₂.

4.11 V súlade so záväzkom Komisie integrovať ciele stratégie Európa 2020, najmä v oblasti klimatických zmien do programov EÚ a venovať najmenej 20 % rozpočtových prostriedkov EÚ na tieto ciele, EHSV súhlasí s rozhodnutím Komisie použiť rozpočet EÚ na investície, a dosiahnuť tak multiplikačný účinok umožňujúci mobilizovať súkromný kapitál. S cieľom znížiť regulačné riziká a kapitálové náklady pre tretích investorov, ktorí hľadajú možnosti, ako dlhodobo investovať, a vzhľadom na to, že klasické financovanie investícií z verejných zdrojov je v čase krízy čím ďalej tým zložitejšie, používanie nových finančných nástrojov v EÚ, v úzkej spolupráci s Európskou investičnou bankou, predstavuje – s určitými výhradami (pozri stanovisko TEN/472) – doplnkové a inovačné

riešenie, ako pritiahnúť kapitál dôchodkových fondov, poisťovní a iných aktérov na finančných trhoch, ktorí majú záujem o dlhodobé investovanie.

4.12 Hoci EHSV schvaľuje zámer Komisie hľadať, podľa jej vyjadrení, nové spôsoby ako zmobilizovať väčšiu časť súkromných úspor, domnieva sa, že tieto spôsoby by sa nemali týkať len veľkého kapitálu, ale mali by byť navrhnuté tak, aby oslovili aj malých sporiteľov.

4.13 Ak sa nenájde žiadne iné riešenie, EHSV môže vyjadriť len poľutovanie nad váhaním, ba až nesúhlasom niektorých členských štátov v súvislosti s dlhopismi na projekty v oblasti infraštruktúry a vyjadruje nádej, že pilotná fáza, v ktorej sa v období 2012 – 2013 môže využiť až 230 miliónov EUR zo súčasného rozpočtu EÚ, podnikní kapitálové trhy, dôchodkové fondy, poisťovne atď., aby dlhodobo investovali, a dokáže oprávnenosť plánovaných opatrení.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópske telekomunikačné siete, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1336/97/ES“

COM(2011) 657 final – 2011/0299 (COD)

(2012/C 143/24)

Spravodajca: **Antonio LONGO**

Európsky parlament (15. novembra 2011) a Rada (30. novembra 2011) sa rozhodli podľa článku 172 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópske telekomunikačné siete, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1336/97/ES“

COM(2011) 657 final – 2011/0299 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 126 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Toto stanovisko je súčasťou balíka 5 stanovísk, ktorý pripravil EHSV na tému nástroja „Spájame Európu“ (CEF) a usmernení preň, ktoré vydala Európska komisia v októbri 2011. Tento balík obsahuje stanoviská **TEN/468** „Nástroj Spájame Európu“ (spravodajca pán HENCKS), **TEN/469** „Usmernenia pre transeurópske telekomunikačné siete“ (spravodajca pán LONGO), **TEN/470** „Usmernenia pre transeurópsku energetickú infraštruktúru“ (spravodajca pán BIERMANN), **TEN/471** „Usmernenia pre transeurópsku dopravnú sieť“ (spravodajca pán BACK) a **TEN/472** „Iniciatíva dlhopisov na infraštruktúrne projekty v rámci stratégie Európa 2020“ (spravodajca pán DUTTINE).

1. Závbery a odporúčania

1.1 Cieľ digitálnej stratégie pre Európu vybudovať vysokorýchlostnú širokopásmovú digitálnu infraštruktúru pre všetkých s použitím tak pevných, ako aj bezdrôtových technológií si vyžaduje opatrenia na odstránenie problémových digitálnych miest, prekážok v dôsledku chýbajúceho prepojenia a technickej interoperability, ako aj existujúcich priepastných rozdielov medzi územiaми a sociálnymi kategóriami na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ.

Európska komisia v rámci svojom návrhu usmernení pre transeurópske telekomunikačné siete vypracovala zoznam projektov spoločného záujmu na rozvoj širokopásmových sietí a infraštruktúry digitálnych služieb s cieľom bojovať proti prekážkam rozvoja jednotného digitálneho trhu a chýbajúcim investíciám do širokopásmových sietí v Európe, ktoré sú v porovnaní s konkurenciou nedostatočné.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) preto súhlasí s rozhodnutím Európskej komisie spustiť plán *Spájame Európu* a najmä sa nazdáva, že jeho zameranie na širokopásmové siete je vo veľkej miere konkrétnou a pozitívnou odpoveďou na požiadavky obsiahnuté v digitálnej agende pre Európu a riešením problému nedostatočných investícií do širokopásmových sietí⁽¹⁾.

1.3 EHSV je presvedčený, ako už zdôraznil v mnohých svojich stanoviskách, že širokopásmové pripojenie pre všetkých je nielen nevyhnutnou podmienkou rozvoja moderných ekonomík, ale aj kľúčovým faktorom vytvárania nových pracovných miest, lepšej súdržnosti a blahobytu a digitálneho začlenenia ekonomicky a kultúrne znevýhodnených jednotlivcov a celých oblastí⁽²⁾.

1.4 Definícia cieľov a priorít projektov spoločného záujmu je v súlade so základnou požiadavkou optimálne využívať finančné prostriedky a dosahovať presne stanovené ciele a predchádzať atomizácii finančných prostriedkov.

V tomto zmysle je veľmi dôležité, aby financované projekty boli v súlade aj s potrebou podporiť prepojenie a interoperabilitu vnútroštátnych sietí, bez ktorých by spoločný digitálny trh zostal nedobudovaný.

1.5 EHSV odporúča Komisii, aby bola maximálne pozorná a prísna pri kritériách výberu financovaných projektov, aby sa finančné prostriedky využívali na zabezpečenie transeurópskej

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Nástroj ‚Spájame Európu‘“ (Pozri stranu 116 tohto úradného vestníka).

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Úvahy o rozsahu univerzálnej služby v oblasti elektronických komunikácií“, Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 8 a stanovisko EHSV na tému „Podpora digitálnej gramotnosti, digitálnych zručností a digitálneho začlenenia“, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 9.

pripojiteľnosti, na zvýhodnenie okrajových území, na pomoc MSP v prístupe k digitálnemu hospodárstvu a zlepšenie sociálnej súdržnosti. Ako odpoveď na tieto požiadavky by bolo vhodné, aby Komisia informovala inštitúcie a občanov a vypracovala periodickú správu o čerpaní finančných prostriedkov.

1.6 EHSV vyjadruje určité rozpaky v súvislosti s nejasným obsahom článku 5, odseku 6, kde sa Komisii delegujú rozsiahle právomoci prijímať akty „upravujúce opis projektov spoločného záujmu uvedených v prílohe“. Potrebne je maximálne skrátiť posudzovanie politickej vhodnosti (pozri článok 5 ods. 7 písm. b), kde sa hovorí o „objavujúcich sa politických prioritách“ alebo lobistických tlakoch, a namiesto toho uprednostniť kritéria technologických inovácií, priadnej hodnoty a súladu s cieľmi. EHSV zdôrazňuje, že je vhodné, aby delegované akty boli časovo a tematicky presne ohraničené.

1.7 EHSV pokladá za dôležité, aby projekty, ktoré sa majú financovať, dodržiavali zásadu technologickej neutrality, ktorá je nevyhnutným predpokladom skutočne otvoreného internetu⁽³⁾.

1.8 Finančné prostriedky sa musia využívať na riešenia sietí, ktoré budú otvorené a nediskriminačné umožňujúce vstup novým operátorom s účinnejšími technológiami cenovo prístupnými pre občanov a podniky.

1.9 EHSV okrem toho dúfa, že Komisia bude lepšie koordinovať pridelovanie finančných prostriedkov na základe nariadenia s prostriedkami na základe iných iniciatív a zabráni duplicitu na jednej strane a vynechaniam na druhej strane.

1.10 Potrebne je čo najskôr uskutočniť mapovanie na európskej, národnej a regionálnej úrovni, ktoré si želá aj Komisia, aby sa zistili nevykryté miesta a podporili nové iniciatívy verejných a súkromných investorov.

1.11 Dôležité je aj otvorenie sa spolupráci s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami na zvýšenie interoperability medzi príslušnými telekomunikačnými sieťami.

1.12 Nakoniec EHSV ešte raz potvrdzuje svoje presvedčenie, že teraz je už nevyhnutné prístup na internet zaradiť medzi univerzálne služby⁽⁴⁾, a nazdáva sa, že je to jednou z priorit

na zvýšenie konkurencieschopnosti EÚ a dosiahnutie toho, že sa stane inkluzívnejšou. Kým sa splní tento prioritný cieľ, každý občan by mal v každom prípade mať zabezpečený verejný alebo súkromný prístup k širokopásmovému internetu za prijateľných finančných a udržateľných logistických podmienok.

2. Súvislosti a obsah

2.1 Komisia prijala 29. júna 2011 nové usmernenia pre transeurópske telekomunikačné siete a zverejnila návrh nového viacročného finančného rámca na obdobie rokov 2014 – 2020⁽⁵⁾, ktorý zahŕňa vytvorenie nového integrovaného nástroja s názvom *Spájame Európu* (CEF) na investovanie do prioritných projektov EÚ v oblasti dopravnej, energetickej a telekomunikačnej infraštruktúry. Celková suma finančných prostriedkov EÚ na spolufinancovanie s vysokou pridanou hodnotou predstavuje 50 miliárd eur, z ktorých je 9,2 miliardy určených na siete a digitálne služby, zatiaľ čo potreby sa odhadujú na minimálne 270 miliárd eur.

2.2 Komisia okrem toho navrhuje zaviesť európske dlhopisy (tzv. projektové dlhopisy) na zvýšenie atraktivity pre investovanie zo strany verejného alebo súkromného sektora a znížiť rizika pre investorov tretej strany. Finančné prostriedky rozpočtu EÚ sa takto použijú na poskytnutie kapitálu Európskej investičnej banke (EIB) na čiastočné krytie rizík, ktoré podstupuje pri spolufinancovaní projektov spĺňajúcich podmienky na financovanie. Rozpočet EÚ teda poskytne určitý druh záruky, aby EIB mohla financovať uvedené projekty, ale ostatné riziká musí niesť banka. V priebehu skúšobnej fázy (2012 – 2013) budú prevedené do EIB finančné prostriedky vo výške 20 miliónov, ktoré budú prerozdelené z nevyužitých úverov európskych programov v oblasti telekomunikácií, čo by podľa očakávania Komisie malo zmobilizovať ďalších verejných alebo súkromných investorov.

2.3 V usmerneniach pre transeurópske telekomunikačné siete Komisia stanovila niekoľko usmernení týkajúcich sa cieľov a priorit pre širokopásmové siete a infraštruktúru digitálnych služieb v oblasti telekomunikácie s cieľom:

— zlepšiť konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva podporou malých a stredných podnikov (MSP),

— podporiť vzájomné prepojenie a súčinnosť národných sietí a prístup do týchto sietí,

— vytvoriť jednotný digitálny trh.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Neutralita sietí“, zatiaľ nezverejnené v úradnom vestníku a stanovisko EHSV na tému „Prvý program politiky rádiového frekvenčného spektra / Široké pásmo v Európe: investície do digitálne riadeného rastu“, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 53.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Úvahy o rozsahu univerzálnej služby v oblasti elektronických komunikácií“, Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 8, stanovisko EHSV na tému „Digitálna agenda pre Európu“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58, stanovisko EHSV na tému „Prvý program politiky rádiového frekvenčného spektra / Široké pásmo v Európe: investície do digitálne riadeného rastu“, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 53 a mnohé ďalšie stanoviská.

⁽⁵⁾ Oznámenie *Rozpočet stratégie Európa 2020*, COM(2011) 500 final.

2.4 Účelom nariadenia je odstrániť prekážky, ktoré bránia dobudovaniu jednotného digitálneho trhu tým, že sa podporí pripojiteľnosť k sieťam a prístup, vrátane cezhraničného, k infraštruktúram verejných digitálnych služieb. Cieľom je odstrániť problémy na strane ponuky, o ktorých svedčí veľký počet konkurzov podnikov a pokles investícií do širokého pásma a služieb verejného záujmu s nízkou návratnosťou (ide napríklad o elektronické zdravotníctvo, elektronický preukaz totožnosti, elektronické obstarávanie a ich cezhraničnú interoperabilitu). Aj dopyt po službách sa môže zvýšiť len vtedy, ak sa všetci občania budú môcť napojiť na digitálne siete.

2.5 Balík návrhov obsahuje inovatívne finančné nástroje, ktoré by pákovým efektom podporili verejné alebo súkromné investície a spolufinancovanie prostredníctvom subvencií do odvetví infraštruktúr s cieľom dosiahnuť do roku 2020 ciele digitálnej agendy pre Európu, teda plošné pokrytie 30 Mbps a pripojenie na internet s rýchlosťou nad 100 Mbps v minimálne 50 % domácností.

2.6 Priority projektov spoločného záujmu sú:

- ultrarýchle širokopásmové siete zaručujúce rýchlosť prenosu dát 100 Mbps a vyššiu,
- širokopásmové siete na prepojenie ostrovných a okrajových regiónov s centrálnymi regiónmi EÚ a zabezpečenie toho, aby v týchto regiónoch rýchlosť širokopásmového pripojenia umožnila prenos dát rýchlosťou aspoň 30 Mbps,
- podpora hlavných platforiem v oblasti infraštruktúr digitálnych služieb,
- opatrenia umožňujúce dosiahnuť synergie a interoperabilitu medzi rôznymi projektmi spoločného záujmu v oblasti telekomunikácií,
- projekty spoločného záujmu môžu zahŕňať aj elektronické služby už vykonávané v rámci iných projektov EÚ ako napríklad programu ISA (*Interoperability solutions for European public administrations*),
- plánovaná spolupráca s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami na podporu interoperability medzi sieťami,
- požiadavka Komisie na právomoci na dobu neurčitú upravovať opis projektov spoločného záujmu uvedených v prílohe.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Komisia s cieľom vytvoriť synergie a strategickú víziu prvýkrát navrhuje jediný nástroj financovania pre tri odvetvia:

dopravy, energie a telekomunikácií. Tento nový prístup je veľmi dôležitý a môže by vzorom aj pre opatrenia členských štátov v oblasti infraštruktúry. Tým, že nástroj na prepojenie Európy sleduje cieľ inteligentných, udržateľných a vzájomne úplne prepojených sietí okrem toho významne prispeje k dobudovaniu jednotného európskeho trhu. Nakoniec sa môžu získať ďalšie finančné prostriedky zo strany verejného a súkromného sektora, ak sa zvýši dôveryhodnosť infraštruktúrnych projektov a znížia ich rizikové profily.

3.2 V tomto novom scenári majú významnú úlohu širokopásmové siete a služby. EHSV už zdôraznil, že je dôležité zaručiť občanom primeraný prístup k širokopásmovému pripojeniu a zabezpečiť užívateľom maximum výhod vyplývajúcich z reálnej hospodárskej súťaže medzi operátormi a politických opatrení na podporu investícií do infraštruktúry a inovácie zo strany členských štátov⁽⁶⁾.

3.3 Investície do telekomunikácií, najmä do širokopásmových sietí a infraštruktúry digitálnych služieb sú nutnou podmienkou inteligentného, ale aj udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho rastu Únie. Vďaka tomuto finančnému úsiliu a tomuto vykonávaciemu nariadeniu je cieľ stanovený v digitálnej agende (do roku 2020 minimálne 30 Mbps pre všetkých a minimálne 50 % domácností 100 Mbps) menej vzdialený.

3.4 Rozhodnutie Komisie týkajúce sa nástroja *Spájame Európu* je končene pozitívnu odpoveďou na pochybnosti, ktoré vyjadril EHSV⁽⁷⁾ v súvislosti s určitou „nejasnosťou a vágnosťou“ akčného plánu obsiahnutého v oznámení *Digitálna agenda pre Európu* a nedostatkom investícií do telekomunikačných sietí, ktorého príčinou sú slabé vyhliadky na zisk v prípade mnohých verejnoprospešných služieb a objektívne ťažkosti okrajových oblastí. Je to veľkou prekážkou vytvoreniu rýchleho, dostupného a udržateľného jednotného európskeho priestoru pre miestne orgány, občanov, podniky a neziskové organizácie.

3.5 EHSV už v mnohých svojich stanoviskách zdôraznil, že širokopásmové pripojenie pre všetkých je nielen nevyhnutnou podmienkou rozvoja moderných ekonomík, ale aj kľúčovým faktorom blahobytu a digitálneho začlenenie ekonomicky a kultúrne znevýhodnených jednotlivcov a celých oblastí⁽⁸⁾. Treba pripomenúť, že už v oznámení z 20. marca 2006⁽⁹⁾ s názvom *Preklenutie širokopásmových rozdielov* sa uvádza, že „všeobecne rozšírený širokopásmový prístup je kľúčovou podmienkou rozvoja moderných ekonomík a dôležitým aspektom lisabonskej agendy“.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Elektronické komunikačné siete“, Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 50.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému „Digitálna agenda pre Európu“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Úvahy o rozsahu univerzálnej služby v oblasti elektronických komunikácií“, Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 8 a stanovisko EHSV na tému „Podpora digitálnej gramotnosti, digitálnych zručností a digitálneho začlenenia“, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 9.

⁽⁹⁾ COM(2006) 129 final.

3.6 Na nutnosť silného európskeho úsilia v tejto oblasti jednomyseľne a dôrazne poukázalo aj prvé zhromaždenie digitálnej agendy, ktoré sa zišlo v Bruseli 16. a 17. júna 2011 a ktorému predsedala podpredsedníčka Komisie N. Kroes. Zúčastnilo sa na ňom vyše 1 000 zainteresovaných aktérov⁽¹⁰⁾: dodávatelia obsahu, výrobcovia hardwaru, investori a telekomunikační operátori najvýznamnejších svetových firiem. Zúčastnení rečníci sa stotožnili s úsudkom Komisie, že existujúci model investovania do telekomunikácií nestačí na zavádzanie cenovo prístupných vysokokvalitných širokopásmových infraštruktúr (rýchle, stabilné, cenovo udržateľné, dostupné pre všetkých). V tejto súvislosti by bolo podľa EHSV zaujímavé dôkladnejšie preskúmať situáciu v Indii, kde federálna vláda oznámila, že do roku 2014 spojí 600 miliónov občanov širokopásmovým internetom prostredníctvom technologického mixu drôtového a bezdrôtového pripojenia. Rozsah tohto úsilia je porovnateľný s úsilím EÚ a táto indická iniciatíva by mohla byť zdrojom osvedčených postupov prostredníctvom stretnutí EÚ a Indie za okrúhlym stolom, ktoré organizuje výbor⁽¹¹⁾.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Medzi projektmi spoločného záujmu, ktoré Komisia považuje za vhodné na financovanie z týchto fondov sú: transeurópske vysokorychlostné pripojenia pre orgány verejnej správy, cezhraničné poskytovanie služieb elektronickej verejnej správy na základe plne interoperabilnej elektronickej identifikácie a autentizácie (postupy pri zakladaní podnikov, cezhraničné výberové konania, elektronicke súdnictvo, elektronicke zdravotníctvo, najmä služby rádiologickej diagnostiky na diaľku), prístup na diaľku ku kultúrnemu dedičstvu, bezpečný internet pre maloletých a chránený proti podvodom v elektronickom obchode, inteligentné energetické služby.

4.2 Tieto projekty prispievajú k hospodárskemu rastu a podporujú rozvoj jednotného trhu tým, že zvyšujú konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva, vrátane malých a stredných podnikov, zlepšujú každodenný život občanov, podmienky pre činnosť podnikov a verejnej správy, a to prostredníctvom podpory prepojenia a interoperability vnútroštátnych telekomunikačných sietí, ako aj prístupu k takýmto sieťam.

4.3 Komisia už dávnejšie odhalila hlavné prekážky úspešného dosiahnutia cieľov Digitálnej agendy pre Európu⁽¹²⁾ (jednej zo siedmych hlavných iniciatív stratégie Európa 2020). V tejto súvislosti EHSV konštatoval, že „neprimeraná realizácia politických iniciatív ešte viac posilnila stagnáciu európskeho digitálneho hospodárstva spôsobenú fragmentáciou a nedostatočnými investíciami“⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Viac informácií o digitálnej agende možno nájsť na: http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/daa/index_en.htm.

⁽¹¹⁾ Pozri vyhlásenie, ktoré urobil A. K. Bhargava, výkonný riaditeľ indickej telefónnej spoločnosti MTNL (Manhagar Telephone Nigam Limited): „Ak sa ma zvýšiť širokopásmové pokrytie, je potrebné, aby infraštruktúra predbehala dopyt. Služby musia mať vysokú kvalitu a najmä musia byť cenovo prijateľné.“, Broadband Tech India, 12. 9. 2011.

⁽¹²⁾ COM(2010) 245 final/2.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Digitálna agenda pre Európu“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58.

4.4 S návrhom Komisie sa možno stotožniť v tom, že členské štáty musia spustiť iniciatívy na sprístupnenie integrovanej siete užitočných obsahov a služieb občanom, aj keď tento návrh ešte neuvažuje o možnosti európskej elektronickej totožnosti (eID) pre každého občana s cieľom uľahčiť poskytovanie elektronickej služieb a obchodovania on-line, ktoré už boli predmetom konkrétneho odporúčania EHSV⁽¹⁴⁾.

4.5 Finančný nástroj, ktorý vybrala Komisia, môže vyriešiť problém, ktorý doteraz obmedzoval možnosti silnej infraštruktúry. Využitie len štrukturálnych fondov a programu pre konkurencieschopnosť a inovácie na infraštruktúru digitálnych služieb len formou pilotných projektov by nevytvorilo dostatočnú kritickú masu na významné šírenie digitálnych služieb. V súčasnosti sú investície do širokopásmového pripojenia v mnohých regiónoch z dôvodu chýbajúcej konkurencii a vysokému trhovému riziku nedostatočné, verejné služby sú málo rozvinuté a nie sú interoperabilné, pretože technické riešenia sú veľmi rôznorodé. Ak sa aj ďalej pôjde touto cestou, nedosiahneme skutočný jednotný digitálny trh a veľa európskych občanov bude vylúčených z digitálneho sveta.

4.6 EHSV pokladá za dôležité, aby projekty, ktoré sa majú financovať, dodržiavali zásadu technologickej neutrality, ktorá je nevyhnutným predpokladom skutočne otvoreného internetu⁽¹⁵⁾.

4.7 EHSV okrem toho už niekoľko rokov zdôrazňuje svoje presvedčenie, že teraz je už nevyhnutné prístup na internet zaradiť medzi univerzálne služby⁽¹⁶⁾. EHSV znovu konštatuje, že Komisia sa vyhýba tejto dôležitej otázke, pretože členka Komisie Neelie Kroes pri prieskume rozsahu univerzálnych služieb vylúčila možnosť zaradiť mobilné telekomunikačné služby a vysokorychlostné pripojenie medzi univerzálne služby⁽¹⁷⁾. Komisia k tomuto záveru dospela na základe verejnej diskusie, ktorá začala v marci 2010 a z ktorej vyplynulo, že v niektorých členských štátoch, kde sú tieto služby ešte málo rozvinuté, by to znamenalo veľkú záťaž pre činnosť podnikov a malo by to vplyv na ceny pre spotrebiteľov.

4.8 Prekvapuje, že Komisia síce prejavuje veľké pochopenie pre nutnosť rozhodného kvalitatívneho posunu Únie v oblasti infraštruktúry, je však zatiaľ veľmi opatrná, pokiaľ ide o možnosť prispôsobiť právny predpis o univerzálnych službách v telekomunikáciách, ktorý je z roku 2002⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Digitálna agenda pre Európu“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Neutralita siete“, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 139.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Úvahy o rozsahu univerzálnej služby v oblasti elektronickej komunikácie“, Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 8, stanovisko EHSV na tému „Digitálna agenda pre Európu“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58, stanovisko EHSV na tému „Prvý program politiky rádiového frekvenčného spektra / Široké pásmo v Európe: investície do digitálne riadeného rastu“, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 53 a mnohé ďalšie stanoviská.

⁽¹⁷⁾ Oznámenie z 23. novembra 2011, pozri IP/09/1400.

⁽¹⁸⁾ Smernica o univerzálnej službe 2002/22/ES zo 7. marca 2002.

EHSV síce chápe hospodárske ťažkosti, na ktoré upozornila Komisia, ale opätovne zdôrazňuje, že kým sa dosiahne tento prioritný cieľ, čo sa musí stať čo najskôr, každý občan musí mať zabezpečený verejný alebo súkromný prístup k širokopásmovému internetu za prijateľných finančných a udržateľných logistických podmienok.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1364/2006/ES“

COM(2011) 658 final – 2011/0300 (COD)

(2012/C 143/25)

Spravodajca: **Egbert BIERMANN**

Európsky parlament 15. novembra 2011 a Rada Európskej únie 29. novembra 2011 rozhodli podľa článkov 172 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1364/2006/ES“

COM(2011) 658 final – 2011/0300 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 131 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Toto stanovisko je súčasťou súboru 5 stanovísk pripravovaných Európskym hospodárskym a sociálnym výborom k nástroju „Spájame Európu“ a jeho usmerneniam, ktoré v októbri 2011 predložila Európska komisia. Do tohto súboru patria stanoviská na tému: **Nástroj „Spájame Európu“ (TEN/468)**, spravodajca: Raymond HENCKS), **Usmernenia pre transeurópske telekomunikačné siete (TEN/469)**, spravodajca: Antonio LONGO), **Usmernenia pre transeurópsku energetickú infraštruktúru (TEN/470)**, spravodajca: Egbert BIERMANN), **Usmernenia pre transeurópsku dopravnú sieť (TEN/471)**, spravodajca: Stefan BACK) a **Iniciatíva dlhopisov** na infraštruktúrne projekty v rámci stratégie Európa 2020 (TEN/472, spravodajca: Armin DUTTINE).

1. Závety a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) podporuje cieľ modernizácie a rozsiahleho vybudovania európskej energetickej infraštruktúry. Výkonná a stabilná európska energetická infraštruktúra zaisťujúca bezpečnosť dodávok je spolu s diverzifikáciou zdrojov energie, zdrojov dodávok a tranzitných trás základom bezpečných a stabilných energetických dodávok v Európe.

1.2 Finančná kríza ukázala, že najmä stabilné priemyselné štruktúry, ale aj stabilné štruktúry malých a stredných podnikov (MSP) sú hodnototvorné faktory, ktoré urýchľujú východisko z krízy. Pre oba sektory je základným predpokladom stabilná energetická infraštruktúra, ktorá zaisťuje vysokú bezpečnosť dodávok.

1.3 Energia sa bude v budúcnosti musieť prepravovať na veľké vzdialenosti častejšie a vo väčších množstvách, ako je to v súčasnosti možné. Ako je uvedené v návrhu Európskej komisie, budú sa na tento účel musieť vytvoriť a splniť určité predpoklady.

1.4 Prenosová sústava jednosmerného prúdu vysokého napätia musí byť vybudovaná ako stabilná sieť pokrývajúca celú EÚ. Lineárne prepojenia, ktoré sa doteraz využívali, nie sú zabezpečené proti výpadkom.

1.5 Aby sa predišlo výpadkom dodávok, je potrebné vybudovať európske hraničné prepojovacie stanice. Manažment výpadkov dodávok je prínosom k dosiahnutiu stability v zásobovaní.

1.6 Až pri transeurópskej energetickej infraštruktúre môžu všetky krajiny EÚ využívať praktické výhody zdrojov energie nachádzajúcich sa v jednotlivých štátoch. Platí to tak o využívaní vodnej a veternej energie, ako aj o využívaní solárnych zariadení v južnej Európe. Mohlo by sa tým optimalizovať aj využívanie fosílnych zdrojov energie, napr. ropy, plynu a uhlia.

1.7 Len pomocou dostatočne vybudovanej energetickej infraštruktúry sa podarí prejsť na využívanie udržateľných a bezpečných dodávok energie pri nízkych emisiách oxidu uhličitého.

1.8 EHSV podporuje vytvorenie nástroja „Spájame Európu“. O potrebnom objeme investícií zatiaľ jestvujú iba odhady. Na realizáciu však treba zistiť konkrétnu investičnú náročnosť a potrebu lepších rámcových podmienok a prostriedkov na inovácie pri budovaní európskej energetickej infraštruktúry. Nesmú však ísť na úkor rovnako potrebného vybudovania distribučných sietí v členských štátoch a regiónoch. Na všetkých úrovniach sú nevyhnutné sieťové príspevky, ktoré podporujú súkromné investície. Takisto sú potrebné účinné programy verejných záruk a podpory na podnecovanie súkromných investícií.

1.9 Mimoriadny význam majú kritériá zadávania projektov. Musia byť transparentné pre prevádzkovateľov sietí, podniky vyrábajúce a spotrebúvajúce energiu, a takisto pre občanov. Štruktúra účasti občanov a regiónov sformulovaná v návrhu je vítaná. EHSV preto víta kritériá zadávania projektov sformulované v prílohe k návrhu nariadenia.

1.10 Vybudovanie európskej elektrickej prenosovej sústavy je nevyhnutné na optimalizáciu vyrovnávania záťaže, ale aj na využívanie potenciálu účinnosti. Aby budovanie sietí neobmedzovalo európsky rast, treba značne urýchliť postup schvaľovania. Aj v tejto súvislosti je potrebné uvítať návrhy uvedené v návrhu nariadenia. Členské štáty boli vyzvané, aby prijali nevyhnutné štátne opatrenia na ich začlenenie do svojich právnych predpisov.

1.11 Podľa EHSV je na zvládnutie problematiky budovania sietí v zásade potrebná lepšia akceptácia a intenzívnejší dialóg medzi všetkými zúčastnenými.

1.12 Vo výskume je potrebné vynaložiť väčšie úsilie, aby sa pomocou sofistikovaných sietí, akumulčných kapacít a sofistikovaných koncepcií kombinácie energetických zdrojov kompenzovali výkyvy napájania elektrickou energiou získavanou z obnoviteľných zdrojov. Na realizáciu sa musí dosiahnuť právna istota v celej EÚ.

1.13 Osobitná pozornosť sa musí venovať stabilite európskej elektrickej prenosovej sústavy pri meniacich sa podmienkach vyplývajúcich z pribúdajúcich dodávok z nestálej výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Napätia a frekvencie nesmú kolísať.

1.14 Vytvorenie transeurópskej energetickej infraštruktúry predpokladá vysokú mieru akceptácie občanmi. Možnosti uvedené v návrhu nariadenia sú v tejto súvislosti dôležitým krokom. Tieto možnosti sa musia v prípade potreby v jednotlivých krajinách EÚ rozšíriť.

1.15 Pri budovaní aj prevádzke nadnárodných energetických sietí sa na zamestnancov kladú mimoriadne vysoké nároky. Zodpovedajúca kvalifikácia na tieto činnosti a ďalšie vzdelávanie sú nevyhnutnou súčasťou takejto koncepcie. Predovšetkým je potrebné špeciálne ďalšie vzdelávanie vysoko kvalifikovaných zamestnancov, ako sú vedúci pracovníci a inžinieri, ktoré by malo byť venované inováciám, výskumu a prevencii rizík v súvislosti s prepravou energie medzi jednotlivými krajinami, a takisto na neustále sa ďalej vyvíjajúcu národnú legislatívu. Pri obstarávaní je potrebné dbať na dodržiavanie sociálnych noriem.

1.16 EHSV víta skutočnosť, že sa naďalej počíta s rozsiahlou sústavou plynovodov. Bezpečnosť dodávok sa zvýši napojením rôznych regiónov, v ktorých sa ťaží zemný plyn.

1.17 Výskumné projekty z podnetu EÚ týkajúce sa zachytávania a ukladania CO₂ napredujú len veľmi pomaly. Sieť, ktorá by prepájala výskumné strediská a potenciálne úložiská alebo ktorá by slúžila na ukladanie CO₂, by sa mala napláňovať už teraz, ale či sa to zrealizuje do roku 2020, o tom možno z dnešného pohľadu skôr pochybovať. EHSV preto navrhuje sprievodný proces, v ktorom sa bude použiteľnosť tejto technológie ďalej skúmať a overovať (pozri aj stanovisko k návrhu smernice o geologickom ukladaní oxidu uhličitého, CESE 1203/2008, spravodajca Gerd Wolf⁽¹⁾).

2. Úvod

2.1 Pre európsku politiku a európsku spoločnosť je veľkou výzvou podieľať sa na energetickej budúcnosti Európy. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebná dôsledná a cielená činnosť, ktorá sa opiera o skutočnosti zistené napríklad štúdiami realizovateľnosti. Takáto činnosť musí zahŕňať spoločnú európsku koncepciu presahujúcu hranice členských štátov.

2.2 Spoločná činnosť na európskej úrovni sa orientuje podľa troch hlavných cieľov energetickej politiky EÚ: bezpečnosti dodávok, konkurencieschopnosti a udržateľnosti. Na dosiahnutie týchto troch cieľov je však potrebná aj sociálna zodpovednosť, teda je potrebné zabezpečiť, aby všetci občania EÚ mohli využívať cenovo dostupnú energiu.

2.3 Komisia 17. novembra 2010 vydala oznámenie „Priority energetickej infraštruktúry na rok 2020 a ďalšie roky“. Oznámenie obsahuje požiadavku novej politiky energetickej infraštruktúry v Európe. V súlade s touto požiadavkou sa má rozvoj sietí v budúcnosti koordinovať na transeurópskej úrovni. To znamená, že bude zároveň potrebné prepracovať a ďalej rozvinúť stratégie, ktoré boli doteraz v platnosti, a koncepcie transeurópskych energetických sietí.

2.4 Komisia nakoniec 19. októbra 2011 prijala návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1364/2006/ES. Cieľom je vytvoriť vnútorný trh s energetickou infraštruktúrou. Nariadenie má nadobudnúť účinnosť 1. januára 2013. Transeurópska energetická infraštruktúra sa tak stane súčasťou európskej energetickej koncepcie do roku 2020. Prvkami tejto koncepcie je začlenenie všetkých členských štátov do európskej siete, podpora udržateľnej výroby energie, zvýšenie energetickej účinnosti, zníženie emisií skleníkových plynov a rozširovanie obnoviteľných zdrojov energie.

2.5 Energetická infraštruktúra bude mať v budúcnosti oveľa väčší význam. Etická komisia „Bezpečnosť energetických dodávok“ nemeckej spolkovej vlády ju označuje za „kľúčový faktor hospodárstva založeného na vyspelých technológiách“⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 75.

⁽²⁾ Deutschlands Energiewende – Ein Gemeinschaftswerk für die Zukunft, Ethik-Kommission „Sichere Energieversorgung“, Berlín, 30. mája 2011, s. 37.

2.5.1 Pri prenosoch elektrickej energie to znamená vybudovanie celoeurópskej sústavy na prenos jednosmerného prúdu vysokého napätia vrátane prepojovacích staníc (elektrické diaľnice), výskum a ďalší rozvoj akumulátorov elektrickej energie, budovanie sofistikovaných a decentralizovaných elektrických rozvodných sústav a riadenie rozumného využívania elektrickej energie.

2.5.2 Zemný plyn bude v kombinácii európskych zdrojov energie aj v budúcnosti zohrávať kľúčovú úlohu pri vyrovnávaní výkyvov vo výrobe elektrickej energie a pokrývaní základnej záťaže. Musí sa urýchliť budovanie vysokotlakových potrubí a príslušných zásobníkových kapacít. Keďže sú z dnešného pohľadu náklady na ukladanie v zásobníkoch relatívne vysoké, musí sa zvažovať, či by skladovanie zemného plynu nebolo možné aspoň čiastočne nahradiť inými formami získavania energie.

2.5.3 Zo strednodobého hľadiska bude ústrednú úlohu naďalej zohrávať ropa, predovšetkým aj v cestnej doprave. Preto sa musia aj tu vybudovať a zoptimalizovať dopravné štruktúry so zreteľom na rozsiahlu bezpečnosť dodávok.

2.5.4 Okrem toho treba vybudovať infraštruktúru na prepravu CO₂. V súčasnosti sa diskutuje o kladoch a záporoch tejto techniky. V tejto oblasti je potrebná podpora ďalšieho výskumu, vývoja a akceptácie, preto treba počítať s oneskorenou realizáciou.

2.6 Domáce zdroje energie v členských štátoch sa musia začleniť do európskej energetickej infraštruktúry. Tak budú môcť napríklad najmodernejšie ropné a uhoľné elektrárne prispievať k pokrývaniu základnej záťaže a na vyrovnávanie výkyvov vo výrobe elektriny.

3. Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady predložený Komisiou

3.1 Obsah návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru sa opiera o povinnosť členských štátov zúčastniť sa na opatreniach týkajúcich sa transeurópskej infraštruktúry a zároveň budovať účinné prepravné štruktúry. Pri neustále rastúcom dopyte po energii je prepojenie transeurópskych energetických sietí nevyhnutné. Týka sa to všetkých energetických odvetví.

3.2 V návrhu sa uvádza 12 prednostných projektov a oblastí energetickej infraštruktúry. Všetky členské štáty sú do jednotlivých projektov zapojené podľa toho, nakoľko sa ich týkajú. Ide o:

— 4 koridory elektrickej prenosovej sústavy, do ktorých patrí aj budovanie morskej prenosovej sústavy v severných moriach a budovanie severojužných prepojení,

— 4 plynovodné koridory, do ktorých patrí aj budovanie európskej plynovodnej siete v snahe zaistiť bezpečnosť dodávok,

— 1 ropovodný koridor, pri ktorom je takisto na prvom mieste bezpečnosť dodávok,

— 3 prioritné tematické oblasti, o. i. vybudovanie inteligentných sietí, výstavba elektrických diaľnic a cezhraničnej siete CO₂.

3.3 Pre tieto štyri oblasti infraštruktúry sa v návrhu Komisie uvádza 15 kategórií (o. i. pre elektrické diaľnice, zariadenia na akumuláciu elektrickej energie, plynovody, prepravu ropy a potrubné systémy CO₂). Je to predpokladom na to, aby všetci zúčastnení vychádzali z rovnakých a zo schválených pojmov.

3.4 Platí to aj o záväzných pravidlách spolupráce skupín pri regionálnej realizácii, ktoré sa uvádzajú v návrhu Komisie. Tieto pravidlá platia pre všetky regionálne skupiny a majú optimalizovať spoluprácu. Do týchto skupín sa majú začleniť predstavitelia všetkých relevantných záujmových smerov. Keďže tieto zámery majú značný vplyv na výsosť územia členských štátov a cezhranične, sú tieto pravidlá a ukazovatele nevyhnutné.

3.5 Keďže členské štáty majú nielen odlišné ceny elektrickej energie, ale aj sieťové poplatky, vypracuje sa metóda analýzy nákladov a výnosov, pomocou ktorej bude možné vyvíjať a porovnávať scenáre v jednotlivých energetických odvetviach týkajúce sa napríklad dopytu, cien a výrobných kapacít.

3.6 Nakoniec sa vypracujú usmernenia o transparentnosti a účasti verejnosti. Prítom sa zohľadní skutočnosť, že pri rozdielnych pravidlách v členských štátoch sa musí stanoviť jednotný postup. Navrhuje sa vypracovať príručku postupov. Cieľom je rozsiahla účasť občanov. Záväzné pravidlá, ktoré boli v tejto súvislosti navrhnuté, majú platiť v celej Európe. Zaručujú prispôbenie postupov (pozri prílohu II návrhu).

3.7 Zároveň sa tým otvárajú príležitosti na realizáciu pilotných projektov zameraných na účasť občanov, ktorých cieľom je vytvoriť európsku kultúru účasti.

3.8 Verejná účasť územných samospráv, hospodárstva a občanov tak nadobudne úplne nový význam. Nebude sa zúčastňovať len verejnosť daného štátu, ale verejnosť všetkých členských štátov, ktorých sa zámer týka. Vznikne tak kvázi

nadnárodná účasť, čo naozaj môže a má viesť k európskej kultúre účasti. Výbor regiónov tento aspekt v dostatočnej miere zdôraznil vo svojom stanovisku „Priority energetickej infraštruktúry na rok 2020 a ďalšie roky“⁽³⁾ (pozri o. i. body 3 a 4).

3.9 Právny základ na vykonávanie možného nariadenia tvorí najmä článok 171 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý je jednoznačne sformulovaný, ako aj spolurozhodovanie na procedurálnej úrovni podľa článku 172. Dôležité je, že pokiaľ ide o kombináciu energetických zdrojov, súčasné právomoci členských štátov zostanú zachované. Právomoci EÚ v oblasti transeurópskych sietí sú v tejto súvislosti užitočné a mali by sa rozšíriť.

3.10 Finančný rámec na budovanie európskej energetickej infraštruktúry do roku 2020 sa odhaduje na 210 mld. EUR⁽⁴⁾. Očakávaný podiel súkromných investorov má byť 50 %. Aby sa dosiahol tento podiel, Komisia v súčasnosti vyvíja nástroje financovania a diskutuje o nich. Ich posúdením sa zaoberá študijná skupina „Iniciatíva dlhopisov na projekty infraštruktúry v rámci stratégie Európa 2020“ odbornej sekcie pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť⁽⁵⁾.

3.11 Navrhované nariadenie má nadobudnúť účinnosť 1. januára 2013. Zásady financovania sú preto súčasťou plánovaného spoločného finančného rámca EÚ na roky 2014 až 2020.

4. Prípomienky EHSV

4.1 Energetické dodávky s modernou energetickou infraštruktúrou sú základným predpokladom ďalšieho rozvoja európskej spoločnosti. V tejto súvislosti EHSV víta návrh Komisie, ktorý je dôležitým prvkom pri dosahovaní cieľov energetickej politiky do roku 2020.

4.2 Navrhované riešenie je kompromisom medzi transparentnosťou trhu, nevyhnutnou reguláciou a slobodou trhu. To je pozitívny aspekt. Energetické trhy členských štátov sú v súčasnosti regulované veľmi rozdielne. Mohlo by dôjsť ku konfliktu záujmov, preto je snaha o vzájomné zosúladienie vnútroštátnych energetických trhov, pričom sa majú zohľadniť potreby jednotlivých štátov.

4.3 Najmä v prípade navrhovaného stanovenia spoločných ukazovateľov a pravidiel, ktoré majú byť pre všetkých záväzné, sa naskytuje príležitosť konať spoločne a cieľavedome. Vopred sa tak zminimalizujú spory týkajúce sa vymedzenia pojmov.

4.4 Stanovený cieľ vytvoriť energetickú supersieť a decentralizované sofistikované siete, má niekoľko kladných účinkov:

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 259, 2.9.2011, s. 48 - 53.

⁽⁴⁾ V návrhu Komisie sa na vysokonapäťovú prenosovú sústavu, na ukladanie a sofistikované sieťové aplikácie odhaduje 140 mld. EUR, na vysokotlakové diaľkové plynovody okolo 70 mld. EUR a na infraštruktúru na prepravu CO₂ okolo 2,5 mld. EUR.

⁽⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Iniciatíva dlhopisov na projekty infraštruktúry v rámci stratégie Európa 2020“ (Pozri stranu 3 tohto úradného vestníka).

— vytvorenie väčšieho počtu kvalitnejších pracovných miest, najmä v okrajových častiach Európy,

— Európa ako základňa priemyslu a služieb získa vďaka bezpečnosti dodávok energie stabilnejšie postavenie vo svetovej hospodárskej súťaži, čo platí najmä o MSP,

— modernizácia a vybudovanie európskej energetickej infraštruktúry je príspevkom k vyššej energetickej účinnosti,

— vytvorením nadnárodnej infraštruktúry pri súčasnom vybudovaní regionálnych sietí vzniká príležitosť účinnejšie vyrovnávať výpadky v energetických dodávkach,

— cieľ väčšej konkurencie na energetických trhoch poskytuje príležitosť na stabilizáciu cien alebo dokonca ich zníženie, čomu však bráni sčasti veľká potreba regulácie, ktorá sa môže negatívne odraziť na cenách. Mal by sa začať proces politického posúdenia budúceho smerovania.

4.5 S plánovanou účasťou regionálnych a miestnych samospráv rastie aj akceptovanie navrhovaných inovácií v infraštruktúre. Výbor regiónov osobitne zdôraznil tento aspekt vo svojom stanovisku.

4.6 Reguláciu sietí je potrebné nanovo upraviť. Je potrebné nájsť spôsob, ktorý ďalekosiahlejšími koncepciami nahradí orientáciu prevádzkovateľov na výnosnosť. Jednou z kľúčových otázok je pritom technická realizovateľnosť, ďalšími sú ekonomická, udržateľná a sociálna realizácia.

4.7 Relevantnou súčasťou modernej energetickej infraštruktúry je uchovávanie zásob energie. Doteraz sa v podstate zameriavalo na zemný plyn a ropu. Doterajšie držanie energetických zásob sa rozšíri o uchovávanie elektrickej energie. Celkovo vzniká otázka, či pritom ide o projekty všeobecného záujmu alebo národné zámery. K tejto otázke zatiaľ nejstujú žiadne pravidlá EÚ a jestvujú vážne právne pochybnosti. Komisiu preto žiadame, aby vypracovala návrh, ktorý vytvorí právnu istotu, pokiaľ ide o uchovávanie energie. Okrem doterajších možnosti ukladania energie, pri ktorých sa počíta s ich podporou, sa musia v návrhu zohľadniť všetky mysliteľné technické možnosti, napríklad akumulátory, parné techniky, vodík alebo metán. Okrem toho by bolo vhodné mať popri realizačných projektoch podporované výskumné projekty.

4.8 V členských štátoch, ktoré majú národné hospodárske a sociálne výbory, by sa malo zabezpečiť ich vypočutie a mali by pri plánovaní a realizácii plniť poradenskú funkciu.

4.9 Štátne pravidlá o spolurozhodovaní a účasti zamestnancov budú súčasťou regionálnych projektov energetickej infraštruktúry. Ide o základný predpoklad sociálneho rozvoja existujúcich a vznikajúcich pracovných miest pri európskych projektoch infraštruktúry.

4.10 Zamestnanci v projektoch infraštruktúry musia mať na splnenie týchto náročných úloh príslušnú kvalifikáciu a musia sa ďalej vzdelávať, aby bolo možné zabezpečiť hladkú realizáciu projektov.

4.11 Občania EÚ musia byť podrobne informovaní o vznikajúcich projektoch infraštruktúry. Bez ich rozsiahlej podpory nie je táto realizácia možná.

4.12 Náklady na infraštruktúru sú súčasťou cien energií pre konečných spotrebiteľov. V praxi sa premietajú do spotrebiteľských cien. Hrozí nebezpečenstvo, že občania budú vylúčení z využívania elektrickej energie. Návrh sa tejto skutočnosti dotýka len okrajovo. Súbežne sa musia rozvíjať koncepcie na odstránenie energetickej chudoby v Európe. V tejto súvislosti rozhoduje aj to, do akej miery sa podarí vytvoriť na energetických trhoch hospodársku súťaž, ktorou by sa zabránilo zvyšovaniu cien.

4.13 Náklady na infraštruktúru sa zoptimalizujú aj tým, že sa na správnom mieste bude vyrábať správna energia. Preto by sa veterná energia mala vyrábať vo veterných regiónoch a slnečná energia v slnečných regiónoch. To povedie nielen k optimalizácii výroby energie, ale aj k optimalizácii jej prenosu.

4.14 Priemysel a MSP sú rovnako ako kedysi dôležitými hodnototvornými činiteľmi v Európe. Aj v tejto súvislosti sú dôležitým predpokladom stabilné energetické dodávky za ceny, ktoré sú konkurencieschopné na svetovom trhu.

4.15 Otvorenou otázkou je plánované vybudovanie infraštruktúry na prepravu CO₂. V súčasnosti sa diskutuje o kladoch a záporoch tejto technológie. Keďže však budú zo strednodobého hľadiska fosílny zdroje energie, ako sú ropa, plyn a uhlie, aj naďalej súčasťou kombinácie energetických zdrojov v Európe, je potrebné prijať sprievodné opatrenia na presadzovanie tejto technológie a vybudovanie zodpovedajúcej infraštruktúry v záujme dosiahnutia dlhodobých klimatických cieľov EÚ. V súčasnosti však neexistujú takmer žiadne pilotné projekty. Je otázne, či sa tak stane do roku 2020 alebo neskôr.

4.16 Vzhľadom na to EHSV súhlasí s návrhom nariadenia o energetickej infraštruktúre a pri zohľadnení jeho pripomienok podporuje rýchlu realizáciu návrhu.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete“

COM(2011) 650 final – 2011/0294 (COD)

(2012/C 143/26)

Spravodajca: **Stefan BACK**

Európsky parlament (15. novembra 2011) a Rada (30. novembra 2011) sa rozhodli podľa článkov 172 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete“

COM(2011) 650 final – 2011/0294 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 133 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Toto stanovisko je súčasťou balíka piatich stanovísk vypracovaných Európskym hospodárskym a sociálnym výborom (EHSV) k nástroju „**Spájame Európu**“ (CEF) a jeho usmerneniam, ktoré Európska komisia uverejnila v októbri 2011. Tento balík obsahuje stanoviská **TEN/468** k CEF (spravodajca HENCKS), **TEN/469** k usmerneniam pre **telekomunikačné siete** (spravodajca LONGO), **TEN/470** k usmerneniam pre energetickú infraštruktúru (spravodajca BIERMAN), **TEN/471** k usmerneniam pre **dopravnú infraštruktúru** (spravodajca BACK) a **TEN/472** k **iniciatíve projektových dlhopisov** (spravodajca DUTTINE).

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta oznámenie Komisie o rastovom balíku pre integrované európske infraštruktúry (ďalej len „oznámenie“) a návrh nariadenia o usmerneniach Únie pre transeurópsku dopravnú sieť (ďalej len „návrh“). Prístup navrhnutý v oznámení a regulačné opatrenia uvedené v návrhu, ktoré sa majú vykonávať v oblasti dopravy, sú vo veľkej miere v súlade s predchádzajúcimi stanoviskami EHSV.

1.2 EHSV súhlasí predovšetkým s tým, že pre vykonávanie stratégie Európa 2020 a cieľov stanovených v bielej knihe z roku 2011 o pláne jednotného európskeho dopravného priestoru (ďalej len „biela kniha z roku 2011 o dopravnej politike“) sú nevyhnutné multimodálne a plynulé siete cezhraničnej infraštruktúry, ktoré zahŕňajú „poslednú míľu“ a dobré prepojenia s tretími krajinami. EHSV tiež oceňuje integrovaný prístup k politike v oblasti infraštruktúry medzi dopravným, energetickým a digitálnym odvetvím s cieľom dosiahnuť synergie a efektívne využívanie zdrojov. Napriek tomu však EHSV predkladá nasledujúce pripomienky.

1.3 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že cieľ dosiahnuť synergie s ostatnými sieťami sa nezdá byť jednou z plánovaných priorit návrhu stanovených v článku 10 tohto návrhu.

1.4 EHSV upozorňuje na problém súladu medzi dlhodobými cieľmi stanovenými v návrhu a účinnejšími a okamžitými opatreniami v časovom horizonte rokov 2020 – 2030.

1.5 EHSV súhlasí s dvojúrovňovým prístupom, ktorý pozostáva z komplexnej siete a základnej siete. EHSV si však kladie otázku, či by sa koridory základnej siete (ďalej len „koridory“) nemali považovať za tretiu úroveň, ktorá nahradí prioritné projekty v súčasných usmerneniach. Dôvodom je skutočnosť, že kapitola IV návrhu obsahuje osobitné kritériá, pokiaľ ide o vymedzenie koridorov a ich rozvoj, na základe ktorých nadobúdajú osobitný charakter, ktorý je jasne rozpoznateľný od zvyšku základnej siete. EHSV poznamenáva, že problém spojený s predvídateľnosťou a právnou istotou je spôsobený skutočnosťou, že koridory a vopred stanovené projekty sa uvádzajú v prílohe Návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje nástroj „Spájame Európu“ (ďalej len „návrh o CEF“), ktorý sa má uplatňovať len na obdobie rokov 2014 – 2020, pričom koridory aj projekty majú dlhodobý charakter a ich prioritný charakter sa musí zachovať aj po roku 2020.

1.6 EHSV sa preto domnieva, že uvedený problém týkajúci sa predvídateľnosti a právnej istoty by sa mohol vyriešiť buď tak, že sa vytvorí zoznam koridorov základnej siete a vopred stanovených projektov uvedených v prílohe návrhu, alebo sa stanoví, že tento zoznam ostane platný počas doby platnosti návrhu (s prihliadnutím na jeho budúce zmeny a doplnenia).

1.7 EHSV poukazuje na významnú úlohu, ktorú plní koordinácia a organizácia riadenia plánované pre základnú sieť koridorov s cieľom uľahčiť ich realizáciu. EHSV však zdôrazňuje, že je dôležité, aby táto organizácia zostala rozsahom malá, výkonná a nákladovo účinná a aby jej jasným cieľom bolo v súlade so zásadou subsidiarity zabezpečiť optimálne fungovanie cezhraničných rozhraní na všetkých príslušných úrovniach a zabrániť výskytu problémových miest v koridoroch. EHSV žiada riešenia, ktoré zabránia paralelným organizáciám a duplikácii funkcií tam, kde dochádza k prekryvaniu rôznych systémov koridorov, ako sú napr. koridory základnej siete a prvky transeurópskej siete železničnej nákladnej dopravy umožňujúce hospodársku súťaž.

1.8 EHSV si kladie otázku, či by nemala existovať výslovná možnosť, na základe ktorej by celá základná sieť vrátane projektov námorných diaľnic medzi prístavmi základnej siete plnila koordinačnú funkciu, aby sa uľahčila primeraná a včasná realizácia základnej siete, a to najmä jej cezhraničného rozmeru. EHSV zdôrazňuje, že takáto funkcia by orgánom zodpovedným za plánovanie mohla pomôcť zabezpečiť rovnováhu medzi prioritami členského štátu na rôznych úrovniach a prínosom EÚ, ktorý výbor vyzdvihuje.

1.9 Pokiaľ ide o konfiguráciu koridorov, EHSV berie na vedomie, že návrh kladie dôraz na ich multimodálny a cezhraničný charakter. Konfigurácia koridorov, tak ako sa uvádza v prílohe návrhu o CEF, je previazaná s koridormi železničnej nákladnej dopravy tak, ako sa uvádzajú v nariadení (EÚ) č. 913/2010 o európskej železničnej sieti pre konkurencieschopnú nákladnú dopravu. Vzhľadom na to, že hlavnou prioritou návrhu je multimodálna doprava efektívne využívajúca zdroje a pokrytie najmenej troch druhov dopravy každým koridorom, mali by byť zohľadnené aj iné spôsoby dopravy.

1.10 EHSV sa domnieva, že koridory by mali byť vymedzené na základe multimodálneho prístupu s efektívnym využívaním zdrojov, ktorý je uvedený v článkoch 48 a 49 návrhu, a mali by pokrývať najdôležitejšie cezhraničné toky diaľkovej dopravy v základnej sieti s optimalizáciou využitia každého druhu dopravy a ich spolupráce. Konfigurácia koridorov by mala byť riadená analýzami nákladov a výnosov a jej cieľom by mala byť efektívnosť a udržateľnosť (hospodárska, ekologická a sociálna) spolu s inováciou a komodálnym zameraním. Na základe toho by sa pri vymedzovaní koridorov mali riešiť potreby všetkých druhov dopravy vrátane uzlov.

1.11 EHSV považuje za veľmi dôležitý zámer vyjadrený v návrhu o CEF vyhradiť dodatočné zdroje na potreby krajín, ktoré čerpajú prostriedky z Kohézneho fondu a domnieva sa, že

táto priorita by sa mala odrážať aj v návrhu, napríklad pridaním cieľa do článku 4 alebo dodatočnej priority do článku 10.

1.12 EHSV berie na vedomie, že podľa článku 17 ods. 3 návrhu o CEF sa 80 až 85 % dostupných rozpočtových prostriedkov vyhradzuje na vopred stanovené projekty, ktoré sú uvedené v návrhu o CEF, a to najmä v oblasti koridorov základnej siete. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že neexistujú údaje týkajúce sa kritérií, podľa ktorých sa tieto projekty vybrali. EHSV opätovne vyzýva k multimodálnemu charakteru koridorov, ktorý sa tiež uvádza v ustanoveniach článku 53 návrhu týkajúcich sa plánu rozvoja koridorov, v ktorom sa tiež zrejme počíta s primeraným rozdelením investičných projektov medzi všetky druhy dopravy – pozri článok 53 ods. 1 písm. f) návrhu.

1.13 Vzhľadom na dôležitosť cieľa udržateľnosti, ktorý sa uvádza napríklad v článkoch 37 až 39 návrhu, si EHSV kladie otázku, či by sa pojem riešení zelených koridorov nemohol použiť ako značka kvality pre rozvoj služieb nákladnej dopravy, ktorými sa zaoberá článok 38.

2. Úvod

2.1 V súčasnosti platné usmernenia pre TEN-T (transeurópska dopravná sieť) majú podobu rozhodnutia a pochádzajú z roku 1996. Ich snahou je zlepšiť prepojenie, a tým fungovanie jednotného trhu.

2.2 Zmenené a doplnené usmernenia z roku 1996 však nevytvárajú koherentnú sieť. Týka sa to najmä prioritných projektov, ktorých cieľom je vyriešiť určité otázky týkajúce sa siete v prípade problémov s kapacitou alebo iných problémov s prepojením.

2.3 Vykonávanie usmernení je pomalé a dochádza k značným prieťahom, ktoré sa týkajú najmä prioritných projektov.

2.4 EHSV tiež konštatuje nedostatočné vykonávanie v nových členských štátoch východnej Európy.

2.5 Oznámenie a návrh (balík), ktoré teraz Komisia predložila, sú výsledkom dlhodobého konzultačného postupu. EHSV sa do tohto postupu zapojil a poskytol stanoviská k zelenej knihe z roku 2009 o politike v oblasti TEN-T⁽¹⁾ a na žiadosť budúceho poľského predsedníctva stanovisko na tému „Udržateľný rozvoj politiky EÚ v oblasti dopravy a plánovania TEN-T“⁽²⁾. EHSV sa tiež zaoberal záležitosťami TEN-T vo svojom stanovisku k bielej knihe o dopravnej politike⁽³⁾.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „TEN-T: Preskúmanie politiky“, Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 101.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Udržateľný rozvoj politiky EÚ v oblasti dopravy a plánovania TEN-T“, Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 31.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Plán jednotného európskeho dopravného priestoru“ (biela kniha), Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 146.

2.6 Cieľom balíka je vytvoriť integrovanú politiku infraštruktúry v oblasti dopravných, energetických a digitálnych sietí, aby sa dosiahli synergie, zlepšilo pridelovanie prostriedkov a znížili problémové miesta, problémy s kapacitou a chýbajúce prepojenia.

2.7 Balík sa výslovne snaží prispieť k vykonávaniu cieľov stratégie Európa 2020, medzi ktoré patrí dosiahnutie udržateľného a konkurencieschopného znalostného hospodárstva na základe optimálnych sietí s efektívnym využitím zdrojov.

2.8 Komisia si na vykonávanie týchto cieľov zvolila samostatné nariadenia pre každé odvetvie, ktoré obsahujú usmernenia pre plánovanie, priority a usmernenia o vykonávaní a spoločný finančný rámec, nariadenie o CEF na obdobie rokov 2014 – 2020 s pripojeným zoznamom koridorov a vopred stanovených projektov vybraných na financovanie počas obdobia rokov 2014 – 2020. Nariadenie o CEF nespadá do rámca tohto stanoviska.

2.9 Návrh stanovuje pre odvetvie dopravy množstvo cieľov. Najdôležitejším je zavedenie koherentnej základnej siete, ktorá má umožniť multimodálnu dopravu s efektívnym využitím zdrojov na jednotnom trhu a zabezpečiť spojenia mimo jednotného trhu. Zámerom návrhu je nahradiť rôznorodý charakter súčasných usmernení pre TEN-T, zlepšiť prehľadnosť siete a zjednotiť jej vykonávanie.

2.10 Balík, podobne ako biela kniha z roku 2011 o dopravnej politike, sa usiluje o plynulé dopravné toky na jednotnom trhu vrátane logistických služieb s cieľom zabezpečiť udržateľnosť a rast. Cieľom návrhu je uľahčiť cezhraničnú koordináciu medzi členskými štátmi prostredníctvom poskytnutia rámca pre lepšie pridelovanie prostriedkov a lepšie plánovanie.

2.11 Do opatrení týkajúcich sa siete návrh zahŕňa rozvoj IDS (inteligentných dopravných systémov), zlepšenie ekologických riešení dopravy a inováciu.

2.12 Návrh rozdeľuje sieť na dve úrovne, komplexnú sieť a základnú sieť. Zdroje a riadenie EÚ sa sústreďujú na základnú sieť, ktorá má byť charakterizovaná vysokou európskou pridanou hodnotou (cezhraničné chýbajúce prepojenia, problémové miesta, multimodálne uzly). Základná sieť by mala byť zrealizovaná pred koncom roka 2030, komplexná sieť pred koncom roka 2050.

2.13 V rámci základnej siete sa vyberú multimodálne koridory základnej siete, ktorým sa poskytne prísny mechanizmus riadenia a väčšina rozpočtových prostriedkov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV víta oznámenie a návrh a súhlasí s tým, že fungovanie infraštruktúry je nevyhnutné pre fungovanie vnútorného trhu.

3.2 EHSV už viackrát požadoval integrovaný prístup k rôznym druhom transeurópskych sietí. EHSV preto oceňuje návrhy, ktoré boli v tejto súvislosti predložené.

3.3 EHSV berie na vedomie, že návrh sa zaoberá možnosťami koordinácie medzi rôznymi druhmi sietí len vo všeobecnej rovine. Konkrétnejšie ustanovenia možno nájsť v návrhu o CEF.

3.4 EHSV oceňuje, že návrh je v súlade s cieľmi dopravnej politiky uvedenej v bielej knihe o doprave z roku 2011. EHSV poukázal na to, že je nevyhnutné lepšie zosúladiť strategické opatrenia navrhnuté v bielej knihe na obdobie 2050 s konkrétnymi opatreniami na obdobie rokov 2020 – 2030. Podobné problémy sa objavujú v oznámení a návrhu.

3.5 EHSV sa domnieva, že dvojúrovňový prístup oznámenia a návrhu je motivovaný požiadavkou vytvorenia koherentnej dopravnej siete pre najdôležitejšie toky tovaru a prepravy cestujúcich. Ide o užitočný cieľ, ktorý je založený aj na potrebe stanoviť priority pre použitie obmedzených finančných prostriedkov.

3.6 EHSV si kladie otázku, či základné koridory, ktorých rámec je načrtnutý v návrhu, ale ktoré sú opísané v prílohe k návrhu o CEF, v podstate netvorí tretiu úroveň pre vopred stanovené prioritné projekty na rozpočtové obdobie rokov 2014 – 2020. EHSV upozorňuje na problémy spojené s predvídateľnosťou a právnou istotou, ktoré sa môžu objaviť v súvislosti s koridormi a projektmi, ktoré nebudú plne realizované do roku 2020, keď sa skončí platnosť návrhu o CEF.

3.7 EHSV si preto kladie otázku, či by sa zoznam koridorov a vopred stanovených projektov nemal objaviť v prílohe návrhu. EHSV si myslí, že koridory ako také sa viac týkajú návrhu, kde sú regulované, než navrhnutého nariadenia o CEF.

3.8 EHSV berie na vedomie aj problém koherencie týkajúci sa interakcie medzi základnou sieťou a koridormi, pre ktoré návrh poskytuje intenzívny a užitočný riadiaci mechanizmus. EHSV veľmi dobre rozumie tomu, prečo treba stanoviť naozaj prísne priority, pokiaľ ide o využívanie zdrojov, avšak dobre rozvinutý koordinačný a riadiaci mechanizmus by mohol byť užitočný aj pre celú základnú sieť, pretože lehota na jej realizáciu nie je vzhľadom na plánovanie infraštruktúry príliš dlhá. EHSV vyzdvihuje najmä užitočnosť takéhoto mechanizmu pre zabezpečenie rovnováhy medzi vnútroštátnym plánovaním a prínosom EÚ do tohto plánovania. Potreba silného koordinačného a riadiaceho mechanizmu sa týka najmä projektov, ktoré sú podľa definície cezhraničné ako v prípade námorných diaľnic.

3.9 EHSV sa domnieva, že koridory by mali byť naozaj multimodálne. V určitých prípadoch by to znamenalo dosť rozsiahle koridory, ktoré zahrnú vnútrozemské alebo pevné spojenia aj námorné spojenia, napr. v podobe námorných diaľnic. Dostatočný priestor treba venovať cestnej doprave, lebo je dôležité, aby sa táto sieť zakladala na požiadavkách súvisiacich s každodennou realitou. Očakáva sa, že v rokoch 2005 až 2020 dôjde k nárastu nákladnej dopravy o 34 %, pričom cestná doprava dnes predstavuje 75 % objemu dopravy. EHSV sa domnieva, že je dôležité, aby sa multimodálny charakter odrážal aj pri výbere projektov, ktoré by pokryli všetky druhy dopravy.

3.10 EHSV súhlasí s hodnotením vykonaným v oznámení, že teraz môže byť vhodný čas na návrhy týkajúce sa infraštruktúry, keďže investíciám do infraštruktúry sa v dôsledku súčasnej finančnej krízy venuje väčšia pozornosť. Napriek tomu EHSV konštatuje, že hodnotenie finančných možností musí byť dlhodobejšie, pretože ide o dokument, ktorý pokrýva obdobie rokov 2030 – 2050.

3.11 EHSV konštatuje, že v prílohe návrhu o CEF je uvedený ambiciózný plán na obdobie rokov 2014 – 2020. EHSV oceňuje kladné účinky na realizáciu koordinačného a riadiaceho mechanizmu určeného pre koridory základnej siete, ktorý návrh predpokladá, a na monitorovanie stanovené v návrhu o CEF, upozorňuje však na to, že je ťažké predvídať trvanie postupov vnútroštátneho plánovania. Rozhodnutia o plánovaní často podliehajú odvolaniam a preto sú celkom bežné zdlhavé postupy.

3.12 EHSV vo svojom stanovisku k bielej knihe z roku 2011 o dopravnej politike zdôraznil význam rozhrania medzi diaľkovou dopravou a distribúciou v mestských oblastiach. EHSV preto schvaľuje prístup, ktorý v návrhu Komisia k tejto záležitosti zaujala.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV zdôrazňuje, že pri vykonávaní usmernení je nevyhnutné vytvoriť priestor pre miestne podmienky, pokiaľ ide o technické kritériá, a to do tej miery, aby nebola ohrozená bezpečnosť. Z dôvodu účinného využívania zdrojov je potrebné, aby existovala možnosť túto otázku primerane riešiť.

4.2 Úloha koncepcie námorných diaľnic nie je celkom jasná, pokiaľ ide o spojenie námorných diaľnic medzi prístavmi

v rozličných koridoroch alebo prístavmi s odlišným postavením, napríklad medzi prístavom základnej siete a prístavom komplexnej siete alebo medzi dvoma prístavmi základnej siete, ktoré patria do rozličných koridorov – pozri napríklad článok 25 ods. 2 písm. c) návrhu. EHSV ľutuje tento nedostatok jednoznačnosti, ktorý by mohol spôsobiť praktické problémy pri vytváraní projektov námorných diaľnic.

4.3 Ustanovenia článku 38 návrhu sa v skutočnosti zaoberajú koncepciou zeleného koridoru, ktorý Komisia uviedla v akčnom pláne pre logistiku nákladnej dopravy v roku 2007. EHSV vyjadruje ľútosť, že tento vlajkový pojem nebol použitý v návrhu ako značka kvality.

4.4 EHSV súhlasí s požiadavkami, ktoré musí spĺňať infraštruktúra cestnej dopravy základnej siete (článok 45 návrhu). Veľmi dôležitá je doplnková infraštruktúra, ako sú odpočívadlá umiestnené na diaľniciach každých 50 km a primerané a bezpečné parkoviská pre profesionálnych vodičov cestnej dopravy: takéto zariadenia, ktoré umožňujú vhodný odpočinok, sú nevyhnutné pre podmienky vodičov aj bezpečnosť ciest. Predstavujú aj prínos v boji proti organizovanému zločinu.

4.5 Mala by sa sprísniť požiadavka na dostupnosť alternatívnych ekologických palív, pretože bude kľúčovým aspektom pri začlenení do usmernení týkajúcich sa TEN-T pre „Stratégiu alternatívnych dopravných palív“ (vrátane elektriny, biopalív, syntetických palív, metánu, LPG), ktorú sa Európska komisia chystá zaviesť, aby umožnila začlenenie ekologických a energeticky účinných vozidiel do základnej siete v celej EÚ. V tejto súvislosti sa EHSV domnieva, že na výrazné zvýšenie záujmu trhu o ekologické vozidlá v EÚ je nevyhnutné zaviesť primeranú infraštruktúru týkajúcu sa čerpania alternatívnych palív.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 1639/2006/ES, ktorým sa ustanovuje rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (2007 – 2013), a nariadenie (ES) č. 680/2007, ktorým sa ustanovujú všeobecné pravidlá udeľovania finančnej pomoci Spoločenstva v oblasti transeurópskych dopravných a energetických sietí“

COM(2011) 659 final – 2011/0301 (COD)

(2012/C 143/27)

Spravodajca: **Armin DUTTINE**

Európsky parlament (17. novembra 2011) a Rada (12. decembra 2011) sa rozhodli podľa článku 172, článku 173 ods. 3 a článku 304 ZFEÚ prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 1639/2006/ES, ktorým sa ustanovuje rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (2007 – 2013), a nariadenie (ES) č. 680/2007, ktorým sa ustanovujú všeobecné pravidlá udeľovania finančnej pomoci Spoločenstva v oblasti transeurópskych dopravných a energetických sietí“

COM(2011) 659 final – 2011/0301 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená prípravou stanoviska, prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012. (schôdza z 23. februára 2012) prijal 161 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Toto stanovisko je súčasťou balíka, ktorý pozostáva z 5 stanovísk a ktoré vypracoval EHSV v súvislosti s **nástrojom „Spájame Európu“** a jeho usmerneniami, ktoré vydala Európska komisia v októbri 2011. Tento balík obsahuje stanoviská **TEN/468** na tému „**Nástroj Spájame Európu**“ (spravodajca pán HENCKS), **TEN/469** na tému „**Usmernenia pre transeurópske telekomunikačné siete**“ (spravodajca pán LONGO), **TEN/470** na tému „**Usmernenia pre transeurópsku energetickú infraštruktúru**“ (spravodajca pán BIEMANN), **TEN/471** na tému „**Usmernenia pre transeurópsku dopravnú sieť**“ (spravodajca pán BACK) a **TEN/472** na tému „**Iniciatíva dlhopisov na infraštruktúrne projekty v rámci stratégie Európa 2020**“ (spravodajca pán DUTTINE).

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV vo všeobecnosti víta návrh Európskej komisie na zriadenie nástroja na rozdelenie rizika pre dlhopisy na projekty na plánovanú pilotnú fázu v období 2012 – 2013. Poukazuje však na riziká súvisiace s týmto nástrojom. Predtým, než bude tento nástroj pokračovať v novom rozpočtovom období EÚ 2014 – 2020, by sa malo najprv pokračovať v hodnotení, ktoré by sa malo zintenzívniť v rámci rozsiahlej verejnej diskusie a uskutočniť s veľkou dôslednosťou. Pritom treba využiť predovšetkým skúsenosti s projektmi verejno-súkromného partnerstva (PPP).

1.2 Príležitosti navrhovaného nástroja sa črtajú najmä v rámci mobilizácie potrebných investičných prostriedkov pre projekty infraštruktúry v oblasti dopravy, telekomunikácií a energetiky, ktoré sú dôležité pre posilnenie rastu, inovácií, konkurencieschopnosti a vytváranie pracovných miest. Prostredníctvom realizácie plánovaných projektov sa občanom ukáže konkrétne uplatňovanie európskej integrácie, a tým sa posilní európske zmýšľanie.

1.3 Výbor však uznáva aj existenciu rizík. Riziká vyplývajú najmä z prípadného krytia strát pri začatých investičných

projektoch. Zatiaľ čo potenciálne krytie rizika je pri rozpočte EÚ v legislatívnom návrhu Komisie jasne vyriešené, v prípade EIB sa na základe príslušných zmlúv pre každý projekt, ktoré uzavrela EIB a investori, ako aj na základe rozloženia rizika medzi jednotlivé projekty uskutočneného zo strany EIB predpokladá, že EIB nebude preberať žiadne ďalšie riziká. S cieľom zabrániť všetkým prípadom, keď by mal vznik rizika negatívny vplyv na bonitu a dobrú povest' EIB, ako aj na zadávanie a realizáciu projektov bežne podporovaných EIB, je podľa výboru potrebné, aby EIB uplatňovala svoje konzervatívne kritériá na hodnotenie projektových rizík aj v rámci dlhopisov na projekty. EIB by mala predovšetkým transparentne objasniť prevzatie rizika⁽¹⁾ a prípadne by sa malo preberanie rizika obmedziť. Toto opatrenie by sa malo zobrať do úvahy predovšetkým v súvislosti s pokračovaním nástroja počas nového rozpočtového obdobia 2014 – 2020 po vyhodnotení skúseností získaných počas pilotnej fázy.

⁽¹⁾ Pozri tiež Európska komisia, Výbor pre posúdenie vplyvu, GR ECFIN: Impact Assessment on a proposal for a regulation on the Europe 2020 Project Bond Initiative, bod C 2 (návrh z 15. septembra 2011) (odkaz: Ares(2011)1012531 – 23.9.2011): Požaduje sa tu transparentné objasnenie rizík pre EIB.

1.4 Výbor konštatuje, že návrh Komisie sa v príliš malej miere zaoberá otázkami súvisiacimi so splácaním súkromne financovaných projektov infraštruktúry. Predovšetkým v oblasti dopravy by sa malo diskutovať na širokom spoločenskom základe o možných dôsledkoch zavedenia financovania užívateľmi. Výbor tiež poukazuje na to, že týmto navrhovaným nástrojom nesmú byť ohrozené politické rozhodnutia a spoločenské dohody na dosiahnutie udržateľných hospodárskych, environmentálnych a sociálnych cieľov. Na začatie projektov PPP nesmú byť poskytované žiadne nesprávne stimuly. Výbor pripomína svoj názor, že kritériá zadĺženia pre projekty PPP musia zodpovedať kritériám pre projekty pochádzajúce z bežného verejného obstarávania.

1.5 Výbor sa domnieva, že prostredníctvom navrhovaného nástroja na rozdelenie rizika na vydávanie projektových dlhopisov možno zmobilizovať len časť potrebných investičných prostriedkov pre okamžite potrebné infraštruktúrne projekty. Poukazuje na to, že na verejné investície je potrebné zmobilizovať ďalšie zdroje príjmov pre verejné rozpočty. V tejto súvislosti upozorňuje najmä na návrhy na zavedenie dane z finančných transakcií.

2. Úvod

2.1 Európska komisia predložila 19. októbra 2011 viaceré legislatívne a nelegislatívne návrhy na rozvoj transeurópskych sietí a infraštruktúr v oblasti dopravy, energetiky a telekomunikácií pod spoločným názvom „Nástroj Spájame Európu“ zameraných na nové rozpočtové obdobie 2014 – 2020. Týkajú sa najmä usmernení pre podporu, projektov, ktoré môžu byť podporované, výšky potrebných investičných prostriedkov a nových nástrojov financovania v uvedených oblastiach. Toto stanovisko sa venuje aspektom financovania. Ostatné aspekty sú predmetom iných stanovísk EHSV⁽²⁾.

2.2 Legislatívny návrh, ktorému sa venuje toto stanovisko, obsahuje tieto prvky: rozšírenie rozsahu uplatňovania rámčového programu pre konkurencioschopnosť a inovácie pre terajšie rozpočtové obdobie EÚ (2007-2013) na oblasť investícií do širokopásmovej infraštruktúry a zavedenie nástroja na rozdelenie rizík pre dlhopisy na projekty v oblasti informačných a komunikačných technológií a širokopásmového pripojenia, ako aj na transeurópske siete (TEN) v oblasti dopravnej (TEN-T) a energetickej infraštruktúry (TEN-E).

2.3 Navrhovaný nástroj sa zriaďuje vzhľadom na problémy zapríčinené finančnou a hospodárskou krízou s cieľom financovať dlhodobé zamerané investície s účasťou súkromného kapitálu. Pre dlhodobé zamerané projekty v oblasti infraštruktúry sa tým majú mobilizovať dodatočné prostriedky aj na kapitálových trhoch. V prípade navrhovaného nástroja ide o nástroj na rozdelenie rizika pre dlhopisy na projekty, ktorý

má s pomocou finančných príspevkov z rozpočtu EÚ pre Európsku investičnú banku (EIB) umožniť tejto banke, aby prostredníctvom podriadených úverov alebo podriadených záruk zmiernila kreditné riziko držiteľov dlhopisov.

2.4 Legislatívne opatrenie sa týka pilotnej fázy na roky 2012 a 2013. V tomto období sa má otestovať účinok nástroja na rozdelenie rizika na mobilizáciu súkromných investičných prostriedkov.

2.5 O riziko sa budú deliť EÚ a EIB. Finančný príspevok z rozpočtu EÚ je pritom obmedzený na 230 miliónov EUR: na projekty TEN-T má byť v rokoch 2012 a 2013 k dispozícii maximálne 200 miliónov EUR, na projekty TEN-E maximálne 10 miliónov EUR a na investície do oblasti IKT a širokopásmovej infraštruktúry v roku 2013 maximálne 20 miliónov EUR.

2.6 Vychádza sa z toho, že z celkového hľadiska môže EIB pomocou príspevkov z rozpočtu EÚ pokryť pre všetky zrealizované projekty tzv. prvú stratu. Presná výška maximálneho prevzatia rizika zo strany EIB je zmluvne stanovená pre každý projekt zvlášť. Teoreticky predstavuje maximálne riziko EIB súčet uzatvorených zmlúv, z ktorého sa odpočíta príspevok z rozpočtu EÚ. Nominálne pokrytie rizika EIB u všetkých projektov sa však v legislatívnom návrhu Komisie nepredpokladá tak, ako tomu je v prípade rozpočtu EÚ, pretože v návrhu sa uvádza: „Reziduálne riziko všetkých operácií znáša EIB.“. Reziduálne riziko stanoví EIB v rámci svojej analýzy rizík.

2.7 Komisia sa týmto nástrojom snaží o mobilizáciu ďalších investičných zdrojov, predovšetkým súkromných, a chcela by tak dosiahnuť pákový účinok. Želateľnými investormi sú najmä poisťovne, penzijné a štátne fondy, ktoré hľadajú bezpečné a dlhodobé investičné príležitosti.

2.8 Mobilizácia rozpočtových prostriedkov z rozpočtu EÚ počas pilotnej fázy sa má uskutočňovať výlučne prostredníctvom prerozdelenia. Predovšetkým majú na to byť využité voľné finančné prostriedky z už existujúceho nástroja záruky za pôžičky na projekty týkajúce sa transeurópskej dopravnej siete (LGTT).

2.9 Zatiaľ čo u existujúceho nástroja na rozdelenie rizika LGTT pokrýva EIB riziko komerčných poskytovateľov úverov (bánk), v legislatívnom návrhu, ktorý sa tu preskúmava, pokrýva EIB riziko subjektov investujúcich do dlhopisov na projekty. V oboch prípadoch ide o pokrytie rizika zadĺženia projektových spoločností, ktoré realizujú infraštruktúrne projekty, pričom v praxi prichádzajú do úvahy investície uskutočnené

(2) Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení nástroja „Spájame Európu“, stanovisko EHSV na tému „Usmernenia pre transeurópske telekomunikačné siete“, stanovisko EHSV na tému „Usmernenia pre transeurópsku dopravnú sieť“ (Pozri stranu 130 tohto úradného vestníka).

v podobe financovania projektu a ďalších projektov verejno-súkromného partnerstva (PPP). Sponzori projektu, ako sú stavebné firmy, fondy infraštruktúry, prevádzkovatelia a čiastočne verejné podniky, tu zvyčajne preberajú okrem samotnej stavby aj prevádzku, plánovanie a predovšetkým financovanie investičných projektov.

2.10 Výber podporovaných projektov pre pilotnú fázu sa ešte neuskutočnil. V oblasti TEN-T sa pritom plánuje podpora troch až 11 projektov, v oblasti TEN-E sa má podporovať jeden a v oblasti IKT a širokopásmového pripojenia jeden až dva projekty. Zo skúseností z pilotnej fázy sa vyvodila závery pre nové rozpočtové obdobie 2014 – 2020.

2.11 Aspektom splácania sa legislatívny návrh a sprievodné dokumenty Komisie venujú len okrajovo. Z dokumentu EIB o skúsenostiach s LGTT však jasne vyplýva, že tento nástroj na rozdelenie rizika sa považuje za vhodný najmä pre projekty financované užívateľmi⁽³⁾. Niečo podobné možno očakávať aj v prípade projektov, o ktoré sa usiluje tu preskúmaný legislatívny návrh.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV vo všeobecnosti víta návrh Európskej komisie na zriadenie nástroja na rozdelenie rizika pre dlhopisy na projekty na plánované pilotnú fázu v období 2012 - 2013. Poukazuje na dolevedené príležitosti, ale aj na riziká, ako aj na predložené návrhy a podmienky, predovšetkým pokiaľ ide o pokračovanie platnosti tohto nástroja po skončení pilotnej fázy.

3.2 Príležitosti sa črtajú najmä v rámci možnosti mobilizácie dodatočných investičných prostriedkov, čím možno zvýšiť účinnosť rozpočtových prostriedkov EÚ. Významnou mierou to môže prispieť k zabezpečeniu rastu a inovácií, zlepšeniu konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva, dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 a udržaniu a vytváraní pracovných miest. Prostredníctvom realizácie plánovaných projektov sa občanom ukáže konkrétne uplatňovanie európskej integrácie a tým sa posilní európske zmýšľanie.

3.3 Výbor však uznáva aj existenciu rizík. Poukazuje na prirodzenú súvislosť medzi výškou pákových účinkov a prevzatím rizika verejnoprávnyimi orgánmi. Riziká vyplývajú najmä z prípadného krytia strát pri začatých investičných projektoch. Zatiaľ čo potenciálne krytie rizika je pri rozpočte

EÚ v legislatívnom návrhu Komisie jasne vyriešené, v prípade EIB sa na základe príslušných zmlúv pre každý projekt, ktoré uzavrela EIB a investori, ako aj na základe rozloženia rizika medzi jednotlivé projekty uskutočneného zo strany EIB predpokladá, že EIB nebude preberať žiadne ďalšie riziká. S cieľom zabrániť všetkým prípadom, keď by mal vznik rizika negatívny vplyv na bonitu a dobrú povesť EIB, ako aj na zadávanie a realizáciu projektov bežne podporovaných EIB, je vhodné zmysluplne vymedziť využívanie nástroja na rozdelenie rizika, pokiaľ ide o mieru prevzatia rizika zo strany EIB, na základe transparentnej prezentácie prevzatia rizika. EIB by mala predovšetkým transparentne prezentovať prevzatie rizika⁽⁴⁾ a prípadne by sa malo preberanie rizika obmedziť. Toto opatrenie by sa malo zobrať do úvahy najmä počas nového rozpočtového obdobia 2014 – 2020 po vyhodnotení skúseností s pokračovaním nástroja získaných v rámci pilotnej fázy.

3.4 Posúdenie návrhu Európskej komisie závisí od konkrétnych politických cieľov verejnoprávneho orgánu pri zastupovaní záujmov občanov, ako aj od finančných záujmov tých, ktorí si dlhopisy na projekty kúpia. Tieto záujmy môžu byť rovnaké, ale aj protikladné. Výbor odporúča pokračovanie a zintenzívnenie verejnej diskusie o príležitostiach a rizikách zavedenia nového nástroja, najmä na rozpočtové obdobie 2014 – 2020. V tejto súvislosti možno využiť predovšetkým skúsenosti z financovania projektov a z projektov verejno-súkromného partnerstva (PPP).

3.5 EHSV poukazuje na to, že uskutočnenie financovania projektu si vyžaduje splácanie projektového dlhu z príjmov súvisiacich s projektom. V tejto súvislosti bude relevantná najmä téma financovania zo strany užívateľov. Zatiaľ čo je oblasť energetiky a telekomunikácií už dnes na základe liberalizácie a privatizácie známa takýmto financovaním, v oblasti dopravy, a najmä v prípade individuálnej automobilovej dopravy, sa tak stáva len v niektorých členských štátoch, a to predovšetkým pokiaľ ide o diaľnice. Tieto možné dôsledky treba prediskutovať v rámci rozsiahlej verejnej diskusie pred začatím realizácie plánovaných dopravných projektov.

3.6 EHSV žiada, aby sa zväzila možnosť nastaviť delenie dlhopisov na projekty tak, aby sa na nich mohli podieľať aj malí sporitelia a aby tento nástroj nebol dostupný len pre inštitucionálnych investorov.

3.7 Cieľom zriadenia plánovaného nástroja na rozdelenie rizika nesmie byť len dosiahnutie čo najvyššieho pákového efektu na mobilizáciu dodatočných investičných prostriedkov zo súkromných zdrojov, ale musí sa okrem toho zabezpečiť, aby týmto navrhovaným nástrojom neboli ohrozené politické

⁽³⁾ Pozri Európska investičná banka: Loan Guarantee Instrument for TEN-T Projects – Mid-term Review (2011), Luxemburg 14. júla 2011, s. 4.

⁽⁴⁾ Pozri tiež Európska komisia, Výbor pre posúdenie vplyvu, GR ECFIN, bod C 2 cit. (údaje v poznámke pod čiarou 1).

rozhodnutia a spoločenské dohovory na dosiahnutie udržateľných, environmentálnych a sociálnych cieľov⁽⁵⁾. Investičné projekty financované dlhopismi na projekty nesmú byť napríklad založené na porušovaní sociálnych a environmentálnych štandardov a štandardov kvality. Pri uskutočňovaní projektov sa musia zohľadňovať kvalita výstavby a údržby, tolerancia voči životnému prostrediu, dodržiavanie tarifných zmlúv a zásady miesta výkonu práce, ako aj podpora malých a stredných podnikov, podpora inovácií, výpočet nákladov na základe nákladov životného cyklu, ako aj sociálne a environmentálne podmienky výrobného procesu⁽⁶⁾ a tiež zaistenie prístupu pre zdravotne postihnuté osoby, ak tieto aspekty možno objektívne dokázať a preveriť na základe nediskriminačných kritérií. Je potrebné zabrániť neúnosnému spoplatňovaniu používateľov. Platí to najmä pre tých, ktorí sú odkázaní na časté až každodenné využívanie dopravnej infraštruktúry, najmä ak nie je k dispozícii žiadna alternatívna infraštruktúra.

3.8 Z týchto požiadaviek vyplýva, že výbor požaduje, aby sa včas pred prijatím politického rozhodnutia o využívaní nástroja na rozdelenie rizika pre dlhopisy na projekty na nové rozpočtové obdobie EÚ 2014 – 2020 pokračovalo vo vyhodnocovaní pilotnej fázy iniciatívy dlhopisov na projekty a aby sa zintenzívnilo na širšom spoločenskom základe. Sem treba zahrnúť aj skúsenosti s LGTT. Podporované projekty, pridelovanie finančných prostriedkov a súvisiaci prílev investícií tak musia byť transparentné, čo si vyžaduje neustálu kontrolu úspešnosti a súčasné monitorovanie s cieľom včas vyvodiť závery. Na tomto hodnotení by sa mali zúčastňovať politickí činitelia na európskej, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti z oblasti hospodárstva, ochrany životného prostredia a spotrebiteľov a sociálne združenia, ako aj EHSV a Výbor regiónov. Európsky zákonodarca by mal prijať rozhodnutie pred novým rozpočtovým obdobím. Vykonať hodnotenie až v rokoch 2016/2017, ako to implicitne vyplýva z dokumentov Európskej komisie, považuje výbor za príliš neskoro.

3.9 Pre financovanie projektov a projekty PPP, pri ktorých je splatenie dlhu zaručené z verejných zdrojov, platia v prípade verejnoprávnych subjektov podobné finančné záväzky v oblasti refinancovania investičných projektov ako pri bežne financovaných projektoch verejného obstarávania. EHSV na zaistenie dostatočnej transparentnosti rozpočtu, predchádzanie ďalším

rozpočtovým rizikám a nesprávnym stimulom na začatie projektov PPP a zabezpečenie slobodnej voľby príslušných úradov medzi projektmi PPP a bežne financovanými projektmi znovu zdôrazňuje svoju požiadavku, že kritériá zadĺženia pre projekty PPP musia zodpovedať kritériám pre projekty pochádzajúce z bežného verejného obstarávania⁽⁷⁾.

3.10 Mnohé projekty infraštruktúry v oblastiach energetiky a telekomunikácií sú na rozdiel od určitých projektov v oblasti dopravy v EÚ vo všeobecnosti financované zo súkromných zdrojov a refinancované z poplatkov za využívanie, ktoré podliehajú regulácii. Platí to pre celú sieťovú infraštruktúru. V tejto súvislosti si výbor kladie otázku, na ktoré ďalšie projekty, ktorých prefinancovanie očividne nebude plne umožnené v dôsledku regulácie týchto poplatkov za využívanie, sa v rámci navrhovaného nástroja financovania európsky zákonodarca zameria. Podľa výboru je pre každý jeden z týchto projektov v oblasti energetiky a telekomunikácií potrebné predložiť podrobné odôvodnenie, prečo majú byť podporené v záujme rozvoja EÚ aj napriek tomu, že nie je možné ich refinancovanie. Zo strany európskeho zákonodarcu je nevyhnutná kontrola takýchto projektov.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Navrhovaný nástroj na rozdelenie rizika je potenciálnym riešením problémov nedostatočných verejných investičných prostriedkov a investičného kapitálu prevažne zo strany inštitucionálnych investorov, na ktoré upozorňuje Európska komisia. Vynárajú sa však tiež početné technické otázky, ktoré je potrebné si položiť spolu s politickými požiadavkami uvedenými v kapitole 3. Výbor žiada, aby sa tieto otázky zodpovedali pred vytvorením navrhovaného nástroja na rozdelenie rizika, avšak najneskôr pred jeho plánovaným zavedením v novom rozpočtovom období EÚ 2014 – 2020.

4.2 Výbor sa vo všeobecnosti domnieva, že EIB a rozpočet EÚ by mali nielen pokrývať riziká, ale mali by sa primerane podieľať aj na zisku („fair risk sharing“). To by sa malo zaručiť prostredníctvom systematického uplatňovania rizikovej a cenovej politiky EIB a ďalších tu navrhnutých opatrení na obmedzenie rizika pre EIB.

⁽⁵⁾ Spoločenstvo európskych železníc sa v rámci konzultácie skepticky vyjadrilo k využívaniu navrhovaného nástroja na rozdelenie rizika pre železničnú dopravu. Pozri Stakeholder Consultation on Europe 2020 Projekt Bond Initiative, Response of the European Railway and Infrastructure Companies (CER), 6. mája 2011, http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/written_responses_en.htm

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému *Európsky trh verejného obstarávania*, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 113.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému *Verejné a súkromné investície*, Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 59 (CESE 1366/2010); por. aj House of Commons, Treasury Committee, Private Finance Initiative, Seventeenth Report of Session 2010-2012, Londýn 18. júla 2011: V správe sa poukazuje na to, že nevykázanie projektov PFI/VSP dochádza v rámci verejného zadĺženia ku chybným stimulom, ktoré sú v rozpore s cieľom „Best Value for Money“. Predseda Výboru pre rozpočet britskej Dolnej snemovne Andrew Tyrie (Konzervatívna strana) sa zreteľne zasadzuje za účasť na pravidlách týkajúcich sa zadlžovania (por. <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/treasury-committee/news/pfi-report/>)

4.3 Nie je úplne jasná ani úloha zainteresovaných strán. Predovšetkým nie je jasné, kto nahradí úlohu zaistovateľa úverov (Monoliner) ako jediného kontrolujúceho veriteľa a akým spôsobom sa to má uskutočniť. V tejto súvislosti nie je objasnené najmä to, akú úlohu má pritom zohrávať EIB. Toto rozhodnutie bude v budúcnosti ponechané dohodám s investormi a zmluve medzi Európskou komisiou a EIB. EHSV vyzýva európskeho zákonodarcu, aby najneskôr pred potenciálnym pokračovaním nástroja v novom rozpočtovom období 2014 – 2020 objasnil technické podrobnosti rizikového režimu, rozsah funkcie EIB ako kontrolujúceho veriteľa v rámci plánovaného legislatívneho postupu s cieľom zaručiť istotu investorom a verejnoprávnym orgánom. Tento plánovaný nástroj na kontrolu rizika nesmie v žiadnom prípade viesť k ohrozeniu bonity a dobrého mena EIB.

4.4 Systematicky by sa mali vyhodnotiť skúsenosti z projektov LGTT v súlade s kritériami uvedenými v kapitole 3 s cieľom vyvodiť závery pre vhodný projekt návrhu nástroja na rozdelenie rizika pre dlhopisy na projekty a prispieť k zamedzeniu negatívneho vplyvu⁽⁸⁾. V tejto súvislosti by sa mali

objasniť aj posudky, ktoré pri hodnotení projektov PPP predložili rozličné zainteresované strany.

4.5 Vzhľadom na pozitívne, ale aj mnohé negatívne skúsenosti, resp. riziká v rámci projektov PPP, pokiaľ ide o trvanie zmluvných rokovanií, zložitost' zmluvných podmienok a vzťahov jednotlivých zmluvných strán a neistotu, pokiaľ ide o dopyt, si EHSV kladie otázku, či by nebolo najlepším riešením zabezpečiť pre štátne rozpočty potrebné finančné prostriedky s cieľom regulovať investičné projekty v rámci bežného verejného obstarávania⁽⁹⁾. Výbor v tejto súvislosti víta návrhy Európskej komisie, ktoré sa týkajú zavedenia dane z finančných transakcií, a pripomína, že už podporil zavedenie takéhoto zdroja príjmov pre štátne rozpočty⁽¹⁰⁾.

4.6 Výbor v tejto súvislosti poukazuje aj na to, že potrebu investovať do nástroja „Spájame Európu“, na ktorú poukazuje Komisia, zrejme nebude možné uspokojiť samotným vydávaním dlhopisov na projekty. Odporúča preto mobilizovať na verejné investície ďalšie zdroje príjmov.

V Bruseli 23. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Pozri tiež Európska investičná banka, cit (údaje v poznámke pod čiarou 3): Tu však neboli preskúmané mnohé kritériá uvedené v kapitole 3.

⁽⁹⁾ Použitie najlepšieho a druhého najlepšieho riešenia vyplýva aj zo stanoviska Spoločenstva európskych železníc a podnikov infraštruktúry (CER, Community of European Railway and Infrastructure Companies) v rámci konzultácie skúmaného legislatívneho návrhu. Pozri CER cit. (údaje v poznámke pod čiarou 5).

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Dane a finančné transakcie“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 81 a stanovisko EHSV na tému „Správa skupiny de Larosière“, Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 57.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/126/ES, pokiaľ ide o vodičské preukazy, ktoré zahŕňajú funkcie karty vodiča“

COM(2011) 710 final – 2011/0327 (COD)

(2012/C 143/28)

Spravodajca: **Jan SIMONS**

Európsky parlament (17. novembra 2011) a Rada (14. decembra 2010) sa rozhodli podľa článkov 91 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/126/ES, pokiaľ ide o vodičské preukazy, ktoré zahŕňajú funkcie karty vodiča“

COM(2011) 710 final – 2011/0327 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) prijal 122 hlasmi za, pričom 5 členov hlasovalo proti a 12 sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor sa domnieva, že by bolo vhodné namiesto smernice zvoliť formu nariadenia, ak sa majú tieto pravidlá jednotne uplatňovať. Vylúčilo by sa tým riziko rozdielnej interpretácie v jednotlivých krajinách.

1.2 S celkovým cieľom návrhu Komisie, teda integráciou funkcií karty vodiča do vodičského preukazu, čo má viesť k zlepšeniu dodržiavania sociálnych noriem, pokiaľ ide o čas jazdy a čas odpočinku, môže výbor len súhlasiť. Ak však majú byť tieto predpisy jednoznačné, realizovateľné a účinné, treba najprv vyriešiť niekoľko problémov, ktoré sú zhrnuté v časti 4 tohto stanoviska, pričom ich zoznam nie je úplný.

1.3 Ak sa nepodarí tieto problémy vyriešiť, výbor odporúča zadať vypracovanie štúdie o kompatibilitate existujúcich právnych predpisov v tejto oblasti a zmeniť ich tak, aby nedošlo k strate funkcií žiadnej z generácií digitálnych tachografov. Výbor odporúča, aby boli do vypracovania tejto štúdie zapojení aj sociálni partneri, výrobcovia tachografov a kontrolné orgány.

1.4 Výbor má pochybnosti, pokiaľ ide o zníženie administratívnej záťaže vo výške 100 miliónov EUR ročne, ktoré uvádza vo svojom návrhu Komisia. Takéto tvrdenie si vyžaduje riadne preskúmanie, analýza vplyvu z dielne Komisie však neposkytuje dostatočné údaje, ktoré by podložili toto tvrdenie.

1.5 Výbor odporúča, aby sa v prípade, že bude karta vodiča integrovaná do vodičského preukazu, uzavreli potrebné dohody nielen s krajinami AETR (Európska dohoda o práci osádok vozidiel v medzinárodnej cestnej doprave), ale aj s krajinami, ktoré k tejto dohode nepristúpili, aby sa zabezpečilo, že tieto pravidlá sa budú uplatňovať a kontrolovať jednotným a spravodlivým spôsobom.

1.6 Podľa názoru výboru by mala Komisia objasniť, ako chce vyriešiť problémy (uvedené v časti 4), ktoré súvisia so zahrnutím funkcií karty vodiča do vodičského preukazu s jedným čipom. Riešením by mohlo byť vsadiť dva čipy do jedného preukazu, hoci ani to pravdepodobne nevyrieši všetky problémy.

2. Úvod

2.1 Komisia 11. novembra 2011 uverejnila svoj „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/126/ES, pokiaľ ide o vodičské preukazy, ktoré zahŕňajú funkcie karty vodiča“ (COM(2011) 710 final). Európsky parlament a Rada v súlade s článkami 91 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadali Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska k tomuto návrhu.

2.2 Výbor oceňuje skutočnosť, že bol požiadaný o konzultáciu, keďže sa domnieva, že predložený návrh má veľký význam pre vytvorenie lepších podmienok v profesionálnej cestnej preprave osôb a tovaru, pokiaľ ide o predpisy v sociálnej oblasti.

2.3 Tento návrh Komisie nadväzuje na ďalšie návrhy z dielne Komisie, a to na návrh nariadenia, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 3821/85 o záznamovom zariadení v cestnej doprave (nariadenie o tachografoch) a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 561/2006, ktorým sa stanovujú pravidlá o časoch vedenia motorového vozidla a dobách odpočinku vodičov motorových vozidiel.

2.4 K návrhu nariadenia uvedenému v bode 2.3 prijal výbor na svojom plenárnom zasadnutí 7. decembra 2011 stanovisko⁽¹⁾, v ktorom sa uvádza, že: „Výbor kladne hodnotí snahu

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 79 – 81.

Komisie spojiť funkcie karty vodiča s vodičským preukazom, čím sa má zvýšiť bezpečnosť a zmenšiť administratívne zaťaženie v miere zodpovedajúcej praktickým možnostiam.“

2.5 Návrh Komisie sa týka integrácie karty vodiča do vodičského preukazu, čím by sa podľa Komisie mohli obmedziť možnosti podvodov a z dlhodobého hľadiska by sa znížilo aj administratívne zaťaženie, keďže sa bude vydávať jeden dokument namiesto dvoch. Podľa odhadov Komisie by sa takto ročne mohlo ušetriť približne 100 miliónov EUR.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor súhlasí s tým, že by sa právne predpisy mali zosúladiť tak, aby sa čo najviac obmedzilo riziko ich nesprávneho pochopenia alebo rôzneho výkladu. Komisia si pre svoj návrh zvolila formu smernice, zrejme preto, že aj samotné predpisy týkajúce sa vodičského preukazu majú formu smernice. Táto forma však ponecháva členským štátom možnosť interpretácie. Výbor si preto kladie otázku, či by nebol návrh nariadenia v tejto súvislosti vhodnejším riešením.

3.2 Cieľ, ktorý Komisia sleduje, teda lepšie uplatňovanie predpisov v sociálnej oblasti v doprave a zároveň boj proti podvodom a zníženie administratívnej záťaže, výbor v plnej miere podporuje, domnieva sa však, že je najprv potrebné vyriešiť niekoľko problémov, ako napríklad tie, ktoré uvádza v časti 4.

3.3 Pokiaľ ide o odhadovanú úsporu administratívnych nákladov, ktorú Komisia na základe hodnotenia vplyvu vyčíslila na 100 miliónov EUR ročne, výbor zastáva názor, že zahrnutie karty vodiča do vodičského preukazu samo osebe ešte nie je zárukou, že sa táto úspora dosiahne. Zlúčenie dokumentov neznamená, že sa zaručene dosiahne vyššia efektívnosť a znížia náklady.

3.4 Výbor si kladie otázku, či tento návrh Komisie začleniť kartu vodiča do vodičského preukazu ponúka dostatočné záruky pre vodičov v prípade, že sa nachádzajú v krajine, ktorá je signatárom AETR ale nie je členským štátom EÚ, a budú tam kontrolovaní. V prípade zavedenia nových právnych predpisov musí byť predovšetkým jasne dohodnuté, nielen s inými signatárskymi krajinami AETR, ale aj s krajinami, ktoré k tejto dohode nepristúpili, ako sa budú pravidlá uplatňovať a kontrolovať.

3.5 Ak sa nepodarí vyriešiť všetky problémy súvisiace s návrhom Komisie, ktoré sú uvedené v tejto a podrobnejšie

aj v ďalšej časti stanoviska, výbor odporúča zadať vypracovanie štúdie o kompatibilite existujúcich právnych predpisoch v tejto oblasti a zmeniť ich tak, aby nedošlo k strate funkcií žiadnej z generácií digitálnych tachografov. Výbor odporúča, aby boli do tohto procesu zapojené všetky zainteresované strany, najmä sociálni partneri, výrobcovia tachografov a kontrolné orgány.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výbor sa domnieva, že Komisia dostatočne neobjasnila, ako chce vyriešiť problémy, ktoré súvisia so zahrnutím karty vodiča do vodičského preukazu s jedným čipom.

4.1.1 Jedným z príkladov je porušenie predpisov o čase jazdy a odpočinku: tieto priestupky môžu viesť až k odňatiu vodičského preukazu, čo by v mnohých prípadoch bolo prehnané.

4.1.2 Špecifikácie čipu pre kartu vodiča sa líšia od špecifikácií čipu pre vodičský preukaz. Znamená to, že bude potrebné upraviť právne predpisy týkajúce sa digitálnych tachografov?

4.1.3 Aj predpisy týkajúce sa odňatia karty vodiča a odňatia vodičského preukazu sú odlišné. Tieto pravidlá sú stanovené tak v európskych, ako aj vo vnútroštátnych predpisoch, a ich harmonizácia je zložitá.

4.1.4 Vodičský preukaz sa v niektorých krajinách používa aj ako doklad totožnosti. Ak sa ním chce šofér preukázať, musí vytiahnuť kartu z prístroja. Je však zakázané počas zaznamenávania údajov, počas jazdy alebo počas inej činnosti vyberať zo záznamového zariadenia kartu vodiča.

4.1.5 Niektoré členské krajiny už používajú kombinované osvedčenie o odbornej spôsobilosti šoférov spojené s vodičským preukazom. Zahrnutie funkcií karty vodiča teda bude mať za následok ďalšie rozšírenie týchto kombinovaných preukazov.

4.1.6 Zahrnutie funkcií karty vodiča do vodičského preukazu môže ovplyvniť aj dohodu AETR. Všetky prípadné následky treba zohľadniť a problémy vyriešiť ešte pred tým, ako bude návrh Komisie schválený.

4.1.7 Podľa návrhu Komisie musí čip pre vodičský preukaz obsahovať aj všetky potrebné dáta karty vodiča. Už rozdielne špecifikácie týchto dvoch dokumentov sú však problémom. Podľa názoru výboru by sa do vodičského preukazu mohli integrovať namiesto jedného dva rôzne čipy.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha občianskej spoločnosti vo vzťahoch medzi Európskou úniou a Čile“

(2012/C 143/29)

Spravodajca: **Filip HAMRO-DROTZ**

Pomocný spravodajca: **Francisco SILVA**

Európsky parlament sa listom z 1. augusta 2011 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadať Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému

„Úloha občianskej spoločnosti vo vzťahoch medzi Európskou úniou a Čile“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci zorganizovala v septembri 2011 študijnú návštevu Čile a prijala svoje stanovisko 24. januára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 138 hlasmi za, pričom 7 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania

1.1 Európsky parlament požiadal EHSV o vypracovanie tohto stanoviska s cieľom preskúmať v kontexte vzťahov medzi EÚ a Čile úlohu čílskej občianskej spoločnosti, ako aj situáciu v súvislosti s článkom 10 dohody o pridružení medzi EÚ a Čile, ktorá bola podpísaná v roku 2002. Tento článok ustanovuje vytvorenie zmiešaného poradného výboru občianskej spoločnosti EHSV a Čile. Tento výbor však dosiaľ nebol zriadený, pretože v Čile neexistuje obdobná inštitúcia.

1.2 EHSV víta dobré politické vzťahy medzi EÚ a Čile, ktoré nepochybne uľahčuje dohoda o pridružení. EHSV súhlasí s revíziou dohody o pridružení, ktorá by umožnila zahrnutie kapitoly o trvalo udržateľnom rozvoji, opatrení na podporu skutočného uznania a uplatňovania základných dohovorov MOP a presmerovanie spolupráce na posilnenie občianskej spoločnosti a projektov spoločného záujmu, napríklad v oblasti inovácií, trvalo udržateľného rozvoja, ochrany spotrebiteľov a vzdelávania.

1.3 EHSV žiada strany dohody o pridružení a príslušné medzinárodné organizácie so sídlom v Čile, aby čílskym organizáciám občianskej spoločnosti poskytli maximálnu inštitucionálnu, politickú, operačnú a finančnú podporu potrebnú na ich posilnenie a budovanie kapacít, aby sa mohli stať platnými partnermi v sociálnom aj občianskom dialógu na vnútroštátnej úrovni a na bilaterálnej úrovni s občianskou spoločnosťou v Európe.

1.4 EHSV opakuje, že sociálny dialóg medzi podnikateľmi a odborními má zásadný význam pre hospodársky a sociálny konsenzus, ktorý je nevyhnutný na rozvoj a dosiahnutie sociálnej súdržnosti. Zároveň je dôležitý ako východiskový bod pre rozvoj širšieho občianskeho dialógu medzi politickými orgánmi a ich hospodárskymi a sociálnymi aktérmi. To by malo viesť k lepšiemu prerozdeleniu bohatstva, otvorenejšej politike a dôležitejšej úlohe sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti.

1.5 EHSV upozorňuje na význam vytvorenia hospodárskej a sociálnej rady alebo podobného orgánu v Čile, čo by posilnilo možnosti konsolidácie dialógu medzi rôznymi aktérmi občianskej spoločnosti a medzi nimi a príslušnými verejnými orgánmi. Zároveň by sa tým vytvorili podmienky na čo najrýchlejšiu realizáciu ustanovení článku 10 dohody o pridružení. EHSV je pripravený prispieť k tomuto úsiliu na základe svojich skúseností s podobnou činnosťou v iných krajinách.

1.6 Ako bolo dohodnuté s čílskymi organizáciami počas prieskumnej návštevy Čile v septembri 2011, EHSV zorganizuje za podpory čílskej vlády a EÚ seminár, na ktorom sa zídu najvýznamnejšie organizácie občianskej spoločnosti Čile a EÚ. Súbežne s ním sa uskutoční siedme stretnutie organizovanej občianskej spoločnosti krajín EÚ, Latinskej Ameriky a karibskej oblasti (Santiago, 2012). Uvedený seminár preskúma záujem a prostriedky potrebné na vytvorenie poradného orgánu čílskej občianskej spoločnosti, ktorý by mohol byť partnerom EHSV v súlade s podmienkami stanovenými v článku 10 dohody.

1.7 Pozornosť by sa mala venovať aj ďalším otázkam, ktoré sú v spoločnom záujme aktérov občianskej spoločnosti, ako sú napríklad možnosti budovania kapacít, potreba neustálej výmeny informácií a jej zlepšenie alebo možnosť organizovať v budúcnosti pravidelne ďalšiu spoločnú činnosť. Na túto spoluprácu je potrebná finančná podpora zo strany signatárov dohody o pridružení.

2. Politická, hospodárska a sociálna situácia v Čile

2.1 Politická situácia

2.1.1 Čile je jednou z najstabilnejších a najprosperujúcejších krajín Južnej Ameriky a slúži ako referenčný bod na základe svojho trvalého hospodárskeho rastu, za ktorým stoja ceny surovín, vláda reprezentatívnych politických strán, čoraz významnejšia úloha krajiny na medzinárodnej scéne a rastúce obchodné zameranie na Tichomorje.

2.1.2 Po dvoch desaťročiach demokratickej vlády stredoľavej koalície *Concertación*, ktorú od roku 2006 viedla Michelle Bachelet, sa Sebastián Piñera po volebnom víťazstve na čele stredopravej koalície *Coalición por el Cambio* (Koalícia za zmenu) ujal 11. marca 2010 funkcie prezidenta na obdobie štyroch rokov.

2.1.3 Politickú situáciu v Čile ovplyvňujú v posledných mesiacoch výrazné sociálne protesty, ktoré vedú študenti a podporujú ich odbory. Ďalšími dôležitými prvkami súčasnej politickej situácie sú sociálne nerovnosti či vládna podpora kontroverzného projektu HidroAysén, v rámci ktorého by sa malo v čílskej Patagónii vybudovať päť vodných elektrární. Treba poukázať najmä na demonštrácie a obsadzovanie škôl s cieľom dosiahnuť reformu školstva, ktorá by umožnila kvalitné verejné vzdelávanie pre všetky sociálne vrstvy vo všetkých častiach krajiny.

2.1.4 Podľa názoru samotnej čílskej občianskej spoločnosti sú tieto protesty prejavom obáv občanov, ktorí požadujú spravodlivejšie rozdelenie bohatstva, väčšiu účasť na spoločenskom dianí a väčšiu politickú otvorenosť. Spoločenské organizácie si uvedomujú význam tejto situácie pre čílsku politiku, ktorá by podľa ich očakávaní mala vyústiť do zmeny Pinochetovej ústavy, volebného systému, ktorý obmedzuje politickú obnovu, a do zmeny súčasného sociálno-hospodárskeho systému, ktorý podporuje rast, a to na základe vývozných kapacít malého počtu surovín, čo prispieva k nerovnomernému rozdeľovaniu bohatstva.

2.2 Hospodárska situácia

2.2.1 Príjmy krajiny sa pohybujú na vyššej strednej úrovni. Rast v Čile dosiahol v roku 2010 5,2 %.

2.2.2 Čile je zďaleka najväčším svetovým producentom medi, ktorá sa na vývoze krajiny podieľa 60 %. Bankový sektor je veľmi silný a zhromažďuje značné zisky, okrem iného vďaka veľmi vysokým úrokovým sadzbám a správe dôchodkových fondov. Výrazný rast krajiny však bez ohľadu na tieto silné hospodárske odvetvia neznížil roztrieštenosť iných odvetví výrobného systému, napr. potravinárskeho priemyslu či rybolovu. Čílsku ekonomiku poznamenali v roku 2008 dôsledky svetovej hospodárskej krízy, avšak v menšom rozsahu ako iné ekonomiky sveta, ako tomu bolo v prípade prakticky všetkých ostatných krajín Latinskej Ameriky.

2.3 Sociálna situácia

2.3.1 Čile je jednou z krajín s veľkými rozdielmi v príjmoch na osobu. Z údajov zverejnených v polovici roku 2010 vyplýva, že od roku 2006 do roku 2009 sa v Čile zvýšila miera chudoby na 15,1 % a miera extrémnej chudoby na 3,7 %. V roku 2006 sa tieto ukazovatele pohybovali na úrovni 13,7 % resp. 3,2 %.

2.3.2 V roku 2010 stúpila nezamestnanosť na 9,6 %, čo bolo vo veľkej miere spôsobené dosahmi svetovej krízy, ktorá zasiahla Čile v predchádzajúcich dvoch rokoch. Nezamestnanosť

postihla predovšetkým mladých ľudí a ženy. Mnohé pracovné miesta, ktoré boli vytvorené nedávno, spadajú do odvetvia služieb a vysoká je aj miera neдекlarovanej práce.

2.3.3 V indexe ľudského rozvoja UNDP obsadilo Čile v roku 2010 45. miesto zo 169 krajín, čo je najvyššie umiestnenie spomedzi všetkých latinskoamerických krajín. Krajina zlepšila svoje štandardy v oblasti bývania, vzdelávania a zdravia. Rozdiely v príjmoch sa však zvýšili. Päť percent najbohatších domácností má príjem na osobu 830-krát vyšší ako je príjem piatich percent najchudobnejších domácností. Sedemdesiatpäť percent zamestnancov zarába okolo 1 000 USD, pričom HDP na obyvateľa je 16 000 USD, čo znamená, že trh práce nezohráva pri prerozdeľovaní príjmov žiadnu úlohu. Systémy dôchodkového zabezpečenia sú zriedkavé. Deti, mládež, ženy a pôvodní obyvatelia ⁽¹⁾ sú skupiny obyvateľstva, ktoré chudoba a sociálne vylúčenie zasahujú najviac. Z údajov vyplýva spojitosť medzi chudobou a mierou vzdelania, chudobou a nezamestnanosťou, chudobou a nezamestnanosťou žien ⁽²⁾. Výrazná je nerovnosť medzi mužmi a ženami, v dôsledku ktorej sa Čile ocitlo na 75. mieste spomedzi 109 krajín, pokiaľ ide o rodovú nerovnosť. Pracovné právo je vo všeobecnosti slabé – kolektívne vyjednávanie a právo na štrajk sú obmedzené; podiel zamestnancov krytých kolektívnou zmluvou neprekračuje 6 %, neexistujú celoštátne právne ustanovenia podporujúce kolektívne vyjednávanie. Okrem toho je daňové zaťaženie nízke a má regresívnu štruktúru.

2.3.4 Diskusia o modeli vzdelávania má v súčasnej situácii v Čile zásadný význam. Dôvodom je nielen skutočnosť, že mnohé rodiny sú pre náklady na vzdelanie detí veľmi zadlžené, ale aj to, že požiadavka, aby sa vzdelanie stalo právom, ktoré má štát zaručiť, aby tým poskytol príležitosti všetkým obyvateľom, sa stala ústrednou otázkou celoštátnej diskusie a zmobilizovala celú čílsku spoločnosť. Zásadným problémom je skutočnosť, že oblasť vzdelávania spravuje miestna úroveň. Vláda začala rokovania o reforme školstva so subjektmi, ktoré sú zapojené do súčasných protestov.

2.4 Čile v súčasnom medzinárodnom kontexte

2.4.1 Od návratu k demokracii v roku 1990 sa Čile aktívne angažuje v oblasti multilaterálnych vzťahov, zohráva konštruktívnu úlohu v rámci OSN a jej agentúr a zapája sa do činností OSN a EÚ zameraných na udržanie mieru. Čile je regionálnym sídlom viacerých dôležitých medzinárodných orgánov: MOP, federácie *Consumers International*, OSN a Hospodárskej komisie OSN pre Latinskú Ameriku a Karibik (ECLAC).

2.4.2 Na medzinárodnej úrovni je Čile aktívnym a konštruktívnym členom Rady OSN pre ľudské práva. V roku 2009 Čile ratifikovalo štatút Medzinárodného trestného súdu a Medzinárodný dohovor na ochranu všetkých osôb pred núteným zmiznutím. Viaceré dôležité pozície medzinárodného charakteru sú obsadené Číľanmi, ako napríklad post výkonnej riaditeľky orgánu OSN pre ženy, post generálneho riaditeľa MOP či

⁽¹⁾ Približne 4,6 % obyvateľstva, prevažne Indiáni Mapuche.

⁽²⁾ Údaje OECD a národný sociálno-hospodársky prieskum z roku 2009 – www.ministeriodesarrollosocial.gob.cl.

generálneho tajomníka Organizácie amerických štátov (OAS) ⁽³⁾. Čile bolo v januári 2010 ako prvá juhoamerická krajina prijaté za člena OECD.

2.4.3 Čile je členom fóra Ázijsko-tichomorskej hospodárskej spolupráce (APEC) a pridruženým členom Mercosuru a Andského spoločenstva. V súčasnosti predsedá skupine Rio a skupine latinskoamerických a karibských štátov, a spoločne s Venezuelou je spolupredsedom Spoločenstva štátov Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAC).

2.4.4 Obchodná politika Čile sa tradične zameriavala na podpísanie čo najväčšieho počtu dohôd o voľnom obchode. Z energetického hľadiska Čile závisí od dovozu, aby pokrylo tri štvrtiny svojich energetických potrieb: nemá jadrovú energiu a kupuje skvapalnený plyn od tichomorských krajín a krajín oblasti Severného mora. Fosílné zdroje energie krajiny sú obmedzené a energetická politika Čile je založená na využívaní uhlia, čo má však dosah na životné prostredie. Zo strategického hľadiska by sa malo posilniť a diverzifikovať dlhodobé zameranie energetickej politiky Čile.

2.4.5 Čile v porovnaní s väčšinou krajín Latinskej Ameriky v súčasnosti disponuje rozvinutou infraštruktúrou, vrátane nových technológií.

3. Vzťahy medzi EÚ a Čile

3.1 Základy vzťahov medzi EÚ a Čile položila dohoda o pridružení z roku 2002. Vzťahy sú vo všeobecnosti vynikajúce a zahŕňajú širokú paletu kontaktov a koordinácie v oblasti politiky, obchodu a spolupráce. V súčasnosti prebiehajú odvetvové dialógy medzi EÚ a Čile, ktoré sa týkajú týchto oblastí: regionálna politika, príprava na katastrofy, budúcnosť bilaterálnej spolupráce, politika zamestnanosti a ľudské práva.

3.2 EÚ je jedným z hlavných obchodných partnerov Čile a zároveň je hlavným zdrojom priamych zahraničných investícií. Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Čile, na základe ktorej sa v uplynulom desaťročí výrazne zvýšili bilaterálne obchodné toky, sa týka obchodu s tovarom a službami, investícií, verejného obstarávania a hospodárskej súťaže. Pokiaľ ide o vývoz z Čile, je EÚ hlavným partnerom krajiny, pričom obchodná bilancia je pre Čile priaznivá a prebytok dosahuje 45 miliárd EUR. Dohoda o pridružení však nenapĺňa predpokladané očakávania v oblasti zamestnanosti, spolupráce či udržateľného rozvoja.

3.3 Európsky trh prijíma značný objem vývozných produktov o. i. z odvetvia poľnohospodárstva, vinohradníctva a tabakového priemyslu, drevárstva a mediárstva. Európa je pre čílsku ekonomiku kľúčovým zdrojom medziproduktov a investičných prostriedkov. Dohoda stanovuje ďalšiu liberalizáciu obchodu s poľnohospodárskymi produktmi a službami na oboch stranách.

3.4 EÚ vyčlenila na spoluprácu s Čile v rokoch 2007 – 2013 spolu 41 miliónov EUR. Preskúmanie v polovici obdobia, ktoré bolo ukončené v roku 2010, potvrdilo zachovanie prioritného postavenia hlavných odvetví, konkrétne sociálnej súdržnosti, inovácií a konkurencieschopnosti, vysokoškolského vzdelávania a životného prostredia. Rozvojová spolupráca s Čile by sa však vzhľadom na dobrú hospodársku situáciu krajiny mala zamerať na iné ciele. Samotné Čile požaduje, aby sa vyvinulo úsilie na vytvorenie strategického partnerstva, ktoré by bolo viac zamerané na otázky spoločného záujmu. Takisto EÚ zvažuje možnosť, že v rámci revízie dohody v roku 2012 zavedie prvky, ktoré by boli väčšmi zamerané na spoločné hodnoty.

3.5 Výsledky dohody o pridružení nehodnotí čílska občianska spoločnosť príliš pozitívne. Odbory, malé a stredné podniky, mimovládne organizácie a organizácie tretieho sektora, ako sú organizácie spotrebiteľov, vnímajú dohodu o pridružení takmer ako dohodu o voľnom obchode a ľutujú, že z tejto dohody nemali žiaden ošoh, a to ani v oblasti projektov spolupráce, kde odsudzujú priame zásahy štátu bez predchádzajúcej konzultácie organizácií, ktoré majú z týchto projektov profitovať. Organizácie požadujú, aby sa väčšia pozornosť venovala dlhodobým projektom, ktoré sú zamerané na posilnenie občianskej spoločnosti, boj proti nerovnosti, sociálnu súdržnosť a spotrebu, podporu vzniku združení v rámci jedného odvetvia (len v odvetví dopravy pôsobí 12 000 podnikových odborov a 39 000 zamestnávateľov). Zároveň by bolo žiaduce, aby európske fondy boli okrem mimovládnych organizácií určené aj organizáciám tretieho sektora, ako sú spotrebiteľské združenia a organizácie malých podnikov. Okrem článku 10 dohody o pridružení sa spolupráce týkajú aj ďalšie články, napríklad 41 a 48, k obsahu ktorých môžu subjekty občianskej spoločnosti konštruktívne prispievať.

3.6 Na základe článku 11 konzultovala EÚ čílsku občiansku spoločnosť v súvislosti s uplatňovaním dohody, napríklad pri príležitosti prvého sociálneho fóra v roku 2006 a druhého sociálneho fóra v septembri 2011. Čílski aktéri prejavili výrazný záujem o zintenzívnenie výmeny informácií s európskymi aktérmi a o uplatňovanie článku 10 dohody. Európska komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) zjavne cielene podporujú pokračovanie konzultácií a zvýšenie vplyvu občianskej spoločnosti.

4. Občianska spoločnosť v Čile: aktuálna situácia a perspektívy spolupráce

4.1 Analýza čílskych organizácií občianskej spoločnosti týkajúca sa dialógu a zapojenia nepriniesla veľmi optimistické výsledky. Podľa ich názoru v Čile chýba politická vôľa na vytvorenie poradného orgánu občianskej spoločnosti, čiastočne z politicko-ideologických dôvodov a čiastočne zo strachu, aby sa z neho nestala tretia zákonodarná komora, ktorá by konkurovala už existujúcim komorám. Hoci sa zdá, že pri príprave nových právnych predpisov existujú rôzne stupne a druhy kontaktu so subjektmi občianskej spoločnosti, tento kontakt sa však javí ako veľmi slabo štruktúrovaný. Vo všeobecnosti neexistujú celoštátne mechanizmy zapojenia občanov, ktoré by umožnili riešenie sociálnych konfliktov a predchádzali sociálnym nepokojom, ako sú tie súčasné. Na regionálnej a

⁽³⁾ Michelle Bachelet, Juan Somavía a José Miguel Insulza.

miestnej úrovni treba upozorniť na nedostatok reprezentatívneho zastúpenia regionálnych a miestnych orgánov, ktoré priamo vymenúva ústredná vláda.

4.2 Čile má tri veľké odborové zväzy. Najväčším je Jednotný zväz zamestnancov (Central Unitaria de Trabajadores – CUT), od ktorého sa odlúčili Autonómny zväz zamestnancov (Central Autónoma de Trabajadores – CAT) a Národná únia zamestnancov (Unión Nacional de Trabajadores – UNT). Vnútorne rozpory znemožňujú spoločný dialóg medzi nimi, ako aj medzi nimi a zamestnávateľmi. Všetky tri organizácie sa však zhodujú v tom, že existujú závažné nedostatky v oblasti sociálneho dialógu v Čile, že treba podporovať vytvorenie účinných mechanizmov sociálneho dialógu a HSR v Čile a že je potrebné vytvoriť mechanizmus dialógu s európskou občianskou spoločnosťou v rámci dohody o pridružení.

4.3 Miera odborovej organizovanosti v Čile je 12 – 13 %, pričom veľmi vysoká je v odvetví baníctva, bankovníctva a obchodu. Veľmi vysoký je aj počet odborových organizácií (okolo 12 000), ktoré sú väčšinou viazané na jednotlivé podniky. V dôsledku toho je sociálny dialóg v Čile roztrieštený. Odborom chýba schopnosť vyjednávať, najmä na odvetvovej úrovni, a nejednotnosť odborových zväzov bráni koordinácii, ktorá je potrebná na vedenie dialógu. V rámci dvoch dialógov medzi CUT a CPC, ktoré otvorila MOP, sa nepodarilo vytvoriť dostatočnú dôveru na to, aby sa z nich stal dlhotrvajúci proces.

4.4 Hlavným čílskym združením zamestnávateľov je Konfederácia výroby a obchodu (Confederación de la Producción y el Comercio – CPC), ktorá zastrešuje všetky veľké odvetvia čílskej ekonomiky. CPC spolupracuje s odbormi v jednotlivých dialógoch s MOP v rámci tripartitného orgánu zameraného na problematiku dôstojnej práce. Nikdy však s odbormi neriešila možnosť založenia HSR ani otvorenie štruktúrovaného dialógu o pracovnoprávných vzťahoch. Malé a stredné podniky v Čile zastupuje organizácia Conupia.

4.5 Priemyselná malovýroba v Čile je nedostatočne rozvinutá, slabo organizovaná, málo konkurencieschopná a neistá, mzdy sú v rámci nej nízke a nepodieľa sa na vývoze. Avšak v tomto odvetví je 80 % pracovných miest vo formálnom a neformálnom sektore. Na druhej strane je v Čile vysoká koncentrácia malého počtu významných a málo regulovaných ekonomických aktérov, ktorí majú veľký dosah na obyvateľstvo, ako sú napríklad banky.

4.6 Hlavnými organizáciami spotrebiteľov sú Conadecus a Odecu, ich význam a vplyv v spoločnosti je však slabý. Obe tieto organizácie požadujú v rámci dohody o pridružení väčšie zapojenie do projektov spolupráce s EÚ.

5. Závery

5.1 EHSV sa domnieva, že uplatňovanie dohody o pridružení síce nevyvoláva žiadne zásadné problémy, treba ju však aktualizovať, okrem iného z dôvodu začlenenia kapitoly o udržateľnom rozvoji do obchodnej kapitoly dohody, aby bola v súlade

s novšími obchodnými dohodami. Zapojenie občianskej spoločnosti je kľúčovým prvkom pri rozvíjaní vzťahov založených na dodržiavaní hospodárskych, sociálnych, pracovných, environmentálnych a spotrebiteľských práv. Kapitola o spolupráci by mala uľahčovať posilnenie postavenia sociálno-hospodárskych subjektov a ich zapojenie a mala by preorientovať svoje ciele z klasickej rozvojovej spolupráce na ciele týkajúce sa otázok väčšieho spoločného záujmu, ku ktorým patrí vzdelávanie, inovácie či rozvoj výrobných sietí. Podľa názoru EHSV je potrebné zapojiť čílske organizácie občianskej spoločnosti do procesov hodnotenia dohody o pridružení.

5.2 EHSV je pripravený spolupracovať s EÚ na odvetvových dialógoch s Čile, ktoré by sa týkali dôležitých otázok, ako je vzdelávanie, sociálna zodpovednosť podnikov, udržateľný rozvoj, sociálny dialóg, zamestnanosť, ochrana spotrebiteľov a ich informovanie či sociálna súdržnosť.

5.3 EHSV víta skutočnosť, že čílske vládne a parlamentné orgány uznali, že Čile nedodržiava článok 10 dohody, a verejne vyjadrili zámer túto situáciu napraviť. Výbor tiež vzal na vedomie nedávne projekty čílskej vlády systematicky vytvoriť mechanizmy na informovanie a konzultáciu občianskej spoločnosti vo všetkých oblastiach činnosti vlády. EHSV víta tento zámer, avšak s náležitou obozretnosťou vyjadruje isté pripomienky k návrhom, ktoré smerujú skôr k rozšíreniu ojedinelých ad hoc mechanizmov zameraných na určitú tematiku či odvetvie, než k vytvoreniu integrálneho a jednotného poradného orgánu, ktorý by v každom prípade dopĺňal užšie zamerané orgány.

5.4 EHSV sa domnieva, že čílska občianska spoločnosť potrebuje výraznú politickú podporu a interné úsilie zamerané na posilnenie a rozšírenie kapacity príslušných organizácií, ako aj na to, aby boli uznané za konštruktívnych partnerov tak v rámci všeobecnej inštitucionálnej konzultácie (občiansky dialóg), ako aj pracovnoprávných vzťahov (sociálny dialóg).

5.5 EHSV podporuje vytvorenie čílskeho inštitucionálneho orgánu na zapojenie občianskej spoločnosti, ktorý by odrážal pluralitu čílskej občianskej spoločnosti. Rovnako ako EHSV by mal vychádzať zo zásad reprezentatívneho zastúpenia, nezávislosti a legitimity organizácií, ktoré sú v ňom zastúpené. Hlavným predpokladom na vytvorenie takéhoto orgánu je podľa skúsenosti EHSV snaha o dosiahnutie konsenzu medzi rôznymi zúčastnenými sektormi občianskej spoločnosti. EHSV je pripravený a môže prispieť k tomuto úsiliu na základe svojich skúseností s podobnou činnosťou v iných krajinách. Medzi úspešné príklady v Latinskej Amerike môžeme v tejto súvislosti zaradiť spoluprácu s poradnými orgánmi občianskej spoločnosti, ako je CDES v Brazílii, CC-SICA v Strednej Amerike či FCES v rámci Mercosuru.

5.6 Podľa názoru EHSV sú súčasné sociálne nerovnosti a protestné hnutia v Čile ďalším dôvodom na vytvorenie dôležitých platforiem pre dialóg a zapojenie občianskej spoločnosti ako poradcu do rozhodovania a verejných politík.

5.7 Poradný orgán by tiež uľahčil rozvoj vzťahov medzi európskymi a čílskymi organizáciami občianskej spoločnosti a bol by pozitívnym krokom smerom k prehĺbeniu vzťahov medzi EÚ a Čile, a to vďaka čo najrýchlejšiemu vytvoreniu zmiešaného poradného výboru, ako sa uvádza v článku 10 dohody o pridružení.

5.8 Zmiešaný poradný výbor EÚ – Čile by mal prispieť k vypracovaniu, monitorovaniu a uplatňovaniu dohody o pridružení. Jeho úloha by spočívala v tom, že by vydával stanoviská ku konzultáciám na žiadosť asociačného výboru a spoločnej rady, ktoré by sa týkali všetkých tém obsiahnutých v dohode.

Mohol by tiež vypracovávať stanoviská alebo odporúčania z vlastnej iniciatívy k otázkam týkajúcim sa dohody. Zmiešaný poradný výbor by s týmto cieľom organizoval výročné schôdze so spoločným výborom EÚ – Čile.

5.9 EHSV sa teší zo záujmu a podpory spoločného parlamentného výboru EÚ – Čile pri uplatňovaní článku 10 dohody o pridružení. Spoločný parlamentný výbor a budúci zmiešaný poradný výbor by mali udržiavať dobré vzťahy a pravidelný kontakt, aby si mohli vymieňať názory na vývoj situácie v súvislosti s dohodou.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Upravený návrh na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 726/2004, pokiaľ ide o informácie určené širokej verejnosti o humánných liekoch viazaných na lekárske predpis a pokiaľ ide o farmakovigilanciu“

COM(2011) 632 final – 2008/0255 (COD)

(2012/C 143/30)

Rada sa 28. novembra 2011 rozhodla podľa článku 114 a článku 168 ods. 4 bod c) Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Upravený návrh na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 726/2004, pokiaľ ide o informácie určené širokej verejnosti o humánných liekoch viazaných na lekárske predpis a pokiaľ ide o farmakovigilanciu“

COM(2011) 632 final – 2008/0255 (COD).

Vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CESE 1025/2009, prijatom 10. júna 2009 (*) na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) rozhodol 119 hlasmi za, pričom 6 členovia sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

(*) Ú. v. C 306, 16.12.2009, s. 33.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Upravený návrh na smernicu Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES, pokiaľ ide o informácie určené širokej verejnosti o liekoch viazaných na lekársky predpis a pokiaľ ide o farmakovigilanciu“

COM(2011) 633 final – 2008/0256 (COD)

(2012/C 143/31)

Rada sa 28. novembra 2011 rozhodla podľa článku 114 a článku 168 ods. 4 bod c) Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Upravený návrh na smernicu Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES, pokiaľ ide o informácie určené širokej verejnosti o liekoch viazaných na lekársky predpis a pokiaľ ide o farmakovigilanciu“

COM(2011) 633 final – 2008/0256 (COD).

Vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CESE 1022/2009, prijatom 10. júna 2009 ⁽¹⁾ na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) rozhodol 135 hlasmi za, pričom 7 členovia sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Ú. v. C 306, 16.12.2009, s. 18.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/40/ES o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách týkajúcich sa vystavenia pracovníkov rizikám vyplývajúcim z fyzikálnych činiteľ (elektromagnetické polia) (18. individuálna smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS)“

COM(2012) 15 final – 2012/0003 (COD)

(2012/C 143/32)

Rada (1. februára 2012) a Európsky parlament (2. februára 2012) sa rozhodli podľa článku 153 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/40/ES o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách týkajúcich sa vystavenia pracovníkov rizikám vyplývajúcim z fyzikálnych činiteľ (elektromagnetické polia) (18. individuálna smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS)“

COM(2012) 15 final – 2012/0003 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára) sa rozhodol 138 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1217/2009 o vytvorení siete na zhromažďovanie účtovných údajov o príjmoch a o hospodárskej činnosti poľnohospodárskych podnikov v Európskom spoločenstve“

COM(2011) 855 *final* – 2011/0416 COD

(2012/C 143/33)

Európsky parlament (13. decembra 2011) a Rada (2. februára 2012) rozhodli podľa článku 43 ods. 2 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1217/2009 o vytvorení siete na zhromažďovanie účtovných údajov o príjmoch a o hospodárskej činnosti poľnohospodárskych podnikov v Európskom spoločenstve“

COM(2011)855 *final* – 2011/0416 COD.

Keďže výbor súhlasí s obsahom návrhu, rozhodol na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) 130 hlasmi za, pričom 9 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predloženému zneniu kladné stanovisko.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

2012/C 143/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EMIR) o mimoburzových derivátoch, centrálnych protistranách a archívoch obchodných údajov“ COM(2011) 652 <i>final</i> – 2011/0296 (COD)	74
2012/C 143/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/109/ES o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, a smernica Komisie 2007/14/ES“ COM(2011) 683 <i>final</i> – 2011/0307 (COD)	78
2012/C 143/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia (ES) č. 1081/2006“ COM(2011) 607 <i>final</i> – 2011/0268 (COD)	82
2012/C 143/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Európskej únie v oblasti sociálnej zmeny a inovácie“ COM(2011) 609 <i>final</i> – 2011/0270 (COD)	88
2012/C 143/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov“ COM(2011) 813 <i>final</i> – 2011/0390 (CNS)	94
2012/C 143/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o ustanovení programu Zdravie pre rast, tretieho viacročného akčného programu EÚ v oblasti zdravia na obdobie rokov 2014 – 2020“ COM(2011) 709 <i>final</i> – 2011/0339 (COD)	102
2012/C 143/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti vyhládávania, prieskumu a ťažby ropy a zemného plynu na mori“ COM(2011) 688 <i>final</i> – 2011/0309 (COD)	107
2012/C 143/21	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Rady, ktorým sa zriaďuje systém Spoločenstva pre registráciu dopravcov rádioaktívnych materiálov“ COM(2011) 518 <i>final</i>	110
2012/C 143/22	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia“ KOM(2011) 593 v konečnom znení – 2011/0254 (NLE)	113
2012/C 143/23	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení nástroja „Spájame Európu““ COM(2011) 665 <i>final</i> – 2011/0302 (COD)	116
2012/C 143/24	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópske telekomunikačné siete, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1336/97/ES“ COM(2011) 657 <i>final</i> – 2011/0299 (COD)	120

2012/C 143/25	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1364/2006/ES“ COM(2011) 658 <i>final</i> – 2011/0300 (COD)	125
2012/C 143/26	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete“ COM(2011) 650 <i>final</i> – 2011/0294 (COD)	130
2012/C 143/27	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 1639/2006/ES, ktorým sa ustanovuje rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (2007 – 2013), a nariadenie (ES) č. 680/2007, ktorým sa ustanovujú všeobecné pravidlá udeľovania finančnej pomoci Spoločenstva v oblasti transeurópskych dopravných a energetických sietí“ COM(2011) 659 <i>final</i> – 2011/0301 (COD)	134
2012/C 143/28	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/126/ES, pokiaľ ide o vodičské preukazy, ktoré zahŕňajú funkcie karty vodiča“ COM(2011) 710 <i>final</i> – 2011/0327 (COD)	139
2012/C 143/29	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha občianskej spoločnosti vo vzťahoch medzi Európskou úniou a Čile“	141
2012/C 143/30	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Upravený návrh na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 726/2004, pokiaľ ide o informácie určené širokej verejnosti o humánných liekoch viazaných na lekárske predpis a pokiaľ ide o farmakovigilanciu“ COM(2011) 632 <i>final</i> – 2008/0255 (COD)	146
2012/C 143/31	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Upravený návrh na smernicu Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES, pokiaľ ide o informácie určené širokej verejnosti o liekoch viazaných na lekárske predpis a pokiaľ ide o farmakovigilanciu“ COM(2011) 633 <i>final</i> – 2008/0256 (COD)	147
2012/C 143/32	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/40/ES o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách týkajúcich sa vystavenia pracovníkov rizikám vyplývajúcim z fyzikálnych činiteľov (elektromagnetické polia) (18. individuálna smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS)“ COM(2012) 15 <i>final</i> – 2012/0003 (COD)	148
2012/C 143/33	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1217/2009 o vytvorení siete na zhromažďovanie účtovných údajov o príjmoch a o hospodárskej činnosti poľnohospodárskych podnikov v Európskom spoločenstve“ COM(2011) 855 <i>final</i> – 2011/0416 COD	149

Predplatné na rok 2012 (bez DPH, vrátane poštovného)

Úradný vestník EÚ, séria L + C, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	1 200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, tlačené vydanie + ročné DVD	22 úradných jazykov EÚ	1 310 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	840 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, mesačné (súhrnné) DVD	22 úradných jazykov EÚ	100 EUR ročne
Dodatok k úradnému vestníku (séria S), Verejné obstarávanie a výberové konania, DVD, jedno vydanie za týždeň	viacjazyčné: 23 úradných jazykov EÚ	200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria C – konkurzy	jazyk(-y), v ktorom(-ých) sa konajú konkurzy	50 EUR ročne

Úradný vestník Európskej únie, ktorý vychádza vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, si možno predplatiť v ktoromkoľvek z 22 jazykových znení. Zahŕňa sériu L (Právne predpisy) a C (Informácie a oznámenia).

Každé jazykové znenie má samostatné predplatné.

V súlade s nariadením Rady (ES) č. 920/2005 uverejneným v úradnom vestníku L 156 z 18. júna 2005 a ustanovujúcim, že inštitúcie Európskej únie nie sú viazané povinnosťou vyhotovovať všetky právne akty v írskom jazyku a uverejňovať ich v tomto jazyku, sa úradné vestníky uverejnené v írskom jazyku predávajú osobitne.

Predplatné na dodatok k úradnému vestníku (séria S – Verejné obstarávanie a výberové konania) zahŕňa všetkých 23 úradných jazykových znení na jednom viacjazyčnom DVD.

Predplatitelia Úradného vestníka Európskej únie môžu získať na základe žiadosti rôzne prílohy k úradnému vestníku. O vydaní týchto príloh budú informovaní prostredníctvom oznamov pre čitateľov, ktoré sa vkladajú do Úradného vestníka Európskej únie.

Predaj a predplatné

Rozličné platené publikácie, rovnako ako aj Úradný vestník Európskej únie, si možno predplatiť a získať u obchodných distribútorov. Zoznam obchodných distribútorov možno nájsť na tejto internetovej adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm.

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke možno prehliadať Úradný vestník Európskej únie, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikatúru a návrhy právnych aktov.

Viac sa dozviete na stránke: <http://europa.eu>.

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK